

การพัฒนาความสามารถในการดำเนินงาน
เพื่อ
สนับสนุนระบบการบัญชี
(การสนับสนุนทางด้านเทคนิค
เพื่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชี)
แห่งราชอาณาจักรไทย
รายงานฉบับสมบูรณ์

มกราคม 2549

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น
ฝ่ายพัฒนาเศรษฐกิจ

ED

JR

06-020

Preface

The Government of Japan adopted a request by the Government of Thailand to undertake a study to facilitate implementation of the Accounting Acts and related regulations. Japan International Cooperation Agency (JICA) was mandated to undertake the study.

A study team, consisted by Tohmatsu & Co., was sent eleven times from January 2004 through December 2005. The team, headed by Mr. SEKIKAWA Tadashi held discussions with officials concerned in the Government of Thailand, hearings from private sector, and holding seminars.

This report was compiled by the team in accordance with comments raised by Thai side. It is expected that the report is utilized for further implementation of Accounting Acts, resulting in sound private sector growth.

Lastly I would like to express my sincere appreciation to all those who participated in this study and hope this joint study promotes relationships between Japan and Thailand.

January 2006

IZAWA Tadashi

Vice-President

Japan International Cooperation Agency (JICA)

January 2006

Ms. Sadako Ogata
President
Japan International Cooperation Agency

Letter of Transmittal

We are pleased to submit herewith the Final Report of the Capacity Building for Implementing Accounting System (Technical Assistance for Implementing the Accounting Act) in the Kingdom of Thailand.

This report was prepared to present the results of the technical assistance provided for the Department of Business Development, Ministry of Commerce by the Japan International Cooperation Agency through the Study Team. The report also includes our recommendations to the Thai government and the related organizations for improving the accounting practices in Thailand.

The development of the accounting system in Thailand has been making steady progress. However, operational aspect of the system has many shortcomings. The Study Team strongly believes that accounting practices in Thailand will improve steadily by the efforts of the Thai government and their related organizations. The Study Team sincerely desires that the report will serve as a contribution to the implementation of government policies.

Throughout the course of the Study, we have received an immeasurable amount of support from the Japan International Cooperation Agency and related governmental and private organizations of Japan for which the Team wishes to express its deepest gratitude. We also would like to extend our appreciation to the Department of Business Development, as well as to the relevant agencies and organizations in Thailand for their support and cooperation.

Very truly yours,

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized Japanese characters and a horizontal line.

Tadashi Sekikawa, Certified Public Accountant
Deloitte Touche Tohmatsu
Team Leader, the Capacity Building for
Implementing the Accounting Act
in the Kingdom of Thailand

สารบัญ

1. สรุปเนื้อหาโครงการ TA ผลการศึกษาข้อมูลตามโครงการ	1
1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ TA	1
1.2 ความเป็นมาของโครงการ TA	1
(1) ความสำคัญของระบบการบัญชีและการสอบบัญชี	1
(2) สถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของระบบการบัญชีและ การสอบบัญชีในประเทศไทย.....	2
(3) แนวทางแก้ไขปัญหา.....	3
(4) ความสัมพันธ์ของโครงการ TA กับการก่อตั้งโครงการ APEC-SELI.....	4
1.3 ขอบเขตของโครงการ TA และกิจกรรมสนับสนุน	4
1.4 วิธีการที่นำมาใช้ในโครงการ TA.....	5
(1) สมาชิกในคณะทำงาน	5
(2) คณะทำงานพัฒนาความสามารถในการทำงาน (Capacity Building Team)	5
(3) การบริหารโครงการด้วยวิธีการ PCM	5
(4) ระยะเวลาการดำเนินโครงการ TA.....	5
1.5 ผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินงาน.....	7
(1) การพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานโดยใช้ IT.....	9
(2) การสนับสนุนการอบรมบุคลากรทางการบัญชี.....	10
(3) การให้การสนับสนุนทางด้านการวางแผนมาตรการต่างๆ โดย กพร.....	11
1.6 การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละกิจกรรม	12
(1) ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชี.....	12
(2) งานด้านการตรวจสอบเอกสารทางบัญชี.....	12
(3) การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี	13
2. ผลของโครงการ TA.....	15
ประเด็นทั่วไป	15
(1) สถานการณ์ปัจจุบันของพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบที่เกี่ยวข้อง	15
(2) นโยบายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบอื่นที่เกี่ยวข้อง	20
(3) การพิจารณาสถานภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีและ ระบบที่เกี่ยวข้อง	26
(4) โครงสร้างองค์กรของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า	33

การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้ทำบัญชี	38
(1) ขอบเขตของระบบผู้ทำบัญชี	38
(2) ขอบเขตของโครงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้ทำบัญชี (CPD).....	40
(3) การจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD และการสัมมนา CPD	41
(4) ผลการทดสอบความรู้ของผู้ทำบัญชี.....	44
(5) สถานการณ์ปัจจุบันของหลักสูตร CPD	45
(6) กิจกรรมสนับสนุน	48
การตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี	49
(1) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี.....	49
(2) จุดมุ่งหมายของการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี	52
(3) ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง	53
(4) การดำเนินการและการประเมินงานส่งเสริม.....	55
การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี	57
(1) สาระสำคัญของการให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี	57
(2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของงานบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี.....	58
(3) ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงาน.....	64
(4) การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนและการประเมินผล	66
3. ผลจากการจัดกิจกรรมสนับสนุน.....	68
การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางคอมพิวเตอร์.....	68
(1) ความเป็นมาของกิจกรรมสนับสนุน.....	68
(2) ขอบเขตของโครงการนำร่อง.....	68
(3) ผลการประเมินการทดลองโดยสำนักงานในภูมิภาค.....	69
(4) ผลการประเมินโดย สกธ.....	70
(5) นโยบายในอนาคตของ สกธ. ที่ยังรอความชัดเจน	70
การตรวจสอบอย่างรวดเร็ว (Quick Inspection).....	71
(1) ขอบเขตของการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว.....	71
(2) สาระสำคัญของโครงการนำร่องครั้งที่ 1.....	72
(3) สาระสำคัญของโครงการนำร่องครั้งที่ 2.....	75
(4) ปัญหาที่พบบ่อยระหว่างการดำเนินโครงการนำร่องครั้งที่ 2.....	79
(5) ข้อเสนอแนะและนโยบายสำหรับการแนะนำการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว แบบเต็มรูปแบบ.....	80

จดหมายข่าวทางอีเมลล์สำหรับผู้ทำบัญชี.....	84
(1) ระยะเตรียมการ.....	84
(2) ระยะทดลอง.....	85
(3) ระยะปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ	85
(4) การประเมินกิจกรรมจนถึงปัจจุบัน	85
การจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับสำนักงานบัญชี.....	86
การอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชีและการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี	88
(1) ข้อสรุปโดยทั่วไปเกี่ยวกับผลการประเมินการอบรม	88
(2) ผลการอบรมในระดับพื้นฐาน	89
(3) ผลการประเมินการอบรมขั้นพื้นฐาน	90
(4) ผลการอบรมขั้นสูง	91
(5) ผลการประเมินสำหรับการอบรมขั้นสูง	93
(6) การประเมินผลทั่วไปของการอบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักกำกับดูแลธุรกิจ	96
กิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่นๆ	99
(1) ขอบเขตของกิจกรรมและผลการประเมินทั่วไป	99
(2) การสัมมนาเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และ การสัมมนาโต๊ะกลม	100
(3) การสัมมนาเกี่ยวกับ XBRL (eXtensible Business Reporting Language) และการสัมมนาโต๊ะกลม	100
(4) หลักสูตรอบรมสำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชี	101
(5) การสัมมนา IFRS และงานสัมมนาโต๊ะกลม	102
4. ข้อเสนอแนะ.....	104
4.1 ข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 สำหรับ CPD	104
(1) การเสริมสร้างสิ่งจูงใจการเข้าร่วมใน CPD	105
(2) การลดภาระการมีส่วนร่วมใน CPD.....	106
(3) การประชาสัมพันธ์ระบบ CPD อย่างเพียงพอ	112
(4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระสำคัญที่จำเป็นต้องพิจารณาจากมุมมองระยะยาว	114
4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงส่วนอื่นของการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี	115
(1) ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารกิจการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและ สำนักกำกับดูแลธุรกิจ	116
(2) ข้อเสนอแนะสำหรับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสำนักกำกับดูแลธุรกิจ	125
(3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบและนโยบายการบัญชีและการสอบบัญชี	128

ภาคผนวก

1	แผนภูมิความสัมพันธ์ของโครงการย่อย.....	ภาคผนวก 1-1
2	งานที่ได้รับมอบหมายของทีมศึกษา	ภาคผนวก 2-1
3	รายชื่อและกิจกรรมของสมาชิกของทีมบริหารประสิทธิภาพ	ภาคผนวก 3-1
4	การออกแบบโครงการโดยการสร้างตาราง	ภาคผนวก 4-1
5	ขอบเขตของการทำงาน	ภาคผนวก 5-1
6	บันทึกการประชุมสำหรับการสำรวจเบื้องต้น.....	ภาคผนวก 6-1
7	บันทึกการประชุมสำหรับการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 1.....	ภาคผนวก 7-1
8	บันทึกการประชุมสำหรับการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 2.....	ภาคผนวก 8-1
9	บันทึกการประชุมสำหรับการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 6.....	ภาคผนวก 9-1
10	บันทึกการประชุมสำหรับการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 11.....	ภาคผนวก 10-1
11	มาตรฐานการบัญชีในไทย.....	ภาคผนวก 11-1
12	ผังองค์กรของ DBD.....	ภาคผนวก 12-1
13	ผังองค์กรของ BBS	ภาคผนวก 13-1
14	รายการสัมภาษณ์ตามสถานที่ต่างๆ	ภาคผนวก 14-1
15	โปรแกรมสัมมนา CPD.....	ภาคผนวก 15-1
16	องค์ประกอบของเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์.....	ภาคผนวก 16-1
17	ผลการประเมินสำหรับเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์.....	ภาคผนวก 17-1
18	แนวทางปฏิบัติงานสำหรับกิจการรับทำบัญชี.....	ภาคผนวก 18-1
19	โปรแกรมสัมมนาแนะนำ.....	ภาคผนวก 19-1
20	ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามสำหรับการอบรมพนักงาน BBS.....	ภาคผนวก 20-1
21	การสัมภาษณ์กลุ่ม.....	ภาคผนวก 21-1
22	การอภิปรายกลุ่มย่อย.....	ภาคผนวก 22-1
23	รายชื่อผู้เข้าอบรมในการอบรมพนักงาน BBS.....	ภาคผนวก 23-1
24	กำหนดเวลาการอบรมขั้นพื้นฐานครั้งที่ 1	ภาคผนวก 24-1
25	กำหนดเวลาการอบรมขั้นพื้นฐานครั้งที่ 2	ภาคผนวก 25-1
26	กำหนดเวลาการอบรมขั้นพื้นฐานครั้งที่ 3.....	ภาคผนวก 26-1
27	กำหนดเวลาการอบรมวิเคราะห์ทางการเงิน.....	ภาคผนวก 27-1
28	กำหนดเวลาสำหรับการทดลองปฏิบัติงานเรื่องมาตรการนโยบาย SME	ภาคผนวก 28-1
29	กำหนดเวลาการอบรมครั้งสุดท้าย.....	ภาคผนวก 29-1
30	ผลการประเมินของการอบรมพนักงาน BBS.....	ภาคผนวก 30-1
31	กำหนดเวลาการอบรมหน่วยงานร่วมโครงการ.....	ภาคผนวก 31-1
32	โปรแกรมสัมมนามาตรฐานการบัญชีสำหรับ SME	ภาคผนวก 32-1
33	รายชื่อผู้เข้าร่วมในการประชุมเสวนาโต๊ะกลม SME	ภาคผนวก 33-1
34	โปรแกรมสัมมนา XBRL	ภาคผนวก 34-1
35	รายชื่อผู้เข้าร่วมในการประชุมเสวนาโต๊ะกลม XBRL	ภาคผนวก 35-1
36	โปรแกรมสัมมนาหลักสูตรอบรมกิจการรับทำบัญชี	ภาคผนวก 36-1
37	โปรแกรมสัมมนา IFRS	ภาคผนวก 37-1
38	รายชื่อผู้เข้าร่วมในการประชุมเสวนาโต๊ะกลม IFRS.....	ภาคผนวก 38-1

รูปและตาราง

รูป 1-1	แผนภูมิระบบของโครงการ TA เพื่อสนับสนุนการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี.....	8
รูป 2-1	อัตราส่วนของบริษัทที่ไม่ยื่นงบการเงิน	28
รูป 2-2	จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ที่จำแนกตามหัวข้อ.....	61
รูป 2-3	จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ที่จำแนกตามเดือน	61
ตาราง 1-1	ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับระบบ CPD ของผู้ทำบัญชี).....	12
ตาราง 1-2	ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับงานการตรวจสอบเอกสารทางบัญชี).....	13
ตาราง 1-3	ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี).....	14
ตาราง 2-1	การเปลี่ยนแปลงจำนวนบริษัทจดทะเบียนในอดีต	22
ตาราง 2-2	จำนวนบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่ยื่นงบการเงิน.....	27
ตาราง 2-3	คะแนนเฉลี่ยในการทดสอบผู้ทำบัญชีจำแนกตามวิชา.....	44
ตาราง 2-4	จำนวนหลักสูตร CPD และผู้ทำบัญชีจำแนกตามภูมิภาค.....	45
ตาราง 2-5	จำนวนการตรวจสอบเอกสารบัญชี	51
ตาราง 2-6	การให้คำปรึกษาแบบพบปะพูดคุยที่เคาน์เตอร์	59
ตาราง 2-7	การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์.....	60
ตาราง 2-8	การให้คำปรึกษาผ่านทางเว็บไซต์.....	62
ตาราง 2-9	จำนวนการให้คำปรึกษาที่สำนักงานในภูมิภาค.....	63
ตาราง 3-1	ผลการตรวจสอบแบบฉบับไว้ในโครงการนำร่องครั้งที่ 2	78
ตาราง 3-2	โครงการจดหมายข่าวทางอีเมลล์ของ สกธ.....	84
ตาราง 3-3	องค์ประกอบของการอบรมความรู้พื้นฐาน.....	89
ตาราง 3-4	ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามโดยสังเขปสำหรับการอบรมความรู้.....	91
ตาราง 3-5	แสดงองค์ประกอบของการอบรมขั้นสูง.....	92
ตาราง 3-6	ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามเมื่อจบการอบรม	93
ตาราง 3-7	ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามเมื่อจบการอบรม	95
ตาราง 3-8	รายการกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	99
ตาราง 4-1	“สถานการณ์ที่เป็นเป้าหมายและสถานการณ์ที่ต้องหลีกเลี่ยง” เกี่ยวกับ CPD	104
ตาราง 4-2	ร่างแผนหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองของ กพธ. และข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน	107
ตาราง 4-3	ข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับหลักสูตรเรียนด้วยตนเองจากคณะทำงาน.....	109

อักษรย่อ

APSC	Accounting Professions Supervisory Committee (คณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี)
BBS	Bureau of Business Supervision (สำนักกำกับดูแลธุรกิจ)
B/K	Bookkeeper (ผู้ทำบัญชีหรือนักบัญชีที่มีคุณสมบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบัญชีในประเทศไทย)
BSAP	Board of Supervision of Auditing Practices (คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี)
BOI	Board of Investment (คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน)
BOL	Business Online Public Company Limited (บริษัท บิสซิเนส ออนไลน์ จำกัด (มหาชน))
CBT	Capacity Building Team (ทีมบริหารประสิทธิภาพ)
CPA	Certified Public Accountant (นักบัญชีรับอนุญาต)
CPD	Continuing Professional Development (การพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง)
DBD	Department of Business Development (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)
EI	Educational Institutions (สถาบันการศึกษา)
Ev0	Evaluation of abilities of the BBS staff members at the End of Basic Survey Stage (การประเมินความสามารถของพนักงาน BBS ณ สิ้นสุดระยะการสำรวจขั้นพื้นฐาน)
Ev1	Evaluation of abilities of the BBS staff members at the end of Activity Stage I (การประเมินความสามารถของพนักงาน BBS ณ สิ้นสุดระยะกิจกรรม 1)
FAP	Federation of Accounting Professions (สภาวิชาชีพบัญชี)
FAQ	Frequently Asked Questions (คำถามพบบ่อยที่สุด)
F/S	Financial Statements (งบการเงิน)
IAS	International Accounting Standards (มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ)
IASB	International Accounting Standards Board (คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ)
ICAAAT	The Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย)
IFAC	International Federation of Accountants (สหพันธ์นักบัญชีระหว่างประเทศ)
ITC	Information Technology Center (of DBD) (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของ DBD)
IFRS	International Financial Reporting Standards (มาตรฐานการรายงานทางการเงินสากล)
JICA	Japan International Corporation Agency (องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น)
KPI	Key Performance Indicator (ตัวชี้วัดผลงาน)
MAI	Market for Alternative Investment (ตลาดทางเลือกเพื่อการลงทุน)
MOC	The Ministry of Commerce (กระทรวงพาณิชย์)
NGCGC	National Good Corporate Governance Committee (คณะกรรมการกำกับกิจการที่ดีแห่งชาติ)
OJT	on-the-job training (การอบรมขณะปฏิบัติงาน)

SEC	Securities and Exchange Commission (คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์)
SET	Stock Exchange of Thailand (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย)
SMEs	Small and Medium Enterprises (วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม)
TA	Technical Assistance (การสนับสนุนทางด้านเทคนิค)
TAS	Thai Accounting Standards (มาตรฐานการบัญชีในประเทศไทย)
TCC	Thai Chamber of Commerce (หอการค้าแห่งประเทศไทย)
VAT	Value Added Tax (ภาษีมูลค่าเพิ่ม)
XBRL	eXtensible Business Reporting Language (ภาษาการรายงานทางธุรกิจแบบขยายได้)

1. สรุปเนื้อหาโครงการ TA ผลการศึกษาข้อมูลตามโครงการ

1.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ TA

โครงการสนับสนุนทางด้านเทคนิค (TA) มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อนำเสนอแนวทางการปรับปรุงการบริการด้านการอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีและกฎหมายอื่นต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กพช.) กระทรวงพาณิชย์ (กพณ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติดังกล่าว และเพื่อสนับสนุนการนำเสนอแนะในการปรับปรุงดังกล่าวออกใช้ปฏิบัติจริง และ (2) เพื่อให้การส่งเสริมความสามารถในการทำงานของสำนักกำกับดูแลธุรกิจ (สกธ.) ของ กพช. ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีผ่านทาง การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงานนี้

1.2 ความเป็นมาของโครงการ TA

(1) ความสำคัญของระบบการบัญชีและการสอบบัญชี

พัฒนาการของระบบการบัญชีและการสอบบัญชีจะนำมาซึ่งพื้นฐานสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจ ผ่านทางการให้การส่งเสริมการบริหารจัดการทางการเงินของบริษัทและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการลงทุนให้ดีขึ้น การมีระบบการบัญชีและการสอบบัญชีที่เชื่อถือได้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบรรดาประเทศกำลังพัฒนาในการดึงดูดเงินลงทุนจากต่างชาติ จากวิกฤตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้พิสูจน์แนวคิดที่ว่า การจัดทำให้มีการประสานกันของระบบการบัญชี และการสอบบัญชีที่เข้มแข็งจะเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มั่นคงยั่งยืน และนำมาซึ่งโอกาสในการปฏิรูประบบการบัญชีและการสอบบัญชีของบรรดาประเทศในภูมิภาคเอเชีย ดังที่เห็นได้จากการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรฐานการบัญชีทั้งหมดของประเทศเกาหลี และการปฏิรูประบบการกำหนดคุณสมบัติของนักบัญชีในประเทศอินโดนีเซีย ประเทศไทยเองก็ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีใหม่ทั้งหมดตลอดจนทำการปฏิรูปด้านอื่นๆ อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจในครั้งนี้

การบัญชีมีวัตถุประสงค์หลักสองประการ (1) เพื่อให้เจ้าของกิจการเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องต่อฐานะของบริษัท อันทำให้เชื่อมั่นได้ว่า ฝ่ายจัดการของบริษัทได้จัดทำให้มีการบริหารงานที่ดี เชื่อถือได้ (วัตถุประสงค์ภายใน) และ (2) เพื่อให้เจ้าหนี้และนักลงทุนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับฐานะของบริษัท เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการให้กู้ยืมและการลงทุน (วัตถุประสงค์ภายนอก) ในกรณีของการบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) นั้น วัตถุประสงค์ภายในจะถูกให้ความสำคัญมากกว่า ขณะที่ธุรกิจขนาดใหญ่จะมุ่งเน้นหรือให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ภายนอกมากกว่า การที่ธุรกิจขนาดใหญ่จัดทำให้มีการปฏิบัติทางบัญชีที่ดีและเชื่อถือได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์นั้น เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาตลาดทุนของประเทศเป็นอย่างยิ่ง สำหรับธุรกิจ SMEs แล้ว การจัดทำให้มีการปฏิบัติทางบัญชีที่ดี และเชื่อถือได้จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาธุรกิจนั้นๆ เอง เช่นเดียวกับการพัฒนาเศรษฐกิจใน

ภาพรวม อันเนื่องมาจาก การที่ธุรกิจ SME มีระบบการบริหารธุรกิจที่ดีและมั่นคงจะอำนวยให้เกิดช่องทางธุรกิจที่มีเงินจากธนาคารที่ราบรื่น การเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับธุรกิจ SME ซึ่งรองรับลูกจ้างประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในประเทศไทยผ่านทาง การปฏิรูปการปฏิบัติทางการบัญชีจะทำให้ “สวัสดิการของทรัพยากรบุคคล” เพิ่มขึ้น จากความมีเสถียรภาพ และการขยายตัวของกิจการงาน

- (2) สถานการณ์และปัญหาในปัจจุบันของระบบการบัญชีและการสอบบัญชีในประเทศไทย ในประเทศไทย พระราชบัญญัติการบัญชีได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมอย่างสมบูรณ์ในปี 2543 และพระราชบัญญัติวิชาชีพการบัญชีก็ได้เริ่มบังคับใช้ในปี 2547 การพัฒนาระบบการบัญชีและการสอบบัญชีในประเทศไทยได้รู้ดหน้าอย่างต่อเนื่อง อันจะเห็นได้จาก มาตรฐานวิชาชีพระหว่างประเทศ ต่างๆ ได้ถูกนำมารวบรวมและปรับให้เข้ากับมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการสอบบัญชีของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องอย่างสมบูรณ์ ในความเป็นจริงแล้ว ระบบการบัญชีและการสอบบัญชีของประเทศไทยเป็นระบบที่มีข้อกำหนดที่เข้มงวดที่สุดในโลกระบบหนึ่ง อันเนื่องมาจาก ตามที่กำหนดในกฎหมายนั้น บรรดาบริษัททั้งหลายต้องจัดให้มีการตรวจสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและต้องนำส่งงบการเงินของบริษัทให้กับภาครัฐ

อย่างไรก็ดี ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติยังคงไม่สัมฤทธิ์ผลเต็มที่ ดังจะเห็นได้จาก รวบรวมครึ่งหนึ่งของจำนวนนิติบุคคลทั้งหมดไม่ได้ นำส่งงบการเงินของตนเองต่อภาครัฐ ซึ่งการปฏิบัติดังกล่าวจัดว่าเป็นการฝ่าฝืนข้อกำหนดของกฎหมาย ทั้งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติการบัญชี อีกด้วย ปัญหาที่ใหญ่ที่สุดของระบบการบัญชีและการสอบบัญชีในประเทศไทยคือการที่มีช่องว่างที่กว้างมากระหว่างข้อกำหนดตามกฎหมายที่เข้มงวดมากกับการบังคับใช้กฎหมายในความเป็นจริง

ช่องว่างระหว่างสภาพความเป็นจริงกับระบบกฎหมายที่เข้มงวดนี้ สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจ SMEs แม้ว่างบการเงินของธุรกิจ SMEs จะผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต แต่งบการเงินดังกล่าวก็ไม่ได้ได้รับความเชื่อถือจากธนาคารพาณิชย์ ทำให้ไม่สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบการขออนุมัติสินเชื่อที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับตัวธุรกิจ SMEs เอง เป็นที่ชัดเจนว่า เหตุผลอย่างหนึ่งของการปฏิบัติทางบัญชีที่ไม่ดีของธุรกิจ SMEs คือการที่เจ้าของกิจการตระหนักในความสำคัญของการบัญชีในการบริหารจัดการธุรกิจของตนไม่เพียงพอ และมักมองว่าการบัญชีเป็นภาระหน้าที่ที่ต้องทำตามกฎหมายเสียมากกว่าจะนำมาใช้ประโยชน์ในลักษณะอื่น

(3) แนวทางแก้ไขปัญหา

การลดช่องว่างระหว่างระบบและความเป็นจริงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการบัญชี อาทิ การบริหารจัดการธุรกิจที่มั่นคง และการคุ้มครองเจ้าหนี้และนักลงทุน สิ่งสำคัญลำดับแรกที่ต้องคำนึงถึง คือ การทำให้จำนวนธุรกิจเข้ามาอยู่ในระบบกฎหมายเพิ่มจำนวนมากขึ้น หรือการเพิ่มตัวเลขของความเป็นจริงให้เข้าใกล้จำนวนที่กฎหมายระบุไว้ นั่นเอง ในขณะที่เดียวกัน ก็มีความจำเป็นที่จะต้องทบทวนระบบหรือข้อกำหนดตามกฎหมาย เพื่อให้ระบบกฎหมายที่มีอยู่สามารถนำไปใช้บังคับได้จริง ระบบกฎหมายที่ไม่สามารถนำไปใช้ได้จริงจะมีความเสี่ยงในตัวเอง ในการที่จะทำให้ความตระหนักในความจำเป็นในทางปฏิบัติลดน้อยลงลงตามไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมุมมองของการพิจารณาต้นทุนเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ด้วยแล้ว พบว่า ยังมีความไม่เหมาะสมที่จะกำหนดให้ธุรกิจ SMEs ต้องจัดให้มีการปฏิบัติทางการบัญชี ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองวัตถุประสงค์ภายในองค์กรเป็นส่วนใหญ่ โดยเป็นไปตามหลักเกณฑ์เดียวกันกับของบริษัทใหญ่ ซึ่งมุ่งเน้นไปที่การตอบสนองวัตถุประสงค์ภายนอก

โครงการ TA นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า (กพธ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการบัญชีและการสอบบัญชี เพื่อยกระดับการบังคับใช้กฎหมายบัญชีในทางปฏิบัติเป็นสำคัญ ในกรณีของบริษัทใหญ่ โดยเฉพาะบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) เป็นผู้กำกับดูแลในเรื่องนี้ อย่างเข้มงวด ทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า ช่องว่างระหว่างระบบหรือกฎหมายกับการปฏิบัติตามระบบที่เกิดขึ้นจริงจะไม่กว้างมาก ในทางตรงข้าม การจัดให้มีการสอบบัญชีเพียงเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายและปัญหาการเลียงภาษีที่เรื้อรังมานาน ของบรรดาบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทจดทะเบียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจ SMEs เป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงในแวดวงการบัญชีและการสอบบัญชีอย่างกว้างขวางและบ่อยครั้ง จากสถานการณ์เหล่านี้ โครงการ TA นี้จึงมุ่งเน้นที่การยกระดับการปฏิบัติทางการบัญชีของกลุ่มธุรกิจ SMEs ซึ่งมีสถานการณ์การปฏิบัติทางการบัญชีที่ไม่ดีเท่ากับบริษัทขนาดใหญ่ และส่วนที่เกี่ยวกับภารกิจที่สอง ได้แก่ การทบทวนระบบกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน คณะทำงานได้เสนอแนะมาตรการการปรับปรุงที่คิดว่าจำเป็นพร้อมก็นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการสัมมนาและการฝึกอบรม

- (4) ความสัมพันธ์ของโครงการ TA กับการก่อตั้งโครงการ APEC-SELI ตั้งแต่ปี 2542 กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation-APEC) ได้มีความพยายามที่จะทำให้กลไกการตลาดเข้มแข็งขึ้น บนหลักการที่ว่า การปฏิรูปโครงสร้างเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนหลังยุควิกฤติในเอเชีย ประเทศญี่ปุ่นได้นำเสนอองค์กรให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจเพื่อก่อตั้งโครงสร้างพื้นฐานตามกฎหมายของกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC Strengthening Economic Legal Infrastructure Initiatives - APEC-SELI) เพื่อกำหนดกรอบการทำงานและระเบียบสำหรับการตลาดภายในภูมิภาคที่โปร่งใสและมั่นคง และจัดตั้งกลุ่มประสานงาน SELI ในปี 2544 ได้มีการรายงานเกี่ยวกับโครงการ TA นี้ ต่อที่ประชุมก่อตั้งโครงการ APEC-SELI ด้วย

1.3 ขอบเขตของโครงการ TA และกิจกรรมสนับสนุน

ตามข้อตกลงระหว่าง JICA และ กพร. ได้ระบุว่ามิกิจกรรมภาคสนามสามด้านที่มีความสำคัญในลำดับแรกที่ต้องได้รับการปรับปรุง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการพัฒนาความสามารถในการทำงานของ กพร./สทท. ตามรายละเอียดดังนี้

- 1) ระบบการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพของผู้ทำบัญชี¹ (Continuing Professional Development – CPD) (ข้อ 2.2)
- 2) งานตรวจสอบเอกสารทางบัญชี (งบการเงิน ฯลฯ) (ข้อ 2.3)
- 3) งานบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี (ข้อ 2.4)

ได้มีการลงมติว่า การพัฒนาความสามารถในการทำงานของ กพร./สทท. จะดำเนินการโดยอาศัยการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของ กพร./สทท. การจัดการสัมมนา และการอบรมโดยการปฏิบัติงานจริง (On-the-job Training) กิจกรรมทั้งหมดนี้จะดำเนินการเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามรายการที่ได้ระบุไว้ข้างต้น

ในบรรดาร่างข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำงานจำนวนหนึ่งที่คณะทำงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละเรื่องของทั้งสามเรื่องนี้ ข้อเสนอแนะสี่ประการต่อไปนี้ เป็นข้อเสนอแนะที่ได้คัดเลือกแล้วว่า สทท. อาจประสบความสำเร็จในการนำไปใช้ปฏิบัติงานจริง หากปราศจากการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และได้จัดทำกิจกรรมต่างๆ หลายอย่าง ที่เป็นรูปธรรมเพื่อสนับสนุนข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

- ก) การพัฒนาบทเรียนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์ (ข้อ 3.1)
- ข) การแนะนำวิธีการตรวจสอบแบบรวดเร็ว (ข้อ 3.2)
- ค) การเผยแพร่จดหมายข่าวทางอีเมลล์ (ข้อ 3.3)
- ง) การจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับสำนักงานบัญชี (ข้อ 3.4)

¹ ในรายงานฉบับนี้ คำว่า “ผู้ทำบัญชี” หมายถึงบุคคลที่มีคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 สำหรับบุคคลที่ทำงานเกี่ยวข้องในด้านการบัญชีโดยมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามที่กำหนดจะเรียกว่า “พนักงานบัญชีของบริษัท”

ภาคผนวก 1 ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจที่สำคัญสามลำดับแรกสำหรับการพัฒนาความสามารถในการทำงานของ กพร. ในครั้งนี้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงระหว่าง JICA และ กพร. และกิจกรรมสนับสนุนแต่ละกิจกรรม รวมทั้งกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อ ก) ถึง ง) ข้างต้น

1.4 วิธีการที่นำมาใช้ในโครงการ TA

(1) สมาชิกในคณะทำงาน

สมาชิกในคณะทำงานเป็นผู้ชำนาญการในวิชาชีพการบัญชีที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) แห่งประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศไทย ภาคผนวก 2 ได้แจกแจงเกี่ยวกับสมาชิกและภารกิจของสมาชิกแต่ละคน

(2) คณะทำงานพัฒนาความสามารถในการทำงาน (Capacity Building Team)

คณะทำงานพัฒนาความสามารถในการทำงาน (Capacity Building Team - CBT) รวมตัวกันขึ้นเพื่อเป็นที่ทำงานภายใน สกธ. ประจำโครงการนี้และจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถอย่างเข้มข้น (การวางแผน ดำเนินงานหรือการนำข้อเสนอแนะต่างๆ ออกใช้ปฏิบัติงานจริง และการประเมินผล) ภาคผนวก 3 แจกแจงเกี่ยวกับสมาชิกและกิจกรรมของ CBT

(3) การบริหารโครงการด้วยวิธีการ PCM

เพื่อให้การจัดการและการประเมินผลภายใต้โครงการ TA มีความสม่ำเสมอตลอดการดำเนินโครงการ ได้มีการนำวิธีการจัดการโครงการ (Project Cycle Management - PCM) มาใช้ ภาคผนวก 4 แสดงตารางการออกแบบการดำเนินโครงการ (Project Design Matrix – PDM) ซึ่งได้รับความเห็นชอบจาก สกธ. แล้วในเดือนพฤษภาคม 2547

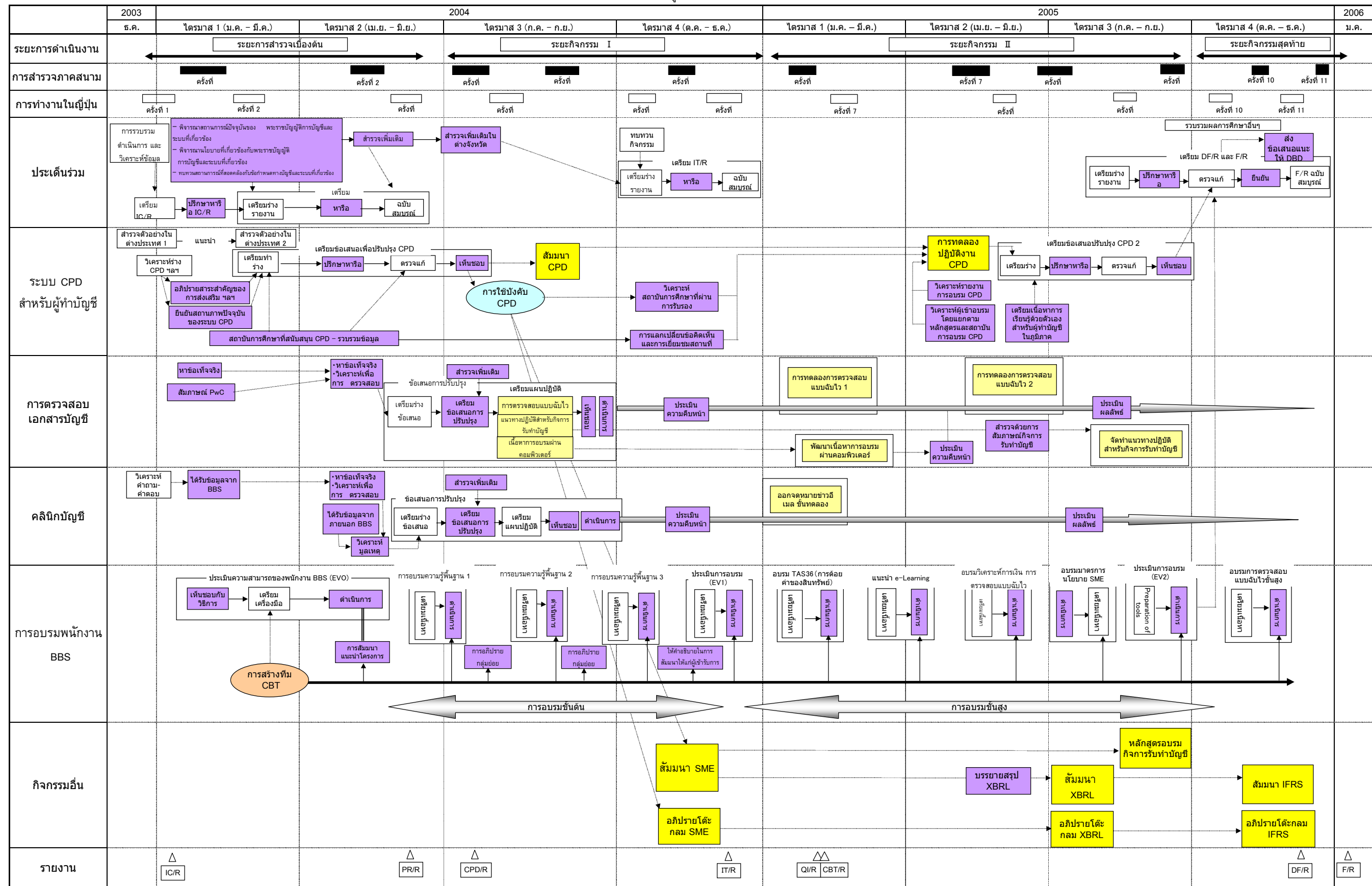
(4) ระยะเวลาการดำเนินโครงการ TA

การดำเนินงานของโครงการ TA มีระยะเวลา 2 ปี โดยเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม 2546 ซึ่งได้แบ่งเป็นสี่ระยะดังนี้

- | | | |
|--------------------------|---|------------------------------|
| 1) ระยะการสำรวจเบื้องต้น | : | ธันวาคม 2546 – มิถุนายน 2547 |
| 2) ระยะกิจกรรม 1 | : | กรกฎาคม – ธันวาคม 2547 |
| 3) ระยะกิจกรรม 2 | : | มกราคม – กันยายน 2548 |
| 4) ระยะสรุปผล | : | ตุลาคม – ธันวาคม 2548 |

แผนภูมิของโครงการ TA อยู่ในหน้าถัดไป

แผนภูมิของโปรแกรม TA



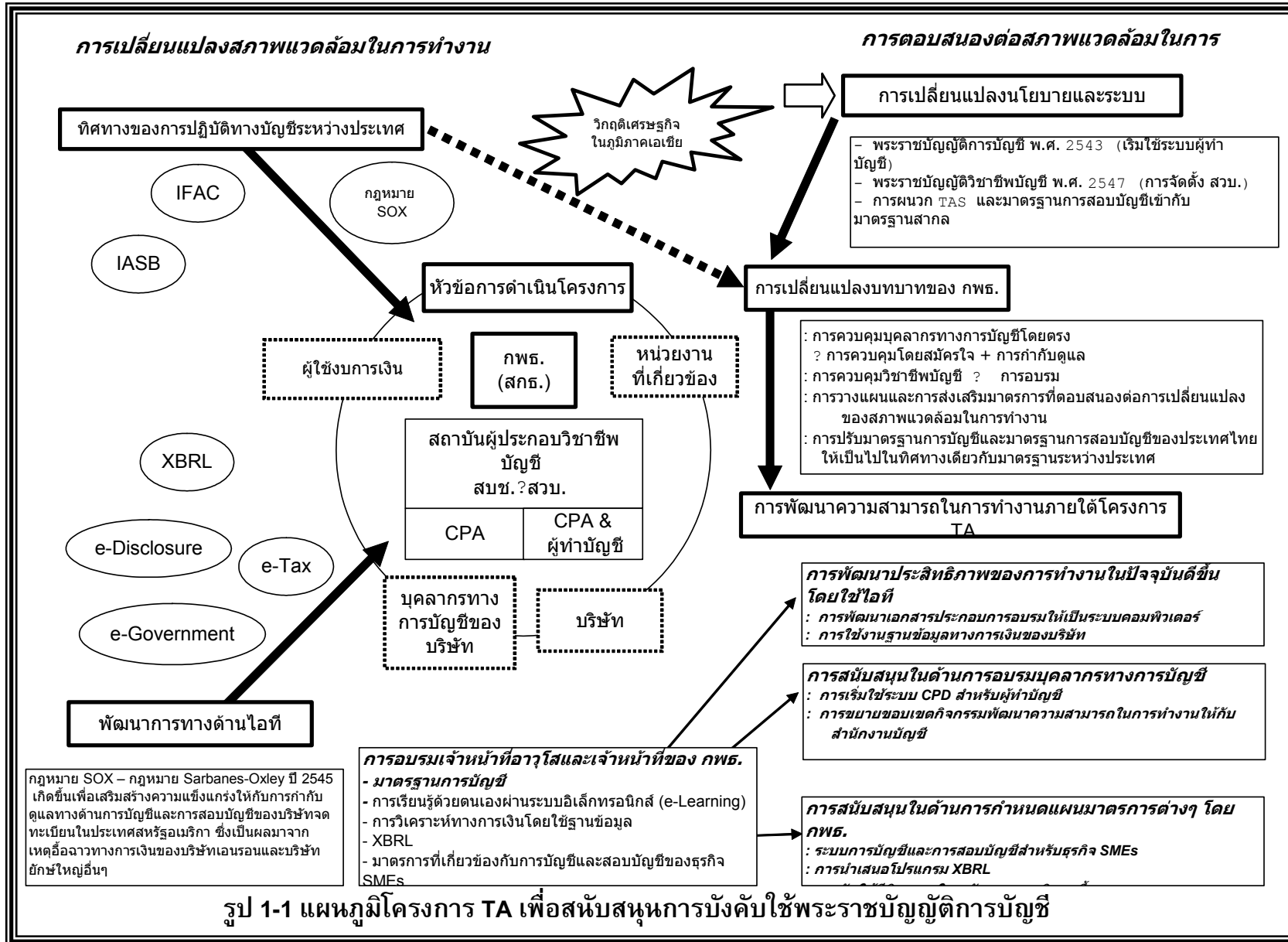
IC/R: รายงานเบื้องต้น
 PR/R: รายงานความคุ้มค่า
 CPD/R: ข้อเสนอแนะสำหรับ CPD
 IT/R: รายงานระหว่างกาล
 Q/R: รายงานโครงการนำร่องการตรวจสอบแบบจับใจ
 CBT/R: รายงานโครงการนำร่องระบบ CBT
 DF/R: ร่างสรุปรายงานขั้นสุดท้าย
 F/R: สรุปรายงานขั้นสุดท้าย

กิจกรรมที่ดำเนินการในไทย
 กิจกรรมที่ BBS ไม่ได้ดำเนินการ

1.5 ผลการดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสามารถในการดำเนินงาน

ได้มีการคาดว่าจะพบของ กพร. และ สกธ. จะต้องทำนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์รอบด้านและการเปลี่ยนแปลงในระดับนโยบายที่รับจากรัฐบาลไทย ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า กรมทะเบียนการค้า (The Department of Commercial Registration - DCR) ได้เปลี่ยนชื่อเป็น กพร. ในเดือนตุลาคม 2545 แสดงให้เห็นว่า บทบาทที่ได้กำหนดไว้สำหรับ กพร. ได้ถูกเปลี่ยนไปจากบทบาทเชิงรับ ซึ่งรวมถึงการรับจดทะเบียนบริษัท และการรับและจัดเก็บงบการเงินมาเป็นบทบาทเชิงรุก เช่น การส่งเสริมการดำเนินงานของบรรดาธุรกิจ SMEs เป็นต้น ในแวดวงวิชาชีพบัญชี กพร./สกธ. ได้รับมอบหมายให้มีบทบาทในการวางแผนและนำมาตรการต่างๆ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติทางการบัญชีไปใช้ดำเนินงานจริง อาทิ จัดการฝึกอบรมผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี และให้สนับสนุนการพัฒนาความสามารถของสำนักงานบัญชี การบังคับใช้ของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีในปี 2547 เปิดโอกาสให้สามารถถ่ายโอนงานขึ้นพื้นฐานส่วนใหญ่ที่ดำเนินการโดย กพร./สกธ. ไปให้แก่สภาวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting Professions – สวบ.) ด้วยเหตุนี้ คุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อรองรับบทบาทใหม่ของ กพร./สกธ. จึงเข้ามาแทนที่ และการเสริมสร้างความสามารถของหน่วยงานเหล่านี้ในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสิ่งที่ต้องการ กิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานที่ดำเนินการภายใต้โครงการ TA มีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุน กพร. และ สกธ. สามารถดำเนินการให้สนองต่อการเปลี่ยนแปลงในบทบาทที่คาดหวังไว้ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้มีการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ. ในเรื่องเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการต่างๆ ทางวิชาชีพที่มุ่งเน้นไปที่ธุรกิจ SMEs ในลักษณะของการทดลองปฏิบัติงาน (Workshop) เพื่อยกระดับความสามารถในด้านการวางแผน กำหนดนโยบายและการตระหนักถึงความสำคัญของนโยบายและมาตรการทางการบัญชีที่เหมาะสม ได้มีการจัดการสัมมนาภายนอกองค์กรที่ครอบคลุมถึงหัวข้อต่างๆ อาทิ มาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs การพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานของสำนักงานบัญชี การเปลี่ยนแปลงวิธีการจัดเก็บข้อมูลทางการเงินให้อยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีแห่งชาติให้เป็นสากล ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดนี้ เป็นมาตรการที่จำเป็นที่ กพร./สกธ. ต้องดำเนินการต่อไปอย่างต่อเนื่อง การที่ได้ทดลองปฏิบัติงานและเข้าร่วมการสัมมนาต่างๆ ได้นำมาซึ่ง การพัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ กพร./สกธ. ในการกำหนดมาตรการที่เกี่ยวข้องต่างๆ เหล่านี้ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร กพร./สกธ. เอง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เช่นกัน การเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กร กพร./สกธ. แสดงได้ดังนี้ (1) การจัดตั้งหน่วยงานใหม่ใน สกธ. ที่รับผิดชอบในด้านการส่งเสริมให้สำนักงานบัญชีจัดทำหลักสูตรการอบรมต่างๆ ตามแนวคิดของ สกธ. และ (2) การเริ่มนำกระบวนการเพื่อพิจารณาระบบการให้รางวัลให้แก่สำนักงานบัญชีดีเด่นมาใช้

รูป 1-1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมของโครงการ TA การเปลี่ยนแปลงนโยบาย การเปลี่ยนแปลงบทบาทของ กพร. กับผลจากการดำเนินโครงการ TA



รูป 1-1 แผนภูมิโครงการ TA เพื่อสนับสนุนการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชี

- (1) การพัฒนาประสิทธิภาพของการทำงานโดยใช้ IT
- ถึงแม้ว่า ก่อนการเริ่มโครงการ TA กพธ./สภท. ได้ใช้ระบบเทคโนโลยีและสารสนเทศ (IT) ในหน้าทำงานบางอย่าง ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงข้อมูลในทะเบียนของผู้สอบบัญชีและผู้ทำบัญชีและการเปิดรับคำถามผ่านทางเว็บไซต์ ขอบเขตการใช้งานระบบ IT ได้ขยายออกไปในระหว่างดำเนินโครงการ TA นี้ และสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานของ กพธ./สภท.
- 1) การจัดทำเอกสารประกอบการอบรมให้เป็นระบบคอมพิวเตอร์
- จากข้อเสนอของ CBT ได้มีการจัดทำเอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่ กพธ. ในส่วนภูมิภาคเป็นระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นโครงการนำร่อง ที่ทำให้ต้นทุนและระยะเวลาที่ใช้ในการอบรมลดลง ความสำเร็จนี้ยังนำไปสู่การเพิ่มความสนใจในระบบการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-learning) ในหมู่เจ้าหน้าที่ของ กพธ./สภท. อีกด้วย ในปัจจุบัน มีการพิจารณาถึงการใช้ออกสารการอบรมที่เป็นระบบคอมพิวเตอร์ดังกล่าวการจัดสัมมนาให้กับบุคคลภายนอก หลักสูตรอบรมสำหรับสำนักงานบัญชีที่จัดขึ้นในเดือนกันยายน 2548 ได้รับความบันเทิงเป็นวิดีโอเพื่อนำไปจัดทำเป็นสื่อการเรียนการสอนสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางระบบคอมพิวเตอร์
- 2) การใช้ฐานข้อมูลทางการเงินของบริษัท
- แม้ว่า กพธ. ได้จัดทำระบบข้อมูลทางการเงินที่บริษัทต่าง ๆ นำส่งเข้ามาเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์แล้วก็ตาม ฐานข้อมูลทางการเงินนี้ยังไม่ได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ในระหว่างดำเนินโครงการ TA มีข้อเสนอแนะให้นำข้อมูลจากฐานข้อมูลดังกล่าวมาใช้เพื่อสนับสนุนงานด้านการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นได้ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อการนี้ ซึ่งนอกจากจะใช้ในการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชีแล้ว โปรแกรมนี้ยังมีประโยชน์ในการคัดเลือกข้อมูลที่สำคัญสำหรับการวางแผนมาตรการในการบริหารอีกด้วย
- 3) การขยายการประชาสัมพันธ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
- มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่จดหมายข่าวทางอีเมลล์สำหรับงานด้านการประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ระบบ CPD และปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี และการดำเนินงานนี้ก็ได้รับการสนับสนุน เนื่องจากข้อจำกัดด้านฮาร์ดแวร์ของ กพธ. จดหมายข่าวนี้ยังอยู่ในขั้นทดลอง อย่างไรก็ตาม ระบบนี้ได้ให้ผลดีในด้านการให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี โดยทำให้ช่องทางการถามคำถามเปลี่ยนจากการสอบถามผ่านทางโทรศัพท์มาเป็นสอบถามผ่านทางเว็บไซต์มากขึ้น

(2) การสนับสนุนการอบรมบุคลากรทางการบัญชี

ระบบผู้ทำบัญชีที่เริ่มนำมาใช้ภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 มุ่งให้เกิดการขยายตัวของ การปฏิบัติทางการบัญชีที่เหมาะสม โดยอาศัยการปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรทางการบัญชี ที่ทำงานในบริษัทต่างๆ ภายใต้โครงการ TA ได้มุ่งเน้นที่การพัฒนาการปฏิบัติทางการบัญชีของ ธุรกิจ SMEs และได้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ออกแบบขึ้นเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ทำบัญชี และสำนักงานบัญชี ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีบทบาทสำคัญต่อระบบการปฏิบัติทางการบัญชีของบรรดา ธุรกิจ SMEs

1) การเริ่มใช้ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชี

เนื่องด้วย พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดให้นำระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชี มาใช้ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2547 การเริ่มใช้ระบบดังกล่าวอย่างราบรื่นเป็นภารกิจเร่งด่วน ในช่วงเริ่มโครงการ TA คณะทำงานได้รวบรวมข้อเสนอแนะชุดแรกเมื่อเริ่มใช้ระบบ CPD และได้ให้ความช่วยเหลือประชาสัมพันธ์ระบบ CPD และช่วยพัฒนาเอกสารประกอบการ อบรมในระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองที่พัฒนาขึ้นสำหรับผู้ทำบัญชีที่ทำงานอยู่ในเขต ต่างจังหวัดที่ห่างไกล ผลจากการดำเนินงานดังกล่าว ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชีจึงเริ่ม ขึ้นโดยไม่ยุ่งยากมากนัก

2) กิจกรรมพัฒนาความสามารถของสำนักงานบัญชี

จากข้อเท็จจริงที่ว่า ธุรกิจ SMEs จำนวนมากมอบความไว้วางใจให้สำนักงานบัญชี รับผิดชอบงานด้านการบัญชีของให้กับตนนั้น ได้มีการจัดกิจกรรมบางอย่างขึ้นเพื่อ เสริมสร้างความสามารถของสำนักงานบัญชีเหล่านั้น

การนำเสนอกรณีศึกษาของ TKC แห่งประเทศญี่ปุ่นในหลักสูตรการอบรมขั้นสูงสำหรับ เจ้าของสำนักงานบัญชีได้นำคณะเจ้าของสำนักงานบัญชีอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งเดินทางไป ศึกษางานของ TKC ที่ญี่ปุ่นเพิ่มเติมด้วยทุนส่วนตัว

ขณะเดียวกัน คณะทำงานได้จัดเตรียมร่างแนวปฏิบัติสำหรับสำนักงานบัญชีและนำเสนอต่อ ผู้เข้ารับการอบรมในหลักสูตรอบรมดังกล่าวข้างต้นด้วย สกธ. มีแผนที่จะนำร่างแนวปฏิบัติ นี้ไปปรับแก้ในรายละเอียดร่วมกับเจ้าของสำนักงานบัญชีต่อไป เพื่อให้สามารถนำแนว ปฏิบัติดังกล่าวไปใช้งานได้จริง เนื่องด้วยมีวัตถุประสงค์หลักที่จะใช้แนวปฏิบัตินี้ในการ ปรับปรุง

แนวปฏิบัติทางการบัญชีของสำนักงานบัญชี

- (3) การให้การสนับสนุนทางด้านการวางแผนมาตรฐานการต่าง ๆ โดย กพร.
จากความเข้าใจที่ว่า บทบาทของ กพร. กำลังเปลี่ยนไปโดยไปเน้นในเรื่องของการอบรมบุคลากร การบัญชี และการวางแผนและดำเนินมาตรการที่ออกแบบเพื่อพัฒนาการปฏิบัติในทางบัญชี คณะทำงานได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นต้องได้รับความสนใจเพื่อการวางแผนมาตรฐานเหล่านี้และนำไปปรึกษาหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป
- 1) ระบบการบัญชีและสอบบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs
มีการแนะนำโครงการมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ของคณะกรรมการมาตรฐานบัญชีระหว่างประเทศ IASB ให้กับผู้เกี่ยวข้องในวงกว้างในงานสัมมนาเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และงานสัมมนาโต๊ะกลม นอกจากนั้น ยังมีการจัดการทดลองปฏิบัติงานเรื่องระบบและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและสอบบัญชีของธุรกิจ SMEs เป็นส่วนหนึ่งของการอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ. และได้้นำกรณีศึกษาที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนมาตรฐานการต่าง ๆ มาชี้แนะในการอบรมอีกด้วย ผลที่ตามมาก็คือ มีการตั้งความหวังว่า การจัดทำมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs จะเกิดขึ้นในไทยอย่างแน่นอน โดยอ้างอิงกับหลักการของ IASB และประเทศอื่นๆ
 - 2) การแนะนำ XBRL (eXtensible Business Reporting Language)
XBRL เป็นภาษาคอมพิวเตอร์สำหรับการรายงานทางการเงิน ซึ่งไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในประเทศไทยก่อนที่โครงการ TA นี้จะเริ่มขึ้น เป็นผลจากการเปิดตัว XBRL ในงานสัมมนา XBRL และการสัมมนาโต๊ะกลมกับผู้เกี่ยวข้องในประเทศไทย ได้มีกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับ XBRL เริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นในประเทศไทย ผลที่ได้ตามมาจากงานนี้ที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ประเทศไทยได้ส่งคณะผู้แทนเข้าร่วมการประชุม International XBRL Conference ที่จัดขึ้นที่เมืองโตเกียวในเดือนพฤศจิกายน 2548 เป็นครั้งแรก
 - 3) การเสริมสร้างกิจกรรมระหว่างประเทศให้แข็งแกร่ง
มีการแนะนำแนวโน้มระหว่างประเทศที่โดดเด่นด้วยกิจกรรมของ IASB และ IFAC ในงานสัมมนาทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งเสริมความแข็งแกร่งให้กับกิจกรรมระหว่างประเทศของ กพร. และ สวบ.

1.6 การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของแต่ละกิจกรรม

จากการตัดสินใจร่วมกันระหว่าง JICA และ กพร. เพื่อกำหนดกิจกรรมเพื่อการสนับสนุนภารกิจที่มีความสำคัญสามลำดับแรกที่เป็นรูปธรรม ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ผ่านการปรึกษาหารือกับ สกธ. ตัวชี้วัดความสำเร็จดังกล่าว กำหนดไว้ดังนี้

(1) ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชี

ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชีได้เริ่มดำเนินไปอย่างรวดเร็ว แม้ว่าจะมีปัญหาขาดแคลนผู้ให้บริการจัดการอบรม CPD ในเขตพื้นที่อื่นนอกเหนือจากในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นข้อกังวลตั้งแต่แรกเริ่มโครงการอยู่แล้วนั้น คณะทำงานมีความเชื่อว่าจะมีการสร้างโอกาสในการอบรมให้แก่ผู้ทำบัญชีในสวนภูมิภาคในปีที่กำลังจะมาถึง โดยเริ่มนำโครงการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ กพร. เป็นผู้อุปถัมภ์มาใช้งาน

ตาราง 1-1 ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับระบบ CPD ของผู้ทำบัญชี)

ตัวชี้วัด	สถานะของความสำเร็จ
จำนวนจังหวัดที่มีผู้ให้บริการ CPD อย่างน้อยหนึ่งรายอย่างน้อย 30 จังหวัดภายในกันยายน 2548	จำนวนจังหวัดที่มีผู้ให้บริการ CPD ยังคงอยู่ที่ 17 จังหวัด (รวมกรุงเทพฯ) ณ วันที่เป้าหมาย
หลักสูตรสำหรับผู้ทำบัญชีในพื้นที่ห่างไกล และ/หรือรายได้ต่ำได้รับการพัฒนาโดย กพร.	คาดว่า กพร. จะแนะนำโปรแกรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง
การจัดทำข้อเสนอแนะชุดแรก (สิงหาคม 2547)	คณะทำงานยื่นข้อเสนอแนะชุดแรกเมื่อเดือนสิงหาคม 2547 และดำเนินกิจกรรมสนับสนุนตามข้อเสนอเหล่านี้
การจัดทำข้อเสนอแนะชุดที่สอง (ธันวาคม 2548)	คณะทำงานยื่นข้อเสนอแนะชุดที่สองเมื่อเดือนธันวาคม 2548
จำนวนสมาชิกจดหมายข่าวทางอีเมล	เนื่องจากยังไม่ได้เพิ่มขนาดเซิร์ฟเวอร์ของ กพร. จำนวนสมาชิกยังคงอยู่ที่ประมาณ 500 ราย

(2) งานด้านการตรวจสอบเอกสารทางบัญชี

มีการให้การสนับสนุนพัฒนาเอกสารหรือสื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อแก้ปัญหาที่สำนักงาน สกธ. ในส่วนภูมิภาคประสบอยู่ในปัจจุบัน การสนับสนุนได้ทำในรูปแบบของการนำวิธีการตรวจสอบอย่างรวดเร็วมาใช้เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กิจกรรมสนับสนุนทั้งสองประสบผลสำเร็จตามความคาดหวัง ถึงแม้ว่าการพัฒนาวิธีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการต่อไปก็ตาม

ตาราง 1-2 ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับงานการตรวจสอบเอกสารทางบัญชี)

ตัวชี้วัด	สถานะของความสำเร็จ
การตรวจสอบอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมห้าประเภทแล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน 2548 (เป้าหมายของจำนวนบริษัทที่อยู่ในข่ายการพิจารณาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีประมาณ 3,000 ราย)	การทดลองวิธีการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ซึ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมห้าประเภท ดำเนินการระหว่างการดำเนินโครงการนำร่องครั้งแรกและครั้งที่สอง (467 บริษัท ในโครงการนำร่องครั้งแรกและ 6,513 บริษัท ในโครงการนำร่องครั้งที่สอง ได้รับการพิจารณารวมทั้งสิ้น 6,980 บริษัท)
การจัดทำรายงานที่มีประโยชน์อันเป็นผลจากการใช้วิธีการตรวจสอบแบบใหม่	ใช้วิธีการตรวจสอบทั่วไปในโครงการนำร่องครั้งที่สอง ผลก็คือ ขณะที่มีการจัดทำรายงานสรุปผลการศึกษา แต่ไม่มีการวิเคราะห์อย่างเพียงพอเพื่อนำไปสู่การตรวจสอบที่ดีขึ้นในอนาคต
เจ้าหน้าที่ สกธ. เข้าใจและสามารถใช้วิธีการตรวจสอบแบบใหม่โดยใช้กับข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์	แนวทางการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อคัดกรองเป้าหมายการตรวจสอบเป็นที่เข้าใจอย่างถ่องแท้ และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติในปัจจุบัน กระนั้น ยังมีโอกาสปรับปรุงวิธีการตรวจสอบจริงๆ สำหรับบริษัทที่คัดกรองแล้ว
เจ้าหน้าที่ กพร. ในส่วนภูมิภาคมีการใช้ประโยชน์จากเอกสารประกอบการอบรมเจ้าหน้าที่ที่จัดทำในรูปของสื่อคอมพิวเตอร์อย่างมีประสิทธิภาพ	เป็นที่ยืนยันว่าเจ้าหน้าที่ของ สกธ. ในส่วนภูมิภาคทุกคนจาก 75 จังหวัดเคยใช้สื่อนี้แล้ว ขณะนี้มีโอกาสที่จะนำอุปกรณ์นี้ไปใช้ในการอบรมเจ้าหน้าที่ในฤดูกาลอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการอบรม เนื้อหาในสื่ออุปกรณ์คอมพิวเตอร์เหล่านี้ยังมีผลดีในการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของ สกธ. ที่มีอยู่ก่อนแล้วอีกด้วย ผลดีอีกประการหนึ่งจากกิจกรรมนี้คือเจ้าหน้าที่ของ สกธ. มีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) เพิ่มขึ้นอีกด้วย

(3) การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

มีการจัดการอบรมมาตรฐานการบัญชีสำหรับเจ้าหน้าที่ สกธ. เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของเจ้าหน้าที่ในการตอบข้อซักถาม โดยอาศัยการประชาสัมพันธ์ที่เข้มข้นจากการเผยแพร่จดหมายข่าวทางอีเมล การเปลี่ยนจากการให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์เป็นมาสอบถามทางเว็บไซต์เป็นวัตถุประสงค์หลัก ถึงแม้ว่าจำนวนสมาชิกจดหมายข่าวทางอีเมลยังคงอยู่ที่ประมาณ 500 ราย เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเทคนิค จดหมายข่าวดังกล่าวถือว่าได้ผลดีเยี่ยมควบคู่ไปกับการให้บริการข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ หลังจากการออกจดหมายข่าวทางอีเมลฉบับแรก (มกราคม 2548) จำนวนการให้คำปรึกษาผ่านทางเว็บไซต์เพิ่มขึ้น 72% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อน ขณะที่จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ลดลง 24% ผลบวกที่คาดว่าจะตามมาคือ การเพิ่มจำนวนสมาชิกจดหมายข่าวอีเมลในปีหน้า

ตาราง 1-3 ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนด (สำหรับการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี)

ตัวชี้วัด	สถานะของความสำเร็จ
มีจำนวนผู้เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ของ กพร. เพิ่มขึ้น	จำนวนการให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซต์ของ กพร. กำลังเพิ่มขึ้น ยอดรวมในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – สิงหาคม 2548 เพิ่มขึ้น 72% เทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2547 ในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวนการบริการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ลดลง 24% เทียบกับปี 2547
จำนวนสมาชิกจดหมายข่าวทางอีเมลเพิ่มขึ้น	เนื่องจากขนาดเซิร์ฟเวอร์ของ กพร. ไม่เพิ่มขึ้น จำนวนสมาชิกยังคงอยู่ที่ 500 ราย
ความมั่นใจของเจ้าหน้าที่ สกธ. ในการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีเพิ่มขึ้น	การประเมินผลของการอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ. บ่งชี้ว่า การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีเริ่มเป็นมืออาชีพและน่าเชื่อถือมากขึ้น

2. ผลของโครงการ TA

ประเด็นทั่วไป

(1) สถานการณ์ปัจจุบันของพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบที่เกี่ยวข้อง

1) สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติการบัญชีนอกเหนือจากกฎระเบียบทางการบัญชีที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พระราชบัญญัติการบัญชีนี้มีผลใช้บังคับในทางการบัญชีของธุรกิจทั่วไปรวมทั้งบริษัทมหาชนจำกัด ในปี 2543 พระราชบัญญัติการบัญชีได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งใหญ่ ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมที่สำคัญมีดังนี้

- มีระบบเพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี และมีข้อกำหนดเรื่องการจ้างและการจดทะเบียนผู้ทำบัญชีที่เป็นภาคบังคับที่ทุกบริษัทต้องปฏิบัติตาม
- ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กได้รับการยกเว้นจากการสอบบัญชี
- อำนาจการตรวจสอบของหน่วยงานกำกับดูแลตามกฎหมายเพิ่มขึ้น
- มาตรฐานการบัญชีไทย (Thailand Accounting Standards - TAS) มีผลบังคับใช้เป็นกฎหมายของประเทศไทย

พระราชบัญญัติการบัญชีกำหนดประเด็นข้อกฎหมาย เช่น การจัดทำและเก็บรักษาเอกสารบัญชีและงบการเงิน การสอบบัญชีและการนำส่งงบการเงิน การขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชี และอำนาจการตรวจสอบของ กพร. นิติบุคคลที่ขึ้นทะเบียนทุกรายต้องนำส่งงบการเงินให้แก่ กพร. และทุกคนมีสิทธิตรวจสอบงบการเงินที่ส่งเข้ามาได้ พระราชบัญญัติการบัญชีอธิบายบางประเด็นไว้ละเอียดมาก ตัวอย่างเช่น ครอบคลุมไม่เพียงรายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของรายการทางบัญชีที่ต้องจัดทำ แต่ยังรวมถึงเนื้อหาและเงื่อนไขเวลาในการบันทึกรายการทางบัญชีด้วย

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีข้อกำหนดที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชี เว้นแต่จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย

2) ขอบเขตของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2547 โดยยกเลิกพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี วัตถุประสงค์หลักของกฎหมายใหม่นี้คือ เพื่อกำหนดให้มีไม่เพียงแต่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) เท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้ทำบัญชีและบุคคลอื่นที่ทำงานในด้านวิชาชีพบัญชีทั้งหมดที่ได้จดทะเบียนไว้กับ สวบ. ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นใหม่เพื่อให้เป็นเพียงองค์กรเดียวสำหรับผู้ทำงานในวิชาชีพบัญชีทั้งปวง เพื่อการกำกับดูแล

การทำงานในวิชาชีพกันเอง นอกจากนั้น กฎหมายนี้ยังมุ่งไปที่การให้การส่งเสริมและ
พัฒนาวิชาชีพอีกด้วย

ภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี มีการนิยามผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีกว้างๆ ว่า “ผู้ทำงาน
เกี่ยวข้องกับการบันทึกทางบัญชี การสอบบัญชี การจัดการทางบัญชี การสร้างระบบการ
บัญชี การบัญชีภาษีอากร การศึกษาทางด้านบัญชี และการบริการทางบัญชีอื่น” ถึงแม้ว่า
กฎหมายพุ่งเป้าไปที่ CPA และผู้ทำบัญชีในปัจจุบัน กฎหมายครอบคลุมผู้ทำงานวิชาชีพ
บัญชีประเภทอื่นทั้งหมด ซึ่งจะกำหนดไว้ในพระราชกำหนดในอนาคต

ในอดีต กำหนดเพียงคุณสมบัติของผู้สอบบัญชีและผู้ทำบัญชีเท่านั้นและจำเป็นต้องขึ้น
ทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ผลของการออกกฎหมายใหม่ นิติ
บุคคลที่ให้บริการสอบบัญชีและ/หรือการบริการทางด้านบัญชีอื่น กลายเป็นกลุ่มที่
จำเป็นต้องจดทะเบียนด้วย ทำให้ภาระผูกพันของนิติบุคคลในส่วนนี้จึงชัดเจนมากขึ้น การ
จัดรูปแบบใหม่แก้ไขความไม่สมบูรณ์ของระบบนิติบุคคลที่ไม่จำเป็นต้องขึ้นทะเบียนและ
ไม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล ถึงแม้ว่านิติบุคคลมักเป็นผู้ให้บริการตรวจสอบทางการเงินและ
การทำบัญชี กฎหมายใหม่กำหนดว่า ตัวแทนของนิติบุคคลที่ดำเนินการตรวจสอบทางการเงินและ
เงินต้องเป็น CPA ซึ่งผู้ถือหุ้นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารธุรกิจย่อมมีความรับผิดชอบบาง
ประการ²

3) สภาวิชาชีพบัญชี

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีกำหนดให้จัดตั้งสภาวิชาชีพบัญชี (Federation of Accounting
Professions – สวบ.) ซึ่งทำหน้าที่เป็นนิติบุคคล เพื่อจดทะเบียนผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีหลาย
ประเภทและออกใบอนุญาต มีข้อกำหนดให้ผู้สอบบัญชีต้องเป็นสมาชิกของ สวบ. ในขณะที่
ประชาชนทั่วไปที่ให้บริการทางด้านบัญชีจะต้องจดทะเบียนเป็นสมาชิกของ สวบ. ถ้า
บุคคลนั้นยังไม่ได้เป็นสมาชิกของ สวบ.

² ในสากล มีแนวทางปฏิบัติคล้ายกันที่องค์กรที่ให้บริการด้านการสอบบัญชีจะถูกจัดตั้งขึ้นในรูปของห้างหุ้นส่วนที่ไม่จำกัดความ
รับผิดชอบในหนี้สิน อย่างไรก็ตาม เพื่อสนองตอบต่อการเติบโตของขนาดขององค์กรสอบบัญชีที่เกิดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ รูปแบบของ
องค์กรได้เปลี่ยนไปสู่รูปแบบห้างหุ้นส่วนแบบจำกัดความรับผิดชอบในหนี้สิน (limited liability partnership – LLP) ดังที่ปรากฏใน
ประเทศสหรัฐอเมริกา ในประเทศไทย พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีกำหนดไว้ชัดเจนว่า ความรับผิดชอบของผู้ถือหุ้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
การบริหารธุรกิจมีมากกว่าสัดส่วนที่ลดลงทูลไป เนื่องจากธุรกิจตรวจสอบบัญชีมักดำเนินงานโดยบริษัทที่มีความรับผิดชอบในหนี้สิน
จำกัด

สบว. ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนเมษายน 2548 โดยเป็นการยกระดับองค์กรขึ้นจากเดิมที่เป็น “สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีแห่งประเทศไทย (Institute of Certified Accountants and Auditors of Thailand – ICAAT)” ที่มีภารกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งเดิมเป็นเพียงองค์กรเดียวสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในประเทศไทย ขณะที่ ICAAT ซึ่งเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นกันเองโดยไม่มีกฎหมายรองรับ สบว. เป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจมากกว่าตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี เนื่องจากมีข้อบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพทั้งหลายบัญชีต้องจดทะเบียนเป็นสมาชิกของ สบว. ไว้ ด้วยนั่นเอง เหตุนี้ สบว. จึงมีฐานะทางการเงินดีกว่า ICAAT

สบว. มีนายกสภาที่ผ่านการคัดเลือกมาจากสมาชิก คณะกรรมการบริหาร และ คณะกรรมการทางด้านบัญชีต่างๆ นอกจากนั้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีและคณะกรรมการจรรยาบรรณเพื่อกำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

สบว. ได้รับเงินทุนสำหรับการดำเนินงานจากค่าสมาชิก ค่าลงทะเบียน และรายได้จากกิจการ และเงินอุดหนุนจากงบประมาณของรัฐบาล

- 4) คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี (Accounting Profession Supervisory Committee – APSC) ซึ่งมี ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธาน จัดตั้งขึ้นเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของ สบว. ส่วน อธิบดี กพธ. ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการของคณะกรรมการและกรรมการ และ กพธ. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการ³

³ คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วย อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมสรรพากร พัฒนาธุรกิจการค้า กรรมการตรวจสอบ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขานุการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นายกสภาวิชาชีพบัญชี นายกสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมนักวิชาการไทย ประธานหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้อำนวยการทางบัญชี 2 ท่าน และผู้อำนวยการด้านกฎหมายอีก 1 ท่าน

ภายใต้พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชีฉบับเดิม คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี (Board of Supervision of Auditing Practices – BSAP) ซึ่งประกอบด้วย กรรมการชุดเดียวกัน มีอำนาจกำกับดูแลโดยตรง รวมทั้งการออกใบอนุญาตของผู้สอบบัญชี การถ่ายโอนอำนาจในการกำกับดูแลผู้สอบบัญชีไปยัง สวบ. ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชน หมายความว่า บัดนี้การกำกับดูแลผู้สอบบัญชีโดยรัฐบาลแปรเปลี่ยนเป็นการควบคุมทางอ้อม เนื่องจากคณะกรรมการกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐ เป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินงานของ สวบ.

5) มาตรฐานการบัญชี

มาตรฐานการบัญชีในประเทศไทยเคยได้รับการจัดทำโดย ICAAT และตีพิมพ์หลังจากผ่านการพิจารณาและความเห็นชอบจากคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี นับตั้งแต่ปี 2543 TAS ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมอย่างรอบคอบ เพื่อให้สอดคล้องมาตรฐานรายงานทางการเงินสากล (International Financial Reporting Standards – IFRS) ภาคผนวก 11 แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ TAS

หลังจากการตรากฎหมายของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 อำนาจในการกำหนด TAS ถูกถ่ายโอนไปให้ สวบ. และ TAS ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมจะประกาศหลังจากผ่านการพิจารณาและความเห็นชอบจาก APSC ซึ่งเป็นที่ก่อตั้งขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งหน่วยงานรัฐยังต้องให้ความเห็นชอบมาตรฐานการบัญชีอยู่

6) การสอบบัญชีภาษีอากรและผู้สอบบัญชีภาษีอากร

ระบบการสอบบัญชีภาษีอากรโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากรเริ่มนำมาใช้เมื่อปี 2545 โดยกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง เพื่อปฏิบัติตามประมวลรัษฎากร

มาตรา 69 แห่งประมวลรัษฎากรกำหนดว่า บุคคลที่รับผิดชอบการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลต้องนำส่งงบการเงินที่สอบทานแล้วพร้อมกับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ ขณะที่มาตรา 3 กำหนดว่า บุคคลที่ได้รับอนุญาตโดยอธิบดีกรมสรรพากรต้องสอบทานบันทึกการทำบัญชีดังกล่าว ประกาศที่ออกโดยอธิบดีกรมสรรพากรโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติมาตรา 3 ระบุว่า การตรวจสอบทางการเงินดังกล่าวต้องกระทำโดย CPA หรือผู้สอบบัญชีภาษีอากร และจัดตั้งระบบว่าด้วยผู้สอบบัญชีภาษีอากร

การสอบบัญชีภาษีอากรหมายความว่า CPA หรือผู้สอบบัญชีภาษีอากรแสดงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้สำหรับห้างหุ้นส่วนขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการยกเว้นจากการตรวจสอบทางการเงินภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี 2543

- การปฏิบัติทางบัญชีของกิจการเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีหรือไม่

- รายการชี้จัดได้จัดทำขึ้นอย่างถูกต้องหรือไม่
- รายการปรับปรุงทางภาษีได้จัดทำขึ้นอย่างถูกต้องตามประมวลรัษฎากรหรือไม่

ถึงแม้ว่าจุดมุ่งหมายของการสอบบัญชีภาษีอากรของผู้สอบบัญชีภาษีอากรแตกต่างกันเล็กน้อย (เช่น การเน้นการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับภาษีอากร) จากจุดมุ่งหมายของการตรวจสอบทางการเงิน ซึ่งออกแบบเพื่อรับรองความถูกต้องของงบการเงิน แต่มาตรฐานการตรวจสอบที่ปฏิบัติจริงเหมือนกับการตรวจสอบทางการเงินทั่วไปทุกประการ

ผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางด้านบัญชี และผ่านการทดสอบที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากร ณ วันที่ 19 กรกฎาคม 2548 มีผู้สอบบัญชีภาษีอากรขึ้นทะเบียนกับกรมสรรพากรจำนวน 1,712 คน นอกจากนี้ ยังมีข้อบังคับให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเข้ารับการอบรมเรื่องภาษีอากรอย่างน้อย 9 ชั่วโมง ซึ่งจัดขึ้นทุกปีโดยหน่วยงานจัดการอบรมที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากการสอบนี้ง่ายกว่าการสอบใบอนุญาต CPA มีผู้สนใจสอบเป็นผู้สอบบัญชีภาษีอากรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เพื่อเป็นก้าวสำคัญก่อนจะเป็นนักบัญชีอาชีพ ภายในพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีประเภทหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันผู้สอบบัญชีภาษีอากรไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับที่กำหนดให้สมัครเป็นสมาชิกของ (ขึ้นทะเบียนกับ) สวบ.

ในปัจจุบัน มีห้างหุ้นส่วนขึ้นทะเบียนจำนวนราว 220,000 ราย และส่วนใหญ่คาดว่าเป็นห้างหุ้นส่วนขนาดเล็ก ซึ่งได้รับการยกเว้นจากการตรวจสอบทางการเงินภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี

(2) นโยบายเกี่ยวกับพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) นโยบายที่มุ่งเน้นการดำเนินงานของธุรกิจ SMEs หรือธุรกิจขนาดเล็ก

ก) การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่ กพร.

กพร. ได้วางแผนทำโครงการร่วมกับ ICAAT และสมาคมซอฟต์แวร์ไทย เพื่อเผยแพร่ระบบการบัญชีพื้นฐาน (ระบบบัญชีแยกประเภทแบบง่าย ๆ) ที่พัฒนาร่วมกันให้กับธุรกิจขนาดเล็กโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ จุดมุ่งหมายของโครงการนี้คือ เพื่อกระตุ้นให้ธุรกิจเหล่านี้ตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นพื้นฐาน เช่น การจัดทำบันทึกการทำบัญชี กิจการนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของงานประจำที่ทำอยู่แล้ว ถ้าผู้ใช้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีสนใจระบบนี้ จะมีการจัดการสถิติการใช้ระบบ ณ สถานประกอบการ ถ้าบุคคลนั้นต้องการความรู้เพิ่มเติมก็อาจลงทะเบียนเพื่อเข้าร่วมในงานสัมมนาที่จัดขึ้นเป็นประจำ

กพร. ได้พัฒนาและแจกจ่ายซอฟต์แวร์แบบง่าย ๆ ที่เพิ่มการทำงานเพื่อเชื่อมโยงระหว่างระบบสมุดบัญชีแยกประเภทต่างๆ กับระบบ ณ จุดขาย ซึ่งสามารถใช้งานได้โดยร้านค้าที่เจ้าของดูแลเอง การสัมมนาเรื่องซอฟต์แวร์นี้จัดขึ้นเป็นครั้งคราว ส่วนหนึ่งเป็นตามคำขอของธนาคารเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Bank). กพร. วางแผนที่จะจัดงานสัมมนาเหล่านี้อย่างต่อเนื่องในปีหน้า

ในเดือนกรกฎาคม 2548 ได้มีการผลิตซีดีรอมที่บรรจุระบบสมุดบัญชีแยกประเภทแบบง่าย ๆ แล้วจำนวน 50,000 แผ่น และมีธุรกิจ SMEs ได้รับแจกไปแล้วราว 35,000 แผ่น

ข) การพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs

ขณะที่ TAS ส่วนใหญ่จัดทำขึ้นโดยอ้างอิงกับ IFRS ตามประกาศของกระทรวงพาณิชย์ในปี 2545 มาตรฐานการบัญชีบางอย่างเป็นการกระทำโดยสมัครใจ ยกเว้นบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งต้องปฏิบัติตามประกาศของกระทรวงพาณิชย์ ในปี 2545 หลังจากมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีจากผู้ประกอบกิจการในประเทศไทย ซึ่งหลายบริษัทเป็นธุรกิจ SMEs ในเวลาเดียวกัน ก็มีเสียงสนับสนุนให้พัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs เพิ่มขึ้น และ ICAAT ได้จัดทำรายงานที่บ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องมีมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ด้วย

ได้มีการอภิปรายกันในระดับสากลว่าควรจัดทำมาตรฐานการบัญชีเฉพาะสำหรับธุรกิจ SMEs แยกออกมาต่างหาก หรือควรใช้มาตรฐานการบัญชีเดี่ยวสำหรับทุกบริษัท ท่ามกลางกระแสการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ (IFRS) ที่ขยายวงกว้างมากขึ้นเป็นลำดับ และความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของ IFRS ที่มาจากการจัดทำบัญชีของบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ (บริษัทจดทะเบียน) เสี่ยงเรียกร้องใช้มาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs จึงมีมากขึ้น IASB ได้ริเริ่มจัดทำมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และฉบับร่างที่เปิดเผยต่อสาธารณะมีกำหนดจะออกก่อนสิ้นปี 2549

2) มาตรการส่งเสริมการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และการตรวจสอบและการสนับสนุน โดย SEC และ SET

ก) มาตรการลดภาษีสำหรับบริษัทจดทะเบียน

มาตรการลดหย่อนภาษีสำหรับบริษัทจดทะเบียนใหม่ ซึ่งเดิมประกาศเมื่อกันยายน 2544 โดยจำกัดระยะเวลาเพียงสามปี บัดนี้ได้ขยายเวลาไปจนถึงธันวาคม 2548 ภายใต้มาตรการนี้ อัตราภาษีที่ลดลง (SET 30% → 25% และ MAI⁴ 30% → 20%) จะมีผลเป็นเวลาห้าปีหลังจากการจดทะเบียนให้แก่บริษัทที่จดทะเบียนใน SET หรือ MAI ภายในระยะเวลาที่กำหนด

สิทธิพิเศษของบริษัทจดทะเบียนนี้ได้รับการออกแบบเพื่อพัฒนาตลาดทุน นอกจากนั้น เป็นที่คาดว่า การปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลกิจการ รวมถึงการทำบัญชีที่ถูกต้อง จะปรับปรุงดีขึ้น ในขณะที่บริษัทจดทะเบียนอยู่ภายใต้การตรวจสอบอย่างเข้มงวดโดยผู้ถือหุ้นและหน่วยงานกำกับดูแล

ขณะที่จำนวนบริษัทจดทะเบียนในไทยมีแนวโน้มลดลงหลังจากวิกฤติทางการเงินในปี 2540 ดูเหมือนว่าแนวโน้มนี้ได้เปลี่ยนทิศทางแล้วโดยนโยบายส่งเสริมการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา

⁴ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) แบ่งเป็นสองตลาด ตลาดทั่วไปเรียกว่า SET และตลาดสำหรับบริษัทขนาดกลาง (ทุนชำระแล้วอยู่ระหว่าง 40 - 200 ล้านบาท) เรียกว่า “ตลาดทางเลือกเพื่อการลงทุน (Market for Alternative Investment – MAI)” เกณฑ์การจดทะเบียนของ MAI เข้มงวดน้อยกว่า SET แต่ทั้งสองตลาดใช้กฎข้อบังคับเดียวกันในส่วนที่เกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลบริษัท

ตาราง 2-1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนบริษัทจดทะเบียนในอดีต

	SET	MAI	รวม
ณ สิ้นปี 2540	431	-	431
ณ สิ้นปี 2541	418	-	418
ณ สิ้นปี 2542	392	-	392
ณ สิ้นปี 2543	381	-	381
ณ สิ้นปี 2544	382	3	385
ณ สิ้นปี 2545	389	9	398
ณ สิ้นปี 2546	407	13	420
ณ สิ้นปี 2547	439	24	463
สิงหาคม ปี 2548	454	27	481

แหล่งที่มา – รายงานประจำปี 2547 และเว็บไซต์ของ SET

ข) การตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียน

ขณะที่ SEC และ SET ร่วมมือกันในการติดตามและตรวจสอบการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินบริษัทจดทะเบียน ฝ่ายกำกับดูแลบัญชีของ SEC เป็นหน่วยงานหลักที่ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำบัญชี ฝ่ายนี้จะทำการตรวจสอบอย่างละเอียดถ้าความเห็นของ CPA ไม่เป็นไปตามรายงานมาตรฐาน เมื่อพบการฝ่าฝืนมาตรฐานการบัญชีฝ่ายตรวจสอบจะเรียกรับให้แก้ไขงบการเงินให้ถูกต้อง นอกจากนี้ ฝ่ายตรวจสอบยังมีการสุ่มตรวจงบการเงินโดยใช้รายการตรวจสอบโดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาสำคัญของรายงานของผู้สอบบัญชี (งบการเงินของบริษัทประมาณ 120 รายถูกตรวจสอบแบบนี้ในปี 2546) เจ้าหน้าที่เกือบทั้งหมดของฝ่ายที่รับผิดชอบการตรวจสอบนี้เป็น CPA และมีประสบการณ์การสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชี⁵ SEC ได้เผยแพร่ข่าวการเปิดโปงการประพฤติผิดในการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่อง

5

SEC ต่างจากกระทรวงและรัฐวิสาหกิจตรงที่ SEC มีแหล่งเงินทุนของตัวเอง SEC สามารถคัดเลือกเพื่อรับคนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาทำงานได้มากเพราะระดับเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ SEC แตกต่างจากราชการ

การตรวจสอบบัญชีของบริษัทจดทะเบียนจำเป็นต้องใช้ผู้สอบบัญชีที่ผ่านการรับรองจาก SEC นอกเหนือจากคุณสมบัติทั่วไปของผู้สอบบัญชี เกณฑ์การรับรองของ SEC เข้มงวดมากซึ่งประกอบไปด้วยการมีประสบการณ์การสอบบัญชีอย่างมากและหลากหลาย ณ วันที่ 12 ตุลาคม 2548 มีผู้สอบบัญชีที่ผ่านการรับรองจาก SEC เพียง 92 คน ซึ่งทำงานอยู่ที่สำนักงานตรวจสอบบัญชี 25 แห่ง

สวบ. ได้รับความไว้วางใจจาก SEC ให้กำหนดเกณฑ์การรับรองและดำเนินงานเกี่ยวกับการรับรองคุณสมบัติ

- ค) การใช้งานมาตรฐานการบัญชีและแนวปฏิบัติทางการบัญชี
- บริษัทจดทะเบียนต้องจัดทำงบการเงินให้สอดคล้องกับ TAS ประกาศของ SEC กำหนดว่าเรื่องใดที่ไม่ระบุอยู่ใน TAS ให้ปฏิบัติตาม IFRS และเรื่องที่ IFRS ไม่ระบุไว้ให้ยึดถือตาม FASB มาตรฐานการบัญชีของสหรัฐอเมริกาในการจัดทำงบการเงินประจำปี และการเปิดเผยงบการเงินรายไตรมาสก็จำเป็นด้วย

ถึงแม้ว่า TAS มีหลักการพื้นฐานมาจาก IFRS เกือบทั้งหมด มีการบ่งชี้ว่า บางครั้งบริษัทและผู้สอบบัญชีพบว่า การปฏิบัติตาม TAS เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากยังขาดแนวทางในการตีความและคำถาม-คำตอบที่พอเพียงเพื่อประกอบการใช้ TAS เหล่านั้น

3) การปรับปรุงการกำกับดูแลกิจการ

- ก) กิจกรรมของคณะกรรมการกำกับกิจการที่ดีแห่งชาติ (National Good Corporate Governance Committee – NGCGC)

ในปี 2545 รัฐบาลไทยได้เริ่มการรณรงค์เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการและจัดตั้ง NGCGC โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน NGCGC มีกรรมการทั้งหมด 18 คน ประกอบด้วยข้าราชการระดับสูงจากหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรัฐมนตรีกระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ และตัวแทนจากองค์กรภาคเอกชน องค์กรที่กรรมการเหล่านี้เป็นตัวแทนดำเนินการเพื่อจัดทำแนวทางปฏิบัติและงานอื่นๆ NGCGC มีคณะอนุกรรมการหกคณะ รวมทั้งคณะอนุกรรมการมาตรฐานการบัญชี

- ข) การจัดอันดับการกำกับดูแลกิจการ
ทั้ง SEC และ SET ใช้ระบบการจัดอันดับการกำกับกิจการด้วยความร่วมมือจาก
บริษัท
ไทยเรตติ้ง อินฟอร์เมชัน แอนด์ เซอร์วิส จำกัด รวมทั้งมีการมอบสิ่งจูงใจให้แก่บริษัท
จดทะเบียนที่ทำคะแนนได้สูงกว่าเกณฑ์ เช่น ส่วนลดค่าธรรมเนียมของ SEC และ
SET และลดระยะเวลาการตรวจสอบลงในการดำเนินการเพิ่มทุน
- ค) รางวัลการเปิดเผยข้อมูลกิจการ
นี่คือระบบการแจกรางวัลที่สนับสนุนโดย SEC เพื่อส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี
ซึ่งเริ่มเป็นครั้งแรกในปี 2545 ซึ่งในปีนั้นบริษัทจดทะเบียนจำนวน 40 รายจาก
ทั้งหมด 115 รายได้รับรางวัล ในปี 2546 จำนวนบริษัทที่ได้รับรางวัลเพิ่มขึ้นเป็น 60
รายจากบริษัทจดทะเบียนทั้งหมด 123 รายที่เข้าร่วม
- ง) โครงการประกาศนียบัตรผู้บริหารฝ่ายการเงิน (CFO)
ICAAT เปิดโครงการประกาศนียบัตร CFO SEC และ SET ก็สนับสนุนให้ CFO ของ
บริษัทจดทะเบียนเข้าร่วมในโครงการดังกล่าว
- 4) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมสำหรับการใช้รายงานทางการเงิน
- ก) การเปิดเผยงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์
ขณะที่บริษัทจดทะเบียนนำส่งเอกสารการเงินให้ SEC เป็นสำเนากระดาษ บริษัท
เหล่านี้ต้องส่งข้อมูลชุดเดียวกันทั้งที่เป็นสำเนากระดาษและข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ใช้
MS Word และ Excel) ให้แก่ SET ด้วย ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์นี้เปิดให้ผู้ลงทุนเข้าไปดู
ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายที่เว็บไซต์ของ SEC และ SET นอกจากนั้น SET ได้จัดทำ
ฐานข้อมูลที่เรียกว่า “SET SMART” โดยเรียกให้บริษัทจดทะเบียนนำส่งข้อมูลตาม
รูปแบบที่กำหนด ซึ่งเสนอเป็นบริการค้นหาข้อมูลที่เก็บค่าธรรมเนียม (390 บาทต่อ 3
เดือน)

ข) การทำตลาดข้อมูลทางการเงินโดยบิสซิเนส ออนไลน์
บริษัท บิสซิเนส ออนไลน์ จำกัด (BOL) เป็นบริษัทเอกชนที่เริ่มดำเนินงานเมื่อปี 2538 บริษัทให้บริการจัดทำฐานข้อมูลทางการเงินที่ได้รับจาก กพร. และให้บริการข้อมูลที่เกี่ยวข้องค่าธรรมเนียมซึ่งเรียกว่า “BINGO” ในฐานข้อมูล “BINGO” นี้ ทุกคนสามารถตรวจสอบข้อมูลการเงินทั้งหมดที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ กพร. และข้อมูลที่ BOL รวบรวมเอง BOL ดำเนินการตรวจสอบฐานข้อมูลที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ความถูกต้องเพื่อหาความสอดคล้องระหว่างหนี้สินและสินเชื่อ และความถูกต้องของตัวเลขทั้งหมด และแจ้งผลการตรวจสอบกลับไปยัง กพร.

ค) e-disclosure โดย กพร.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่ BOL นำไปสร้างเป็นฐานข้อมูลถูกส่งไปให้ กพร. ซึ่งเปิดเผยเป็นสรุปข้อมูลทางการเงินในเว็บไซต์ของกรมโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายใดๆ

5) นโยบายของกรมสรรพากร

ในการดำเนินงานเพื่อรองรับการจัดการภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพ กรมสรรพากรกำลังเปลี่ยนนโยบายจากการตรวจสอบการเลี้ยงภาษีเป็นการส่งเสริมการนำส่งแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ที่ถูกต้อง โดยอาศัยการให้ความรู้กับผู้เสียภาษีอากรและการผนวกบริการให้คำปรึกษาเข้าด้วยกัน กรมสรรพากรแนะนำระบบการสอบบัญชีภาษีอากรในปีงบประมาณ 2545 หลังจากการยกเว้นห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนขนาดเล็กจากการตรวจสอบงบการเงิน ภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ข้อ 2.1-(1)-6 การสอบบัญชีภาษีอากรและผู้สอบบัญชีภาษีอากร) กรมสรรพากรได้นำเอาระบบนี้มาใช้เพื่อยกระดับความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารบริษัทเกี่ยวกับความจำเป็นของการบัญชีที่ถูกต้อง และเพื่อส่งเสริมให้ผู้สอบบัญชีภาษีอากรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้ธุรกิจขนาดเล็ก

(3) การพิจารณาสถานภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบที่เกี่ยวข้อง

1) สถานภาพการนำส่งงบการเงิน

ตาราง 2-2 แสดงข้อมูลล่าสุดเกี่ยวกับจำนวนบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่นำส่งงบการเงินเพื่อการเปรียบเทียบ ในตารางนี้ จำนวนบริษัทที่นำส่งงบการเงินหมายถึง จำนวนบริษัท ณ เดือนพฤษภาคม 2548 จากบริษัทที่ปีงบประมาณสิ้นสุดในปี 2547 อัตราส่วนของบริษัทที่ไม่นำส่งงบการเงินในปีงบประมาณ 2545 ซึ่งแสดงอยู่ในตารางเพื่อการอ้างอิง เป็นอัตราส่วนของบริษัทที่ปีงบประมาณสิ้นสุดในปี 2545 แต่ยังไม่นำส่งงบการเงินของปีนั้น ณ เดือนพฤษภาคม 2547 และอัตราส่วนของบริษัทที่ไม่นำส่งงบการเงินในปีงบประมาณ 2546 คือ อัตราส่วนของบริษัทที่ปีงบประมาณสิ้นสุดในปี 2546 แต่ยังไม่นำส่งงบการเงิน ณ เดือนพฤษภาคม 2548⁶ เนื่องจากเวลาที่แตกต่างกันสำหรับการแต่งตั้งตัวเลขสำหรับปี 2547 สำหรับปี 2545 และ 2546 การเปรียบเทียบอย่างง่าย ๆ จึงไม่สามารถทำได้ กระนั้นก็ตามสังเกตได้ว่า อัตราบริษัทที่ไม่นำส่งงบการเงินดูเหมือนว่ากำลังเพิ่มขึ้น การนำส่งงบการเงินของห้างหุ้นส่วนน้อยกว่าบริษัทจำกัดอย่างเห็นได้ชัด

ในส่วนที่เกี่ยวกับการนำส่งงบการเงินสำหรับปีงบประมาณ 2547 ที่กำหนดไว้ กพร. ได้ดำเนินการรณรงค์อย่างจริงจังโดยอาศัยจดหมายข่าว สื่อต่างๆ ฯลฯ การรณรงค์นี้คาดว่าจะส่งผลให้การไม่นำส่งงบการเงินสำหรับปีงบประมาณ 2547 ลดลงเล็กน้อยในพื้นที่เขตอำนาจของสำนักงานใหญ่ กพร. เปรียบเทียบกับปีงบประมาณ 2545 และ 2546 ทั้งๆ ที่ความจริงจำนวนการนำส่งงบการเงินในปีงบประมาณ 2547 ไม่รวมถึงบริษัทที่นำส่งบหลังวันที่ปิดรับ

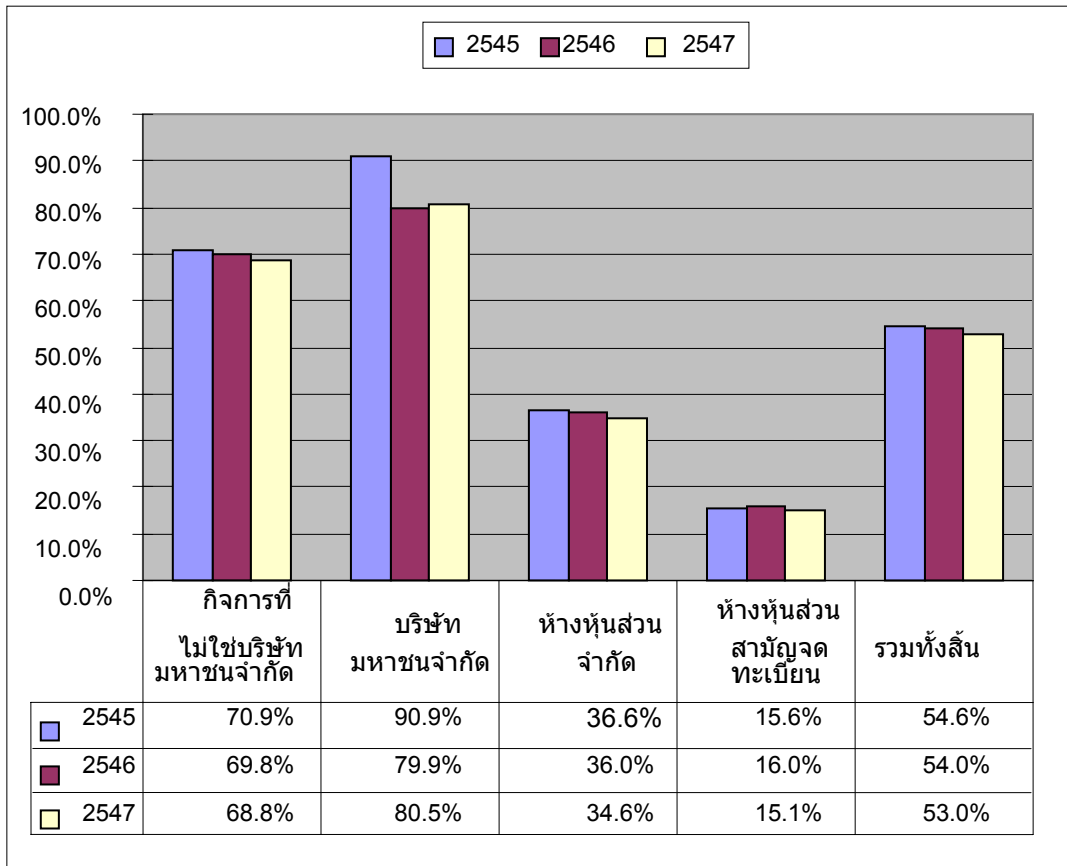
⁶ แม้ว่ามิใช่ข้อกำหนดในการนำส่งงบการเงินของบริษัทที่มีรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดเดือนธันวาคม 2546 คือสิ้นเดือนพฤษภาคม 2547 แต่ก็มีบางบริษัทที่นำส่งงบการเงินล่าช้ากว่าที่กำหนด

ตาราง 2-2 จำนวนบริษัทจดทะเบียนและบริษัทที่นำส่งงบการเงิน

พื้นที่เขตอำนาจของ กพร. สำนักงานใหญ่ (กรุงเทพฯและนนทบุรี)	กิจการที่ไม่ใช่ บริษัทมหาชนจำกัด	บริษัทมหาชน จำกัด	หุ้นส่วน จำกัด	หุ้นส่วน สามัญ จดทะเบียน	รวมทั้งสิ้น
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	155,659	666	92,343	2,789	251,457
จำนวนบริษัทที่นำส่งงบการเงิน	112,197	552	26,094	359	139,202
%	(72.1%)	(82.9%)	(28.3%)	(12.9%)	(55.4%)
จำนวนบริษัทที่ยังไม่นำส่ง งบการเงิน	43,462	114	66,249	2,430	112,255
%	(27.9%)	(17.1%)	(71.7%)	(87.1%)	(44.6%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2546 (%)	(28.2%)	(20.7%)	(71.2%)	(86.5%)	(44.8%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2545 (%)	(26.3%)	(6.6%)	(71.4%)	(86.8%)	(44.7%)

พื้นที่เขตอำนาจของสำนักงาน กพร. ในภูมิภาค	กิจการที่ไม่ใช่ บริษัทมหาชน จำกัด	บริษัทมหาชน จำกัด	หุ้นส่วน จำกัด	หุ้นส่วน สามัญ จดทะเบียน	รวมทั้งสิ้น
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	98,990	201	119,541	989	219,721
จำนวนบริษัทที่นำส่งงบการเงิน	63,032	146	47,302	211	110,691
%	(63.7%)	(72.6%)	(39.6%)	(21.3%)	(50.4%)
จำนวนบริษัทที่ยังไม่นำส่ง งบการเงิน	35,958	55	72,239	778	109,030
%	(36.3%)	(27.4%)	(60.4%)	(78.7%)	(49.6%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2546 (%)	(33.7%)	(17.7%)	(58.3%)	(77.0%)	(47.5%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2545 (%)	(34.0%)	(17.4%)	(56.1%)	(76.9%)	(46.5%)

รวมทั้งประเทศไทย	กิจการที่ไม่ใช่ บริษัทมหาชน จำกัด	บริษัทมหาชน จำกัด	หุ้นส่วน จำกัด	หุ้นส่วน สามัญ จดทะเบียน	รวมทั้งสิ้น
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	254,649	867	211,884	3,778	471,178
จำนวนบริษัทที่นำส่งงบการเงิน	175,229	698	73,396	570	249,893
%	(68.8%)	(80.5%)	(34.6%)	(15.1%)	(53.0%)
จำนวนบริษัทที่ยังไม่นำส่ง งบการเงิน	79,420	169	138,488	3,208	221,285
%	(31.2%)	(19.5%)	(65.4%)	(84.9%)	(47.0%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2546 (%)	(30.2%)	(20.1%)	(64.0%)	(84.0%)	(46.0%)
อ้างอิง – ข้อมูลปี 2545 (%)	(29.1%)	(9.1%)	(63.4%)	(84.4%)	(45.4%)



รูป 2-1 อัตราส่วนของบริษัทที่นำส่งงบการเงิน (รวมทั้งประเทศไทย)

- 2) สถานการณ์การปฏิบัติตามข้อบังคับจากข้อมูลการตรวจสอบบัญชี
ข้อ 2.3 สรุปผลการตรวจสอบบัญชีสำหรับปีงบประมาณ 2548 (จากตุลาคม 2547 ถึง กันยายน 2548)
- 3) การใช้บทลงโทษ
เนื่องจากนโยบายที่ สกธ.ความสำคัญลำดับแรก ในส่วนของการจัดส่งหนังสือแจ้งเตือนให้บริษัทปรับปรุงการจัดทำบัญชี แทนที่จะใช้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติการบัญชี จำนวนบริษัทที่โดนบทลงโทษที่ใช้เบี้ยปรับมีจำนวนน้อยมาก ยกเว้นกรณีที่บริษัทนำส่งงบการเงินไม่ทันเวลา หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้นำส่งเอกสารบัญชี

เมื่อบริษัทไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้นำส่งสมุดลงบัญชี บริษัทต้องรับผิดชอบเป็นค่าปรับจำนวนไม่เกิน 2,000 บาทหรือยอมรับการจำยอมไม่เกินหนึ่งเดือน หรือเป็นทั้งสองบทลงโทษสำหรับการฝ่าฝืนมาตรา 24 แห่งพระราชบัญญัติการบัญชี ดังที่กำหนดในมาตรา 36 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว อัตราส่วนของนิติบุคคล (บริษัท) ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งให้นำส่งเอกสารบัญชีคิดเป็น 21.5% ในปีงบประมาณ 2548, 18.7% ในปีงบประมาณ 2547, 21.5% ในปีงบประมาณ 2546 ถือว่าสูงมาก สันนิษฐานว่าเนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่า ค่าปรับเพียงเล็กน้อยไม่มีผลยับยั้งที่รุนแรงเท่าไร

4) สถานการณ์การจัดทำบัญชี

แม้ว่าเป็นการยากที่จะเข้าใจสถานการณ์จริงของการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง (ตัวอย่างเช่น การจัดทำบัญชีสอดคล้องกับ TAS หรือไม่) มีความพยายามที่จะชี้ชัดสถานการณ์จริงของการจัดทำบัญชีด้วยการสัมภาษณ์กับคนหลายกลุ่มที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติการบัญชีแห่งประเทศไทยมีบทบัญญัติที่เข้มงวดที่สุดในโลก ซึ่งโดยหลักการทุกบริษัทต้องผ่านการตรวจสอบจาก CPA และนำส่งงบการเงินให้แก่ กพร. มีหลายกรณี โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SMEs ที่การจัดทำบัญชีไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบัญชีและมาตรฐานการบัญชี

ตัวอย่างผลกระทบของการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสมเรื่องหนึ่ง มีผู้บ่งชี้ว่าสถาบันการเงินไม่ค่อยเชื่อถืองบการเงินของธุรกิจ SMEs ด้วยความเข้าใจว่าธุรกิจ SMEs หลายรายแจ้งผลกำไรต่ำกว่าความเป็นจริงในงบการเงินที่รายงานเป็นทางการเพื่อลดภาระหรือเลี่ยงการจ่ายภาษี ธนาคารบางแห่งขอให้บริษัทนำส่งข้อมูลที่เปิดเผย “ความเป็นจริง” แทนงบการเงินเป็นทางการที่ส่งให้ กพร. ถึงแม้ว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีทัศนคติหลากหลายมากในประเด็นที่ว่า การจัดทำบัญชีสองระบบเป็นเรื่องธรรมดา เกือบทุกคนตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า สถานการณ์ดีขึ้นกว่าสมัยก่อนมาก ผู้ให้สัมภาษณ์แบ่งเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆ ตามข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสมของธุรกิจ SMEs กลุ่มหนึ่งบ่งชี้ “ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร” ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งระบุ “ความขาดแคลนและความสามารถที่ไม่พอเพียงของเจ้าหน้าที่บัญชี”

5) ข้อเท็จจริงของสำนักงานบัญชี (กิจการให้บริการจัดทำบัญชี)

ในประเทศไทย โดยทั่วไปธุรกิจ SMEs มักให้สำนักงานบัญชีดูแลงานทำบัญชี สำนักงานบัญชีหลายรายในไทยมีขนาดเล็ก และพื้นฐานการบริหารธุรกิจไม่ค่อยแข็งแรง มีแนวโน้มที่ลูกค้าเน้นค่าธรรมเนียมระดับต่ำแทนการเน้นคุณภาพการบริการ ด้วยเหตุที่เจ้าของธุรกิจ SMEs บางคนนิยมการลดภาระการจ่ายภาษีด้วยการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสม จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่เจ้าของธุรกิจจะหลีกเลี่ยงสำนักงานบัญชีที่ทำงานตรงไปตรงมา และหันไปเลือกบริษัทที่ยินดีปฏิบัติตามคำสั่งของพวกเขา

ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทของสำนักงานบัญชีในการปรับปรุงการทำบัญชีของธุรกิจ SMEs ได้มีการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสำนักงานบัญชี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ TA การสำรวจนี้ประกอบด้วยการสัมภาษณ์ ณ สถานประกอบการของสำนักงานบัญชี 13 แห่ง ซึ่งมีลูกค้าส่วนใหญ่เป็นธุรกิจ SMEs (รายชื่อสำนักงานบัญชีเหล่านี้อยู่ในภาคผนวก 14) เนื่องจากสำนักงานบัญชีที่ไปเยือนจำกัดอยู่แต่เพียงกลุ่มที่ติดต่อกับ สกธ. ในส่วนของการวางแผนการสัมภาษณ์ ฯลฯ เชื่อว่าบริษัทเหล่านี้เป็นกลุ่มสำนักงานบัญชีที่อยู่ในระดับบนของตลาด ยืนยันได้ว่า มีสำนักงานบัญชีหลายบริษัทที่พยายามรักษาคุณภาพการบริการในระดับสูงท่ามกลางสภาพแวดล้อมธุรกิจที่มีการแข่งขันรุนแรง

ก) ประเภทและขนาดของธุรกิจ

สำนักงานบัญชีส่วนใหญ่ที่ไปเยือนเป็นบริษัทจำกัด (ไม่ใช่บริษัทมหาชน) แม้ว่ามีอยู่สองบริษัทที่เป็นธุรกิจส่วนตัว

ประมาณครึ่งหนึ่งมีขนาดค่อนข้างเล็ก กิจการมีเจ้าหน้าที่ราว 10 คนและลูกค้าราว 100 ราย โดยมากสำนักงานบัญชีขนาดเล็กพวกนี้มีผู้ทำบัญชีหนึ่งหรือสองคน บริษัทที่ไปเยือนทุกแห่งปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งกฎหมาย (ผู้ทำบัญชีหนึ่งคนต่อลูกค้า 100 ราย)

ข) การให้บริการของธุรกิจและลูกค้า

การให้บริการของแต่ละบริษัทแตกต่างกันมาก แม้ว่าทุกบริษัทเป็นสำนักงานบัญชีเหมือนกัน บางรายรวบรวมข้อมูลทำบัญชีรายเดือนและรายปีและเตรียมแบบแสดงรายการภาษีเงินได้เท่านั้น ขณะที่รายอื่นบริการตรวจสอบทางการเงินด้วย บางบริษัทเสนอการบริการที่ครอบคลุมมากกว่า รวมถึงการคำนวณค่าจ้าง การจัดการเงินประกันสังคม และการนำส่งขอใบอนุญาตทำงานให้คนต่างชาติ ฯลฯ บริษัทอื่นอาจเน้นกิจกรรมการตลาดของซอฟต์แวร์บัญชีและ/หรือการบริการให้คำปรึกษา

ในส่วนของการบริการรับทำบัญชี หลายกรณีเกี่ยวข้องกับการลงรายการบัญชีเบื้องต้นจากเอกสารบัญชีโดยลูกค้าก่อน และสำนักงานบัญชีป้อนข้อมูลเข้าไปในซอฟต์แวร์บัญชีและปิดยอดบัญชีเป็นรายเดือนและรายปี ในบางกรณี สำนักงานบัญชีเตรียมเอกสารบัญชีสำหรับลงรายการด้วย

หลายบริษัทที่ไปเยือนให้บริการกับธุรกิจ SMEs ของคนไทยในอุตสาหกรรมขายสินค้าและบริการเป็นหลัก ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานที่ไม่ซับซ้อน เช่น การคำนวณต้นทุน อย่างไรก็ตาม บางบริษัทใช้กลยุทธ์เจาะกลุ่มบริษัทยุโรป/อเมริกันหรือบริษัทจีน หรือมีบริษัทขนาดค่อนข้างใหญ่อยู่ในรายชื่อลูกค้าอยู่แล้ว

บริษัทที่ไปเยือนทุกแห่ง มีสำนักงานตั้งอยู่ในส่วนกลางเพื่อบริการลูกค้าในกรุงเทพฯ หรือพื้นที่ใกล้เคียงมี สองบริษัทที่มีสาขาอยู่ในภาคใต้

ค) ค่าธรรมเนียม

หากลูกค้าเป็นธุรกิจ SMEs ค่าธรรมเนียมรับทำบัญชีมาตรฐานอยู่ที่ประมาณ 3,000 – 5,000 บาทต่อเดือน อย่างไรก็ตาม ค่าธรรมเนียมไม่เหมือนกันหมดทีเดียว เพราะบางบริษัทใช้ระบบเก็บเงินตามสัดส่วนของปริมาณงาน และ/หรือระบบคิดเงินเพิ่ม (เช่น คิดค่าธรรมเนียมต่างหากสำหรับงานปิดบัญชีประจำปี)

ง) การใช้คอมพิวเตอร์

โดยเฉลี่ยบริษัทจัดหาพีซีหนึ่งเครื่องต่อเจ้าหน้าที่หนึ่ง ราวครึ่งหนึ่งของบริษัทที่ไปเยือนมีระบบ LAN สำหรับใช้งานภายใน

หลายบริษัทใช้ซอฟต์แวร์บัญชีแบบใช้งานทั่วไปที่พัฒนาและจำหน่ายโดยบริษัทซอฟต์แวร์ของไทย ซอฟต์แวร์มาตรฐานที่ใช้กันทั่วไป อาทิ “EXPRESS”, “FORMURA”, “EASY ACCOUNT” และ “CD ORGANIZER” บางบริษัทใช้ซอฟต์แวร์จากประเทศตะวันตก เช่น “QUICK BOOK” หรือซอฟต์แวร์ที่บริษัทพัฒนาขึ้นมาเอง

จ) พนักงาน

หลายบริษัทรับสมัครนักศึกษาจบใหม่หรือผู้จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย เงินเดือนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเริ่มต้นประมาณ 10,000 บาท ขณะที่เงินเดือนของผู้จบการศึกษาระดับมัธยมปลายลดลงมาราว 7,000 บาท เจ้าหน้าที่ที่มีคุณวุฒิเป็นผู้ทำบัญชีมีไม่ครบทุกคน และหลายบริษัทว่าจ้างเจ้าหน้าที่อายุน้อย (ผู้จบการศึกษามัธยมปลาย) เป็นคนป้อนข้อมูล เนื่องจากเป็นธุรกิจขนาดเล็ก ในหลายบริษัท เจ้าของเป็นผู้ประเมินเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ด้วยความคิดที่อยากให้เงินเดือนและโบนัสสะท้อนถึงผลการประเมิน

หลายบริษัทระบุว่า เจ้าหน้าที่มักไม่ค่อยทำงานกับบริษัทนานๆ และบริษัทเหล่านี้พยายามสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและน่าพึงพอใจ โดยส่งเสริมความสัมพันธ์แบบครอบครัวระหว่างเจ้าของและเจ้าหน้าที่ (จัดงานเลี้ยงวันเกิดให้เจ้าหน้าที่ และจัดการไปเที่ยวในหมู่เจ้าหน้าที่ปีละครั้งหรือสองครั้ง)

ฉ) คู่มือการทำงาน

หลายบริษัทขาดคู่มือการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ ถึงแม้ว่าบางบริษัทก็มีคู่มือดี ๆ กรณีตัวอย่างหนึ่งคือ เจ้าของเรียบเรียงคู่มือดี ๆ จากประสบการณ์การทำงาน (ที่บริษัทสาขาของญี่ปุ่นขนาดใหญ่) เจ้าของเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรตามงานสัมมนาสำนักงานบัญชีที่จัดโดย สกธ.

ช) การอบรม

สำหรับบริษัทที่มีเจ้าหน้าที่ราว 10 คน การจัดอบรมภายในบริษัทเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก หลายบริษัทส่งเจ้าหน้าที่บางคนไปงานสัมมนาที่สนับสนุนโดยองค์กรภายนอกปีละครั้งหรือสองครั้งบางครั้งบางคราว และ/หรือเรียนรู้ขณะปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม บางบริษัทจัดการอบรมเพื่อปรับทัศนคติการทำงานสำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่ และจัดการอบรมเป็นประจำตามคู่มือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับงานพื้นฐาน

ซ) การบริหารคุณภาพ

บางบริษัทมีระบบรายงานความคืบหน้าของงานและเอกสารติดต่อกัน (รวมทั้งการส่งมอบเอกสาร ฯลฯ) กับลูกค้า ในบริษัทส่วนใหญ่ เจ้าของหรือผู้จัดการอาวุโสจัดการกับข้อร้องเรียนของลูกค้าด้วยตัวเองทันทีที่ได้รับการร้องเรียน

- 6) การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีก่อนข้างยาก
ระหว่างการสัมภาษณ์ มีข้อมูลบ่งชี้ว่า ประกาศของ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งออกตาม
พระราชบัญญัติการบัญชี ออกข้อกำหนดเกี่ยวกับบันทึกการทำบัญชีที่ละเอียดยิบ และ
ข้อกำหนดเหล่านี้สร้างความยุ่งยากในการปฏิบัติให้กับสำนักงานบัญชี

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างประกาศของ กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งออกตามอำนาจพระราชบัญญัติการ
บัญชี

หมวด 3 ระยะเวลาสำหรับการลงรายการบัญชี

การลงรายการบัญชีต่อไปนี้จะทำให้เสร็จสิ้นตามเงื่อนไขต่อไปนี้
สมุดรายวัน – ภายใน 15 วันนับจากวันที่ทำการค้าขาย
หลังจากนั้น (เว้นไว้สำหรับจุดมุ่งหมายปัจจุบัน)

เมื่อสำนักงานบัญชีให้บริการทำบัญชี บริษัทได้รับข้อมูลที่ต้องการจากลูกค้าเป็นรายเดือน
ดังนั้น จึงเป็นไปได้ที่จะบันทึกรายการบัญชีซื้อขายที่เกิดขึ้นในช่วงครึ่งแรกของแต่ละ
เดือนในสมุดรายวันภายใน 15 วัน นับจากวันที่รายการค้าเกิดขึ้น

(4) โครงสร้างองค์กรของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า

- 1) ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชี
หลังจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กรมทะเบียนการค้า
(Department of Commercial Registration – DCR) ซึ่งรับผิดชอบในกฎหมายดังกล่าว ได้
เปลี่ยนชื่อเป็น กพร. (Department of Business Development – กรมพัฒนาธุรกิจการค้า)
เพื่อสะท้อนถึงลักษณะการทำงานที่ผันไปสู่การส่งเสริมธุรกิจ

อธิบดี กพร. มีอำนาจในการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชีโดยรวม และเป็นสารวัตร
ใหญ่บัญชี มีอำนาจแต่งตั้งคนอื่นเป็นสารวัตรใหญ่บัญชีแทนได้ รวมการแต่งตั้งสารวัตรบัญชี
และจัดตั้งสำนักงานการบัญชีในภูมิภาคที่มีสารวัตรบัญชีประจำหนึ่งคน นอกจากนั้น อธิบดี
มีอำนาจที่จะออกประกาศเกี่ยวกับนิยาม/ขอบเขตของการทำบัญชี เอกสารบัญชี รอบ
ระยะเวลาบัญชี สมุดแยกประเภท การยกเว้นบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับผู้ทำบัญชีและ
คุณสมบัติของผู้ทำบัญชี

กพร. ประกอบด้วยสำนักงานและกลุ่มงานจำนวน 14 หน่วยงาน บทบาทของแต่ละหน่วยงานมีดังนี้

- สกฐ. (Bureau of Business Supervision – สำนักกำกับดูแลธุรกิจ) เป็นหน่วยงานหลักที่ประสานงานในโครงการ TA และมีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีด้วยผู้เชี่ยวชาญการบัญชี
- สำนักทะเบียนธุรกิจ (Bureau of Business Registration) รับผิดชอบการวางแผนและการติดตามการขึ้นทะเบียนธุรกิจและการเปลี่ยนแปลงการขึ้นทะเบียน
- สำนักบริการข้อมูลธุรกิจ (Bureau of Business Documentation) รับผิดชอบการรับและการควบคุมเอกสารขึ้นทะเบียนธุรกิจและเอกสารบัญชี และรับผิดชอบการแปลงข้อมูลบัญชีที่ส่งเข้ามาเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ และการเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวในเว็บไซต์ (ข้อ 2.1 (2) – (4))
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ (Bureau of Business Promotion and Development) รับผิดชอบการส่งเสริมธุรกิจ SMEs และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หรือ OTOP
- กองนิติการเกี่ยวข้องกับแง่มุมทางกฎหมายของงานของ กพร. รวมทั้งการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชีกับบุคคลที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโดยไม่นำส่งเอกสารบัญชีและอื่นๆ
- หน่วยประสิทธิภาพและหน่วยตรวจสอบภายในดำเนินกิจกรรมที่วางรูปแบบให้พัฒนา งานของ กพร. รวมทั้งกิจกรรมของสำนักงานในภูมิภาคและการตรวจสอบงาน
- กองธุรกิจการค้าภูมิภาครับผิดชอบการประสานงานและสนับสนุนสำนักงานท้องถิ่น 75 แห่ง
- สถาบันฝึกอบรมธุรกิจการค้ารับผิดชอบการวางแผนและจัดงานสัมมนาภายนอก ฯลฯ และเกี่ยวข้องกับงานสัมมนาของ กพร. สำหรับบุคคลภายนอกทั้งหมดที่จัดขึ้นในโครงการ TA
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการจัดการเว็บไซต์ของ กพร. และส่งเสริมการใช้ ไอทีภายใน กพร. หน่วยงานนี้ร่วมมือในการจัดทำจดหมายข่าวทางอีเมลในโครงการ TA
- กองพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ควบคุมการออกใบอนุญาตและการอนุมัติที่เกี่ยวข้องกับพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการธุรกิจต่างดาวควบคุมการออกใบอนุญาตและการอนุมัติบริษัทต่างชาติ
- สำนักงานเลขานุการกรมและกองคลังกำกับดูแลกิจกรรมทั้งหมดของ กพร. สำนักงานเลขานุการกรมรับผิดชอบกิจการด้านบุคลากร
- ให้คำปรึกษาทางการบัญชีที่ให้บริการโดย กพร. ได้รับความร่วมมือจากสำนักและกองต่างๆ และควบคุมโดยสำนักงานเลขานุการกรม

2) โครงสร้างองค์กรของสำนักกำกับดูแลธุรกิจ (สกร.)

สกร. รับผิดชอบการตรวจสอบเอกสารบัญชี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีและเป็น กิจกรรมเชิงยุทธศาสตร์ที่ส่งเสริมการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวและการขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีและผู้ทำบัญชี หลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีเมื่อตุลาคม 2547 งานขึ้นทะเบียนผู้สอบบัญชีถูกถ่ายโอนไปยัง สวบ. และ สกร. ได้ปรับโครงสร้างองค์กร (ภาคผนวก 13 แสดงผังองค์กรใหม่ของ สกร. ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548) จุดมุ่งหมายหลักของการปรับโครงสร้างมีดังนี้

- เพื่อจัดตั้งสามกลุ่มงานในกลุ่มกำกับกิจการ ซึ่งรับผิดชอบการพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชี การกำกับดูแลวิชาชีพบัญชี และการศึกษา/การอบรมผู้ทำงานวิชาชีพบัญชี
- เพื่อจัดตั้งหกกลุ่มงานสำหรับการตรวจสอบเอกสารบัญชีเพื่อสร้างระบบการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและจัดตามลำดับความสำคัญ โดยแต่ละกลุ่มได้รับมอบหมายภารกิจเฉพาะ

3) สำนักงาน กพร. ในภูมิภาค

กพร. มีสำนักงานในแต่ละจังหวัดรวม 75 แห่ง ยกเว้นกรุงเทพฯ สำนักงาน กพร. ในภูมิภาคเหล่านี้มีหัวหน้าสำนักงาน เจ้าหน้าที่ประจำ 2 – 3 คน และเจ้าหน้าที่ลูกจ้างชั่วคราว 10 คน ขอบเขตของกิจการครอบคลุมการขึ้นทะเบียนบริษัท การรับรองงบการเงินและการตรวจสอบเอกสารบัญชี และการบริการให้คำปรึกษา สำนักงานแต่ละแห่งมีผู้มีคุณสมบัติด้านบัญชีหนึ่งคน (เป็นเจ้าหน้าที่ลูกจ้างชั่วคราว) ซึ่งดูแลการตรวจสอบการบัญชีและให้คำปรึกษาทางการบัญชี สัญญาของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวมีระยะเวลาหนึ่งปี แม้ว่าการต่อสัญญาอาจจะทำได้ จะไม่มีการขึ้นเงินเดือนประมาณหนึ่งในสี่ของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวที่รับผิดชอบกิจการบัญชีเปลี่ยนแปลงทุกปี

กองธุรกิจการค้าภูมิภาคของ กพร. รับผิดชอบการประสานงานทั้งหมดของสำนักงานในภูมิภาค แต่ สกร. (ที่มภูมิภาค) รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบเอกสารบัญชี รวมทั้งการรับสมัครและอบรมเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุที่จำนวนบริษัทที่ขึ้นทะเบียนและผู้ทำบัญชีในพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจของสำนักงานในภูมิภาคอยู่ที่ 47% และ 31% จากจำนวนทั้งหมดตามลำดับ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคและเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานใหญ่ของ สกร. สำหรับการบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีตามสมควรทั่วประเทศ

- 4) สารสำคัญของระบบสารสนเทศของ กพร.
- กพร. มีหน่วยงานระบบสารสนเทศที่เรียกว่าศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ (ITC) ซึ่งสนับสนุนระบบไอทีที่ทุกหน่วยงานของ กพร. ใช้ทำงาน กิจการหลักของ ITC มีดังนี้
- การประสานงานในส่วนของการวางแผนและการสนับสนุนระบบไอทีของแต่ละกองของ กพร.
 - การบำรุงรักษาและดำเนินงานของระบบไอทีของ กพร.
 - การพัฒนาและบำรุงรักษาบางระบบที่ กพร. ใช้งานอยู่

ปัญหาเกี่ยวกับระบบสารสนเทศของ กพร. ในปัจจุบันมีดังต่อไปนี้

- จำนวนคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ ยกตัวอย่าง สกธ. มีคอมพิวเตอร์ 33 เครื่องสำหรับการใช้งานโดยเจ้าหน้าที่ประจำ 60 คน และบางครั้งจำเป็นต้องไปใช้พีซีของกองอื่นบ้าง เจ้าหน้าที่ที่ไม่มีระบบ LAN และที่อยู่อีเมลส่วนตัวไม่สามารถใช้พีซีเป็นเครื่องมือสื่อสารได้
- เจ้าหน้าที่ไอทีของแต่ละกอง ซึ่งไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านการประมวลผลข้อมูล ประสบความยุ่งยากที่ต้องรับหน้าที่แก้ปัญหาเกี่ยวกับไอทีและทำงานอีกตำแหน่งหนึ่ง ถึงแม้ว่าบางครั้งมีการจัดการอบรมโดย ITC ฯลฯ การอบรมมักไม่เป็นระบบและขาดความต่อเนื่อง การกำหนดมาตรฐานทักษะด้านไอทียังขาดอยู่

สกธ. มีโครงการที่จะเปลี่ยนระบบการขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชี เพื่อพัฒนาระบบการประกาศผล CPD ที่ผ่านมา (ผลสำเร็จ) และขยายการบริการจดหมายข่าว อีเมล เนื่องจากเซิร์ฟเวอร์ที่มีอยู่ไม่มีความจุเพียงพอสำหรับแผนเหล่านี้ กพร. วางแผนที่จะเพิ่มเซิร์ฟเวอร์ใหม่อีกหนึ่งเครื่อง กระนั้นก็ตาม เมื่อกันยายน 2548 ยังไม่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการซื้อเซิร์ฟเวอร์ใหม่ และขณะนี้ยังมองไม่เห็นว่าจะได้รับเซิร์ฟเวอร์ใหม่เร็วๆ นี้

- 5) การปรับปรุงการทำงานของ สกธ. ให้เป็นระบบคอมพิวเตอร์
- เมื่อไม่นานมานี้ รัฐบาลไทยได้ดำเนินนโยบายส่งเสริม e-Government และแนะนำกลไกที่ทำให้ระเบียบการขึ้นทะเบียนหลายอย่างกระทำผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ยกตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงข้อมูลส่วนตัวในทะเบียนของผู้สอบบัญชีและผู้ทำบัญชีกำลังเปลี่ยนจากวิธีการขึ้นทะเบียนแบบดั้งเดิมที่พึ่งพาเอกสารไปสู่การขึ้นทะเบียนแบบออนไลน์ ด้วยการป้อนข้อมูลที่จำเป็นผ่านทางเว็บไซต์ของ กพร. เนื่องจากผู้ทำบัญชีต้องกรอกข้อมูลบริษัทที่เคยทำงานในตำแหน่งผู้ทำบัญชี ได้มีการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนแบบออนไลน์ของบริษัทเหล่านี้โดยผู้ทำบัญชีผ่านทางเว็บไซต์ของ กพร. ตั้งแต่เมษายน 2547⁷

ในปัจจุบัน ขณะที่มีการอนุญาตทั้งการขึ้นทะเบียนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลด้วยการนำส่งเอกสารและการขึ้นทะเบียนการเปลี่ยนแปลงแบบออนไลน์ผ่านทางเว็บไซต์ มีการวางแผนที่จะทำให้แบบออนไลน์เป็นวิธีการเดียวสำหรับการขึ้นทะเบียนการเปลี่ยนแปลงข้อมูลของผู้ทำบัญชี

ตามข้อเสนอแนะของคณะทำงาน การส่งจดหมายข่าวทางอีเมลไปให้แก่ผู้ทำบัญชีได้เริ่มไปแล้ว (ข้อ 3.3)

6) ระบบการบริหารบุคลากร

ในระดับของ กพร. มีการรับสมัครเจ้าหน้าที่เพื่อทำงานในตำแหน่งว่างในสาขาผู้เชี่ยวชาญ เช่น กิจการด้านกฎหมาย เศรษฐศาสตร์ และการบัญชี โดยอาศัยการลงประกาศตามสื่อต่างๆ และการสอบ มีระดับงานอยู่ 10 ระดับ และตอนเช้าทำงานใหม่ๆ ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทอยู่ในระดับ 3 และ 4 ตามลำดับ ถึงแม้ว่าผู้สมัครมีประสบการณ์ทำงานมาก่อน แต่หากไม่เคยเป็นข้าราชการ จะไม่ได้รับการพิจารณาเรื่องระดับตอนรับสมัคร หัวหน้ากลุ่มจัดอยู่ในระดับ 6 – 8 ขณะที่ผู้อำนวยการอยู่ในระดับ 9 ในกรณีของ สกธ. การเปลี่ยนแปลงบุคลากรส่วนใหญ่เกิดขึ้นภายในสำนัก แม้ว่าผู้ที่รับตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักหรือสูงกว่าอาจโอนมาจากสำนักอื่น ฯลฯ เมื่อเจ้าหน้าที่อายุครบ 50 ปี เจ้าหน้าที่ที่มีสิทธิเลือกแผนการเกษียณก่อนกำหนดที่เสนอสิทธิพิเศษ มีสวัสดิการและระเบียบคุ้มครองหญิงเพิ่งคลอดและเปิดโอกาสให้ผู้หญิงสามารถดูแลครอบครัวและทำงานไปพร้อมกัน

7

เมื่อสิ้นเดือนมิถุนายน 2548 มีผู้ทำบัญชีที่ได้ขอรับรหัสประจำตัวเพื่อการจดทะเบียนผ่านเว็บไซต์ดังกล่าวราว 38,000 คน คิดเป็นประมาณ 56% ของจำนวนผู้ทำบัญชีทั้งหมด การจดทะเบียนผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในลักษณะเดียวกันกระทำผ่านทางเว็บไซต์เท่านั้น

นอกจากโครงการอบรมที่มอบให้ระหว่างการเดินทางโครงการ TA เจ้าหน้าที่ สกธ. ยังมีโอกาสเข้ารับการอบรมทั้งภายนอกและภายในบ่อยๆ สกธ. วางแผนจัดการสัมมนาสำหรับบุคคลภายนอก และมีบ่อยครั้งที่เจ้าหน้าที่ สกธ. ทำหน้าที่เป็นวิทยากรด้วย ด้วยเหตุนี้โดยทั่วไปเจ้าหน้าที่ที่มีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และมีความสามารถในการนำเสนอที่ยอดเยี่ยม มีหลายคนที่กำลังศึกษาเป็นการส่วนตัวเพื่อบรรลุคุณสมบัติทางวิชาชีพ และ/หรือศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณสมบัติทางการศึกษาสำหรับอนาคตของตัวเอง

การพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพสำหรับผู้ทำบัญชี

(1) ขอบเขตของระบบผู้ทำบัญชี

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดว่าทุกบริษัทต้องมีผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์อย่างน้อยหนึ่งคน โดยไม่จำเป็นที่บริษัทต้องว่าจ้างผู้ทำบัญชีในประเภทบริษัทอาจมอบหมายให้สำนักงานบัญชีทำงานการบัญชีแทนได้

คุณสมบัติที่จำเป็นของผู้ทำบัญชีกำหนดเป็นสองประเภทตามขนาดของบริษัทดังต่อไปนี้

- ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนขนาดเล็กและบริษัทจำกัดของเอกชน
บุคคลที่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาไม่ต่ำกว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

- ห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัดของเอกชนนอกเหนือจากข้างต้น บริษัทมหาชนจำกัดทุกแห่ง นิติบุคคลต่างด้าว กิจการร่วมลงทุนตามที่กำหนดชัดเจนโดยประมวลรัษฎากร สถาบันการเงิน (ธนาคาร บริษัทหลักทรัพย์ และบริษัทประกันภัย ฯลฯ และบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI))

บุคคลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาบัญชี หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่าปริญญาตรี

การบังคับใช้พระราชบัญญัติการบัญชีฉบับใหม่ประกอบด้วย ข้อกำหนดเฉพาะกาลที่อนุญาตให้บุคคลที่

ไม่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดแต่มีประสบการณ์ทำงานเป็นบุคลากรการบัญชีของบริษัทอย่างน้อยห้าปี

มีสิทธิขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีได้นานที่สุด 8 ปี แต่ทั้งนี้ ต้องผ่านการอบรม 60 ชั่วโมงตามหลักสูตร

ที่กำหนดโดยกระทรวงพาณิชย์ การอบรมนี้ได้จัดขึ้นในปี 2544 ณ สถานที่อบรม 25 แห่งในกรุงเทพฯ และอีก 38 แห่งในพื้นที่อื่น และดูแลโดยองค์กรจัดอบรมที่ได้รับการแต่งตั้ง รวมทั้งมหาวิทยาลัย ผู้เข้าอบรม

ที่ผ่านการทดสอบด้วยคะแนนสูงกว่า 60% เมื่อจบหลักสูตรถือว่ามีความสอดคล้องตามเกณฑ์ (มีผู้เข้าอบรมผ่านหลักสูตร 15,873 คนจากจำนวนทั้งหมด 15,929 คน)

นอกจากวุฒิการศึกษาที่กล่าวข้างต้น บุคคลที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีจำเป็นต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- พำนักอยู่ในประเทศไทย
- มีความรู้ภาษาไทยอย่างพอเพียง
- พันโทฯ จำคุกจากความผิดอาญาที่เกี่ยวกับการบัญชีและสอบบัญชีไม่น้อยกว่าสามปี

เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2548 มีผู้ทำบัญชีขึ้นทะเบียนไว้กับ กพร. จำนวนทั้งสิ้น 68,064 คน แบ่งเป็น

<แบ่งตามพื้นที่>

กรุงเทพฯและนนทบุรี 47,043 (69%)

จังหวัดอื่น 21,021 (31%)

(ภาคกลาง 10,654 คน ภาคเหนือ 3,708 คน ภาคอีสาน 2,957 คน ภาคใต้ 3,702 คน)

<แบ่งตามวุฒิการศึกษา>

ปริญญาตรีหรือสูงกว่า 46,168 (68%)

เรียนสาขาการบัญชีในวิทยาลัย ฯลฯ 7,223 (11%)

มีคุณสมบัติแปดปีภายใต้ข้อกำหนดเฉพาะกาล 14,673 (21%)

ถึงแม้ว่าจำนวนผู้ทำบัญชียังค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนบริษัทราว 470,000 แห่งในประเทศไทย ผู้ทำบัญชีเหล่านี้สามารถรับมือกับความต้องการได้ ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ทำบัญชีแต่ละคนที่ว่าจ้างโดยสำนักงานบัญชีขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัทมากกว่าหนึ่งแห่งดังที่ได้กล่าวไปแล้ว และบริษัทจำนวนมากยังไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันการขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชี ณ วันที่ 6 กรกฎาคม 2548 จำนวนบริษัทที่มีบันทึกการทำบัญชีจัดทำโดยผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนไว้กับฐานข้อมูลผู้ทำบัญชีรวมทั้งสิ้น 332,031 แห่ง ซึ่งหมายความว่ายังมีอีก 29% ของบริษัทที่ยังไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพันว่าด้วยการ

ใช้ผู้ทำบัญชี อย่างไรก็ตาม ตัวเลขนี้ถือเป็นพัฒนาการที่สำคัญเมื่อเทียบกับอัตราส่วน 35% เมื่อ พฤษภาคม 2547

ในเดือนมิถุนายน 2548 มหาวิทยาลัย 67 แห่งทั่วประเทศเปิดสอนหลักสูตรปริญญาตรีทางด้านการบัญชี ซึ่งเป็นสาขาที่กำหนดสำหรับการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ทำบัญชี กพร. ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับขีดความสามารถในการรับนักศึกษาของหลักสูตรการบัญชีของมหาวิทยาลัยเหล่านี้

(2) ขอบเขตของโครงการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้ทำบัญชี (CPD)

การพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องของผู้ทำบัญชีซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการบัญชี กำหนดให้ผู้ทำบัญชีทุกคนเข้ารับการพัฒนาคความรู้ทุก ๆ สามปี ซึ่ง กพร. จะเป็นผู้กำหนดเนื้อหาของการอบรม เป็นกลไกในการส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของผู้ทำบัญชี และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานตามสมควรของระบบผู้ทำบัญชี ประกาศเรื่องของ กพร. ออกเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม 2547 ตามด้วยคำอธิบายของประกาศฉบับนี้ในวันที่ 31 สิงหาคม มีสาระสำคัญดังนี้

- มีผลบังคับใช้วันที่ 10 สิงหาคม 2547 โดยผู้ทำบัญชีแต่ละคนต้องเข้ารับการ อบรมอย่างน้อย 27 ชั่วโมงภายในรอบสามปี รอบเวลาสามปีนี้เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2548 สำหรับผู้ทำบัญชีที่ผ่านการขึ้นทะเบียนเรียบร้อยแล้ว และตั้งแต่วันที่ 1 มกราคมของปีถัดไปสำหรับผู้ทำบัญชีที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียน
- การการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพ ต้องเน้นเนื้อหาวิชาดังนี้ (i) การบัญชี (ii) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี (iii) กฎหมายภาษีอากร (iv) วิศวกรรมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี (v) สาระสำคัญอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชีตามที่ กพร. กำหนด อย่างน้อยสอง ในสามของเวลาอบรมขั้นต่ำ 27 ชั่วโมงต้องจัดสรรให้แก่ (i) การบัญชี
- กิจกรรมการอบรมที่ประกอบด้วย (1) การเข้าอบรมในหลักสูตรอบรมหรืองานสัมมนาที่มีเนื้อหาตามที่ระบุข้างต้น (2) ผลงานเป็นวิทยากรในหลักสูตรอบรมหรืองานสัมมนา (3) การเป็นวิทยากรตามสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน (4) ได้รับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอก และ (5) กิจกรรมอื่นตามที่ กพร. จะประกาศเพิ่มเติม
- ผู้ทำบัญชีแต่ละคนต้องนำส่งรายงานที่แจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาด้วยแบบที่กำหนด ภายใน 60 วันนับจากวันสิ้นเดือนธันวาคมทุกปี (หมายเหตุ – แม้ว่าไม่มีข้อกำหนดเฉพาะในเรื่องนี้ ตามข้อคิดเห็นของ กพร. ให้ยึดถือว่าผู้ทำบัญชีจะนำส่งรายงานดังกล่าวผ่านทางเว็บไซต์ กพร.)

- ผู้ทำบัญชีแต่ละคนต้องเก็บหลักฐานการการพัฒนา CPD ที่กำหนดเป็นระยะเวลาห้าปีนับจากวันสิ้นปีของปีที่มีการจัดอบรมครั้งล่าสุด เมื่อผู้ทำบัญชีได้รับคำสั่งจาก กพร. ให้ส่งหลักฐานนี้ไปตรวจสอบ ผู้ทำบัญชีต้องปฏิบัติตาม
- หน่วยงานที่ได้รับอนุญาตให้จัดการอบรม CPD คือ (1) สถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน (2) ICAAT (3) หอการค้าไทย (TCC) (4) หน่วยงานอื่นที่รับรองโดย กพร.
- หน่วยงานที่ต้องการจัดการอบรม CPD ต้องนำเสนอใบสมัครพร้อมกับเอกสารอื่นที่กำหนดเฉพาะซึ่งระบุวิชาในหลักสูตรการอบรม ให้แก่ กพร. เพื่อขอรับใบอนุญาต การนำเสนอใบสมัครหลังจากการจัดอบรมจะได้รับอนุญาตเฉพาะกรณีของใบสมัครสำหรับหลักสูตรใหม่ที่เร่งด่วน
- หน่วยงานจัดการอบรม CPD ต้องเก็บหลักฐานที่กำหนดเกี่ยวกับผู้เข้าอบรมเป็นระยะเวลาห้าปีนับจากวันสิ้นปีของปีที่มีการจัดการอบรมครั้งล่าสุด นอกจากนี้ หน่วยงานนั้นต้องมอบประกาศนียบัตรรับรองการเข้าอบรมที่กำหนดเป็นรูปแบบเฉพาะให้แก่ผู้เข้าอบรมทุกคน

(3) การจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD และการสัมมนา CPD

จากผลของโครงการ TA ที่ได้รับจนถึงการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 3 ข้อเสนอแรกเกี่ยวกับ CPD สำหรับผู้ทำบัญชีที่เริ่มดำเนินการหลังจากเดือนสิงหาคม 2547 ได้รับการเรียบเรียงเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการนำเสนอและอธิบายเอกสารที่เรียกว่า “ข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD” เรียบร้อยแล้ว เอกสารนี้เสนอสาระสำคัญของระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชี และอธิบายผลการสำรวจระบบที่เหมือนกันในประเทศอื่น

“ข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD” เสนอมาตรการที่เป็นรูปธรรมซึ่งกลั่นกรองมาจากทัศนะห้าข้อดังต่อไปนี้

- 1) การเสริมสิ่งจูงใจเพื่อดึงดูดให้เข้าร่วม CPD
- 2) การลดค่าใช้จ่ายของการเข้าร่วม CPD
- 3) การประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอของระบบ CPD
- 4) การจัดการระบบ CPD อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ไอที
- 5) ข้อเสนอแนะเรื่องอื่นที่จำเป็นต้องพิจารณาด้วยการมองการณ์ไกล (มาตรการที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติตามข้อผูกพันแล้วและการส่งเสริม e-Learning)

นอกจากนั้น รายงานนี้ยังได้อธิบายถึงการสอบประกาศนียบัตรการทำบัญชีที่จัดโดยหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สาระสำคัญของระบบ CPD สำหรับ CPA ในหลายประเทศ และรายละเอียดของระบบ CPD สำหรับ CPA ในญี่ปุ่นอีกด้วย

ในวันที่ 20 กันยายน 2547 มีการจัดงานสัมมนา CPD ที่โรงแรมแลนด์มาร์ค กรุงเทพฯ จุดมุ่งหมายหลักของงานสัมมนานี้คือ เพื่อประชาสัมพันธ์ระบบ CPD กับมหาวิทยาลัยทั่วประเทศ ICAAT, TCC และบริษัทเอกชนที่สามารถจัดอบรมหลักสูตร CPD โดยมุ่งหวังว่าท้ายที่สุดหน่วยงานทั้งหมดหรือบางส่วนอาจจะกลายเป็นผู้ให้บริการอบรม CPD การสัมมนาแบ่งเป็นสองช่วง (1) การอธิบายเกี่ยวกับระบบ CPD โดย กพร. (2) การชี้แจงเรื่อง “ข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD” (รวมทั้งการแนะนำมาตรฐานการศึกษาของ IFAC สำหรับ CPD และระบบอื่นที่เหมือนกันในต่างประเทศ) โดยคณะทำงาน โปรแกรมสัมมนาแนบอยู่กับรายงานฉบับนี้ในภาคผนวก 15

มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งสิ้น 147 คน ในจำนวนนี้ 17 คน (12%) มาจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น ICAAT, TCC และกรมสรรพากร 19 คน (33%) มาจากสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย และ 71 คน (48%) มาจากบริษัทที่ให้บริการรับทำบัญชี ภาษีอากร และ/หรือการสอบบัญชี ส่วนอีก 10 คน (7%) เป็นผู้ร่วมสัมมนาในนามส่วนตัว

ผู้ร่วมสัมมนาทั้ง 147 คนได้รับแบบสอบถาม และมีแบบสอบถาม 136 ชุด (93%) ได้รับการตอบกลับ ผลการสำรวจจากแบบสอบถามพบว่า 59% ของผู้ร่วมสัมมนาประเมินระดับความเข้าใจเนื้อหาการสัมมนาในระดับ “สูง” ขณะที่ 37% คิดว่าอยู่ในระดับ “ปานกลาง” ทั้งนี้บ่งชี้ว่าโดยทั่วไปผู้ร่วมสัมมนาเข้าใจเนื้อหาได้ค่อนข้างดี อีก 4% ไม่ตอบคำถามนี้ มีผู้ร่วมสัมมนา 53 คนเขียนข้อคิดเห็นและ/หรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- เห็นด้วยกับข้อเสนอแนะของคณะทำงานเกี่ยวกับการจัดตั้งหลักสูตร CPD
- กพร. ควรเชิญเจ้าของธุรกิจ SMEs เข้าร่วมในหลักสูตรอบรมที่ออกแบบเพื่อทำให้พวกเขาตระหนักถึงความสำคัญของการบัญชี
- กังวลว่าค่าอบรมอาจจะแพงเพราะประกาศเกี่ยวกับ CPD
- ผู้ให้บริการอบรม CPD ควรเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร เพื่อทำให้ค่าอบรมไม่แพง
- ควรจัด CPD ทั่วประเทศ
- กพร. ควรจัดหลักสูตร CPD ร่วมกับสถาบันการศึกษาในภูมิภาค
- รัฐบาลควรอุดหนุนคราะห์ในส่วนของคุณค่าอบรมและด้านอื่นๆ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ทำบัญชี
- การอบรมควรเน้นแนวทางปฏิบัติของการบัญชี
- ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์การสมัครของผู้ให้บริการ CPD ดังต่อไปนี้ มีพื้นฐานมาจากสถานการณ์การเข้าร่วมสัมมนา CPD ที่ได้กล่าวข้างต้นและเป็นผลสำรวจจากแบบสอบถาม
- ขณะจัดงานสัมมนาดังกล่าวจัดขึ้นในกรุงเทพฯ บุคลากรของมหาวิทยาลัยจากพื้นที่ห่างไกล เช่น เชียงใหม่ นครราชสีมา (โคราช) และสงขลา ฯลฯ ได้เข้าร่วมสัมมนาด้วย

ซึ่งบ่งชี้ถึงความสนใจในระดับสูง (ในกลุ่มผู้บริหารการศึกษาจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ฯลฯ จำนวน 49 คน มี 22 คน (45%) มาจากภูมิภาค)

- จากคำถาม “สถาบันของคุณวางแผนที่จะเป็นผู้ให้บริการอบรม CPD หรือไม่” 51 คน (37%) ตอบ “ใช่”, 35 คน (26%) ตอบว่า “ไม่ใช่”, 30 คน (22%) ตอบว่า “ยังไม่ตัดสินใจ” และ 20 คน (15%) ไม่ตอบคำถาม
- จากผู้ตอบว่า “ใช่” จำนวน 51 คน มี 12 คนตอบว่าจะนำเสนอสมัครภายในสิ้นปีนี้ 14 คนบอกว่าจะนำเสนอสมัครปีหน้า และ 25 คนไม่ระบุชัดเจน
- เหตุผลที่กล่าวอ้างสำหรับคำตอบ “ไม่ใช่” อาทิ ยังไม่พร้อมที่จะเป็นผู้ให้บริการอบรม CPD หวังว่า ICAAT จะเป็นผู้จัดทำหลักสูตร และขาดประสบการณ์
- เหตุผลที่กล่าวอ้างสำหรับคำตอบ “ยังไม่ตัดสินใจ” อาทิ จำเป็นต้องขออนุมัติก่อน ขาดพื้นฐานสำหรับการจัดทำหลักสูตร จำเป็นต้องพิจารณาความจำเป็นของหลักสูตรก่อน ขาดประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และขาดความรู้และกำลังคน

จากผลการสำรวจหลังจากการนำเสนอแนะชุดแรก ข้อเสนอแนะชุดที่สองเกี่ยวกับ CPD ได้รับการเรียบเรียงและชี้แจงให้ กพร. รับทราบแล้ว งานเรียบเรียงข้อเสนอแนะใหม่เหล่านี้พิจารณาถึงประเด็น 1) ปัญหาและประเด็นการปรับปรุงที่หยิบยกโดยกลุ่มแนวหน้าที่ติดต่อกับผู้รับบริการโดยตรง โดยอาศัยการสัมภาษณ์หลายครั้งกับสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา CPD และ 2) สถานการณ์การจัดการระบบ CPD ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 เมื่อหลักสูตร CPD แรกได้รับอนุมัติจนถึงเดือนกรกฎาคม 2548 (ข้อ 4.1 – ข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 เกี่ยวกับ CPD)

(4) ผลการทดสอบความรู้ของผู้ทำบัญชี

ในงานสัมมนาผู้ทำบัญชีที่จัดโดย กพร. ที่เชียงใหม่ นครราชสีมา และชลบุรี และงานสัมมนา มาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ที่กรุงเทพฯ (ข้อ 3.6 – (1)) มีการจัดการทดสอบเพื่อ ทดสอบความรู้และทักษะพื้นฐานเกี่ยวกับการบัญชีและภาษีอากรกับอาสาสมัครจำนวน 100 คน จากผู้เข้าร่วมสัมมนา การทดสอบนี้มีเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลฐานเกี่ยวกับระดับความรู้ของ ผู้ทำบัญชี

การทดสอบทำเป็นภาษาไทยประกอบด้วยคำถามและคำอธิบายเกี่ยวกับการทำบัญชี งบ การเงิน บัญชีต้นทุน ภาษีนิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และประมวลกฎหมายพาณิชย์ ตาราง 2-3 แจกแจงผลการทดสอบดังกล่าว

ตาราง 2-3 คะแนนเฉลี่ยในการทดสอบผู้ทำบัญชีจำแนกตามวิชา (%)

วิชา	ผู้ทำบัญชี 100 คน	ผู้ทำบัญชี 100 คน	ผู้ทำบัญชี 100 คน	ผู้ทำบัญชี 100 คน	ผู้ทำบัญชี 400 คน
	กรุงเทพฯ 19 พ.ย.	ชลบุรี 23 ส.ค.	นครราชสีมา 16 ส.ค.	เชียงใหม่ 16 ก.ค.	รวม
การบัญชี					
- การทำบัญชี	69%	81%	68%	78%	74%
- งบการเงิน	82%	73%	78%	69%	75%
- บัญชีต้นทุน	75%	71%	63%	74%	71%
ภาษีอากร					
- ภาษีนิติบุคคล	59%	62%	21%	63%	51%
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม	71%	54%	54%	58%	59%
กฎหมายเกี่ยวกับ การบัญชี					
- ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์	50%	38%	24%	39%	38%
รวม	70%	66%	55%	67%	64%

เกณฑ์คะแนนที่ผู้ทำบัญชีควรทำให้ได้คืออย่างน้อย 70% สำหรับแต่ละวิชา จากเกณฑ์คะแนนนี้ ดู เหมือนว่าผู้ทำบัญชีไม่คุ้นเคยกับบางวิชา เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ภาษีนิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม คะแนนที่ทำได้สูงอย่างสมเหตุสมผลคือวิชาการบัญชีทุกวิชา มีช่วงห่างของ คะแนนระหว่างบางพื้นที่ เช่น กรุงเทพฯ และนครราชสีมา

ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่าผู้ร่วมในการทดสอบครั้งนี้เป็นอาสาสมัคร และตามข้อมูลจาก สกช. คาดว่า โดยมากผู้ร่วมสัมมนากลุ่มนี้เป็นระดับผู้จัดการสำนักงานบัญชี พอจะอนุมานได้ว่า ผู้สอบมีระดับ ความรู้ในฐานะผู้ทำบัญชีค่อนข้างสูง

(5) สถานการณ์ปัจจุบันของหลักสูตร CPD

เมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของระบบ CPD สถาบันการศึกษาในภาคเอกชน สมควรเป็นผู้จัดหลักสูตรอบรมที่หลากหลายสำหรับผู้ทำบัญชี เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทำบัญชีเลือกหลักสูตรที่ตรงกับความสามารถและความสนใจของตนเอง เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ระบบ CPD สัมฤทธิ์ผลคือการนำเสนอหลักสูตร CPD ที่พร้อมทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณไปทั่วประเทศ อย่างไรก็ตาม อาจมีปัญหาในแง่การเตรียมหลักสูตรอบรมให้เพียงพอสำหรับผู้ทำบัญชีในภูมิภาค เนื่องจากหลักสูตรส่วนใหญ่คงจะเปิดสอนในกรุงเทพฯ

ตาราง 2-4 เปรียบเทียบสถานการณ์การสมัครเข้าอบรมหลักสูตร CPD และจำนวนผู้ทำบัญชีจำแนกตามภูมิภาคเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2548

ตาราง 2-4 จำนวนหลักสูตร CPD และผู้ทำบัญชีจำแนกตามภูมิภาค

ภูมิภาค	จำนวนสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตร CPD	จำนวนหลักสูตร CPD	จำนวนผู้ทำบัญชี
กรุงเทพฯ/นนทบุรี	82	1,006 (90%)	47,610 (69%)
ภาคกลาง	9	65	10,812
ภาคเหนือ	9	23	3,711
ภาคอีสาน	3	4	3,019
ภาคใต้	3	17	3,756
รวมภูมิภาค	*24	109 (10%)	21,298 (31%)
รวมทั้งหมด	106	1,115 (100%)	68,908 (100%)

* สถาบันการศึกษาที่จัดหลักสูตร CPD มีอยู่ใน 16 จังหวัด (24 สถาบัน) จากจำนวนทั้งหมด 75 จังหวัด

ตารางนี้แสดงให้เห็นว่า มีจำนวนสถาบันการศึกษาและหลักสูตร CPD ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ทำบัญชี และจังหวัดที่มีสถาบันศึกษาก็มีไม่มากเท่าไร เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่สถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพฯ อาจเปิดสอนหลักสูตรอบรมในภูมิภาค จึงยังไม่มีข้อมูลชัดเจนเกี่ยวกับจำนวนหลักสูตร CPD ที่เปิดสอนในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นโอกาสที่จำกัดมากในการเข้าอบรมหลักสูตร CPD ในภูมิภาค

มีการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการจัดการอบรม CPD หลายครั้ง ได้แก่ สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตร CPD ตั้งแต่มกราคมถึงมิถุนายน 2548 เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับสถานะแท้จริงของหลักสูตร CPD ด้วยความคิดที่จะนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้สำหรับการเรียบเรียงข้อเสนอแนะใหม่ มีสถาบันหกแห่ง ๕๗๕ ที่ไปเยือน ได้แก่ บริษัท ธรรมนิติ จำกัด (มหาชน) (บริษัทเอกชน) สมาคมผู้ตรวจสอบภายในแห่งประเทศไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ บริษัท Conference and Seminar Professional จำกัด (บริษัทเอกชน) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และ สวบ.

ปัญหาในปัจจุบันที่บ่งชี้โดยผู้ให้บริการอบรม CPD ข้อเสนอและข้อคิดเห็นสำหรับระบบ CPD ของสถาบันเหล่านี้สรุปได้ดังนี้

ระดับความเข้าใจเกี่ยวกับระบบ CPD

- การรับรู้ในสังคมเกี่ยวกับระบบ CPD อยู่ในระดับต่ำ ผู้ทำบัญชีจำนวนมากยังไม่เข้าใจ จุดมุ่งหมายและเนื้อหาของระบบ กพร. ควรดำเนินการประชาสัมพันธ์ระบบอย่างแข็งขันต่อไป
- เป็นการยากที่จะทำให้เจ้าของธุรกิจ โดยเฉพาะในภูมิภาค เข้าใจความจำเป็นของการอบรมอย่างต่อเนื่อง การให้ความรู้กับเจ้าของธุรกิจและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เกี่ยวกับความสำคัญของการบัญชีและประเด็นอื่นเป็นสิ่งจำเป็น
- เนื่องจากการห้ามเปิดเผยชื่อของผู้ทำบัญชี ผู้ให้บริการอบรม CPD จึงไม่สามารถส่งข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตร CPD ไปให้แก่ผู้ทำบัญชี กพร. ควรส่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ทำบัญชี (เช่น ชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ และที่อยู่อีเมล ฯลฯ) ให้แก่ผู้ให้บริการอบรม เพื่อให้ผู้ให้บริการอบรมจะสามารถแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหลักสูตร CPD ไปยังผู้ทำบัญชีได้

วิทยากรอบรม

- เนื่องจากนักบัญชีมืออาชีพที่สามารถเป็นวิทยากรได้มีงานมากจริง ไม่มีเวลาทำหน้าที่เป็นวิทยากรในหลักสูตร CPD
- ไม่มีวิทยากรที่เหมาะสมในภูมิภาค การส่งวิทยากรจากกรุงเทพฯ เพิ่มค่าใช้จ่ายในการอบรม ทำให้จำเป็นต้องคิดค่าอบรมแพงขึ้น
- การที่วิทยากรต้องได้รับอนุมัติล่วงหน้าจาก กพร. ทำให้การจัดการหลักสูตรมีความยืดหยุ่นน้อย ควรเปลี่ยนระบบของการอนุมัติวิทยากรล่วงหน้าโดย กพร. ในปัจจุบันเป็นระบบที่ผู้ให้บริการอบรมแต่งตั้งวิทยากรเองได้

การพัฒนาคุณภาพของหลักสูตร CPD

- มีความกังวลเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นของผู้ให้บริการอบรม CPD คุณภาพต่ำที่เห็นแก่กำไรอย่างเดียว
- กพธ. ควรควบคุมผู้ให้บริการที่ไม่ตรงกับความต้องการอย่างเข้มงวด การนำเอามาตรการที่วางแผนเพื่อรักษาคุณภาพของผู้ให้บริการอบรม CPD ให้อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดเป็นสิ่งจำเป็น

ภาวะการบริหาร

- การแบกรับค่าใช้จ่ายการบริหารหลักสูตร CPD และการจัดการสถานที่เก็บเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรตามข้อกำหนดถือว่าเป็นภาระสำคัญ ควรยอมรับการจัดเก็บเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ปัญหาอื่น

- การจัดหลักสูตร CPD โดยใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของ e-Learning เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากข้อจำกัดด้านกำลังคนและงบประมาณ
- การจัดการอบรมในภูมิภาคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เนื่องจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับจำนวนผู้เข้าอบรมและผลกำไร
- เป็นไปไม่ได้ที่จะจัดหลักสูตรอบรมสำหรับผู้ทำบัญชีที่ทำงานกับธุรกิจ SMEs เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอและผู้ทำบัญชีมีรายได้น้อย มีความหวังว่า กพธ. จะนำส่งมือเข้ามาช่วยในเรื่องนี้

ความต้องการสำหรับระบบ CPD โดยรวม

- การสร้างกลไกส่งเสริม CPD ในหมู่บุคลากรการบัญชีนอกเหนือจากผู้ทำบัญชีที่กำหนดตามกฎหมาย ได้แก่ บุคลากรการบัญชีระดับต่ำกว่าผู้ทำบัญชี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง
- กพธ. ควรประเมินว่าระบบ CPD กำลังพัฒนาประสิทธิภาพของผู้ทำบัญชีหรือไม่ และผู้ให้บริการอบรม CPD ทำหน้าที่ตามบทบาทได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ แล้วตามด้วยรายงานและผลการประเมิน

(6) กิจกรรมสนับสนุน

กิจกรรมสนับสนุนที่เป็นกิจกรรมหลักประกอบด้วยข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD โดยทั่วไป การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ระบบกับบรรดาผู้มีส่วนได้เสียจากกลุ่มต่างๆ และการดำเนินงานบางส่วนตามข้อเสนอแนะชุดแรกเกี่ยวกับ CPD ตามที่ได้กล่าวไปแล้ว

ปัจจุบันแนวคิดสำคัญประการหนึ่งในการดำเนินระบบ CPD คือ การเปิดโอกาสให้ผู้ทำบัญชีที่ทำงานในพื้นที่ห่างไกลและผู้ทำบัญชีรายได้น้อยเข้าร่วมอบรมในหลักสูตร CPD เพื่อให้เป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จได้ คณะทำงานได้เสนอการจัดทำหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองที่จัดขึ้นโดย กพร. และ กพร. ตัดสินใจที่จะจัดหลักสูตรนี้ที่สำนักงานในภูมิภาคทั่วประเทศ ผู้เข้าอบรมจะต้องศึกษาประเด็นสำคัญที่ตัดสินใจเลือกเองก่อนเข้าอบรมและต้องผ่านการทดสอบ ผู้เข้าอบรมต้องศึกษาตามจำนวนชั่วโมงเรียน (หน่วยกิต) CPD ที่กำหนดไว้เมื่อผ่านการทดสอบด้วยคะแนนที่สูงกว่าเกณฑ์ ความช่วยเหลือของคณะทำงานในโครงการนี้มีดังนี้

- เตรียมเนื้อหาการทดสอบสำหรับหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเอง คณะทำงานได้รับอนุญาตให้ใช้คำถามเก่าที่เคยใช้ในการทดสอบการทำบัญชีและการบัญชีเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศ (Bookkeeping and Accounting Test for International Communication (BATIC) ซึ่งจัดขึ้นโดยหอการค้าและอุตสาหกรรมแห่งโตเกียว โดยคัดเลือกเฉพาะคำถามที่เหมาะสมกับสถานการณ์การจัดทำบัญชีปัจจุบันในไทย ปรับปรุงตามความจำเป็น และแปลคำถามเหล่านี้เป็นภาษาไทย คำถามและคำตอบของแบบทดสอบที่ได้รับซึ่งมีทั้งภาษาอังกฤษและไทยถูกส่งไปให้ กพร. พร้อมกับข้อมูลบ่งชี้ระดับความยากของแต่ละคำถาม
- ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับเนื้อหาของหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองและการจัดการหลักสูตร (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 4.1)

นอกจากสิ่งที่กล่าวข้างต้น คณะทำงานได้เสนอประเด็นจดหมายข่าวทางอีเมลเพื่อใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ระบบ CPD และพัฒนาประสิทธิภาพของให้คำปรึกษาทางการบัญชี และให้ความช่วยเหลือสำหรับงานที่จำเป็น (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 3.3)

การตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี

- (1) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี กพร./สภท. กำหนดให้บริษัทนำส่งสมุดลงบัญชีเพื่อตรวจสอบสถานภาพการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี

การตรวจสอบเอกสารทางบัญชีโดย สภท. ดำเนินการโดยส่วนกลางรับผิดชอบการตรวจสอบบริษัทในเขตกรุงเทพฯ และสำนักงาน สภท. ส่วนภูมิภาคที่ประจำจังหวัดต่างๆ รับผิดชอบการตรวจสอบบริษัทที่ตั้งอยู่ในพื้นที่นอกเขตกรุงเทพฯ ทั้งสองส่วนดำเนินงานตรวจสอบเป็นอิสระจากกัน

ตั้งแต่การปรับโครงสร้างในเดือนมีนาคม 2548 ทีมส่วนกลางที่สำนักงานใหญ่ สภท. แบ่งเป็นสี่กลุ่ม และมีเจ้าหน้าที่ประจำ 20 คน นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ลูกจ้างชั่วคราวจำนวนหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับเจ้าหน้าที่ประจำจำนวนห้าคนก่อนการปรับโครงสร้าง กำลังคนของทีมส่วนกลางเพิ่มมากขึ้นพอสมควรจากการปรับโครงสร้าง

ในปัจจุบัน การตรวจบัญชีจะดำเนินการกับบริษัทเป้าหมายที่จำแนกและอนุมัติโดย กพร. หรือ สภท. (เช่น บริษัทต่างชาติและบริษัทเป้าหมายสำหรับการสอบบัญชีโดยผู้สอบบัญชี ซึ่งรับผิดชอบการสอบบัญชีของบริษัทจำนวนมากเกินไป) ด้วยการกำหนดกระบวนการตรวจสอบสำหรับแต่ละโครงการ บริษัทที่เป็นเป้าหมายในการตรวจสอบถูกสุ่มคัดเลือกด้วยมือ และเอกสารคำสั่งที่แจ้งให้แต่ละบริษัทส่งสมุดลงบัญชีถูกส่งออกไป ถึงขั้นตอนนี้ บางบริษัทส่งสมุดลงบัญชีไปให้เพื่อปฏิบัติตามคำสั่ง ขณะที่บริษัทอื่นอาจไม่ปฏิบัติตาม จดหมายเตือนจะถูกส่งไปยังบริษัทกลุ่มหลัง หากบริษัทยังไม่ปฏิบัติตามจดหมายเตือน กองนิติกรจะลงโทษบริษัทเหล่านี้ตามบทบัญญัติทางอาญาแห่งพระราชบัญญัติการบัญชี ในเวลาเดียวกัน เมื่อสมุดลงบัญชีถูกส่งให้ตามสมควร การตรวจสอบจะเริ่มขึ้นเพื่อสอบว่าได้จัดทำงบการเงินตามตัวเลขที่ปรากฏในสมุดลงบัญชีหรือไม่ จัดทำสมุดลงบัญชีตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการบัญชีหรือไม่ และปฏิบัติตามข้อบังคับในการลงรายการบัญชีหรือไม่ กระบวนการนี้รองรับระบบที่ซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกคนทำงานตรวจสอบ อันเป็นการปฏิบัติตามกระบวนการเดียวกันที่อาศัยคำแนะนำและการสอบสวนที่มีรูปแบบเฉพาะ เมื่อกระบวนการตรวจสอบเอกสารบัญชีนี้เสร็จเรียบร้อย ผลการตรวจสอบจะถูกสอบทานอีกครั้งโดยหัวหน้าทีมตรวจสอบบัญชีก่อนส่งสรุปรายงานไปให้ผู้อำนวยการ สภท. ไม่มีการไต่สวนทางกฎหมายแม้จะพบการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการบัญชีระหว่างกระบวนการตรวจสอบ เว้นแต่ว่าเป็นการละเมิดที่ร้ายแรงมาก ซึ่งรวมถึงกรณีที่มีการจัดทำงบการเงินด้วยตัวเลขที่แตกต่างกันมากจากตัวเลขในสมุดลงบัญชีอย่างไม่มีเหตุผล โดยพิจารณาจากการแนะนำพระราชบัญญัติการบัญชีที่เพิ่งตราเป็นกฎหมายไม่นานนักในปี 2543 อย่างไรก็ตาม หลังจากการตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว หนังสือแจ้งการปรับปรุงแก้ไขจะถูกส่งไปให้บริษัทที่พบว่าฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการบัญชี

ในโครงการหนึ่งของการตรวจบัญชีในปี 2547 กลุ่มบริษัทที่พบว่ามีปัญหาเหมือนกันถูกสั่งให้มาร่วมนงานสัมมนา เพื่อเปิดโอกาสให้บริษัทเหล่านี้ได้รับการชี้แจงถึงการปรับปรุงที่จำเป็น

ในขณะเดียวกัน ส่วนภูมิภาคมีเจ้าหน้าที่ประจำสี่คนอยู่ที่สำนักงานใหญ่ สกธ. และเจ้าหน้าที่ลูกจ้างชั่วคราวหนึ่งคนประจำอยู่ที่สำนักงานจังหวัดของ กพร. แต่ละแห่ง เจ้าหน้าที่แต่ละคนที่ประจำที่สำนักงานจังหวัดมีเป้าหมายตรวจสอบบริษัทจำนวน 70 รายต่อปี

จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในภูมิภาคพบว่า การตรวจสอบแต่ละรายควบคู่ไปกับการทำงานอย่างอื่นไปด้วยใช้เวลาราว 2 – 3 วัน หากตรวจสอบได้ 6 – 7 รายต่อเดือน การบรรลุเป้าหมายตรวจสอบจำนวน 70 รายต่อปีคงไม่ยากมากนัก กระนั้นก็ตาม ดูเหมือนว่าเจ้าหน้าที่ชั่วคราวที่ทำงานที่สำนักงานจังหวัดของ กพร. รู้สึกกดดันกับงาน เนื่องจากการบรรลุเป้าหมายนี้เป็นเกณฑ์หนึ่งที่นำมาใช้เวลาพิจารณาต่อสัญญาว่าจ้างปีต่อปี

แบบฟอร์มของบันทึกการตรวจสอบที่ทีมภูมิภาคใ้ช้อยู่เหมือนกับของทีมงานกลาง และประกอบด้วยเอกสารดังต่อไปนี้

- 1) สรุปผลการตรวจสอบ (โดยเจ้าหน้าที่ลูกจ้างชั่วคราว) และการอนุมัติ (โดยหัวหน้าสำนักงาน)
- 2) ผลการตรวจสอบโดยสังเขป
- 3) เอกสารทำงานที่ใช้ในการตรวจสอบ
- 4) บันทึกการตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อบังคับแห่งกฎหมายสำหรับการทำบัญชี
- 5) การเปรียบเทียบระหว่างงบการเงินและสมุดแยกประเภททั่วไป
- 6) เอกสารทำงานที่ใช้ในการตรวจสอบการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบแบบฟอร์มที่จัดทำโดยส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค ความกังวลจะอยู่ที่การนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการมากกว่า ซึ่งประกอบด้วยตารางเปรียบเทียบระหว่างตัวเลข

งบการเงินและสมุดลงบัญชี ฯลฯ แทนที่จะตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติม เช่น เหตุผลที่ทำให้ตัวเลขเหล่านี้แตกต่างกัน การควบคุมมาตรฐานการตรวจสอบระหว่างสองทีมเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาในอนาคต

ตาราง 2-5 แสดงจำนวนการตรวจสอบเอกสารทางบัญชีที่ดำเนินการในปีงบประมาณ 2547 (ตุลาคม 2546 – กันยายน 2547)

ตาราง 2-5 จำนวนการตรวจสอบเอกสารทางบัญชี
(ปีงบประมาณ 2547 ระหว่างตุลาคม 2546 – กันยายน 2547)

พื้นที่	รายการ	ผลการตรวจ	จำนวนบริษัท	จำนวนบริษัทที่นำส่งงบการเงิน	อัตราการตรวจสอบ
ภาคกลาง (กรุงเทพฯ)	การตรวจทานงบการเงิน	ถูกต้อง	11		
		ฝ่าฝืน/ชี้แนะแนวทาง	128		
	การประกาศผลการตรวจสอบ	ถูกต้อง	3		
		ฝ่าฝืน	137		
	ความโน้มเอียง	ไม่นำส่งงบการเงิน	23		
		ละเมิดอย่างร้ายแรง	5		
รวมส่วนกลาง			307	139,202	0.2%
ภูมิภาค	การตรวจทานงบการเงิน	ถูกต้อง	914		
		ฝ่าฝืน/ชี้แนะแนวทาง	3,506		
	การประกาศผลการตรวจสอบ	ถูกต้อง	33		
		ฝ่าฝืน	763		
	ความโน้มเอียง (ไม่นำส่งงบการเงิน)	ภูมิภาค	980		
		สถาบันการศึกษา	500		
		รวม	1,480		
รวมภูมิภาค			6,696	110,691	6.0%
ยอดรวม	การตรวจทานงบการเงินและ การประกาศผลการตรวจสอบ	ถูกต้อง	961		
		ฝ่าฝืน	4,534		
	ความโน้มเอียง	ไม่นำส่งงบการเงิน	1,503		
		อื่นๆ	5		
รวมส่วนกลาง-ภูมิภาค			7,003	249,893	2.8%

(2) จุดมุ่งหมายของการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชี

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในโลกที่มีหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบในลักษณะเช่นนี้ พระราชบัญญัติการบัญชีได้มอบอำนาจให้ กพร. สามารถดำเนินการตรวจสอบเอกสารทางบัญชีของบริษัทต่างๆ ได้ ถึงกระนั้น แต่ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า พระราชบัญญัติการบัญชีเพิ่งมีผลบังคับใช้ได้ไม่นาน ดังนั้น กพร. จึงมีนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ในลักษณะของการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการเต็มใจเข้ามาอยู่ในระบบมากกว่าการใช้บทลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม การใช้กลยุทธ์ตรวจสอบเอกสารทางบัญชีเพื่อพิสูจน์ว่า บริษัทต่างๆ ได้ปฏิบัติตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อสนองตอบนโยบายให้ผู้ประกอบการเข้ามาอยู่ในระบบโดยเต็มใจนั้น ยังไม่ได้ดำเนินการที่เป็นรูปเป็นร่างโดยชัดเจนนัก ส่วนหนึ่ง เป็นผลมาจากการที่ สกธ. มีทรัพยากรที่จำกัด แต่ต้องรองรับบริษัททั้งหมดประมาณ 470,000 บริษัท การกำหนดให้ใช้กลยุทธ์การตรวจสอบเอกสารทางบัญชีและการจัดลำดับความสำคัญของงานต่างๆ ที่ต้องทำ เป็นสิ่งสำคัญมากเพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์มากที่สุด

คณะทำงานได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักที่มีความเป็นไปได้ไว้สามประการสำหรับงานด้านการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชีนี้ ซึ่งความคิดเห็นของคณะทำงานเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ทั้งสามประการ มีดังนี้

1) แนวทางสำหรับแต่ละบริษัทในการปรับปรุงการปฏิบัติทางการบัญชี

ไม่ต้องสงสัยว่า การปฏิบัติทางการบัญชีของบริษัทไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจ SMEs นั้นยังอยู่ในระดับต่ำ จำเป็นต้องได้รับการชี้แนะ แต่การที่ กพร./สกธ. จะให้การชี้แนะแก่ทุกบริษัทนั้นคงเป็นไปได้ในความเป็นจริง อันเนื่องมาจากการมีอยู่อย่างจำกัดของทรัพยากรนั่นเอง คณะทำงานมีความเชื่อว่างานนี้อยู่นอกเหนือหน้าที่ความรับผิดชอบโดยตรงของรัฐบาล ฉะนั้น การทำให้สำนักงานบัญชีเป็นผู้ชี้แนะน่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า

2) การส่งสัญญาณเตือนถึงอันตรายให้กับบริษัท ผู้ทำบัญชี และผู้สอบบัญชี

ในปัจจุบัน จำนวนบริษัทที่ได้รับการตรวจสอบมีน้อยเกินไป เพื่อให้การตรวจสอบเป็นเสมือนเครื่องมือในการส่งสัญญาณเตือนภัยว่ามีการประพฤติที่เข้าข่ายไม่ชอบด้วยกฎหมายเกิดขึ้น ความถี่ของการตรวจสอบควรปรับเพิ่มขึ้น ให้ถึงระดับที่ทำให้บริษัทส่วนใหญ่ตระหนักว่า กพร./สกธ. อาจจะมีการตรวจสอบเอกสารทางบัญชีของบริษัทตนได้

- 3) การเปิดโปงการกระทำความผิดที่ร้ายแรง
วิธีการตรวจสอบแบบเดิมๆ ที่ กพธ./สกร. ใช้อยู่ไม่ได้ผลมากนักในการเปิดโปงการกระทำผิดที่ร้ายแรง แนวทางที่ใช้คัดกรองเฉพาะบริษัทที่สงสัยว่ากระทำความผิดร้ายแรงเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อที่จะทุ่มเทความพยายามกับบริษัทต้องสงสัยอย่างเข้มข้นมากขึ้น

จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน คณะทำงานเชื่อว่า ประเด็นที่กล่าวในข้อ 2) และข้อ 3) ของความเห็นที่มีความเป็นไปได้ข้างต้นนั้น สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุประสงค์หลักในเบื้องต้นสองประการ หากต้องการให้การตรวจสอบเอกสารทางบัญชีมีความหมายอย่างลึกซึ้งสำหรับสถานการณ์ในปัจจุบันประเทศไทย คณะทำงานได้ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องนี้ โดยมีความเข้าใจต่อสถานการณ์ในลักษณะนี้

(3) ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุง

ปัญหาเร่งด่วนประการหนึ่งที่คณะทำงานประสบก่อนการปรับโครงสร้างคือ การขาดการตรวจสอบอย่างฉับพลัน ซึ่งยืนยันได้จากมีประเด็นคำถามที่ยังไม่เสร็จสิ้นจำนวนมากที่โอนเข้ามาจากปีที่ผ่านมา ด้วยเหตุนี้ อัตราการตรวจสอบบริษัทที่นำส่งงบการเงินจึงต่ำกว่าอัตราของทีมในส่วนภูมิภาคมากพอสมควร เหตุผลหนึ่งคือ เจ้าหน้าที่ของทีมภูมิภาคไม่สามารถทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับงานตรวจสอบ เนื่องจากต้องเสียเวลาส่วนใหญ่กับการประชุมและการเดินทางที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของสำนักงาน นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่งานสัมมนาภายนอกที่จัดขึ้นสำหรับผู้ทำบัญชีและนักศึกษา อย่างไรก็ตามรับรู้อย่างยังมีเหตุผลอื่นๆ อีก ดังนี้

- สิ่งที่แตกต่างกันจากทีมภูมิภาคคือ ไม่มีการกำหนดเป้าหมายจำนวนการตรวจสอบที่ต้องทำให้เสร็จสิ้น
- สิ่งที่แตกต่างกันจากทีมในส่วนภูมิภาคคือ ไม่มีการแบ่งอำนาจในการจัดการกับเอกสารบัญชีที่ส่งเข้ามา ด้วยเหตุนี้ บางครั้งประเด็นคำถามตกค้างอยู่บนเคาน์เตอร์ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนที่มีอำนาจ
- ขณะที่มีการตรวจสอบอย่างละเอียดกับทุกบริษัท จำนวนเป้าหมายบริษัทมากเกินไปจนเกินกว่าที่กำลังคนที่มีอยู่จะรับมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่ทีมส่วนกลางประสบจำแนกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ 1) ปัญหาในองค์กร และ 2) ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบ มีความหวังว่าการปรับองค์กรครั้งล่าสุดจะแก้ปัญหาแรกได้ ในส่วนของปัญหาหลัง มีข้อเสนอแนะว่า ให้เลือกใช้การตรวจสอบอย่างรวดเร็วโดยใช้ฐานข้อมูล ซึ่งเป็นรูปแบบเรียงง่ายของวิธีการตรวจสอบแบบทั่วไป หรือใช้วิธีการตรวจสอบแบบทั่วไป ตามจุดมุ่งหมายของการตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานตรวจสอบ

เมื่อคำนึงถึงข้อจำกัดของ สกธ. ในการดำเนินการตรวจสอบเอกสารบัญชีอย่างละเอียด เพื่อกระตุ้นให้มีการปรับปรุงการจัดทำบัญชีของบริษัทเฉพาะราย มีการเสนออีกข้อเสนอหนึ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชี ด้วยการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานสำหรับการบริการทางด้านบัญชี

ในทางตรงกันข้าม ดูเหมือนว่าการตรวจสอบของทีมภูมิภาคจะคืบหน้าไปอย่างค่อนข้างน่าพอใจ ด้วยการกำหนดเป้าหมายของเจ้าหน้าที่แต่ละคน อย่างไรก็ดี มีปัญหาในการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่ที่ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ทุกคนที่ทำงานที่สำนักงาน กพธ. ประจำจังหวัดเป็นเจ้าหน้าที่ชั่วคราว ซึ่งอัตราการเข้า-ออกของเจ้าหน้าที่นับว่าสูงทีเดียวโดยไม่มีแบบแผนตายตัว เจ้าหน้าที่ประจำของ สกธ. เสียเวลามากกับการเตรียมและการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่ และมีช่องว่างระหว่างเวลารับสมัครเจ้าหน้าที่ใหม่และเวลาจัดการอบรม ด้วยเหตุนี้ ประสิทธิภาพการทำงานจึงลดลงมากในช่วงที่มีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ชั่วคราว

เพื่อเป็นมาตรการในการแก้ปัญหาของทีมภูมิภาค มีข้อเสนอแนะให้เปลี่ยนการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่จากการจัดการอบรมที่ สกธ. เป็นการอบรมจากคอมพิวเตอร์แทน สืบเนื่องจากข้อเสนอแนะนี้ การเตรียมเนื้อหาสำหรับการเรียนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นงานส่งเสริมที่เป็นรูปธรรม กำลังคืบหน้าไป (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 3.1)

(4) การดำเนินการและการประเมินงานส่งเสริม

ในบรรดาข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการทำงานของทีมนักกลางที่ได้กล่าวในหัวข้อที่แล้ว (1) การแนะนำการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว (2) การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานสำหรับสำนักงานบัญชี ซึ่งความคิดทั้งสองเป็นเรื่องใหม่สำหรับ สกธ. ได้ดำเนินการเป็นกิจกรรมสนับสนุน

การตรวจสอบอย่างรวดเร็วเกี่ยวข้องกับการใช้ฐานข้อมูลที่พัฒนาโดย บริษัท บิสซิเนส ออนไลน์ จำกัด (มหาชน) (BOL) เพื่อคัดกรองบริษัทเป้าหมายในการตรวจสอบ ตามด้วยการตรวจสอบบริษัทเหล่านี้โดยอัตโนมัติด้วยวิธีการวิเคราะห์ทางการเงิน (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 3.2)

จากผลเชิงบวกของกิจกรรมข้างต้น การปรับโครงสร้างและการเริ่มใช้การตรวจสอบอย่างรวดเร็วช่วยให้ทีมนักกลางสามารถตรวจสอบเอกสารบัญชีของบริษัทจำนวน 361 รายเมื่อสิงหาคม 2548 ของปีงบประมาณ 2548 (ตุลาคม 2547 – กันยายน 2548) เปรียบเทียบกับยอดรวมการตรวจสอบ 307 รายในปีงบประมาณ 2547 (ตุลาคม 2546 – กันยายน 2547)

การเพิ่มจำนวนนี้เกิดขึ้นได้เพราะ (1) การเคลียร์การตรวจสอบคงค้างในช่วงการเตรียมปรับโครงสร้างองค์กร (2) การเพิ่มจำนวนสารวัตรบัญชีหลังจากการปรับโครงสร้าง (3) การเพิ่มจำนวนการตรวจสอบ โดยอาศัยการตรวจทานงบการเงินแบบไม่มีเอกสารบัญชีในช่วงแรกของการทดลองการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ค่าสถิติดังกล่าวไม่รวมบริษัทที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างก่อนตัดสินใจเรื่องตัวเลขผิดปกติดำเนินการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตาม ยอดที่เพิ่มขึ้นจริงๆ ไม่สอดคล้องกับการเพิ่มที่คาดหวังตอนที่คณะทำงานเสนอแนะการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว เหตุผลก็คือ ในส่วนของ สกธ. มีปณิธานแรงกล้าที่จะใช้วิธีการตรวจสอบแบบทั่วไปตามรายละเอียดที่ชี้แจงในข้อ 3.2 ฉะนั้น การตรวจสอบอย่างรวดเร็วจึงเพิ่งเริ่มใช้เพื่อคัดกรองบริษัทเป้าหมายสำหรับการตรวจสอบในโครงการนำร่องครั้งที่ 2 และวิธีการแบบดั้งเดิมนี้อีกยังใช้กับการตรวจสอบเอกสารบัญชี เนื่องจากการตรวจสอบเอกสารบัญชีเป็นงานที่ทำด้วยมือเกือบทั้งหมด การปรับปรุงประสิทธิภาพของงานนี้จึงมีข้อจำกัด

แต่เดิม การตรวจสอบอย่างรวดเร็วที่เสนอโดยคณะทำงานแบ่งเป็นสองขั้นตอน (1) เจ้าหน้าที่ป้อน ข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นเงื่อนไขในการแยกแยะตัวเลขที่ผิดปกติ ตามด้วยการคัดกรองบริษัท เป้าหมายโดยอัตโนมัติสำหรับการตรวจสอบโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ (2) การพิมพ์ แบบสอบถามโดยอัตโนมัติด้วยโปรแกรมที่ส่งไปให้บริษัทที่คัดกรอง ในส่วนที่ (2) ข้างต้นนับว่า เป็นจุดทะเลงที่ก่อให้เกิดปัญหาคอขวดที่มีอยู่หมดไป ซึ่งช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการตรวจสอบ บริษัทจำนวนมาก เนื่องจากโครงการนำร่องครั้งที่ 2 ไม่ได้รับสิ่งนี้มาดำเนินการ โปรแกรมที่สำเร็จแล้วไม่มีการทำงานที่สอดคล้องกัน

ถึงแม้ว่าประโยชน์ของวิธีการตรวจสอบแบบทั่วไปเป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้ ไม่มีข้อสงสัยเลยว่าจำนวน ของบริษัทที่ถูกตรวจสอบในแต่ละปีคงไม่เพิ่มเติมได้อย่างมีสาระสำคัญ เมื่อพิจารณาจากจำนวน ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดและวิธีการตรวจสอบที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ในประเด็นนี้ ความขัดแย้งที่ สกธ. ต้องเผชิญระหว่างเป้าหมายเชิงนโยบายที่มุ่งปรับเพิ่มการตระหนักถึงการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการบัญชี ด้วยวิธีการตรวจสอบบริษัทจำนวนมาก และสถานะแท้จริงของการ ตรวจสอบ ซึ่งยังคงอาศัยวิธีการตรวจสอบแบบทั่วไป ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง เพื่อ แก้ไขปัญหานี้ในคราวเดียว มีความจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการตรวจสอบเอกสารบัญชีให้ ชัดแจ้ง และทำให้ฝ่ายบริหารของ กพช. และเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานของ สกธ. ไม่เพียงเข้าใจ จุดมุ่งหมายร่วมกันเท่านั้น แต่ยังต้องทบทวนเบื้องลึกของวิธีการที่นำไปสู่การบรรลุจุดมุ่งหมายอีก ด้วย

การกำหนดแนวทางปฏิบัติงานสำหรับสำนักงานบัญชีมุ่งที่จะปรับปรุงคุณภาพของการบริการของ สำนักงานบัญชี ด้วยการกำหนดมาตรฐานการบริการของสำนักงานบัญชีให้ชัดเจน (อ่าน รายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 3.4) ดังนั้น ได้มีการจัดทำข้อเสนอเพิ่มเพื่อแก้ไขแนวทางปฏิบัติงาน อย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงเนื้อหาสาระ มีความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ไม่เพียงจากเจ้าหน้าที่ สกธ. เท่านั้น แต่จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับ สวบ. เจ้าของสำนักงานบัญชี และเจ้าของบริษัทด้วย ใน กิจกรรมที่นำไปสู่การแก้ไขแนวทางปฏิบัติงาน จะขยายรากฐานสำหรับการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติการบัญชีต่อไปในระยะกลางและระยะยาว โดยอาศัยกลุ่มบุคคลดังกล่าว

ในเขตภูมิภาค ยังไม่ถึงเวลาประเมินผลการอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ชั่วคราวซึ่งใช้เนื้อหาการเรียน ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์ที่ได้อธิบายไปแล้ว อย่างไรก็ตาม การอบรมนี้นำไปสู่การกำหนด มาตรฐานของกระบวนการตรวจสอบสมุดลงบัญชี และคาดว่าความแม่นยำของการตรวจสอบจะดี ขึ้น

การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

(1) สารสำคัญของ การให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

กฎระเบียบภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชีมีความหลากหลายและความละเอียด โดยมีลักษณะครอบคลุมไม่เพียงประเภทของเอกสารการเงินที่ต้องนำเสนอ แต่รวมถึงแบบฟอร์มประเภทของสมุดบัญชีที่ต้องจัดทำ ข้อมูลที่ต้องนำมาบันทึกบัญชี กำหนดเวลาการบันทึกบัญชี และข้อมูลที่บันทึกในเอกสารหลักฐานทางบัญชีอีกด้วย สกธ. ได้รับข้อซักถามต่างๆ จำนวนมากเป็นประจำเกี่ยวกับการตีความและการปฏิบัติตามข้อบังคับเหล่านี้ และการตอบข้อซักถามให้ถูกต้องเป็นส่วนสำคัญของงานของ กพร. กพร. ได้จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมธุรกิจ (มุมให้คำปรึกษาแบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว) บนชั้น 3 อาคารสำนักงานใหญ่ของ กพร. และรับข้อซักถามผ่านทางเว็บไซต์ โทรศัพท์ และการสอบถามด้วยตัวเอง นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานด้านการบัญชีของสำนักงาน กพร. ในส่วนภูมิภาคต้องรับมือกับข้อซักถามด้วยเช่นกัน นอกจากมุมให้คำปรึกษาแล้ว ศูนย์มีมุมกิจกรรมอื่นที่ดูแลเรื่อง “การขึ้นทะเบียนการค้า” “ธุรกิจใหม่” และ “อี-คอมเมิร์ซ” ฯลฯ

ในขณะเดียวกัน สกธ. ได้รวบรวมคำถามที่พบบ่อยที่สุด (คำถาม-คำตอบทางการบัญชีและการตรวจสอบบัญชี) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของกรมไว้ใช้อ้างอิง และส่วนหนึ่งของคำถาม-คำตอบได้ถูกอัปโหลดไปปรากฏอยู่ในเว็บไซต์ของ กพร. ด้วย

(2) การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันของงานบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

1) ส่วนและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ

การบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีให้บริการโดยเจ้าหน้าที่ สกธ. ประมาณ 70 คน (เจ้าหน้าที่ 30 คนและพนักงานชั่วคราว 40 คน) ซึ่งจบการศึกษาขั้นต่าระดับปริญญาตรีด้านการบัญชี เป็นระบบผลิตเปลี่ยนหมุนเวียน ในแต่ละวันจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สามคนมาให้บริการนี้ ในจำนวนนี้ เจ้าหน้าที่สองคนเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ชั้น 3 ขณะที่เจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งรับผิดชอบกับข้อซักถามที่ส่งมาทางบอร์ดสื่อสารของเว็บไซต์

2) สาระสำคัญของให้คำปรึกษาทางการบัญชีและระบบการรายงานภายใน ฯลฯ

ก) การให้คำปรึกษาที่เคาน์เตอร์

เมื่อผู้ขอรับคำปรึกษามาที่มุมให้คำปรึกษาบนชั้น 3 โดยหลักการ ข้อมูลส่วนตัว (ชื่อ ที่อยู่ และอาชีพ ฯลฯ) ลักษณะของการให้คำปรึกษาและความต้องการกับ กพร. ฯลฯ เป็นข้อมูลที่ป้อนเข้ามาในระบบฐานข้อมูลแบบง่ายๆ ที่ดูแลโดย กพร. การสืบค้นข้อมูลที่ป้อนเข้าในระบบอาจกระทำได้ตลอดเวลา

ตาราง 2-6 แสดงจำนวนประเด็นคำถามที่ได้ให้คำปรึกษาที่เคาน์เตอร์ตั้งแต่เดือน มกราคม 2547 จนถึงเดือนสิงหาคม 2548 ที่ได้รับจากระบบฐานข้อมูลแบบง่ายๆ เมื่อประเด็นคำถามถูกป้อนเข้าสู่ระบบ

ตาราง 2-6 การให้คำปรึกษาแบบพบปะพูดคุยที่เคาน์เตอร์

เดือน	จำนวนประเด็นคำถาม
มกราคม 2547	7
กุมภาพันธ์ 2547	2
มีนาคม 2547	-
เมษายน 2547	1
พฤษภาคม – กันยายน 2547	(*1)
ตุลาคม 2547	55 (*2)
พฤศจิกายน 2547	85
ธันวาคม 2547	43
มกราคม 2548	65
กุมภาพันธ์ 2548	49
มีนาคม 2548	19
เมษายน 2548	12
พฤษภาคม 2548	35
มิถุนายน 2548	14
กรกฎาคม 2548	16
สิงหาคม 2548	9

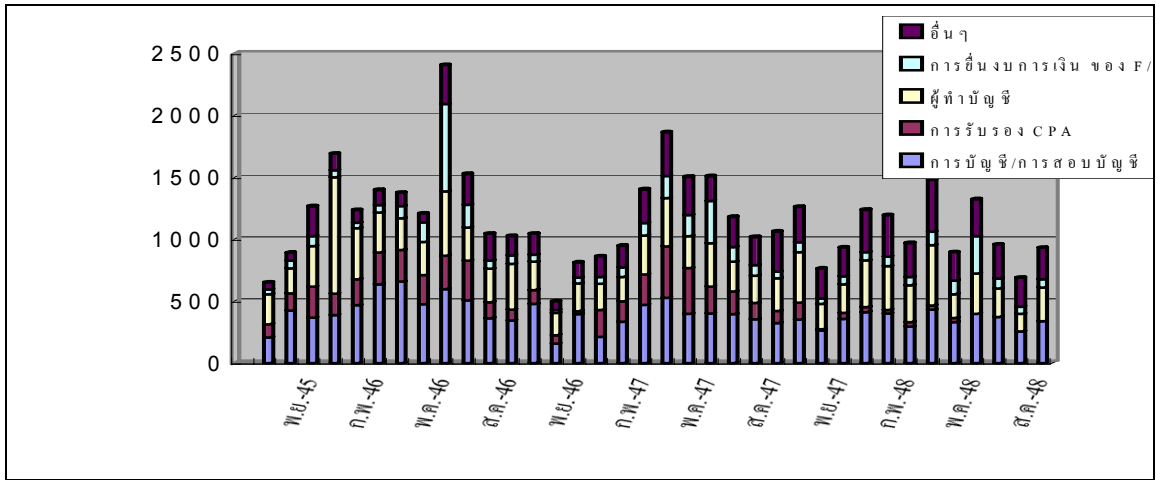
- * ไม่มีตัวเลขในมีนาคม 2547 เนื่องจากระบบขัดข้อง
- ** ตัวเลขสำหรับเดือนอื่นไม่ถูกต้อง เนื่องจากยังไม่มีการปฏิบัติตามระเบียบข้อมูลเข้าของบุคคลที่มาขอคำปรึกษาอย่างเคร่งครัด ซึ่งรวมถึงการละเว้นข้อมูลผู้ขอคำปรึกษาที่ไม่รู้จักชื่อ
- *1 มีการเปลี่ยนคนรับผิดชอบการคำนวณยอดรวมประเด็นคำถามสำหรับเดือนตุลาคม 2547 ตามการชี้แจงโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบคนใหม่ การโอนข้อมูลประเด็นคำถามที่ได้ให้คำปรึกษานั้นทำไม่ถูกต้อง ฉะนั้นจึง ไม่มีข้อมูลจำนวนประเด็นคำถามในช่วงนี้
- *2 มีผู้กล่าวว่ามีการเก็บข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรของการให้คำปรึกษาที่พบปะพูดคุยที่เคาน์เตอร์ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 แทนการใช้ระบบฐานข้อมูล ด้วยเหตุนี้ คนใหม่ที่รับผิดชอบจึงได้จัดทำข้อมูลสถิติของประเด็นคำถามให้คำปรึกษาตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547 ไว้เรียบร้อยแล้ว

ข) การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์

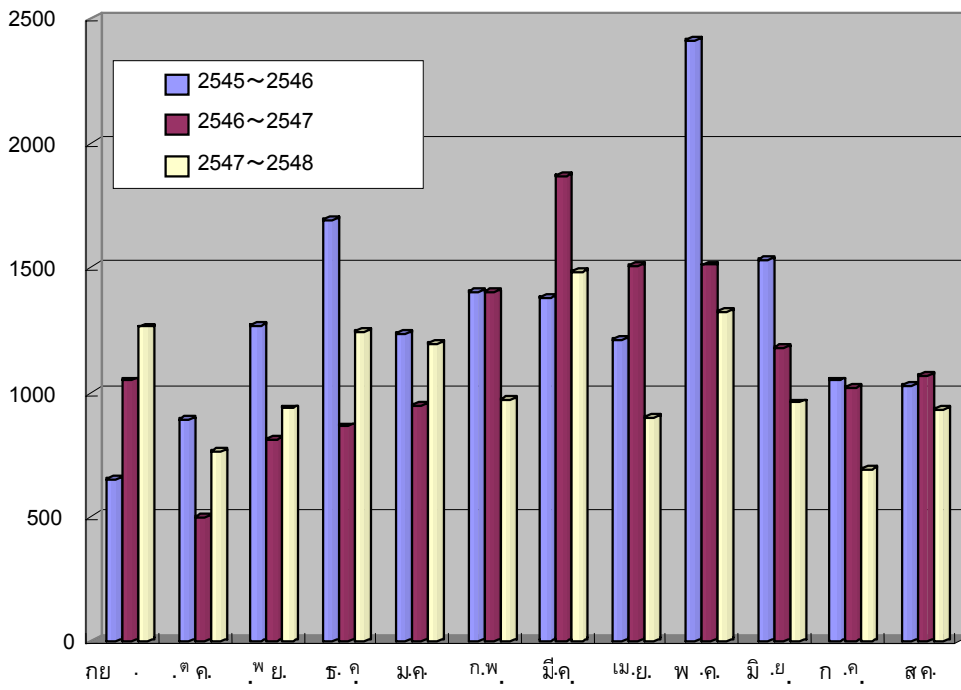
เนื่องจากการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์จำนวนมาก การจัดทำรายละเอียดข้อมูลจึงเป็นไปได้ไม่ได้ในทางปฏิบัติ ซึ่งต่างจากการให้คำปรึกษาแบบพบปะพูดคุย ดังนั้น จึงสามารถทำการเก็บเพียงจำนวนประเด็นคำถามเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ตาราง 2-7 แสดงจำนวนประเด็นคำถามจำแนกตามหัวข้อของการให้คำปรึกษาที่เกิดขึ้นในระหว่างเดือนกันยายน 2545 ถึงเดือนสิงหาคม 2548

ตาราง 2-7 การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์

		คำถามเรื่อง บัญชี/การสอบบัญชี	คำถามเรื่อง การรับรอง CPA	คำถามเรื่อง ผู้ทำบัญชี	คำถามเรื่อง นำส่งงบการเงิน	อื่นๆ	รวม
2545	กันยายน	208	106	242	38	57	651
	ตุลาคม	424	139	202	61	66	892
	พฤศจิกายน	367	250	328	82	240	1,267
	ธันวาคม	388	173	939	58	134	1,692
2546	มกราคม	467	210	413	44	103	1,237
	กุมภาพันธ์	637	258	322	60	122	1,399
	มีนาคม	659	255	256	99	107	1,376
	เมษายน	475	236	268	158	72	1,209
	พฤษภาคม	598	271	519	704	315	2,407
	มิถุนายน	507	320	268	183	250	1,528
	กรกฎาคม	363	129	270	65	219	1,046
	สิงหาคม	344	88	368	71	156	1,027
	กันยายน	478	112	29	56	171	1,046
	ตุลาคม	157	69	179	24	69	498
	พฤศจิกายน	396	24	223	47	122	812
	ธันวาคม	212	218	210	55	167	862
2547	มกราคม	333	166	197	76	177	949
	กุมภาพันธ์	471	245	316	99	273	1,404
	มีนาคม	527	417	390	178	352	1,864
	เมษายน	397	370	260	169	309	1,505
	พฤษภาคม	400	218	350	353	199	1,510
	มิถุนายน	395	183	240	120	243	1,181
	กรกฎาคม	354	132	220	85	228	1,019
	สิงหาคม	324	97	263	54	325	1,063
	กันยายน	351	137	408	81	285	1,262
	ตุลาคม	263	10	206	43	241	763
	พฤศจิกายน	358	48	231	63	234	934
	ธันวาคม	412	41	376	67	343	1,239
2548	มกราคม	400	30	352	79	334	1,195
	กุมภาพันธ์	294	37	298	66	275	970
	มีนาคม	431	35	487	108	419	1,480
	เมษายน	331	33	193	110	229	896
	พฤษภาคม	399	-	325	302	297	1,323
	มิถุนายน	373	-	230	79	276	958
	กรกฎาคม	256	-	142	58	234	690
	สิงหาคม	338	-	273	65	256	932



รูป 2-2 จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์จำแนกตามหัวข้อ



รูป 2-3 จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์จำแนกตามเดือน

แม้ว่า กพร. ไม่ได้ทำการวิเคราะห์เป็นประจำเพื่อแยกแยะเหตุผลของการเพิ่มหรือลดของจำนวนประเด็นคำถามที่ได้ให้คำปรึกษา ผู้ที่รับผิดชอบการเก็บรวบรวมจำนวนประเด็นคำถามจะวิเคราะห์ข้อมูลละเอียดเพิ่มขึ้นเมื่อได้รับการร้องขอจากหัวหน้างาน

ค) การให้คำปรึกษาผ่านทางเว็บไซต์

ตาราง 2-8 แสดงจำนวนจริงของคำถาม-คำตอบต่อเดือนที่บันทึกเป็นข้อมูลสาธารณะในเว็บไซต์ของ กพร. ในเดือนสิงหาคม 2548 (เนื่องจากไม่ได้จำแนกคำถามที่ทิ้งไว้บนบอร์ดสื่อสารเป็นประเภท ตัวเลขในตารางนี้รวมคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องการบัญชีหรือการตรวจสอบบัญชีเข้ากับเรื่องการเงินของบริษัทและอื่น ๆ)

ตาราง 2-8 การให้คำปรึกษาผ่านทางเว็บไซต์

	เดือน	จำนวนประเด็นคำถาม
2546	ตุลาคม	339
	พฤศจิกายน	251
	ธันวาคม	58(*1)
2547	มกราคม	213
	กุมภาพันธ์	173
	มีนาคม	296
	เมษายน	254
	พฤษภาคม	351
	มิถุนายน	320
	กรกฎาคม	363
	สิงหาคม	442
	กันยายน	543
	ตุลาคม	469
	พฤศจิกายน	502
	ธันวาคม	425
2548	มกราคม	555
	กุมภาพันธ์	541
	มีนาคม	584
	เมษายน	452
	พฤษภาคม	577
	มิถุนายน	566
	กรกฎาคม	501
	สิงหาคม	563

*1 ในช่วงวันที่ 9 – 31 ธันวาคม 2546 ไม่มีการบันทึกคำถาม สันนิษฐานว่าอาจเป็นเพราะผลกระทบจากระบบขัดข้อง

3) บทบาทของสำนักงานในภูมิภาคในการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

สำนักงานในภูมิภาคของ กพร. แต่ละแห่ง (จังหวัดละหนึ่งแห่ง) มีเจ้าหน้าที่หนึ่งคนที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับการบัญชี จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เหล่านี้ ซึ่งดำเนินการที่งานสัมมนาของ กพร. ในภูมิภาค พบว่าเจ้าหน้าที่ที่สามารถตอบคำถามง่าย ๆ ได้ทันที แต่หากเป็นคำถามที่ซับซ้อน จะรอการยืนยันคำตอบจากสำนักงานใหญ่ที่หนบทบูก่อน

ดูเหมือนว่าความถี่ของการให้คำปรึกษามีความแตกต่างกันในแต่ละจังหวัด ซึ่งได้จัดการสัมภาษณ์ที่สำนักงานในภูมิภาค ตาราง 2-9 แสดงข้อมูลตัวอย่าง

ตาราง 2-9 จำนวนการให้คำปรึกษาที่สำนักงานในภูมิภาค

จังหวัด	จำนวนการให้คำปรึกษาต่อวัน (ประมาณการ)
ภาคเหนือ	
ลำปาง	5
เชียงใหม่	10
ลำพูน	3
พะเยา	1
เชียงใหม่	3 – 5
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	
นครราชสีมา	มากกว่า 10
ชัยภูมิ	1 – 2 ต่อสัปดาห์
ขอนแก่น	น้อยมาก
บุรีรัมย์	4
ภาคกลาง	
ระยอง	2 – 3
สระแก้ว	2 – 3
ฉะเชิงเทรา	7 – 8

(3) ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงาน

จากความเข้าใจว่า ภารกิจระยะสั้นของ กพร./สกร. คือการจัดการให้คำปรึกษาทางการบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพ และการปรับปรุงคุณภาพของคำตอบของเจ้าหน้าที่ คณะทำงานเลือกใช้วิธีการดังต่อไปนี้สำหรับคำถามแต่ละประเภท

- 1) หากเป็นคำถามสั้นๆ ที่สามารถหาคำตอบในตัวบทกฎหมาย ฯลฯ ได้ไม่ยากนัก เป็นการสมควรที่ผู้สอบถามควรรหาคำตอบด้วยตัวเองโดยไม่ต้องติดต่อ กพร./สกร. เพื่อสนองจุดมุ่งหมายนี้ การนำเสนอข้อมูลในเว็บไซต์ในลักษณะที่เข้าใจง่ายและกระตุ้นให้ผู้สนใจสอบถามเข้าไปในเว็บไซด์น่าจะเป็นสิ่งที่ได้ผลดีสำหรับ กพร.
- 2) คำตอบในเว็บไซด์ย่อมเป็นทางเลือกที่ดีกว่าคำตอบทางโทรศัพท์ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพของคำตอบต่อคำถามที่ซับซ้อน ในกรณีของการซักถามทางโทรศัพท์ บางครั้งการหาคำตอบที่เหมาะสมก็เป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะวลักษณะที่ไม่ชัดเจนของคำถามและความไม่พร้อมของผู้ตอบเอง การเตรียมคำตอบต่อคำถามที่ส่งมาทางเว็บไซด์เป็นทางเลือกที่ดีกว่า เพราะว่ามี การรวบรวมคำถาม-คำตอบโดยอัตโนมัติ และการปรับปรุงประสิทธิภาพด้วยเหตุที่ผู้ตอบไม่จำเป็นต้องนั่งอยู่ที่เคาน์เตอร์ตลอดเวลา
- 3) ในส่วนของข้อซักถามเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีโดยเฉพาะ ควรยกระดับความรู้ความเข้าใจ โดยเฉพาะเรื่องมาตรฐานการบัญชีใหม่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ สกร. ยังรู้สึกลำบากใจกับการให้คำตอบที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม มีดังนี้

- 1) การนำผู้สนใจสอบถามไปที่เว็บไซด์
 - ก) การเพิ่มประสิทธิผลของการใช้เว็บเพจด้วยความคิดที่อยากเปลี่ยนการขอคำปรึกษาจากโทรศัพท์เป็นเว็บไซต์ การใช้เว็บไซต์สำหรับการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีควรได้รับการส่งเสริม ด้วยวิธีนี้ คนที่ร้องขอคำปรึกษาอาจตรวจสอบคำขอเหมือนกันในอดีต และจำนวนประเด็นคำถามซ้ำซ้อนเกี่ยวกับเรื่องพื้นฐานจะลดลง เพื่อบรรลุสิ่งนี้ เว็บไซต์ที่มีอยู่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีส่วนคำถามที่พบบ่อยที่สุดและฟังก์ชันค้นหา ฯลฯ อาจเป็นความคิดที่ดีที่จัดให้มีการรวบรวมหน้าพิเศษที่มุ่งเสนอข้อมูลประเภทต่างๆ สำหรับผู้ทำบัญชีในเว็บไซด์ของ กพร. ด้วยเหตุที่มีการวางแผนให้ลงทะเบียนผลการอบรมของผู้ทำบัญชีในเว็บไซด์หลังจากระบบ CPD เริ่มดำเนินการ การผสนหน้าลงทะเบียนนี้และหน้าให้คำปรึกษาทางการบัญชีอย่างลงตัวจะช่วยให้การจัดทำข้อมูลสำหรับผู้ทำบัญชีที่ต้องการสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ข) การประชาสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จดหมายข่าวทางอีเมล อาจเป็นความคิดที่ดีที่กำหนดให้ผู้ทำบัญชีลงทะเบียนที่อยู่อีเมลด้วย เพื่อให้มีการส่งข้อมูลหลากหลายไปยังผู้ทำบัญชีที่ลงทะเบียนผ่านทางจดหมายข่าวทางอีเมลที่แพร่หลายในประเทศญี่ปุ่น จริง ๆ แล้ว อีเมลที่ส่งไปมีการสรุปข่าวหลายเรื่อง (กฎหมายและประกาศทางการฉบับใหม่ ฯลฯ) พร้อมกับการเสนอการเชื่อมโยงแบบหลายมิติกับเว็บเพจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดเพิ่มเติมของข้อมูลแต่ละเรื่อง

การใช้ประโยชน์ของจดหมายข่าวทางอีเมลในการบริการให้คำปรึกษาจะเพิ่มพูนประสิทธิภาพของให้คำปรึกษาทางการบัญชี หากดำเนินการพร้อมกับข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD ฯลฯ

2) การพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่

การพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องอย่างยิ่งในการพัฒนา “ให้คำปรึกษาทางการบัญชี” เจ้าหน้าที่ สกธ. ขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีใหม่ เนื่องจากมีการแก้ไขเพิ่มเติม TAS มากพอสมควรในปี 2543 นอกจากนี้ ยังเชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ สกธ. รู้สึกลำบากใจกับการตอบคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี เพราะว่าพวกเขาไม่ได้สัมผัสกับงานการบัญชีจริงๆ มีข้อเสนอแนะสองประการที่จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่และการจัดกิจกรรมสนับสนุน

ก) การอบรมเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานใหญ่ สกธ. (นนทบุรี)

มีการจัดการอบรมที่เน้น TAS เป็นพิเศษ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ TA สำหรับเจ้าหน้าที่ สกธ. หัวข้อของการอบรมนี้กำหนดขึ้นด้วยเนื้อหาสาระที่จำเป็นสำหรับการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีและการดำเนินงานอื่นๆ รวมทั้งระดับความรู้ในปัจจุบันตามผลการประเมินของเจ้าหน้าที่ สกธ.

ข) การส่งเสริมการพัฒนาเนื้อหาการเรียนด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์สำหรับเจ้าหน้าที่ในภูมิภาค

แผนการปรับปรุงการตรวจสอบบัญชีประกอบด้วยการใช้เนื้อหาการอบรมที่ทำเป็นระบบคอมพิวเตอร์ที่แนะนำ เพื่อใช้ในการอบรมเจ้าหน้าที่ในภูมิภาค การพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคและการปรับปรุงการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีในภูมิภาคสามารถทำได้โดยรวบรวมเนื้อหาของ TAS และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ในเนื้อหาสำหรับการเรียนด้วยตนเองเหล่านี้

- (4) การดำเนินกิจกรรมสนับสนุนและการประเมินผล
กิจกรรมสนับสนุนที่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงให้คำปรึกษาทางการบัญชีและการประเมินผล มีดังนี้
- 1) การนำผู้สนใจสอบถามไปที่เว็บไซต์
 - ก) การเพิ่มประสิทธิผลของการใช้เว็บเพจ
ข้อเสนอในการรวบรวมหน้าพิเศษที่มุ่งเสนอข้อมูลต่างๆ สำหรับผู้ทำบัญชีในเว็บไซด์ กพร. ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมระหว่างการดำเนินโครงการ TA เนื่องจากข้อเท็จจริงที่ว่าเว็บไซด์ กพร. มีสำนักอื่นของ กพร. ร่วมใช้งานอยู่ด้วย ซึ่งทำให้จำเป็นต้องปรับแบบแผนบางอย่างภายใน กพร. ด้วยเหตุที่จำนวนการให้คำปรึกษาผ่านทางเว็บไซด์ กำลังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คาดว่าผู้ทำบัญชีและบุคลากรการบัญชีอื่นจะเข้ามาใช้เว็บไซด์อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในภายภาคหน้า
 - ข) การประชาสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นจากการใช้จดหมายข่าวทางอีเมล
มีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการออกจดหมายข่าวทางอีเมลฉบับทดลอง (รายละเอียดในข้อ 3.3) เชื่อว่าการส่งข่าวสารที่หลากหลายเป็นประจำ (กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อบังคับ และประกาศคณะรัฐมนตรี ฯลฯ) ไปยังผู้ทำบัญชีจะช่วยพัฒนาการบริการให้คำปรึกษา จดหมายข่าวทางอีเมลฉบับแรกส่งออกไปเมื่อเดือนมกราคม 2548 จำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ในช่วงเจ็ดเดือนหลังจากนั้นตั้งแต่กุมภาพันธ์ถึงสิงหาคม 2548 มีทั้งสิ้น 7,249 ครั้ง คิดเป็นอัตราการลดลง 24% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ในช่วงเวลาเดียวกัน จำนวนการให้คำปรึกษาผ่านเว็บไซด์มีทั้งสิ้น 3,784 ครั้ง คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้น 72% เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน ตัวเลขเหล่านี้ชี้ชัดว่าปริมาณการเข้าเว็บไซต์เพิ่มขึ้นพร้อมกับการเผยแพร่จดหมายข่าวทางอีเมล อันเป็นผลให้การให้คำปรึกษาเปลี่ยนจากโทรศัพท์เป็นเว็บไซด์ แนวโน้มนี้คาดว่าจะดำเนินต่อไปในอนาคตเมื่อมีการแนะนำจดหมายข่าวทางอีเมลในวงกว้างมากขึ้น
 - 2) การปรับปรุงที่เกิดจากการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่
 - ก) การอบรมเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานใหญ่ สกธ. (นนทบุรี)
ด้วยเหตุที่การอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ. อยู่ภายใต้โครงการ TA ได้มีการจัดการอบรม TAS จำนวนเจ็ดหมวดโดยใช้เวลา 40 ชั่วโมง (รายละเอียดอยู่ในข้อ 3.5) ผลที่ตามมาคือ บัดนี้เจ้าหน้าที่ สกธ. กล่าวว่า พวกเขาสามารถตอบคำถามในการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีด้วยความมั่นใจ
 - ข) การส่งเสริมการพัฒนาเนื้อหาการอบรมจากคอมพิวเตอร์สำหรับเจ้าหน้าที่ในภูมิภาค

เมื่อจัดทำเนื้อหาการสอนผ่านระบบคอมพิวเตอร์สำหรับการอบรมเจ้าหน้าที่ใน
ภูมิภาค มีการสอดแทรกคำอธิบายของเนื้อหาพื้นฐานของ TAS เพื่อช่วยพัฒนา
ประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่เหล่านี้ (อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในข้อ 3.1)

ด้วยความเชื่อที่ว่าการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่เป็นวิธีการปรับปรุงการบริการให้
คำปรึกษาทางการบัญชีที่มีประสิทธิผลที่สุด มีความหวังว่าครั้งนี้ สกธ. จะจัดการอบรมภายในโดย
ใช้เนื้อหาการอบรมที่ใช้ในกิจกรรมสนับสนุน

3. ผลจากการจัดกิจกรรมสนับสนุน

การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านทางคอมพิวเตอร์

(1) ความเป็นมาของกิจกรรมสนับสนุน

แต่เดิมกิจกรรมสนับสนุนเหล่านี้ได้รับการเสนอและเริ่มดำเนินงานจนเป็นรูปเป็นร่าง เพื่อพิจารณาวิธีการปรับปรุงการตรวจสอบเอกสารบัญชี เนื้อหาการอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคได้รับการพัฒนาขึ้นภายใต้โครงการนำร่อง เพื่อพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์

เนื่องด้วยจำนวนบริษัทและผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนภายใต้เขตอำนาจของสำนักงาน กพข. ในภูมิภาค (ยกเว้นกรุงเทพฯ) คิดเป็น 47% และ 31% ของจำนวนทั้งหมดตามลำดับ การพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานในภูมิภาคจึงสำคัญมากสำหรับการใช้บังคับ

พระราชบัญญัติการบัญชี

ทั่วประเทศตามสมควร

ขณะที่สำนักงานในภูมิภาคมีเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวที่รับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการบัญชี การจัดการอบรมขณะปฏิบัติงานและการอบรมกลุ่มตามเวลาที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคเป็นสิ่งที่ทำได้ยากเมื่อเทียบกับเพื่อนร่วมงานที่สำนักงานใหญ่ ยิ่งไปกว่านั้น สถานะเจ้าหน้าที่ชั่วคราวที่ต้องต่อสัญญาทุกปีส่งผลให้อัตรการเข้าออกของเจ้าหน้าที่มีระดับสูง⁸ ซึ่งทำให้สิ่งนี้เป็นภาระสำคัญสำหรับ สกข. ในการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่ (การอบรมเพื่อปรับทัศนคติ) อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันการลดลงของประสิทธิภาพกิจการของสำนักงานในภูมิภาค

(2) ขอบเขตของโครงการนำร่อง

หลักสูตรและเนื้อหาการอบรมใหม่ที่เหมาะสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์ได้รับการจัดทำขึ้นโดยอิงเค้าโครงของหลักสูตรและเนื้อหาการอบรมสำหรับการอบรมเพื่อปรับทัศนคติสำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่ที่ดำเนินการโดย สกข. ในปัจจุบัน ในที่สุด สกข. ได้รับเนื้อหาการอบรมเหล่านี้เป็นซีดีรอมเมื่อกุมภาพันธ์ 2548 ในเดือนมีนาคมปีเดียวกัน สกข. แจกจ่ายซีดีรอมนี้ให้แก่สำนักงานในภูมิภาคทุกแห่งพร้อมกับคู่มือแนะนำ “เป้าหมายของระบบการอบรมจากคอมพิวเตอร์” เนื่องจากเครื่องพีซีที่สำนักงานในภูมิภาคมักไม่ค่อยมีซอฟต์แวร์เปิดโปรแกรมภาพและเสียง จึงได้จัดส่งซีดีรอมที่มีซอฟต์แวร์เปิดชมภาพ เช่น RealPlayer ฯลฯ ไปพร้อมกัน

⁸ ในช่วงกันยายน 2546 – กรกฎาคม 2547 มีเจ้าหน้าที่ลาออก 18 คนจากทั้งหมด 75 คน จำนวนเจ้าหน้าที่ลาออกในปีที่ผ่านมา และปีก่อนหน้านั้นมี 15 คนทั้งสองปี อัตราการเข้าออกนี้ ซึ่งเป็นผลพวงจากความไม่มั่นคงของงานเหมือนเจ้าหน้าที่ประจำและการไม่ได้เพิ่มเงินเดือน คาดว่าจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่องในปีหน้า เว้นแต่จะมีการปฏิรูประบบจัดการเจ้าหน้าที่ชั่วคราวที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

(3) ผลการประเมินการทดลองโดยสำนักงานในภูมิภาค

เจ้าหน้าที่การบัญชีทุกคนที่ทำงานอยู่ที่สำนักงานในภูมิภาคเรียนรู้จากซีดีรอมอย่างครบถ้วนในเดือนมิถุนายน 2548 และ สกธ. ได้สรุปผลการประเมินการทดลองดังนี้

1) ผลของเนื้อหาการเรียนด้วยตนเอง

- มีประโยชน์เป็นคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติงาน
- สะดวกในการทบทวนคู่มือหรือแนวทางปฏิบัติงานยามจำเป็น
- ลดจำนวนการโทรไปสอบถามสำนักงานใหญ่ ประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มขึ้นด้วยการเรียนรู้ประเด็นสำคัญจากซีดีรอม โดยประหยัดเวลาสำหรับสำนักงานใหญ่
- สะดวกในการทำความเข้าใจภาพรวมของงานเนื่องจากครอบคลุมเนื้อหากว้าง
- ตรวจสอบการทำงานด้านต่างๆ ได้ง่าย
- ประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น
- มีประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้ใหม่ๆ หลากหลาย
- มีประโยชน์เวลาอบรมคนอื่น
- เข้าใจรายละเอียดเนื้อหาที่ครอบคลุมข้อมูลที่จำเป็นที่สุดได้ง่าย

2) ความต้องการเพิ่มเติม

- รวมข้อมูลมาตรฐานการบัญชีล่าสุด
- รวมข้อมูลทางเทคนิคเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี (ตัวอย่างที่อธิบายวิธีการค้นพบการลงรายการบัญชีในเอกสารบัญชีที่ไม่ถูกต้อง ฯลฯ)
- กรณีศึกษา (ตัวอย่างที่อธิบายว่าข้อผิดพลาดและความผิดพลาดที่เจตนาไม่มีการทำอย่างไร และจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร)
- รวมตัวอย่างแบบฟอร์มสำหรับแต่ละรายการ (หมายเหตุของคณะทำงาน – มีตัวอย่างแบบฟอร์มหลายจำนวนมากอยู่ในซีดีรอม เป็นไปได้ว่าผู้เรียนอาจไม่สังเกตเห็นแบบฟอร์มเหล่านี้ หรืออาจสนใจแบบฟอร์มพิเศษ เนื่องจากในซีดีรอมไม่มีแบบฟอร์มครบทุกอย่าง)
- เปลี่ยนเครื่องพีซีใหม่หรืออัปเดตเครื่องพีซี (เพราะพีซีทำงานช้าเวลาเปิดชมซีดีรอม และ/หรือมีจำนวนพีซีไม่พอกับจำนวนเจ้าหน้าที่)

(4) ผลการประเมินโดย สกธ.

จากผลการประเมินของสำนักงานในภูมิภาค สกธ. ได้ประเมินโครงการนำร่องดังนี้

- มีประสิทธิผลดีสำหรับการอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่
- มีประโยชน์ในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่
- เข้าใจหน้าที่การงานของแต่ละคนได้ง่าย
 - มีประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ชั่วคราว ซึ่งระยะเวลาการทำงานค่อนข้างสั้น และสำหรับหัวหน้าสำนักงานในภูมิภาคที่อาจไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญการบัญชี

(5) นโยบายในอนาคตของ สกธ. ที่ยังรอความชัดเจน

- การอบรมเจ้าหน้าที่ใหม่อาศัยการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยซีดีรอมในปีหน้าเป็นหลัก โดยประหยัดทั้งเวลาและเงินสำหรับสำนักงานใหญ่และสำนักงานในภูมิภาค
- การอบรมเจ้าหน้าที่ในภูมิภาคที่ไม่ต่อเนื่องจะใช้เนื้อหาเรียนรู้ด้วยตนเองเช่นกัน
- คำขอของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวในภูมิภาคเกี่ยวกับเนื้อหาของซีดีรอมจะเริ่มดำเนินการหลังจากได้รับงบประมาณสำหรับการปรับปรุงเนื้อหาการอบรมในซีดีรอมแล้ว อีกทางเลือกหนึ่ง อาจจัดทำและแจกจ่ายเอกสารที่มีเนื้อหาตามคำขอแทน

จากผลการประเมินข้างต้น พบว่าเนื้อหาการอบรมที่จัดทำภายใต้โครงการนำร่องเป็นเครื่องมือการอบรมที่มีประสิทธิผลสำหรับเจ้าหน้าที่ใหม่ เครื่องมือนี้มีอันสงสัยในการหยุดยั้งไม่ให้อะสิทธิภาพการทำงานลดลงจากการลาออกของเจ้าหน้าที่ในภูมิภาค โครงการนำร่องช่วยให้เจ้าหน้าที่ สกธ. ที่เสนอโครงการและมีส่วนร่วมในโครงการได้รับประสบการณ์ความสำเร็จอย่างเต็มเปี่ยม นอกจากนั้น เนื่องด้วยผลของโครงการนี้ เจ้าหน้าที่ สกธ. หลายคนเริ่มสนใจ e-Learning โดยเป็นการปูทางสำหรับการประยุกต์ e-Learning ในระบบการอบรม CPD สำหรับผู้ทำบัญชี ดังนั้น อาจกล่าวได้เต็มปากว่าโครงการนำร่องบรรลุผลสำเร็จอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนโดยสมบูรณ์

การตรวจสอบอย่างรวดเร็ว (Quick Inspection)

(1) ขอบเขตของการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว

(ก) วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบอย่างรวดเร็วคือ เพื่อคัดกรองบริษัทที่อยู่ในข่ายการตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยวิธีการวิเคราะห์ทางการเงินที่ใช้ข้อมูลทางการเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทที่อยู่ในข่ายการตรวจสอบด้วยระเบียบขั้นตอนการตรวจสอบที่ทำให้เรียบง่าย ด้วยวิธีการเหล่านี้ การตรวจสอบอย่างรวดเร็วมีแนวโน้มที่จะหยุดยั้งการจัดทำบัญชีที่ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยอาศัยการตระหนักถึงการตรวจสอบของสภท. ที่เพิ่มขึ้นในบรรดานิติบุคคล และเพื่อเสาะหาเบาะแสเพื่อฟ้องคดีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการบัญชีที่ร้ายแรง

(ข) ข้อมูลที่ได้รับจาก BOL

BOL เก็บรักษางบการเงินที่ส่งมาให้ กพท. เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเปิดให้สาธารณชนเข้ามาดูข้อมูลเหล่านี้โดยคิดเป็นค่าบริการ บริษัทส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์บางส่วน (ข้อมูลสรุป) ให้แก่ กพท. ข้อมูลนี้มีราว 100 รายการ ซึ่งรวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับบริษัท (ชื่อและที่อยู่ ฯลฯ) และตัวเลขทางการเงินบางรายการ (10 รายการ รวมทั้งสินทรัพย์รวมและยอดขาย)

(ค) การคัดกรอง “ตัวเลขการเงินที่ผิดปกติ” โดยโปรแกรม

จากข้อมูลที่ BOL ส่งมาให้ บริษัทที่แสดงข้อมูลทางการเงินที่ผิดปกติจะถูกดึงออกมา ในขั้นตอนนี้ สัดส่วนการคัดกรองกำหนดไว้ที่ 10% ของจำนวนบริษัททั้งหมด (ตัวอย่างของเกณฑ์คัดกรอง – อัตราส่วนทุนหมุนเวียนไม่เกิน 50% หรืออย่างน้อย 500% ยอดขายเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 100% หรือยอดขายลดลงอย่างน้อย 50%)

(ง) การออกแบบสอบถามโดยอัตโนมัติ

แบบสอบถามจะออกให้แก่บริษัทที่คัดกรองโดยอัตโนมัติ

(จ) การรวบรวมและการวิเคราะห์คำตอบ

หลังจากการวิเคราะห์แบบสอบถามที่ส่งกลับมา บริษัทต้องสงสัยอาจถูกตรวจสอบโดยใช้วิธีการตรวจสอบอีกประเภทหนึ่งหากจำเป็น

(2) สารสำคัญของโครงการนำร่องครั้งที่ 1

(ก) วัตถุประสงค์

โดยใช้เกณฑ์การคัดกรองเฉพาะกาล มีงานหลายอย่างตั้งแต่การส่งแบบสอบถามไปจนถึง การรวบรวมและวิเคราะห์คำตอบที่ได้ดำเนินการกับกลุ่มบริษัทจำนวนไม่มากนัก เพื่อศึกษา ประสิทธิภาพของการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว และบ่งชี้ปัญหาที่กอนขยายการดำเนินการ ตรวจสอบอย่างรวดเร็วอย่างเต็มรูปแบบ

(ข) จำนวนบริษัทเป้าหมาย

บริษัทจำนวน 467 รายได้รับการคัดเลือกสำหรับการตรวจสอบอย่างรวดเร็วด้วยเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

อุตสาหกรรมเป้าหมาย	<p>จากการปรึกษาหารือกับ สกธ. อุตสาหกรรมอัญมณี (ผู้ผลิตและผู้ส่งออก) ซึ่งเป็นหนึ่งในบรรดา อุตสาหกรรมชั้นนำในไทยถูกกำหนดเป็นเป้าหมาย บริษัทที่ได้รับเลือกเป็นหนึ่งในห้าของ รหัสมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Thai Industrial Codes – TIS) ที่ใช้จำแนกอุตสาหกรรม อัญมณี รหัส 39000 เป็นรหัสควบคุม และดังนั้น ไม่มีบริษัทใดใช้รหัสนี้ เนื่องจากไม่มีรหัสเฉพาะ สำหรับผู้ส่งออกรายใด บริษัทที่ส่งออกสินค้าที่อยู่ภายใต้รหัสอุตสาหกรรมค่าส่ง/ค่าปลีก 61908 และ 62901 จึงถูกดึงออกมา จำนวนบริษัทที่สอดคล้องกับเกณฑ์ข้างต้นมีจำนวนทั้งสิ้น 4,575 ราย</p> <p>39000 การผลิต/สินค้าหัตถกรรม อุตสาหกรรม (อัญมณี เพชร พลอยยังไม่เจียระไน เครื่องประดับ)</p> <p>39011 การผลิต/สินค้าหัตถกรรม อุตสาหกรรม (กระบวนการผลิตเพชรและพลอยยังไม่เจียระไน)</p> <p>39012 การผลิต/สินค้าหัตถกรรม อุตสาหกรรม (การผลิตเครื่องประดับที่ใช้เพชรและพลอยที่ยังไม่เจียระไน ทอง เงิน ทองแดง และ/หรือโลหะผสม)</p> <p>61908 ค่าส่ง/ค่าปลีก อุตสาหกรรม (เพชร พลอยที่ยังไม่เจียระไน อัญมณี ทอง)</p> <p>62901 อุตสาหกรรมค่าส่ง/ค่าปลีก (ร้านทองและ/หรือเครื่องประดับเพชร)</p>
ขนาดธุรกิจของ บริษัทเป้าหมาย	<p>เนื่องจากความจำเป็นต้องจำกัดจำนวนบริษัทเป้าหมาย เมื่อคำนึงถึงลักษณะงานที่เป็นการทดสอบ เพื่อนำร่อง ได้มีการตัดสินใจหลังจากการปรึกษาหารือกับ สกธ. ว่า บริษัทเป้าหมายอาจเป็นธุรกิจที่มีสินทรัพย์รวมและยอดขายต่อปีอย่างน้อย 30 ล้านบาท มีจำนวนบริษัทที่สอดคล้องกับเกณฑ์นี้</p>

	จำนวน 467 ราย
ประเภทของบริษัท	บริษัทที่ผ่านการคัดเลือกอาจเป็นบริษัทที่ไม่ใช่มหาชนหรือบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
ที่ตั้งของบริษัท	บริษัทที่มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเทพฯ เท่านั้นที่ได้รับการคัดเลือก
ปีงบประมาณเป้าหมาย	เพื่อสนองจุดมุ่งหมายของโครงการนำร่องครั้งที่ 1 จะมีการตรวจทานงบการเงินสำหรับปีงบประมาณเดียว และบริษัทที่มีปีงบประมาณสิ้นสุดในปี 2546 ได้รับคัดเลือกเป็นเป้าหมาย ขณะที่แต่เดิมมีความตั้งใจว่าจะใช้ข้อมูลสำหรับสองปีงบประมาณ มีความจำเป็นต้องอิงกับข้อมูลปีเดียว เนื่องจากพบว่าการพัฒนาโปรแกรมตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลสำหรับสองปีงบประมาณมีความยุ่งยากเพราะระบบการเข้ารหัสที่แตกต่างกัน เนื่องจาก BOL ไม่สามารถส่งข้อมูลสำหรับปีงบประมาณ 2546 จนกระทั่งราวเดือนมีนาคม 2548 มีการร้องขอกับ BOL เป็นพิเศษให้ส่งข้อมูลเฉพาะอุตสาหกรรมอัญมณีที่ต้องการ

(ค) ผลของโครงการนำร่องครั้งที่ 1

1. การคัดกรองบริษัทที่มี “ตัวเลขการเงินผิดปกติ”

มีการนำเอาอัตราส่วนทางการเงินทั่วไปหลายรายการที่ระบุด้านล่างมาใช้เป็นเกณฑ์เพื่อคัดกรองบริษัทที่มี “ตัวเลขการเงินผิดปกติ” จากบริษัทจำนวน 467 รายที่ผ่านการคัดกรองจากกระบวนการที่ได้อธิบายไปแล้ว สำหรับอัตราส่วนแต่ละประเภท บริษัทที่ติดอันดับสูงสุดห้ารายและอันดับต่ำสุดห้ารายได้รับการคัดเลือก เมื่อตัดกรณีซ้ำกันออกไป มีบริษัททั้งหมด 47 รายได้รับการคัดเลือก แม้ว่าการบ่งชี้บริษัทที่มีค่าเบี่ยงเบนมากจากค่าเฉลี่ยโดยใช้วิธีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ฯลฯ มีนัยสำคัญในเชิงสถิติมากกว่า การคำนวณเฉพาะกาลโดยใช้อัตราส่วนทางการเงินหลายประเภทก่อให้เกิดความโน้มเอียงสูงมากในการแจกแจง ทั้งนี้สันนิษฐานว่าเกิดจากกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือที่ยังเป็นที่น่าสงสัยของฐานข้อมูลของ BOL ตามที่ได้อธิบายเพิ่มเติม มีการตัดสินใจที่จะไม่ใช้วิธีการคัดกรองบริษัทด้วยค่าที่ผิดปกติโดยใช้เกณฑ์ทางสถิติ

ก) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	สินทรัพย์หมุนเวียน ÷ หนี้สินหมุนเวียน
ข) อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม	ยอดขายสุทธิ ÷ สินทรัพย์รวม
ค) อัตราส่วนหนี้สิน	หนี้สินรวม ÷ สินทรัพย์รวม
ง) อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสุทธิ	กำไรขั้นต้น ÷ ยอดขายสุทธิ
จ) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธิ	กำไรสุทธิหลังหักภาษี ÷ ยอดขายสุทธิ
ฉ) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม	กำไรสุทธิหลังหักภาษี ÷ สินทรัพย์รวม
ช) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์สุทธิ	กำไรสุทธิหลังหักภาษี ÷ ส่วนของเจ้าของรวม

2. การผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถาม

สำหรับบริษัทจำนวน 47 รายที่มี “ตัวเลขการเงินผิดปกติ” ตัวเลขในงบการเงินที่ส่งไปให้ กพข. ถูกตรวจสอบก่อนการผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถาม และพบว่า มีหกบริษัท ที่แสดงความคลาดเคลื่อนระหว่างตัวเลขในฐานะข้อมูลของ BOL และตัวเลขในงบการเงิน หลังจากนั้น แบบสอบถามถูกส่งไปยังบริษัทจำนวน 41 ราย ยกเว้นหกบริษัทดังกล่าว แบบสอบถามนี้ระบุอัตราส่วนทางการเงินที่พบว่ามีตัวเลขผิดปกติและวิธีการคำนวณ เพื่อให้บริษัทเหล่านี้กรอกคำอธิบายในช่องว่างได้โดยอิสระ

3. สถานการณ์ที่ได้รับแบบสอบถามคืนมา

บริษัททั้ง 41 รายกรอกข้อมูลครบถ้วนและส่งแบบสอบถามคืนมา

4. ผลการวิเคราะห์คำตอบ

การวิเคราะห์คำตอบของบริษัทในแบบสอบถามพบคำตอบคล้ายกันดังต่อไปนี้สำหรับ อธิบายตัวเลขผิดปกติที่ถูกหยิบยกขึ้นมา

อัตราส่วนทางการเงิน	แนวโน้ม	เหตุผล
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน	สูง	<input type="checkbox"/> บัญชีเจ้าหนี้ที่จำแนกภายใต้หนี้สินหมุนเวียนมีจำนวนน้อย เพราะซื้อของด้วยเงินสด <input type="checkbox"/> หนี้สินหมุนเวียนมีจำนวนน้อย เพราะการเพิ่มทุนได้มาจากการกู้ยืมของกรรมการที่ จัดเป็นหนี้สินคงที่
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> หนี้สินหมุนเวียนมีจำนวนมาก เพราะยืดเวลาชำระบัญชีเจ้าหนี้และเงินกู้
อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม	สูง	<input type="checkbox"/> สินทรัพย์มีจำนวนน้อย เพราะไม่มีสินทรัพย์ถาวรที่เป็นเจ้าของเอง <input type="checkbox"/> สินทรัพย์มีจำนวนน้อย เพราะไม่มีสินค้าคงคลังเนื่องจากการผลิตตามคำสั่งซื้อ
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> การลงทุนอุปกรณ์ไม่ทำให้อุดขาดเพิ่มขึ้น
อัตราส่วนหนี้สิน	สูง	<input type="checkbox"/> การกู้ยืมมากเพิ่มหนี้สิน <input type="checkbox"/> ส่วนของเจ้าของมีจำนวนน้อย เพราะมีการยกยอดขาดทุนสะสมที่สูงมาจากปีที่แล้ว
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> หนี้สินมีจำนวนน้อย เพราะซื้อของด้วยเงินสด <input type="checkbox"/> หนี้สินมีจำนวนน้อย เพราะการลงทุนอุปกรณ์ใช้เงินทุนของตัวเอง
อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ราคาขายต่อหน่วยสูง เพราะมูลค่าเพิ่มที่สูง
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> การเพิ่มจำนวนเจ้าหนี้ที่เพิ่มค่าแรง <input type="checkbox"/> ปริมาณสินค้าที่ต่ำกว่ามาตรฐานเพิ่มขึ้น
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ราคาขายต่อหน่วยสูง <input type="checkbox"/> มีกำไรพิเศษจากการยกเว้นหนี้สิน

อัตราส่วนทางการเงิน	แนวโน้ม	เหตุผล
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> การจ่ายดอกเบี้ยในระดับที่สูงเป็นสาเหตุของการขาดทุน
อัตราส่วนกำไรสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ยอดขายเพิ่มขึ้นมากโดยต้นทุนไม่เพิ่มส่งผลให้มีกำไรมาก
ต่อสินทรัพย์รวม	ต่ำ	<input type="checkbox"/> ยอดขายลดลงโดยต้นทุนคงที่ไม่ลดเป็นส่งผลให้ขาดทุน
อัตราส่วนกำไรสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ยอดขาดทุนสูงที่ยกยอดมาจากปีที่แล้วปรับลดส่วนของเจ้าของ
ต่อสินทรัพย์สุทธิ	ต่ำ	<input type="checkbox"/> การจ่ายดอกเบี้ยในระดับสูงเป็นสาเหตุของการขาดทุน

สภท. ตรวจสอบความเกี่ยวข้องของคำตอบโดยใช้งบการเงินที่ส่งเข้ามา และไม่พบสิ่งใดที่ชี้ให้เห็นความไม่ชอบมาพากลของงบการเงินของบริษัท 41 รายที่ส่งแบบสอบถามกลับมา สันนิษฐานว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะบริษัทที่คัดกรองเป็นบริษัทขนาดใหญ่ คณะทำงานเข้าใจว่า การตรวจสอบถือว่าสิ้นสุดเมื่อผลการตรวจสอบอย่างรวดเร็วไม่พบพฤติกรรมที่ไม่สมควร ด้วยผลการตรวจสอบที่ออกมาเช่นนั้น กพท. แสดงความคิดเห็นว่า กรณีนี้มีปัญหาในประเด็นที่ว่าคำตอบในแบบสอบถามเพียงอย่างเดียวไม่สามารถยืนยันว่ามีการจัดทำสมุดลงบัญชีอย่างถูกต้องหรือไม่

(3) สารสำคัญของโครงการนำร่องครั้งที่ 2

(ก) วัตถุประสงค์

จากผลของโครงการนำร่องครั้งที่ 1 ทั้งสี่กลุ่มของทีมส่วนกลางที่รับผิดชอบการตรวจสอบเอกสารบัญชีในยุคหลังการปรับโครงสร้างจะดำเนินการตรวจสอบโดยแบ่งตามอุตสาหกรรม ด้วยเกณฑ์การคัดกรองเฉพาะกาล งานหลายอย่างตั้งแต่การผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถามไปจนถึงการรวบรวมและวิเคราะห์คำตอบจะดำเนินการกับบริษัทจำนวนไม่มากนัก เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว และเพื่อป้องกันปัญหาในการเตรียมขยายการตรวจสอบอย่างรวดเร็วอย่างเต็มรูปแบบ

(๗) จำนวนบริษัทเป้าหมาย

บริษัทจำนวน 120 รายที่จัดอยู่ในประเภทธุรกิจด้านล่างได้รับคัดเลือกสำหรับการตรวจสอบ

อุตสาหกรรมเป้าหมาย	กลุ่ม 1	<u>ค้าส่งและค้าปลีก</u> ค้าส่งสินค้าประเภทเนื้อสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์ เนื้อปลาและผลิตภัณฑ์จากปลา/หอย รหัส TSIC: 51223, 51224	569 ราย
	กลุ่ม 2	<u>การผลิตและสินค้าหัตถกรรม</u> ผู้ผลิตเนื้อสัตว์บรรจุกระป๋อง เนื้อแห้ง ผัก/ผลไม้กระป๋อง เนื้อปลา บรรจุกระป๋อง น้ำมัน/ไขมัน/ธัญญาหาร ผลิตภัณฑ์เกษตร รหัส TSIC: 15113, 15119, 15123, 15131, 15141, 15319, 15321	571 ราย
	กลุ่ม 3	<u>ค้าส่งและค้าปลีก</u> ขายข้าว ผลิตผลิตผลพลอยได้จากการสีข้าวและผลไม้/ผัก รหัส TSIC: 51221, 51222	826 ราย
	กลุ่ม 4	<u>การผลิตและสินค้าหัตถกรรม</u> ผู้ส่งออกผ้าไหมและสิ่งทอ รหัส TSIC: 17111 – 17113, 17120, 17210, 17290, 17300, 18101	4,547 ราย
	ยอดรวม		6,513 ราย
บริษัทเป้าหมาย	(1) ห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัดในกรุงเทพฯ ที่นำส่งงบการเงินระหว่างปี 2546 (2) บริษัทในแต่ละกลุ่มจำแนกเป็นสามประเภท S, M และ L จากรายได้รวม S กลุ่ม 1 – 4 1 ล้านบาท ≤ รายได้รวม ≤ 5 ล้านบาท M กลุ่ม 1, 2, 4 5 ล้านบาท < รายได้รวม ≤ 300 ล้านบาท กลุ่ม 3 5 ล้านบาท < รายได้รวม ≤ 100 ล้านบาท L กลุ่ม 1, 2, 4 รายได้รวม > 300 ล้านบาท กลุ่ม 3 รายได้รวม > 100 ล้านบาท		
จำนวนบริษัทที่คัดกรอง	บริษัทจำนวน 120 รายจะได้รับการดูแลโดยกลุ่มสี่กลุ่มของทีมส่วนกลาง ในประเภท S, M และ L มีจำนวน 40 รายเท่าๆ กัน		
จุดมุ่งหมายของการตรวจสอบ	การตรวจสอบการปฏิบัติตามการจัดทำบัญชีตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543		

(ค) ผลของโครงการนำร่องครั้งที่ 2

i) การคัดกรองบริษัทที่มี “ตัวเลขการเงินผิดปกติ”

จากประเภทบริษัทที่กล่าวข้างต้น บริษัทติดอันดับห้าอันดับแรกและห้าอันดับสุดท้ายของอัตราส่วนทางการเงินที่ระบุในข้อ 4. ด้านล่างถูกดึงออกมา และบริษัทที่ติดอันดับสูงมากกว่าหนึ่งอัตราส่วนได้รับการคัดเลือก

ก) อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ข) อัตราส่วนหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม

ค) อัตราส่วนหนี้สิน

ง) อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสุทธิ

จ) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธิ

ฉ) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม

ช) อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์สุทธิ

ดังนั้น มีบริษัท 40 รายเท่าๆ กันถูกดึงออกมาจากประเภท S, M และ L รวมทั้งหมด 120 ราย

ii) วิธีการตรวจสอบ

ในโครงการนำร่องครั้งที่ 2 แบบสอบถามไม่ได้ถูกส่งไปให้บริษัทที่คัดกรองในข้อ 1 ข้างต้น แต่บริษัทเหล่านี้ได้ตอบรับคำร้องโดยให้ส่งสมุดลงบัญชีไปแทน ดังเช่นกรณีระเบียบการตรวจสอบแบบทั่วไปสำหรับการตรวจสอบด้วยวิธีการตรวจสอบแบบทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจาก กพธ./สทธ. ได้คำนึงถึงว่าการใช้วิธีการตรวจสอบที่เรียบง่ายโดยมุ่งหวังจะให้การปฏิบัติที่ขัดต่อกฎหมายอย่างร้ายแรงนั้นคงเป็นไปได้ยาก การตัดสินใจเช่นนี้มีข้อสันนิษฐานว่าเป็นเพราะ ก) การที่คำตอบในแบบสอบถามในโครงการนำร่องครั้งที่ 1 ไม่สามารถชี้ชัดความเกี่ยวข้องในประเด็นข้อสงสัยเรื่องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี และ ข) การรับรู้ข้อเท็จจริงที่ว่า ความน่าเชื่อถือของข้อมูล BOL ยังไม่สามารถยืนยันได้ ข้อเท็จจริงที่ว่า “การวิเคราะห์ทางการเงิน” เป็นสิ่งที่บริษัทจำนวนมากในไทยไม่คุ้นเคย ซึ่งก่อให้เกิดงานตอบข้อซักถามจากบริษัทที่สิ้นเปลืองเวลามาก คาดว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้ตัดสินใจเช่นนั้น เหตุผลสำหรับตัวเลขผิดปกติของอัตราส่วนทางการเงินถูกสอบด้วยการสัมภาษณ์หลังจากการตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว

iii) สถานะความคืบหน้าของการตรวจสอบ

จากบริษัทจำนวน 80 รายที่ได้รับคำร้องให้นำส่งสมุดลงบัญชี มีจำนวน 34 รายที่ได้รับการตรวจสอบแล้ว ณ สิ้นเดือนสิงหาคม เนื่องจากการตัดสินใจให้ความสำคัญกับบริษัทประเภท S และ M เป็นลำดับแรก ไม่มีการส่งคำร้องไปยังบริษัทประเภท L ณ เดือนกันยายน 2548

ตาราง 3-1 แสดงผลการตรวจสอบบริษัท 34 รายซึ่งการตรวจสอบเสร็จสิ้นแล้ว

ตาราง 3-1 ผลการตรวจสอบอย่างรวดเร็วในโครงการนำร่องครั้งที่ 2

การตอบสนองโดย สกธ.	จำนวนบริษัท
ส่งคำแนะนำการปรับปรุงเป็นลายลักษณ์อักษร	26
กำลังเตรียมส่งคำแนะนำเป็นลายลักษณ์อักษร	1
มีความโน้มเอียงทางกฎหมาย (เกี่ยวกับบริษัทที่ไม่นำส่งสมุดลงบัญชีภายในระยะเวลาที่กำหนด)	2
ไม่พบปัญหา	5
รวม	34

iv) ผลการวิเคราะห์คำตอบเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน	แนวโน้ม	เหตุผล
อัตรากำไรสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ยอดสินค้าคงคลังมีระดับสูง <input type="checkbox"/> ยอดบัญชีลูกหนี้มีระดับสูง <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์มีระดับสูง
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> หนี้สินหมุนเวียนมีจำนวนมาก เพราะบริษัทยังไม่ได้ชำระคืนเงินกู้จากกรรมการ <input type="checkbox"/> หนี้สินหมุนเวียนสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน
อัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์รวม	สูง	<input type="checkbox"/> เนื่องจากรายได้รวมเพิ่มขึ้นจากรายได้บริการจากการดำเนินงานตามขั้นตอนของงาน อันเกิดจากการผลิตเป็นชิ้นงาน ไม่มีรายได้จากการขายสินค้าหรือต้นทุนวัตถุดิบ
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> เนื่องจากไม่มีการดำเนินธุรกิจในปีงบประมาณ 2547 มีแต่ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ <input type="checkbox"/> บริษัทไม่ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลักดันยอดขาย <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์รวม (สินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้) สูงมาก <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์ถาวรที่จับต้องได้ซึ่งเป็นตัวส่วนสูงมาก <input type="checkbox"/> ยอดขายอาจน้อยหรือลดลงอย่างฉับพลัน
อัตราส่วนหนี้สิน	สูง	<input type="checkbox"/> ยอดดอกเบี้ยค้างจ่ายและบัญชีเจ้าหนี้สูง <input type="checkbox"/> ยอดหนี้สินเริ่มสูงขึ้น <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์สูง
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> เนื่องจากไม่มีการดำเนินธุรกิจในปีงบประมาณ 2547 มีแต่ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ <input type="checkbox"/> เพิ่มทุน <input type="checkbox"/> ยอดหนี้สินกำลังลดลง

อัตราส่วนทางการเงิน	แนวโน้ม	เหตุผล
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ ยอดขายสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ขณะที่ขายได้มาก ยอดสั่งซื้อและต้นทุนอยู่ในระดับต่ำ <input type="checkbox"/> เนื่องจากลักษณะของธุรกิจเป็นการทำงานที่คิดเป็นรายชิ้น ไม่มีต้นทุนวัตถุดิบ <input type="checkbox"/> เนื่องจากต้นทุนผลิตรวมอยู่ในค่าใช้จ่ายการขาย ความผิดพลาดของอัตราส่วนกำไรอยู่ในระดับสูง
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> ไม่มีกำไรจากการดำเนินงาน <input type="checkbox"/> ทั้งต้นทุนขายและค่าใช้จ่ายการบริหารงานขายอยู่ในระดับสูง <input type="checkbox"/> เนื่องจากต้นทุนขายสูงกว่ายอดขายสุทธิ กำไรขั้นต้นจึงติดลบ
อัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อ ยอดขายสุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> เนื่องจากค่าใช้จ่ายการขายและการบริหารอยู่ในระดับสูง กำไรสุทธิจึงต่ำ <input type="checkbox"/> ค่าใช้จ่ายการขายต่ำ
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> ไม่มีกำไรจากการดำเนินงาน <input type="checkbox"/> ขณะที่ผลขาดทุนจากการดำเนินงานเกิดขึ้นจากการให้ส่วนลดจำนวนมาก ยอดสินทรัพย์ก็กำลังลดลง
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ สินทรัพย์รวม	สูง	<input type="checkbox"/> เนื่องจากค่าใช้จ่ายการขายและการบริหารอยู่ในระดับสูง กำไรสุทธิจึงต่ำ <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์ถาวรที่จับต้องได้อยู่ในระดับต่ำ
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> ไม่มีกำไรจากการดำเนินงาน <input type="checkbox"/> ขณะที่ค่าใช้จ่ายการบริหารงานขายกำลังเพิ่มขึ้น ยอดขายกำลังลดลง <input type="checkbox"/> ยอดสินทรัพย์ถาวรที่จับต้องได้อยู่ในระดับสูง
อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อ สินทรัพย์สุทธิ	สูง	<input type="checkbox"/> ส่วนของเจ้าของมีจำนวนน้อย
	ต่ำ	<input type="checkbox"/> ไม่มีกำไรจากการดำเนินงาน <input type="checkbox"/> เนื่องจากค่าใช้จ่ายการบริหารงานขายอยู่ในระดับสูง กำไรสุทธิในปีจึงต่ำ <input type="checkbox"/> เนื่องจากมีกำไรขั้นต้นเล็กน้อยจากยอดขายและค่าใช้จ่ายการขายสูง ผลขาดทุนสูงกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น

เป็นที่ชัดเจนว่า คำตอบส่วนใหญ่กล่าวถึงข้อเท็จจริงเพียงผิวเผินเท่านั้นโดยไม่ได้ชี้ชัดถึงรากเหง้าของปัญหา

(4) ปัญหาที่พบระหว่างการดำเนินโครงการนำร่องครั้งที่ 2

1) ความน่าเชื่อถือและการตรงต่อเวลาของข้อมูล BOL

พบว่ามีความไม่สอดคล้องกันระหว่างตัวเลขในฐานข้อมูลที่จัดทำโดย BOL และตัวเลขในงบการเงินที่ส่งไปให้ สกธ. ประมาณ 13% ของจำนวนบริษัทระหว่างการดำเนินโครงการนำร่องครั้งที่ 1 ในโครงการนำร่องครั้งที่ 2 ไม่มีการตรวจสอบความไม่สอดคล้องดังกล่าวระหว่างข้อมูล BOL และงบการเงินจริง เพราะครั้งนี้ไม่มีการส่งแบบสอบถามที่อิงกับตัวเลขการเงินไปให้บริษัท

ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า การพบข้อมูลผิดพลาดมากกว่า 10% ของจำนวนบริษัทชี้ให้เห็นว่า การพึ่งพาผลการตรวจสอบจากคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียวไม่ใช่วิธีการที่ดี ดังนั้น หากใช้วิธีการผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถามเช่นเดียวกับกรณีของโครงการนำร่องครั้งที่ 1 มีความจำเป็นที่จะต้องยืนยันข้อมูลกับงบการเงินจริงที่นำส่งเข้ามา ขณะที่การตรวจสอบอย่างรวดเร็วมุ่งสร้างวิธีการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพโดยใช้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ดูเหมือนว่าผลในการปรับปรุงประสิทธิภาพของวิธีการนี้มีขอบเขตจำกัด เฉพาะสถานการณ์ปัจจุบันเท่านั้น การเข้าถึงข้อมูล BOL กระทำได้ผ่านทางเว็บไซต์ของ กพร. และการดำรงอยู่ของข้อมูลผิดพลาดที่เกี่ยวข้องกับบริษัทจำนวนมากถือว่าเป็นปัญหาหนึ่งสำหรับ กพร.

ในขณะเดียวกัน มีการชี้ชัดว่าข้อมูลจาก BOL ไม่ส่งตรงเวลา BOL เริ่มป้อนข้อมูลนานกว่าห้าเดือนแล้ว⁹ หลังจากสิ้นปีงบประมาณของบริษัท และใช้เวลาเกือบหกเดือนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการป้อนข้อมูล ซึ่งหมายความว่าข้อมูล BOL ที่เข้าถึงได้มีอายุเกือบหนึ่งปีนับจากวันปิดบัญชีเดิม นั่นหมายความว่า การตรวจทานงบการเงินโดยใช้ข้อมูล BOL ต้องพึ่งพาข้อมูลที่มีอายุเกือบหนึ่งปี แทนที่จะเป็นข้อมูลใหม่ล่าสุด

- 2) การที่บริษัทไม่สามารถเข้าใจคำถาม
มีหลายกรณีที่บริษัทไม่สามารถเข้าใจคำถามในแบบสอบถามที่ส่งไปให้ในโครงการนำร่องครั้งที่ 1 อย่างถ่องแท้ และได้สอบถามกับ สกธ. ความไม่เข้าใจในส่วนของบริษัทนี้เป็นมูลเหตุทำให้เกิดคำตอบที่ไม่เหมาะสมจำนวนมาก ในโครงการนำร่องครั้งที่ 1 มีการวิเคราะห์ทางการเงินและการส่งแบบสอบถามไปยังบริษัท ซึ่งแสดงอัตราส่วนทางการเงินที่ลงความเห็นว่ามีผิดปกติ อย่างไรก็ตาม โดยมากบริษัทคนไทยไม่คุ้นเคยกับการวิเคราะห์ทางการเงิน และหลายบริษัทก็สงสัยว่าจะตอบอย่างไร ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตรวจสอบของ สกธ. ต้องเสียเวลามากมายกับการตอบข้อซักถามของบริษัท การร้องขอและการให้คำแนะนำกับบริษัทว่าควรเตรียมคำตอบอย่างไรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของคำถามดั้งเดิม และการยืนยันคำตอบที่ได้รับจากบริษัท จากบทเรียนที่ได้รับในโครงการนำร่องครั้งที่ 1 วิธีการส่งแบบสอบถามเป็นขั้นตอนแรกถูกเพิกถอนในโครงการนำร่องครั้งที่ 2

(5) ข้อเสนอแนะและนโยบายสำหรับการแนะนำการตรวจสอบอย่างรวดเร็วแบบเต็มรูปแบบ

- 1) การปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่ได้รับรู้

⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มีบทบัญญัติที่กำหนดว่า บริษัทต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญผู้ถือหุ้นประจำปีภายในสี่เดือนนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีและต้องนำส่งงบการเงินให้กรมพัฒนาธุรกิจการค้า ภายในหนึ่งเดือนนับจากวันประชุมสามัญดังกล่าว

ก) ความน่าเชื่อถือและความตรงต่อเวลาของข้อมูลที่ดีขึ้น

ในส่วนของคำถามที่เกี่ยวกับการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล เรื่องแรกที่ต้องตัดสินใจคือ ควรจะใช้ข้อมูล BOL ต่อไปหรือไม่ หรือควรใช้แหล่งข้อมูลอื่นเป็นทางเลือกหรือไม่

ในกรณีแรก ควรเตรียมวิธีการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล BOL อย่างเร่งด่วนพร้อมกับมาตรการใหม่ที่ประกันความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว สกธ. จำเป็นต้องส่งคำร้องไปยัง BOD ผ่านส่วนที่รับผิดชอบของ กพท. เพื่อปรับปรุงความถูกต้องของข้อมูล ก่อนที่จะสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูล BOL ได้อย่างแท้จริง การยืนยันข้อมูลกับงบการเงินจริงที่ส่งให้ สกธ. ก่อนการผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถามยังคงจำเป็นอยู่

ในกรณีหลัง มีสองทางเลือกที่ควรนำมาพิจารณาภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน

ทางเลือกแรกคือ รับและใช้ข้อมูลบริษัทที่เก็บรักษาโดยกรมสรรพากร เมื่อทางเลือกนี้กลายเป็นความจริงขึ้นมา การรับข้อมูลล่าสุดอย่างฉับไวเมื่อเปรียบเทียบกับกระบวนการเข้าถึงข้อมูล BOL จะบรรลุได้ กระนั้นก็ตาม โปรแกรมการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงในกรณีนี้ เพราะว่ารูปแบบข้อมูลที่ใช้งานโดยกรมสรรพากร ต่างจากรูปแบบของข้อมูล BOL ทางเลือกที่สองคือ ใช้แบบฟอร์ม (สบช. 3) ที่บริษัทนำส่ง พร้อมกับงบการเงิน การปรับปรุงแก้ไขแบบฟอร์ม (สบช. 3) ในปีงบประมาณ 2548 ช่วยให้ กพท. สามารถรับข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์ทางการเงินโดยตรงจากแบบฟอร์มนี้ บริษัทยังสามารถใช้แบบฟอร์มเดิมต่อไประยะหนึ่ง อย่างไรก็ดี เมื่อการนำส่งข้อมูลโดยใช้แบบฟอร์มใหม่กลายเป็นข้อบังคับแล้ว กพท. จะสามารถรับข้อมูลที่ถูกต้องโดยตรงอย่างรวดเร็ว นอกจากนั้น การจัดทำแบบฟอร์มนี้เป็นรูปแบบ XBRL อาจเป็นไปได้เช่นกัน เพื่อให้บริษัทป้อนข้อมูลโดยตรงผ่านเว็บไซต์ของ กพท. ระบบแปลงข้อมูลป้อนเข้าเป็นรูปแบบ XBRL โดยอัตโนมัติอาจเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล¹⁰

10

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำหน้าป้อนข้อมูลในระบบ TDnet และเก็บข้อมูลที่เป็นรูปแบบ XBRL โดยไม่ทำให้บริษัทต้องมีความกังวลกับรูปแบบของข้อมูลเช่นนี้

ข) การปรับปรุงวิธีการ

เมื่อคำนึงถึงความเข้าใจการวิเคราะห์ทางการเงินของบริษัทในปัจจุบันที่อยู่ในระดับต่ำ เป็นการสมควรที่การเตรียมคำถามควรมุ่งเน้นการเพิ่มขึ้น/ลดลงที่มีนัยสำคัญเป็นหลักเทียบกับตัวเลขสำหรับปีงบประมาณที่ผ่านมา ซึ่งบริษัทสามารถตรวจสอบได้อย่างง่ายดาย ขอบเขตของคำถามอาจค่อยๆ ขยายเพิ่มในปีถัดไป เมื่อระบบตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลวิเคราะห์ทางการเงินสำหรับแต่ละอุตสาหกรรมมีความคืบหน้า โดยอาศัยข้อมูลผลการตรวจสอบที่สั่งสมมา โปรแกรมที่คณะทำงานพัฒนาขึ้นมาสามารถจัดการกับข้อมูลการเงินสำหรับสองปีงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์การเพิ่มขึ้น/ลดลงที่มีนัยสำคัญเทียบกับตัวเลขสำหรับปีงบประมาณที่ผ่านมา

ส่วนเรื่องค่าเฉลี่ยทางสถิติสำหรับอัตราส่วนทางการเงินแต่ละประเภทจำแนกตามอุตสาหกรรม มีการตรวจพบค่าผิดปกติหลายรายการกับผลลัพธ์ของโครงการนำร่อง สันนิษฐานว่าเป็นเพราะมีหลายบริษัทไม่ได้ดำเนินงานเต็มที่เนื่องจากอยู่ในช่วงเพิ่งเริ่มทำธุรกิจหรือช่วงหยุดดำเนินงาน ดังนั้น ในสถานการณ์ปัจจุบัน การคัดกรองบริษัทเป้าหมายสำหรับการตรวจสอบโดยใช้ค่าเฉลี่ยทางสถิติจำแนกตามประเภทธุรกิจเป็นค่าอ้างอิงจึงไม่เหมาะสม เพื่อแก้ปัญหานี้ให้ลุล่วง มีความจำเป็นต้องพัฒนาโปรแกรมผ่านกระบวนการลองผิดลองถูก ซึ่งโปรแกรมเช่นนี้มีกลไกในการบ่งชี้มูลเหตุของค่าผิดปกติและการกำจัดค่าผิดปกติออกไป

ดังที่ได้อธิบายไปแล้วในข้อ (4)-2) จากการลงความเห็นว่าเป็นแบบสอบถามไร้ประสิทธิภาพในโครงการนำร่องครั้งที่ 1 ไม่มีการผ่านตัวเลขการเงินลงในแบบสอบถามในโครงการนำร่องครั้งที่ 2 ทางเลือกอีกวิธีหนึ่งที่น่าสนใจใช้เกี่ยวพันกับการร้องขอให้นำเสนอสมุดลงบัญชีสำหรับการตรวจสอบเพื่อเริ่มการตรวจสอบ และจบลงด้วยถามตอบในช่วงท้ายของกระบวนการตรวจสอบ สภาพการณ์เช่นนี้ไม่ได้ชี้ให้เห็นการเปลี่ยนความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการตรวจสอบสมุดลงบัญชี ซึ่งถือว่าเป็นปัญหาขอขวดที่สำคัญที่สุดสำหรับความพยายามในการปรับปรุงประสิทธิภาพของการตรวจสอบสมุดลงบัญชี ดังนั้น การปรับปรุงประสิทธิภาพของการตรวจสอบโดยใช้ไอทีเพื่อขจัดปัญหาขอขวดจึงมีข้อจำกัด เว้นแต่ว่าความคิดในปัจจุบันจะเปลี่ยนแปลงไป

2) การปรับโครงสร้างองค์กรของ สกธ.

หลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชีในเดือนตุลาคม 2547 กิจการบางอย่างของ สกธ. ถูกถ่ายโอนไปให้ สวบ. การปรับโครงสร้างองค์กรของ สกธ. ภายหลังจากนั้นแบ่งกลุ่มตรวจสอบบัญชี (ทีมส่วนกลาง) เป็นสี่กลุ่ม และกำลังคนทั้งหมด (เจ้าหน้าที่ประจำ) ได้เพิ่มขึ้นกว่าสองเท่าเป็นจำนวนราว 20 คน

เนื่องจากโครงการนำร่องครั้งที่ 1 และ 2 เน้นเฉพาะบางอุตสาหกรรมเท่านั้น เจ้าหน้าที่ สกธ. ได้เพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจลักษณะและแนวโน้มทางการเงิน ฯลฯ ของอุตสาหกรรมเหล่านี้จากการวิเคราะห์ทางการเงินภายใต้โครงการนำร่อง การดำเนินการตรวจสอบอย่างรวดเร็วในปีหน้าจะพัฒนาวิธีการยืนยันข้อมูลวิเคราะห์ทางการเงินที่ก้าวหน้ามากขึ้นสำหรับแต่ละอุตสาหกรรม ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแผนรายการตรวจสอบที่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพโดยจำแนกเป็นอุตสาหกรรม ในบริบทนี้ ระบบที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมการปรับปรุงการทำงานและการแบ่งปันข้อมูลระหว่างกลุ่มสี่กลุ่มที่เพิ่งก่อตั้งขึ้นใหม่ควรได้รับการพัฒนาขึ้นมา

3) การอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ.

โครงการนำร่องใช้การวิเคราะห์ทางการเงินเป็นวิธีการตรวจสอบสำหรับการตรวจสอบการบัญชีแบบใหม่ของ สกธ. เพื่อให้มีการดำเนินการตรวจสอบอย่างรวดเร็วที่เป็นระบบและเน้นประโยชน์ในทางปฏิบัติในปีหน้า ความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและวิธีการที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ สกธ. ที่ดูแลเรื่องนี้จะเป็นกุญแจสู่ความสำเร็จในการดำเนินการตรวจสอบอย่างรวดเร็วการอบรมเจ้าหน้าที่ สกธ. เกี่ยวกับเรื่องผลกระทบของข้อผิดพลาดและความผิดปกติทางการบัญชีต่ออัตราส่วนทางการเงินแต่ละประเภทได้ดำเนินการไปแล้วระหว่างการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 7 (เมษายน – พฤศจิกายน 2548) ของโครงการ TA ในช่วงการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 10 (พฤศจิกายน 2548) ได้จัดการอบรมเรื่องการวิเคราะห์ทางการเงินโดยใช้โปรแกรมการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ทางการเงินในหมู่เจ้าหน้าที่ สกธ. มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ สกธ. ต้องจัดการอบรมหัวข้อนี้อย่างต่อเนื่องในปีหน้า

จดหมายข่าวทางอีเมลสำหรับผู้ทำบัญชี

จุดมุ่งหมายหลักในการออกจดหมายข่าวทางอีเมลสำหรับผู้ทำบัญชีคือ การส่งข่าวสารที่ สกธ. เห็นว่าสำคัญอย่างรวดเร็วและประหยัดค่าใช้จ่าย นอกเหนือจากการประชาสัมพันธ์ในวงกว้างเกี่ยวกับระบบ CPD ซึ่งเป็นมาตรการหนึ่งที่ส่งเสริมโดย “ข้อเสนอแนะสำหรับระบบ CPD” อีกเป้าหมายหนึ่งคือ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของให้คำปรึกษาทางการบัญชี ด้วยการปรับลดจำนวนการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ ด้วยเหตุที่ว่าผู้สนใจสอบถามจำนวนมากอาจได้รับข้อมูลที่ต้องการจากจดหมายข่าวนี้ ตาราง 3-2 แสดงกิจกรรมที่วางแผนไว้และกำหนดเวลาของโครงการจดหมายข่าวทางอีเมล

ตาราง 3-2 โครงการจดหมายข่าวทางอีเมลของ สกธ.

งาน/กิจกรรม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	ระยะเตรียมการ	ระยะทดลอง	ระยะปฏิบัติงานเต็มรูปแบบ
		จนถึงมกราคม 2548	จากมกราคม 2548	ยังไม่ตัดสินใจ
ตัดสินใจเรื่องสาระสำคัญและนโยบาย	B/J	●		
นำส่งขออนุมัติจากอธิบดี กพธ.	B	●		
เตรียมงานและปรับปรุงเนื้อหา	B/J	●	●	●
ได้ข้อมูลที่อยู่ของผู้รับ/ ดำเนินการทดสอบ	B/I/J	●		
ส่งจดหมายรายเดือนด้วยมือ	B		●	
นำส่งขออนุมัติงบประมาณสำหรับการสร้างระบบ	B		●	
สร้างระบบ	I		●	
ได้รับข้อมูลที่อยู่ของผู้รับ/ การดำเนินงานแบบเต็มรูปแบบ	B/I			●
ส่งจดหมายข่าวรายเดือน	B			●

B: สกธ. I: ITC J: คณะทำงาน JICA

ต่อไปเป็นคำอธิบายของงาน/กิจกรรมในแต่ละระยะ

(1) ระยะเตรียมการ

กิจกรรมในระยะเตรียมการ รวมถึงการตัดสินใจเรื่องสาระสำคัญและนโยบายของโครงการการอนุมัติภายใน กพธ. และงานที่ต้องทำก่อนการออกจดหมายข่าวฉบับแรกดำเนินไปจนแล้วเสร็จ

(2) ระยะเวลาทดลอง

ในระยะนี้ จดหมายข่าวฉบับทดลองถูกส่งออกไปด้วยความคิดที่จะปรับปรุงทั้งเนื้อหาสาระและงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานดำเนินอย่างเต็มรูปแบบ เนื่องจากจดหมายข่าวทางอีเมลฉบับนี้ส่งออกไปด้วยมือโดยใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ใช้งานในปัจจุบันที่ กพร. คิดว่าการจำกัดจำนวนผู้อ่านไม่เกิน 500 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้ทำบัญชีและผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ คงเหมาะสมดี ระหว่างช่วงทดลองนี้ มีการส่งสมความเชี่ยวชาญในการผลิตเนื้อหาสาระเพื่อเตรียมการปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ หลังจากการออกจดหมายข่าวฉบับแรกในเดือนมกราคม 2548 มีจดหมายข่าวที่เผยแพร่ไปแล้วจำนวน 14 ฉบับจนถึงเดือนกันยายน

(3) ระยะเวลาปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ

เพื่อให้ผู้ทำบัญชีและผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดที่มีจำนวนมากถึง 60,000 – 70,000 คนเป็นผู้อ่านจดหมายข่าวทางอีเมลนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้ระบบอัตโนมัติที่เหมาะสมสำหรับการจัดการกับใบสมัครสมาชิกและงานจ่ายแจกส่วนใหญ่ ในระยะปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบนี้ เซิร์ฟเวอร์และซอฟต์แวร์สำหรับการใช้งานเฉพาะจดหมายข่าวจะถูกนำมาใช้ในการแจกจ่ายจดหมายข่าวทางอีเมล เนื่องจากงบประมาณสำหรับการยกระดับเซิร์ฟเวอร์ยังไม่ได้รับการอนุมัติในงบประมาณแรกเริ่มสำหรับปีงบประมาณสิ้นสุดในเดือนกันยายน 2549 ขณะนี้ยังไม่ได้กำหนดวันที่แน่นอนสำหรับการเริ่มปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ

(4) การประเมินกิจกรรมจนถึงปัจจุบัน

ขณะที่การปฏิบัติงานยังไม่ไปถึงขั้นเต็มรูปแบบ จำนวนผู้อ่านยังจำกัดอยู่ที่ 500 คน ในจำนวนผู้อ่านนี้ มีผู้ประเมินจดหมายข่าวด้วยความชื่นชม และใช้จดหมายข่าวเป็นวิธีการรับข้อมูลใหม่ๆ ด้วยเหตุที่ผู้อ่านเหล่านี้ได้รับการส่งเสริมให้ส่งต่อจดหมายข่าวไปให้คนอื่นด้วย สันนิษฐานว่าจำนวนผู้อ่านจริงคงมากกว่าจำนวนผู้ลงทะเบียนกับ กพร. ในปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ จำนวนการสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์ในช่วงเจ็ดเดือน (กุมภาพันธ์ถึงสิงหาคม) หลังจากออกจดหมายข่าวฉบับแรกลดลง 24% ขณะที่จำนวนข้อซักถามผ่านเว็บไซต์เพิ่มขึ้น 72% นอกจากนี้ เป็นที่ทราบกันดีว่าจดหมายข่าวทางอีเมลมีคุณประโยชน์มากในการประชาสัมพันธ์ระบบ CPD

มีการส่งจดหมายข่าวไปให้เจ้าหน้าที่การบัญชีที่สำนักงาน กพร. ในภูมิภาคอีกด้วย และจดหมายข่าวเป็นวิธีการส่งข้อมูลไปยังเจ้าหน้าที่เหล่านี้

การจัดทำแนวปฏิบัติสำหรับสำนักงานบัญชี

แนวปฏิบัติสำหรับสำนักงานบัญชีได้รับการออกแบบโดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับจิตสำนึกในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีในหมู่ธุรกิจ SMEs ซึ่งหลายรายมอบหมายให้สำนักงานบัญชีทำบัญชีและจัดทำงบการเงินให้ด้วย และเพื่อปรับปรุงสถานะจริงของการปฏิบัติตามข้อบังคับด้วยการพัฒนาคุณภาพของการบริการของสำนักงานบัญชีอีกด้วย

ในปัจจุบัน ขณะที่ สกธ. ได้ออกข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดทำบัญชีให้กับบริษัทผ่านการตรวจสอบบัญชี จำนวนสารวัตรบัญชีลดต่ำกว่าจำนวนบริษัทจดทะเบียนอย่างมีนัยสำคัญ เชื่อว่าการชี้แนะผ่านสำนักงานบัญชีจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการแนะนำโดยตรงโดย สกธ. ภายใต้ปัจจัยแวดล้อมเหล่านี้

ขณะที่ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชีกำลังวางรากฐานเพื่อให้ผู้ทำบัญชีเฉพาะรายแสวงหาการพัฒนาประสิทธิภาพของตนเองได้ทันทีตามต้องการ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานบัญชีจำนวนมากไม่ใช่ผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สำหรับสำนักงานบัญชีที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่มอบบริการให้แก่ลูกค้าและการพัฒนาประสิทธิภาพในระดับองค์กร รวมทั้งการบริหารคุณภาพและบุคลากร จำเป็นที่จะต้องช่วยให้กิจการเหล่านี้รักษาระดับจริยธรรมการทำงานในระดับสูง และเสนอการบริการที่เหมาะสม

หลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี อำนาจในการกำกับดูแลสำนักงานบัญชีถูกถ่ายโอนไปให้ สวบ. อย่างไรก็ตาม สกธ. ยังมีฐานะเป็นผู้กำกับดูแลสำนักงานบัญชีทางอ้อมผ่านการกำกับดูแล สวบ. สกธ. รับผิดชอบโดยตรงกับการกำกับดูแลผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีนอกเหนือจากผู้สอบบัญชี รวมทั้งการขึ้นทะเบียนผู้ทำบัญชี จนกว่าจะถึงเวลาที่กิจกรรมของ สวบ. เริ่มเข้าที่เข้าทางและการกำหนดแนวทางที่เสนอแนะทั้งจำเป็นและเป็นผลดีสำหรับการดำเนินงานของ สกธ. ในปี 2545 กพร. ได้จัดหลักสูตรอบรมสำนักงานบัญชีเป็นครั้งแรก และหลังจากการปรับโครงสร้างของ สกธ. ในเดือนมีนาคม 2548 กพร. เล็งเห็นว่าการพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชีเป็นหนึ่งในนโยบายและมาตรการที่สำคัญของ กพร./สกธ.

ขณะที่แนวทางปฏิบัติงานดังกล่าวได้รับสถานะเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับสำนักงานบัญชีเพื่อยกระดับการทำงานและพัฒนาคุณภาพการบริการด้วยตัวเอง แนวทางเหล่านี้ไม่ใช่สิ่งที่บังคับให้ใครปฏิบัติตามได้

จากผลการปรึกษาหารือกับ สกธ. มีการตัดสินใจเรื่องเนื้อหาของแนวทางปฏิบัติงานตามหัวข้อด้านล่าง และคณะทำงานได้เตรียมร่างแนวทางปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วยแนวความคิดพื้นฐานและตัวอย่างที่เกี่ยวข้องในญี่ปุ่น (ภาคผนวก 18)

- 1) จุดมุ่งหมายของการจัดทำแนวทางปฏิบัติงาน (บทนำ)
- 2) การบริการของสำนักงานบัญชี (บริการสร้างมูลค่าเพิ่ม)
- 3) นโยบายราคา
- 4) การบริหารคุณภาพ
- 5) การบริหารบุคลากร

เพื่อที่จะปรับปรุงงานของสำนักงานบัญชี ประการแรก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการธุรกิจและรักษาฐานรายได้ของบริษัทเหล่านี้ให้มั่นคง ด้วยทัศนคติเช่นนี้ แนวปฏิบัติงานแนะนำ

การบริการหลายประเภทที่สำนักงานบัญชีสามารถให้บริการได้ โดยเฉพาะบริการสร้างมูลค่าเพิ่ม เช่น การวินิจฉัยและให้คำปรึกษาด้านการบริหาร ยิ่งกว่านั้น เมื่อคำนึงถึงอัตราการเข้าออกของเจ้าหน้าที่ที่สูงกว่าของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย แนวทางปฏิบัติงานอธิบายประเด็นสำคัญทั่วไปในการบริหารบุคลากร เช่น การสร้างระบบการฝึกอบรมที่เหมาะสม รวมทั้ง การอบรมขณะปฏิบัติงาน และระบบการประเมินผลงานเชิงยุทธศาสตร์ ในส่วนของการบริหารคุณภาพซึ่งเป็นหัวใจของแนวทางปฏิบัติงานนี้ แนวทางปฏิบัติงานอธิบายวิธีการสร้างระบบที่รับประกันว่างานบริการของสำนักงานบัญชีมีการบริหารคุณภาพที่เปี่ยมด้วยประสิทธิผลและประสิทธิภาพด้วยจุดมุ่งหมายเช่นนี้

คณะทำงานได้ไปเยือนสำนักงานบัญชีขนาดกลางในญี่ปุ่นที่ผ่านการรับรอง ISO และกรณีศึกษาของบริษัทนี้ได้รับการสอดแทรกไว้ในแนวทางปฏิบัติงานในฐานะตัวอย่างชั้นเยี่ยมของการบริหารคุณภาพ

มีการแจกจ่ายร่างแนวทางปฏิบัติงานที่จัดทำโดยคณะทำงานที่หลักสูตรอบรมสำหรับสำนักงานบัญชีในเดือนกันยายน 2548 และมีการอธิบายถึงเนื้อหาของแนวทางปฏิบัติงานที่งานอบรมนี้ด้วย

ในปัจจุบัน แนวทางปฏิบัติงานกล่าวถึงกรณีศึกษาในญี่ปุ่นเป็นหลัก แต่มีการวางแผนว่า สกธ. จะจัดทำแนวทางปฏิบัติงานฉบับสมบูรณ์ที่รวบรวมกรณีศึกษาที่เน้นภาคปฏิบัติในไทย ซึ่งมีพื้นฐานจากความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแนวทางปฏิบัติงานจากสำนักงานบัญชีในไทย

ขณะนี้ สกธ. กำลังพิจารณาความเป็นไปได้ในการพิมพ์แนวทางปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นเอกสารประกอบการอบรมสำนักงานบัญชีในอนาคต และการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยด้วยการอัปเดตแนวทางการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์ของ สกธ.

เพื่อเป็นแผนงานในอนาคต ขณะนี้กำลังตรวจสอบการให้รางวัลสำนักงานบัญชีที่นำแนวทางไปใช้และปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติงานร่วมกับระบบการชมเชยสำนักงานบัญชีดีเด่น ซึ่งเป็นแนวคิดที่ สกธ. กำลังพิจารณาอยู่ในปัจจุบัน

การอบรมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบบัญชีและการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

(1) ข้อสรุปโดยทั่วไปเกี่ยวกับผลการประเมินการอบรม

การอบรมขั้นต้นมุ่งเน้นความรู้มาตรฐานการบัญชีที่จำเป็นในการทำงานประจำ รวมทั้งการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี ตามข้อเรียกร้องเพิ่มเติมของ สกธ. ส่วนกรณีของการอบรมขั้นสูง คณะทำงานเสนอหัวข้อการอบรมที่เชื่อว่ามีประสิทธิผลจากผลการพิจารณากิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาจนถึงการอบรมนี้ และการอบรมได้ผนวกแบบฝึกหัดเชิงปฏิบัติหลายอย่างรวมเข้าไป ทำยที่สุดความยุ่งยากในการจัดตารางเวลาการอบรมควบคู่กับการทำงานที่ยุ่งเหยิงก็ผ่านพ้นไปได้ และการอบรมดึงดูดเจ้าหน้าที่จำนวนมาก ในเดือนกันยายน 2548 มีการจัดการอบรมครั้งสุดท้าย (ภาคผนวก 29) กินเวลาหนึ่งชั่วโมงครึ่ง ซึ่งเจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับเชิญให้เข้าร่วม ความสำคัญของการอบรมและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งที่เน้นในการอบรมนี้ และผู้เข้าอบรมได้ประเมินการอบรมโดยรวม ขณะที่ สกธ. ให้โอกาสการอบรมที่หลากหลายกับเจ้าหน้าที่นอกเหนือจากการอบรมที่จัดขึ้นภายใต้โครงการ TA ไม่ง่ายเลยที่จะประเมินผลลัพธ์และความสำเร็จที่แน่ชัดของการอบรมที่เกี่ยวข้องกับโครงการ TA กระนั้นก็ตาม เชื่อว่าผลประโยชน์ที่ยิ่งใหญ่ได้บังเกิดขึ้นกับการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ และการอบรมที่จัดขึ้นโดยคณะทำงานได้มอบโอกาสในการศึกษาหาความรู้หลายด้าน โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับแนวโน้มในต่างประเทศ และการปรับปรุงการทำงานของเจ้าหน้าที่โดยตรง ภาคผนวก 23 ของรายงานนี้กล่าวถึงสถานการณ์การเข้าร่วมการอบรมเหล่านี้ของเจ้าหน้าที่ สกธ.

(2) ผลการอบรมในระดับพื้นฐาน

1) การอบรมความรู้พื้นฐาน

ผลจากการพิจารณารายละเอียดในการประชุมของทีมบริหารประสิทธิภาพ (Capacity Building Team – CBT) โดยอิงข้อมูลการประเมินประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในระยะเวลาสำรวจขั้นพื้นฐาน ได้มีการตัดสินใจว่า การอบรมความรู้พื้นฐาน โดยมากเป็นเรื่องมาตรฐานการบัญชี อาจเป็นองค์ประกอบหลักของการอบรม ตาราง 3-3 แสดงองค์ประกอบของการอบรมความรู้พื้นฐานที่ได้ดำเนินการไป

ตาราง 3-3 องค์ประกอบของการอบรมความรู้พื้นฐาน

วันที่	เนื้อหาการอบรม	ระยะเวลา
26 – 28 กรกฎาคม 2547	การบรรยาย, แบบฝึกหัด, การนำเสนอ และการทดสอบย่อยเรื่องค่าของเวลาและ TAS 29 (รวมทั้งแนวโน้มของมาตรฐานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง)	9 ชั่วโมง * 1
27 – 30 กันยายน 2547	การบรรยายและแบบฝึกหัดเกี่ยวกับ TAS40, TAS43, TAS44 และ TAS45	14 ชั่วโมง * 2
30 พฤศจิกายน – 3 ธันวาคม 2547	การบรรยายและแบบฝึกหัดเกี่ยวกับ TAS49 และการรายงานการตรวจสอบข้อมูลทางการเงินที่นำมาเปรียบเทียบกัน	14 ชั่วโมง * 2

หมายเหตุ - โปรแกรมการอบรมแต่ละครั้งแนบไว้กับรายงานฉบับนี้เป็นภาคผนวก 24 – 26

เนื้อหาวิชาของ TAS มีดังนี้

TAS29 - การเช่า

TAS40 - การบัญชีสำหรับการลงทุน

TAS43 - สารพันธุรกิจ

TAS44 - งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับการลงทุนในบริษัทในเครือ

TAS45 - การบัญชีสำหรับการลงทุนในสมาคม

TAS49 - สัญญาการก่อสร้าง

*1 ผู้เข้าอบรมแบ่งเป็นชั้นเรียนช่วงเช้าและบ่าย แต่ละกลุ่มอบรมสามชั่วโมงต่อวันเป็นเวลาสามวัน

*2 การอบรมเต็มวันเป็นเวลาสองวัน จัดสองครั้ง

เนื่องจากเป็นเรื่องยุ่งยากที่จะให้เจ้าหน้าที่ สกธ. ลางานพร้อมกันทุกคน เจ้าหน้าที่ สกธ. ที่เป็นเป้าหมายจำนวน 41 คนถูกแบ่งเป็นสองกลุ่มเพื่อเข้าร่วมการอบรมครั้งนี้ ขณะที่การบรรยายบางครั้งเป็นภาษาอังกฤษ โดยมีการบริการล่ามแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย หัวข้ออื่นบรรยายโดยวิทยากรคนไทยที่เป็น CPA ตำราเรียนคือ “มาตรฐานการบัญชีไทย (ธันวาคม 2546) ที่จัดทำโดย SET และเอกสารอื่นของแต่ละหัวข้อที่จัดทำโดยคณะทำงาน

นอกจากช่วงการอบรมที่ระบุในตารางข้างต้น มีการแนะนำระบบผู้ทำบัญชีและระบบ CPD ในประเทศอื่นในงานสัมมนาเปิดตัวโครงการในเดือนเมษายน 2547 (ภาคผนวก 19)

นอกจากนั้น ในส่วนของการอบรมหน่วยงานร่วมโครงการที่จัดขึ้นในเดือนตุลาคม 2547 ได้มีการจัดงานสัมมนาเบื้องต้นและงานสัมมนาบรรยายสรุปในเดือนกันยายนและพฤศจิกายน ตามลำดับ

- 2) การอบรมทักษะและทัศนคติ (นอกเหนือจากความรู้)
ตอนอบรมความรู้พื้นฐานในเดือนกรกฎาคม 2547 มีการจัดสรรเวลาสำหรับการทำงานกลุ่ม และการนำเสนอ ขณะที่มีการสัมภาษณ์กลุ่ม (ภาคผนวก 21) และการอภิปรายกลุ่มย่อย (ภาคผนวก 22) ระหว่างการสำรวจภาคสนามครั้งที่ 2

ในส่วนของการประชุมแปดครั้งกับสมาชิก CBT จนถึงพฤศจิกายน 2547 การประชุมเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการอบรม รวมทั้งการเรียกร้องให้สมาชิกที่มเตรียมการนำเสนอด้วยตัวเอง ยิ่งกว่านั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับกิจกรรมสนับสนุนส่วนบุคคล การประชุมเป็นโอกาสที่ได้รับการอบรมในเรื่องอื่นนอกเหนือจากความรู้ที่ได้รับ ได้แก่ ทักษะและทัศนคติ ฯลฯ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้เข้าอบรมในการแก้ปัญหา

(3) ผลการประเมินการอบรมขั้นพื้นฐาน

1) วิธีการประเมิน

ในส่วนของ การอบรมขั้นพื้นฐาน มีการสำรวจด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาการอบรม ในช่วงท้ายของการอบรมแต่ละครั้ง เมื่อพฤศจิกายน 2547 มีการสำรวจด้วยแบบสอบถามอีกครั้งกับเจ้าหน้าที่ หัวหน้ากลุ่ม และสมาชิก CBT ทุกคนเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ระดับความเข้าใจเนื้อหาการอบรม ระดับการพัฒนาความรู้และการนำเอาความรู้ใหม่ที่เพิ่งได้รับไปใช้ในการทำงานจริง

2) ผลการประเมิน

ถึงแม้ว่าผลการประเมินแตกต่างกันเล็กน้อยตามตำแหน่งของผู้ประเมินแต่ละคน มีข้อสังเกตว่าโดยทั่วไปมีการสังเกตผลเชิงบวกของการอบรมในแง่ความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นและผลดีกับการทำงาน

ตาราง 3-4 แสดงผลการประเมินโดยทั่วไปสำหรับการอบรมความรู้¹¹

¹¹ เนื่องด้วยปัจจัยเรื่องเวลาของการสำรวจ ได้มีการจัดการสำรวจด้วยแบบสอบถามก่อนการอบรมความรู้พื้นฐานครั้งที่ 3 หัวหน้ากลุ่มและสมาชิก CBT ได้รับการขอร้องให้ตอบคำถามแทนเจ้าหน้าที่ทุกคน รวมทั้งพวกเขาเองด้วย

ตาราง 3-4 ผลการสำรวจจากแบบสอบถามโดยสังเขปสำหรับการอบรมความรู้

	เจ้าหน้าที่	หัวหน้ากลุ่ม	สมาชิก CBT
เข้าใจเนื้อหาการอบรม	3.4	3.4	3.1
ยกระดับความรู้	3.7	3.6	3.5
นำไปปรับใช้ในงานได้	3.9	3.8	3.7

หมายเหตุ – 5: สูงมาก 1: ต่ำมาก

3) การประเมินประสิทธิภาพนอกเหนือจากความรู้

เนื่องจากการอบรมเน้นการเรียนรู้พื้นฐาน ไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อประเมินประสิทธิภาพอื่นนอกเหนือจากความรู้ แต่ใช้วิธีสังเกตการปรับปรุงประสิทธิภาพเหล่านี้แทน

ความสามารถอื่นนอกเหนือจากความรู้มักกล่าวถึง “ทักษะ” และ “ทัศนคติ” ในประเด็นนี้ ได้จัดให้มีการประเมินด้วยตนเองโดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์กลุ่ม และการอภิปรายกลุ่มย่อยเริ่มตั้งแต่ระยะการสำรวจขั้นพื้นฐาน ผลของกิจกรรมเหล่านี้และผลการสังเกตกิจกรรมอื่นและการสัมภาษณ์ผู้ทำบัญชี ฯลฯ บ่งชี้ว่าเจ้าหน้าที่ สกธ. ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพในการวางแผนการสัมมนา การจัดการ และการนำเสนอที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตาม ใ้มีความรู้สึกว่ายังมีความไม่สอดคล้องกันระหว่างเจ้าหน้าที่แต่ละคนมากพอสมควรในส่วนขอประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เจ้าหน้าที่บริหารพึงมี

(4) ผลการอบรมขั้นสูง

จากผลการประเมินกิจกรรมหลายประเภทและการอบรมขั้นต้น คณะทำงานเสนอหัวข้อสำหรับการอบรมขั้นสูง ในการตัดสินใจเลือกหัวข้อการอบรมเป็นขั้นสุดท้าย มีการเน้นเป็นพิเศษกับการเชื่อมโยงระหว่างหัวข้อเหล่านี้กับกิจกรรมสนับสนุนอื่นภายใต้โครงการ TA มีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการ เช่น แบบฝึกหัดและการอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งจำเป็นต้องมีการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของผู้เข้าอบรม

ตาราง 3-5 แสดงองค์ประกอบของการอบรมขั้นสูงแต่ละหัวข้อ

ตาราง 3-5 แสดงองค์ประกอบของการอบรมขั้นสูง

วันที่	เนื้อหาการอบรม	ระยะเวลา
21 และ 25 มกราคม 2548	แนะนำระบบ e-Learning	3 ชั่วโมง * 1
24 มีนาคม 2548	TAS36 (การด้อยค่าของสินทรัพย์)	3 ชั่วโมง * 2
2 – 3 พฤษภาคม 2548	แบบฝึกหัดการวิเคราะห์ทางการเงินและการดำเนินโปรแกรมการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว	9 ชั่วโมง * 3
29 มิถุนายน–1 กรกฎาคม 2548	การทดสอบปฏิบัติงานเรื่องมาตรการที่ออกแบบเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs	9 ชั่วโมง * 3

*1 หลักสูตรสามชั่วโมงจัดซ้ำสองครั้ง

*2 ผู้เข้าอบรมแบ่งเป็นชั้นเรียนช่วงเช้าและบ่าย แต่ละกลุ่มอบรมสามชั่วโมงต่อวัน

*3 ผู้เข้าอบรมแบ่งเป็นชั้นเรียนช่วงเช้าและบ่าย แต่ละกลุ่มอบรมสามชั่วโมงต่อวันเป็นเวลาสามวัน

1) การแนะนำระบบ e-Learning

มีการแนะนำระบบ e-Learning ของ Deloitte IFRS ซึ่งพัฒนาโดยดีลอยท์ ทูซ โทมัสส์ สำนักงานบัญชีระหว่างประเทศ เพื่อสอนเรื่อง IFRS ให้แก่เจ้าหน้าที่ของบริษัทเอง เนื้อหาการสอนนี้เข้าไปอ่านได้ในเว็บไซต์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย¹² วัตถุประสงค์หลักของการอบรมนี้คือ เพื่อกระตุ้นความสนใจใน e-Learning ซึ่งได้รับการส่งเสริมโดยโครงการนำร่องเพื่อช่วยการพัฒนาเนื้อหาการเรียนด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์ โดยอาศัยการแนะนำตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม และวัตถุประสงค์นี้ก็สัมฤทธิ์ผลโดยดี ถึงแม้ว่าการอบรมมีเจตนาที่จะกระตุ้นการใช้ระบบ e-Learning ของ Deloitte IFRS อย่างจริงจังสำหรับการเรียนด้วยตนเองของเจ้าหน้าที่ สกธ. ดูเหมือนว่าเนื้อหานี้เป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับเจ้าหน้าที่ สกธ. หลายคน เพราะว่าเนื้อหาเขียนเป็นภาษาอังกฤษ

2) TAS36 การด้อยค่าของสินทรัพย์

จากหัวข้อเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีสำหรับการอบรมขั้นต้น การอบรมหัวข้อนี้ไม่เสร็จสิ้น

ภายในพฤศจิกายน 2547 เพราะว่าไม่มีเวลาพอ และการอบรมนี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมขั้นสูง

- 3) การฝึกหัดการวิเคราะห์ทางการเงินและการดำเนินโครงการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว
นอกจากการบรรยายและแบบฝึกหัดเกี่ยวกับวิธีการบ่งชี้ความผิดปกติด้วยการวิเคราะห์ทางการเงิน ได้แก่ วิธีการที่เป็นเงื่อนไขสำคัญก่อนเริ่มการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ได้จัดให้มีการฝึกหัดใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาสำหรับการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว
- 4) การทดลองปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการที่ออกแบบเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs
จากข้อเท็จจริงที่ว่า ความสำคัญของงานของ สกช. กำลังเปลี่ยนจากการทำงานระดับปฏิบัติเป็นการวางแผนนโยบายและการอบรมผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีหลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ได้จัดให้มีการอบรมเรื่องการวางแผนนโยบายเป็นรูปแบบการทดลองปฏิบัติงาน

ระหว่างการทดลองปฏิบัติงาน มีการกล่าวแนะนำถึงความพยายามของสำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่นในการปรับปรุงคุณภาพของการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs และระบบการบัญชีและสอบบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ในหลายประเทศทั่วโลก และมีการจัดการอภิปรายกลุ่มย่อยที่มีสมาชิก 4 – 5 คนเพื่อหารือเกี่ยวกับสามหัวข้อดังนี้

- วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs
- การประยุกต์มาตรฐานการบัญชีและระบบการสอบบัญชีเพื่อใช้กับธุรกิจ SMEs
- กลไกในการมอบสิ่งจูงใจให้แก่บริษัทและสำนักงานบัญชี

(5) ผลการประเมินสำหรับการอบรมขั้นสูง

- 1) การฝึกหัดวิเคราะห์ทางการเงินและการดำเนินโครงการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว

ตาราง 3-6 ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามเมื่อจบการอบรม (29 คำตอบ)

หลักสูตรการอบรม	คำถาม	คะแนน
1. การอบรมทั่วไป	1) โปรดประเมินโปรแกรมการอบรม	3.9
	2) โปรดประเมินงานที่มอบหมายให้ทำในห้องเรียน	3.6
	ข้อคิดเห็น – คงจะดีกว่าถ้ามีการแนะนำกรณีศึกษาเกี่ยวกับความผิดปกติและวิธีการบอกกล่าวสิ่งผิดปกติมากกว่านี้	
2. การวิเคราะห์ทางการเงิน	1) คุณเข้าใจเนื้อหาการอบรมมากแค่ไหน	3.6
	2) คำอธิบายเข้าใจง่ายหรือไม่	3.4
	3) สไลด์และเอกสารแจกเข้าใจง่ายหรือไม่	3.3
	4) การอบรมเข้าใจยากหรือไม่	3.3
	ข้อคิดเห็น – คงจะดีกว่าถ้ามีการแนะนำกรณีศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยอัตราส่วนทางการเงินและวิธีการ ตรวจสอบอัตราส่วนที่ผิดปกติมากกว่านี้	
3. การตรวจสอบอย่างรวดเร็ว	1) คุณเข้าใจเนื้อหาการอบรมมากเพียงใด	3.4

หลักสูตรการอบรม	คำถาม	คะแนน
	2) คำอธิบายเข้าใจง่ายหรือไม่	3.3
	3) สไลด์และเอกสารแจกเข้าใจง่ายหรือไม่	3.3
	4) การอบรมเข้าใจยากหรือไม่	3.3
	ข้อคิดเห็น – จำเป็นต้องมีการพิจารณาต่อไปเพื่อนำโปรแกรมนี้ไปใช้ในทางปฏิบัติ	
4. การร้องขอการสัมมนาครั้งต่อไปหรือโครงการ TA	1) มาตรฐานการบัญชี	
	2) ปัญหาการบัญชีที่หลากหลายเกี่ยวกับงานก่อสร้างหรืออสังหาริมทรัพย์	

หมายเหตุ – 5: สูงมาก (เห็นด้วยกับคำถาม) 1: ต่ำมาก (ไม่เห็นด้วยกับคำถาม)

มีการแสดงความสนใจอย่างจริงจังในการฝึกหัดวิเคราะห์ทางการเงิน เนื่องจากสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับงานประจำของผู้เข้าอบรม จากประสบการณ์ของกิจกรรมสนับสนุนสำหรับการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว มีการจัดสรรเวลาหลายชั่วโมงให้กับแบบฝึกหัดนี้ เพราะเหตุที่ผู้เข้าอบรมต้องการได้รับประสบการณ์เพื่อเรียนรู้ว่าทำไมการวิเคราะห์ทางการเงินจึงมีประสิทธิภาพในการเปิดโปงการตกแต่งบัญชี ในขณะที่เดียวกัน ผู้เข้าอบรมหลายคนแสดงความต้องการที่จะเรียนรู้วิธีการตกแต่งบัญชีและการค้นพบการตกแต่งบัญชี และต้องการศึกษาตัวอย่างคุณภาพดี ๆ มากกว่านี้

ในส่วนของแบบฝึกหัดสำหรับการดำเนินโครงการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องจัดสรรจำนวนหลายชั่วโมงให้กับสาระพื้นฐาน เพราะว่ามีช่องว่างที่กว้างมากระหว่างผู้เข้าอบรมแต่ละคนในแง่

ความสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์และความรู้พื้นฐานทางสถิติ¹³ ดังนั้น มีการจัดการฝึกหัดขั้นสูงในเดือนพฤศจิกายน 2548 ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่มีทักษะการใช้งานคอมพิวเตอร์ระดับดีมาก มีความหวังว่าเจ้าหน้าที่ที่ได้เรียนรู้ทักษะการใช้โปรแกรมขั้นสูงแล้วจะสอนคนอื่นด้วย เพื่อให้มั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ทุกคนคุ้นเคยกับการใช้งานโปรแกรมการตรวจสอบอย่างรวดเร็ว

เนื่องจากทุกกลุ่มคัดกรองบริษัทเป้าหมายอย่างไม่ยากลำบากในการทดลองการตรวจสอบอย่างรวดเร็วครั้งที่ 2 จึงตัดสินใจว่าวัตถุประสงค์เดิมของการอบรมนี้ได้สัมฤทธิ์ผล

ในส่วนของแบบสอบถามที่แจกจ่ายเมื่อจบการอบรม มีการแสดงข้อคิดเห็นว่า ควรจะมีการพิจารณาเพิ่มเติมเพื่อทำโปรแกรมนี้ใช้งานได้ในทางปฏิบัติ เชื่อว่าการพิจารณาจะสัมฤทธิ์ผลด้วยการทดลองการตรวจสอบอย่างรวดเร็วครั้งที่ 2 ซึ่งเริ่มดำเนินการหลังจากการอบรม หวังว่า สกช. จะปรับปรุงวิธีการใช้โปรแกรมนี้อย่างต่อเนื่องด้วยการประยุกต์ใช้งานจริง

¹³ ตัวอย่างเช่น การใช้ “และ” และ “หรือ” เมื่อกำหนดเกณฑ์ค้นหา

2) การทดลองปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการที่ออกแบบเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs

ตาราง 3-7 ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถามเมื่อจบการอบรม (20 คำตอบ)

หลักสูตรการอบรม	คำถาม	คะแนน
1. การอบรมทั่วไป	1) โปรดประเมินหลักสูตรการอบรม	3.6
	2) โปรดประเมินงานที่มอบหมายให้ทำในห้องเรียน	3.7
	3) โปรดประเมินการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มย่อยของคุณ	3.6
2. มาตรการของญี่ปุ่นที่ปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs และการอภิปรายกลุ่มย่อย 1	1) คุณเข้าใจเนื้อหาการอบรมมากแค่ไหน	3.3
	2) คำอธิบายเข้าใจง่ายหรือไม่	3.4
	3) สไลด์และเอกสารแจกเข้าใจง่ายหรือไม่	3.2
	4) การอบรมเข้าใจยากหรือไม่	3.1
	5) คุณมีส่วนร่วมในการอภิปรายมากเพียงใด	3.5
3. มาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมสำหรับธุรกิจ SMEs และความจำเป็นสำหรับการตรวจสอบบัญชีและการอภิปรายกลุ่มย่อย 2	1) คุณเข้าใจเนื้อหาการอบรมมากเพียงใด	3.5
	2) คำอธิบายเข้าใจง่ายหรือไม่	3.4
	3) สไลด์และเอกสารแจกเข้าใจง่ายหรือไม่	3.2
	4) การอบรมเข้าใจยากหรือไม่	3.2
	5) คุณมีส่วนร่วมในการอภิปรายมากเพียงใด	3.6
4. กรณีศึกษาของญี่ปุ่นที่มีคุณค่า และการอภิปรายกลุ่มย่อย 3	1) คุณเข้าใจเนื้อหาการอบรมมากเพียงใด	3.5
	2) คำอธิบายเข้าใจง่ายหรือไม่	3.6
	3) สไลด์และเอกสารแจกเข้าใจง่ายหรือไม่	3.3
	4) การอบรมเข้าใจยากหรือไม่	3.3
	5) คุณมีส่วนร่วมในการอภิปรายมากเพียงใด	3.7

หมายเหตุ – 5: สูงมาก (เห็นด้วยกับคำถาม) 1: ต่ำมาก (ไม่เห็นด้วยกับคำถาม)

การผนวกการทดลองปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการการปรับปรุงในหลักสูตรการอบรมได้รับการประเมินด้วยความชื่นชม แต่ละกลุ่มมีการอภิปรายที่เร้าใจ เพราะใช้การบรรยายที่เป็นตัวอย่างจากต่างประเทศเป็นหัวข้อการอภิปรายก่อนการอภิปรายกลุ่มย่อย และมีการให้คำชี้แนะเพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมแสดงความคิดเห็นอย่างยืดหยุ่นและอิสระโดยไม่จำกัดอยู่ภายใต้ภาวะการณ์ที่บีบคั้นจริงๆ

มาตรการที่เสนอเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs รวมถึงการใช้ระบบภาษีอากรที่มีเงื่อนไขพิเศษ เงินกู้ธนาคารที่ส่งเสริมธุรกิจ SMEs การให้รางวัลบริษัทและสำนักงานบัญชีดีเด่น และรายละเอียดที่เป็นรูปธรรมของมาตรการเหล่านี้ถูกนำไปพิจารณาระหว่างการอภิปรายกลุ่มย่อย ขณะนี้ กพร. กำลังพิจารณาเริ่มใช้มาตรการทั่วไปที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาของ การทดลองปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการแจกรางวัลให้สำนักงานบัญชีดีเด่น หวังว่าจะมีความพยายามเพื่อวางแผนมาตรการที่เป็นรูปธรรมที่จะดำเนินการต่อไปจากประสบการณ์การทดลองปฏิบัติงาน

ในเวลาเดียวกัน เป็นโชคไม่ดีที่ผู้เข้าอบรมจำเป็นต้องออกจากห้องอบรมบ่อยๆ เพราะการทำงานที่ยุงเหยิงที่ สกธ. สภาพการณ์เช่นนี้ทำให้ประสิทธิผลของการอบรมด้อยลงไป และเป็นปัญหาให้ขบคิดหาวิธีแก้ไขสำหรับการอบรมในอนาคต

(6) การประเมินผลทั่วไปของการอบรมเจ้าหน้าที่ของสำนักกำกับดูแลธุรกิจ

1) วิธีการประเมิน

มีความพยายามที่จะประเมินว่า การอบรมที่จัดขึ้นในช่วงเวลาเกินกว่าหนึ่งปีครึ่งส่งผลกับพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ สกธ. ที่เข้าร่วมอบรมอย่างไร (การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม) และการอบรมมีคุณประโยชน์กับการปรับปรุงการทำงานของพวกเขายังไง (การเปลี่ยนแปลงการทำงาน)

หลักสูตรการอบรมทั้งหมดแบ่งเป็นการอบรมขั้นต้นและการอบรมขั้นสูง และผู้เข้าอบรมได้รับการร้องขอให้ประเมิน “ประโยชน์ของการอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของพวกเขา” และ “ประโยชน์ของการอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานของพวกเขา” โดยเลือกให้ระดับหนึ่งในห้าระดับพร้อมกับแสดงความคิดเห็น ก่อนเขียนคำตอบบนใบประเมิน มี ก า ร อ ธิ บ า ย ไ้ ให้ผู้เข้าอบรมเข้าใจแนวความคิดของทฤษฎีพื้นฐาน (โมเดลการประเมินสี่ระดับของมิสเตอร์ เคิร์ก แพททริก¹⁴ เพื่อนำมาใช้ประเมินการอบรม

¹⁴ โมเดลนี้ประเมินการอบรมเป็นสี่ระดับ ได้แก่ ปฏิกริยา การเรียนรู้ พฤติกรรม และผลลัพธ์

2) ผลการประเมิน (จำนวนผู้เข้าอบรมที่เลือกแต่ละระดับคะแนน)

(หน่วย:คน)

ระดับคะแนน	ขั้นพื้นฐาน		ขั้นสูง	
	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	การเปลี่ยนแปลงการทำงาน	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	การเปลี่ยนแปลงการทำงาน
5	3	2	0	0
4	17	16	14	16
3	12	17	15	15
2	6	3	9	7
1	0	0	2	2
รวม	38	38	40	40
ค่าเฉลี่ย	3.4	3.4	3.0	3.1

หมายเหตุ – การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงระดับคุณประโยชน์ของการอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่แต่ละคน การเปลี่ยนแปลงการทำงานแสดงระดับคุณประโยชน์ของการอบรมต่อการเปลี่ยนแปลงการทำงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ความหมายของคะแนนแต่ละระดับ – 5 (สำคัญมาก) 3 (ปานกลาง) และ 1 (น้อยมาก) ผู้เข้าอบรมสามารถเลือกคะแนนปานกลาง (4 หรือ 2)

ภาคผนวก 30 รวบรวมข้อคิดเห็นจริงจากผู้เข้าอบรม ในกรณีของการอบรมขั้นพื้นฐาน ข้อคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเชิงบวก รวมทั้งคำกล่าวว่า “การศึกษามาตรฐานการบัญชีทำให้ผมตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ซึ่งนำไปสู่แนวทางการทำงานที่คล่องตัวมากขึ้น” และ “การอบรมช่วยให้ผมสามารถให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีได้ดีกว่าเดิม” ผลการประเมินการอบรมขั้นสูงเป็นเชิงบวกด้วยเช่นกัน เพราะว่าการศึกษาความรู้เป็นผลดีกับการปรับปรุงการทำงานและประสิทธิภาพ ข้อคิดเห็นจริงที่ได้รับ อาทิ “การอบรมพัฒนาประสิทธิภาพในการคัดเลือกบริษัทเป้าหมายสำหรับการตรวจสอบ” และ “การอบรมช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ๆ สำหรับการตรวจสอบและการวางแผนงาน”

3) การวิเคราะห์ผลการประเมิน

ผู้ประเมินประกอบด้วยทุกคน ตั้งแต่ผู้บริหารกองจนถึงเจ้าหน้าที่ใหม่ ซึ่งเข้าร่วมการอบรมถึงแม้ว่าพวกเขาจะมีสิ่งที่เหมือนกัน นั่นคือ ทุกคนเป็นผู้เชี่ยวชาญการบัญชี พวกเขาแตกต่างกันมากในแง่ อายุ ประสบการณ์ ความรู้ และสาขางาน ผลการประเมินที่ได้กล่าวข้างต้นได้รับการวิเคราะห์โดยคำนึงถึงความหลากหลายในแง่ประสบการณ์ ฯลฯ และสุดท้ายก็ได้ผลสรุปของการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

การอบรมขั้นพื้นฐานได้รับการประเมินจากผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ว่าเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง (การปรับปรุง) พฤติกรรมและการทำงานของพวกเขา สันนิษฐานว่าเป็นเพราะผู้เข้าอบรมแตกต่างกันเล็กน้อยทั้งในแง่ความรู้ที่มีอยู่และความสนใจในเนื้อหาวิชาการอบรม ไม่ว่าจะ

จำนวนปีทำงานแตกต่างกันอย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุเพ่งกำหนดมาตรฐานการบัญชีเมื่อไม่นานมานี้ ถึงตรงนี้ เชื่อได้ว่าการคัดเลือกหัวข้อมาตรฐานการบัญชีสำหรับการอบรมอย่างรอบคอบในระยะเวลาสำรวจเบื้องต้นส่งผลดีกับผลลัพธ์ของการอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ

การอบรมขั้นสูงได้รับการประเมินในเชิงบวกโดยเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์มากเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ก็ดี สังเกตได้ว่าเจ้าหน้าที่บางคนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าสนใจการอบรมทักษะนี้น้อยกว่า โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่อายุน้อยหลายคนรู้สึกลำบากใจในการเชื่อมโยงการอบรม “การทดลองปฏิบัติงานเกี่ยวกับมาตรการที่ออกแบบเพื่อปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs” กับการทำงานในปัจจุบันของพวกเขา เนื่องจากพวกเขายังไม่ได้ทำงานถึงระดับกำหนดมาตรการด้วยตัวเอง

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

(1) ขอบเขตของกิจกรรมและผลการประเมินทั่วไป

การสัมมนาและหลักสูตรการอบรมที่ออกแบบเพื่อเอื้อต่อการใช้บังคับของพระราชบัญญัติการบัญชี ได้รับการวางแผนและดำเนินการร่วมกับ กพช. หัวข้อได้รับการคัดเลือกโดยพิจารณาถึงความจำเป็นท่ามกลางสถานการณ์ปัจจุบันในไทย และความยากลำบากที่ กพช. กระทำการนี้โดยลำพัง โดยให้การอบรมหน่วยงานร่วมโครงการในหัวข้อ “ระเบียบปฏิบัติและระบบเกี่ยวกับการบัญชีในญี่ปุ่น” ซึ่งจัดขึ้นสำหรับเจ้าหน้าที่ กพช. หกคนในเดือนตุลาคม 2547 และการใช้โอกาสอื่น ๆ มีการจัดการอบรมเจ้าหน้าที่ กพช. ตามหัวข้อที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า

จากการติดตามโดยคณะทำงานที่มุ่งเน้นความต่อเนื่องของกิจกรรมที่แนะนำในงานสัมมนา ฯลฯ มีการบรรลุความสำเร็จที่สำคัญ ประกอบด้วย การเริ่มจัดกิจกรรมด้วยทุนส่วนตัวโดยบุคลากรไทยที่เกี่ยวข้องกับ XBRL และหลักสูตรอบรมสำหรับสำนักงานบัญชี

ตาราง 3-8 รายการกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

หัวข้อ (วันที่/จำนวนผู้เข้าร่วม)	สาระสำคัญ	ความสำเร็จ/ผลกระทบ
งานสัมมนาเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และงานสัมมนาโต๊ะกลม (19 พฤศจิกายน 2547/ 529 คน)	แนะนำแนวโน้มในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs โดยเน้นการนำเสนอเอกสารข้อคิดเห็นที่จัดทำโดย IASB และการตรวจสอบประเด็นที่เกี่ยวข้องในไทย	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ยกระดับความรู้ความเข้าใจถึงความจำเป็นของมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs <input type="checkbox"/> ความสนใจเพิ่มขึ้นในเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นโครงการของ IASB
งานสัมมนา XBRL และงานสัมมนาโต๊ะกลม (7 กรกฎาคม 2548/ 165 คน)	แนะนำและอภิปรายการนำเอา XBRL มาใช้ในไทย	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ XBRL <input type="checkbox"/> การมีส่วนร่วมของ SET ในการประชุม XBRL ระดับนานาชาติ
หลักสูตรอบรมสำหรับสำนักงานบัญชี (15 กันยายน 2548/ ประมาณ 250 คน)	หลักสูตรอบรมที่วางรูปแบบเพื่อปรับปรุงการบริหารธุรกิจของสำนักงานบัญชีขนาดกลางและขนาดย่อม โดยเน้นการนำเสนอกรณีศึกษาของ TKC ในญี่ปุ่น	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> การเดินทางไปทัศนศึกษาที่ TKC ด้วยทุนส่วนตัว <input type="checkbox"/> การสร้างเครือข่ายสำนักงานบัญชีให้แข็งแกร่ง
งานสัมมนา IFRS และงานสัมมนาโต๊ะกลม (25 พฤศจิกายน 2548/ประมาณ 600 คน)	แนะนำแนวโน้มล่าสุดของ IASB และอภิปรายปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้มาตรฐานการบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> <input type="checkbox"/> ความสนใจในกิจกรรมของ IASB เพิ่มขึ้น

- (2) การสัมมนาเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และการสัมมนาโต๊ะกลม การสัมมนานี้จัดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายถึงแนวโน้มของ IASB และปัญหาในไทยเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ซึ่งกลายเป็นประเด็นสำคัญในไทย เพื่อก่อให้เกิดการอภิปรายที่เกี่ยวข้องในวงกว้าง

ในการสัมมนาช่วงเช้า มีสเตอร์พอล แพคเตอร์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในโครงการของ IASB เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายเรื่องแนวโน้มในต่างประเทศ โดยนำเสนอเรื่อง “ทัศนะเบื้องต้นเรื่องมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs” ซึ่งเป็นเอกสารข้อคิดเห็นที่จัดทำโดย IASB ในเวลาเดียวกัน มีการกล่าวถึงนโยบายการบัญชีของ กพธ. ในช่วงหลัง (อ่านโปรแกรมสัมมนาในภาคผนวก 32) ในงานสัมมนานี้ มีการบริการล่ามแปลทันทีเป็นภาษาอังกฤษและไทยด้วย

หลังจากการสัมมนา มีการจัดงานสัมมนาโต๊ะกลม โดยมีสเตอร์พอลและผู้ที่คลุกคลีกับเรื่องมาตรฐานการบัญชีอย่างใกล้ชิดเข้าร่วมในการสนทนา (อ่านรายชื่อผู้ร่วมสัมมนาในภาคผนวก 33) มีการจัดช่วงคำถาม-คำตอบที่มีชีวิตชีวาซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่คุณพอลนำเสนอในช่วงเช้า พร้อมกับการถกกันเรื่องการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ในไทย

กิจกรรมเหล่านี้เพิ่มพูนการรับรู้เกี่ยวกับโครงการ IASB ในไทย ระหว่างการสัมมนาภาษาถิ่นประชาชน สวบ. ในเดือนกันยายน 2548 ได้เรียนรู้ว่า สวบ. กำลังวางแผนพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับ SMEs ในไทยโดยอิงกับมาตรฐานการบัญชีของ IASB สำหรับธุรกิจ SMEs¹⁵

- (3) การสัมมนาเกี่ยวกับ XBRL (eXtensible Business Reporting Language) และการสัมมนาโต๊ะกลม

งานสัมมนาและงานสัมมนาโต๊ะกลมนี้ ซึ่งได้เชิญผู้เกี่ยวข้องมาร่วมงาน จัดขึ้นเพื่อประชาสัมพันธ์ XBRL อันเป็นโอกาสเปิดตัวกิจกรรมสนับสนุนที่จะตามมาเพื่อขยายการใช้งานในไทย เนื่องจาก สวบ. จะมีบทบาทสำคัญกับกิจกรรมในอนาคต กพธ. และ สวบ. จึงจัดกิจกรรมเหล่านี้ร่วมกัน

XBRL เป็นภาษาคอมพิวเตอร์ประเภทหนึ่งที่สนองจุดมุ่งหมายของการรายงานทางการเงิน ซึ่งดึงดูดความสนใจอย่างมากในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ลักษณะพิเศษของภาษานี้อยู่ที่ความสามารถในการขยายการใช้งานด้วยกฎบางอย่าง ซึ่งทำให้ภาษานี้ใช้งานได้ง่าย ในปัจจุบัน กิจกรรมพัฒนาและเผยแพร่กำลังก้าวหน้าไปในกว่า 20 ประเทศทั่วโลก เนื่องจากหน่วยงานการบัญชีระดับชาติ

¹⁵ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 IASB เปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “มาตรฐานการบัญชีสำหรับวิสาหกิจที่ไม่ต้องรับผิดชอบสาธารณะ”

และ IASB สนับสนุนการเผยแพร่ภาษานี้ในวงกว้างอย่างแข็งขัน บัดนี้ โดยพฤตินัย XBRL กลายเป็นมาตรฐานสากลสำหรับการรายงานทางการเงินโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ในการสัมมนาช่วงเช้า มีสเตอร์อิชิ วาตานาเบ้ รองประธานของ XBRL ญี่ปุ่น มีสเตอร์เคิร์ต แรมิน ประธานของ XBRL International และผู้เชี่ยวชาญ XBRL คนอื่นได้รับเชิญเป็นวิทยากรเพื่อบรรยายถึงสาระสำคัญ กลยุทธ์การเปิดตัว และกรณีตัวอย่างการเปิดตัวในญี่ปุ่น รวมทั้งเพื่อสาธิตระบบ (อ่านโปรแกรมสัมมนาในภาคผนวก 34) มีการบริการล่ามแปลทันทีเป็นภาษาอังกฤษและไทยในงานสัมมนาครั้งนี้

หลังจากงานสัมมนา มีการจัดสัมมนาโต๊ะกลมโดยมีผู้เกี่ยวข้องกับ XBRL และตัวแทนขององค์กรในไทยที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมด้วย (อ่านรายชื่อผู้ร่วมสัมมนาในภาคผนวก 35) มีช่วงคำถาม-คำตอบ และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างคึกคักเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เช่น ข้อได้เปรียบของการแนะนำ XBRL ในไทย อุปสรรคและกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการรับรอง XBRL ในไทย

ก่อนเริ่มโครงการ TA แทบไม่มีใครรู้จัก XBRL ในไทย แต่กิจกรรมที่ได้ดำเนินการกระตุ้นความสนใจ XBRL ในท้องถิ่นให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ซึ่งก่อให้เกิดการเริ่มกระบวนการพิจารณาการเปิดตัว XBRL จริงๆ ในประเทศไทย¹⁶

SET ส่งคณะผู้แทนจำนวนเจ็ดคนไปร่วมงานประชุม International XBRL Conference ครั้งที่ 12 ที่โตเกียว เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 ข้อเท็จจริงที่ว่าคณะผู้แทนนี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ XBRL เพิ่มขึ้นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้องกับ XBRL ในประเทศอื่นนับว่าเป็นความสำเร็จที่พิเศษของโครงการ TA

- (4) หลักสูตรอบรมสำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชี
- เนื่องจากธุรกิจ SMEs จำนวนมากวางใจให้สำนักงานบัญชีรับผิดชอบงานทำบัญชี การพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชีจึงสำคัญอย่างยิ่งในการปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs ในอดีต กพร. ได้จัดการอบรมสำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชีราว 300 ราย และได้มีมติให้ สกธ. รับผิดชอบหน้าที่นี้แทนและดำเนินงานนี้หลังจากการปรับโครงสร้างของ สกธ. เมื่อมีนาคม 2548

¹⁶ ระหว่างการสัมภาษณ์สภาวิชาชีพบัญชีในเดือนกันยายน 2548 ได้ทราบว่า SET กำลังพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะแนะนำโครงการรับรอง XBRL กับบริษัทจำนวน 50 แห่งที่ติดอันดับมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดสูงสุด

เนื่องจากการบรรยายของผู้บริหารจาก TKC¹⁷ ระหว่างการอบรมหน่วยงานร่วมโครงการภายใต้โครงการ TA ปลุกเร้าความสนใจอย่างจริงจังของ กพท. ในส่วนของวิธีการที่ TKC นำมาใช้

ได้มีการตัดสินใจจัดหลักสูตรอบรมสามวัน โดยเน้นการนำเสนอกรณีศึกษาของ TKC เป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นหลักสูตรขั้นสูงสำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชีที่เคยร่วมในการอบรมที่จัดขึ้นโดย กพท. ในอดีต (อ่านโปรแกรมการอบรมในภาคผนวก 36)

สำหรับหลักสูตรอบรมนี้ คุณโคจิ ซากาโมโต้ นักบัญชีรับอนุญาต มิสเตอร์ อิซูกะ ประธานของ TKC และผู้เชี่ยวชาญการบัญชีคนอื่นจาก TKC ได้รับเชิญให้เดินทางมาจากญี่ปุ่นเพื่ออธิบายถึงความพยายามที่ไม่เหมือนใครของ TKC เช่น การตรวจสอบบัญชีภาคสนามรายเดือน ฯลฯ นอกจากนี้

มีการถกกันอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาในทางปฏิบัติระหว่างการอภิปรายกลุ่มโดยเจ้าของสำนักงานบัญชีในญี่ปุ่นและไทย นอกจากนี้ หลังจากการบรรยาย ได้จัดให้มีการอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อการบรรยาย การแนะนำกรณีศึกษาขั้นสูงในไทย และการแนะนำแนวทางปฏิบัติงานสำหรับสำนักงานบัญชี (ข้อ 3.4) ซึ่งได้กำหนดขึ้นภายใต้โครงการ TA ในงานสัมมนา นี้ มีการบริการแปลคำบรรยายของคนญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยที่ละเอียดอ่อน

การอบรมนี้มีผลมากพอสมควรกับผู้เข้าอบรมและปลุกเร้าให้เกิดความยินยอมพร้อมใจที่จะปรับปรุงงานจัดทำบัญชีโดยใช้กรณีตัวอย่างของญี่ปุ่นเป็นข้อมูลอ้างอิง ผลดังกล่าวประจักษ์ชัดด้วยข้อเท็จจริงที่ว่ามีการจัดการเดินทางไปทัศนศึกษาที่ TKC เมื่อพฤศจิกายน 2548 โดยผู้เดินทางจำนวน 21 คนเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ด้วยความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับวิธีการของ TKC ในหมู่เจ้าของสำนักงานบัญชีที่ได้มีส่วนร่วมในหลักสูตรอบรม

(5) การสัมมนา IFRS และงานสัมมนาโต๊ะกลม

ผู้ทำงานในวิชาชีพบัญชีหลายคน เช่น CPA และผู้ทำบัญชี ได้รับเชิญมาที่งานสัมมนาและงานประชุมนี้ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ IFRS ซึ่งมีอิทธิพลกับ TAS อย่างมหาศาลและเพื่อปลุกเร้าความสนใจของผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีในกิจกรรมระหว่างประเทศ กพท. และ สวบ. เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดงานเหล่านี้ เนื่องจากพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีระบุว่า สวบ. มีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการบัญชี

¹⁷

TKC เป็นเครือข่ายของสำนักงานบัญชีในประเทศญี่ปุ่น และได้ร่วมจัดการอบรมของโครงการ TA ในเดือนตุลาคม 2548

ในการสัมมนาช่วงเช้า คุณทัตชุมิ ยามาตะ กรรมการของ IASB ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับกิจกรรมล่าสุดและแก่นความคิดหลักของ IASB ประธานของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของ สวบ. อธิบายถึงนโยบายเกี่ยวกับการกำหนด TAS (อ่านโปรแกรมสัมมนาในภาคผนวก 37) มีการบริการล่ามแปลทันทีเป็นภาษาอังกฤษและไทยที่งานสัมมนา

หลังจากการสัมมนา มีการจัดสัมมนาโต๊ะกลมโดยคุณยามาตะและผู้คลุกคลีกับการกำหนดมาตรฐานการบัญชีอย่างใกล้ชิดเข้าร่วมด้วย (รายชื่อผู้ร่วมสนทนาในภาคผนวก 38) ระหว่างการประชุม มีการอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติในการแนะนำมาตรฐานการบัญชี

เนื่องจากแท้จริงแล้ว TAS มีพื้นฐานมาจาก IFRS มีความหวังว่าผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีในไทยจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับกระบวนการกำหนดมาตรฐานที่ IASB เชื่อว่างานสัมมนาและงานสัมมนาโต๊ะกลมจะเป็นโอกาสแรกสำหรับการผสมความร่วมมือระหว่าง กพธ./สวบ. และ IASB อย่างใกล้ชิดต่อไป

4. ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 สำหรับ CPD

งานที่ต้องทำเพื่อกำหนดข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 สำหรับฝ่ายบริหารระบบ CPD มุ่งเน้นสองด้าน (1) งานระดับปฏิบัติงานที่รับรองว่าระบบจะมีการจัดการอย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับกรณีของข้อเสนอแนะครั้งที่ 1 เมื่อสิงหาคม 2547 และ (2) งานวิเคราะห์จากการมองการณ์ไกลสำหรับการพัฒนาแนวทางปฏิบัติในอนาคต ในกรณีของข้อเสนอแนะครั้งที่ 1 ประการแรก แนวทางปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบระหว่างสถานะในอนาคตที่เป็นเป้าหมาย (กรณีสัมฤทธิ์ผล) และสถานะที่ต้องหลีกเลี่ยง (กรณีล้มเหลว) เพื่อบ่งชี้ปัจจัยหลักสำหรับความสำเร็จ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะมาตรการที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับปัจจัยสู่ความสำเร็จแต่ละประการ ดังนั้น จึงขอแนะนำมาตรการที่เป็นรูปธรรมสำหรับสามปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จดังต่อไปนี้

- (1) การสร้างสิ่งจูงใจที่ดึงดูดให้เข้าร่วม CPD
- (2) การลดภาระในการเข้าร่วม CPD
- (3) การประชาสัมพันธ์ระบบ CPD ที่เพียงพอ

ตาราง 4-1 “สถานการณ์ที่ต้องให้ความสนใจ” และ “สถานการณ์ที่ต้องหลีกเลี่ยง” เกี่ยวกับ CPD

	ผู้ทำบัญชี	สถาบันการศึกษาที่ร่วมพัฒนา CPD: (E/I)	ผู้บริหารของนิติบุคคล
สถานการณ์ที่ต้องให้ความสนใจ	<ul style="list-style-type: none"> • แสดงความสนใจจริงจังกับ CPD ว่าเป็นวิธีการพัฒนาและกระตุ้นประสิทธิภาพของตนเอง • การเลือกหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับประสิทธิภาพของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> • ดำเนินการเกี่ยวกับ CPD อย่างแข็งขันเพราะเห็นว่าเป็นโอกาสทางธุรกิจ • การปรับปรุงคุณภาพของการอบรมจากการแข่งขันระหว่าง E/I รวมทั้งสถาบันการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ • การเปิดหลักสูตรอบรมที่หลากหลายทั้งในแง่คุณภาพและค่าอบรม 	<ul style="list-style-type: none"> • การสนับสนุนผู้ทำบัญชีในแง่การจัดสรรเวลาและค่าใช้จ่าย โดยเห็นพ้องว่า CPD เป็นวิธีการปรับปรุงคุณภาพของงานทำบัญชีและดึงดูดผู้ทำบัญชีที่เก่งๆ
สถานการณ์ที่ต้องหลีกเลี่ยง	<ul style="list-style-type: none"> • ความล้มเหลวในการปฏิบัติตามพันธะของ CPD เนื่องจากค่าใช้จ่ายหรือเหตุผลอื่น • การเลือกแต่หลักสูตรที่ไม่แพงและระยะสั้น จากมุมมองที่คิดว่า CPD เป็นเพียงข้อผูกพันที่เป็นภาระหนัก 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่สมัครเป็นสถาบันรับอนุญาตเพราะว่าไม่ชอบงานเอกสารที่เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วม CPD • การขาดแคลนสถาบันและหลักสูตรที่อบรม CPD • การไม่มีส่วนร่วมของสถาบันการศึกษาที่ไม่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ไม่แสดงความสนใจหรือการสนับสนุนมากนัก ด้วยความคิดที่ว่า CPD สำหรับผู้ทำบัญชีไม่มีความสัมพันธ์ได้กับผลประโยชน์ของบริษัท

	ผู้ทำบัญชี	สถาบันการศึกษาที่ร่วมพัฒนา CPD: (E/I)	ผู้บริหารของนิติบุคคล
	<ul style="list-style-type: none"> • การจัดการอบรมที่ไม่ได้จัดโดยไม่คำนึงถึงความจริง 		

ข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมที่อธิบายด้านล่างพิจารณาถึงสถานะของการแนะนำหลักสูตร CPD ระหว่างเวลานับจากเดือนตุลาคม 2547 เมื่อหลักสูตรแรกของ CPD ได้รับการอนุมัติเมื่อกรกฎาคม 2548 และสะท้อนปัญหา ข้อเสนอ และข้อคิดเห็นที่มาจากเจ้าหน้าที่แนวหน้าที่ติดต่อกับผู้รับบริการโดยตรงระหว่างการสัมภาษณ์หลายครั้งกับผู้ให้บริการการอบรม CPD

(1) การเสริมสร้างสิ่งจูงใจการเข้าร่วมใน CPD

1) การเสริมสร้างสิ่งจูงใจสำหรับพนักงานวิชาชีพบัญชีให้ร่วมจัดการอบรม

ขณะที่การสร้างสถานการณ์ซึ่งพนักงานวิชาชีพบัญชีที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากร CPD เป็นสิ่งที่สมควรกระทำ เพื่อให้มีการเสนอหลักสูตร CPD ที่เน้นภาคปฏิบัติ ควรเริ่มแนะนำสิ่งจูงใจสำหรับพนักงานวิชาชีพบัญชีเพื่อโน้มน้าวให้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรอบรม CPD สิ่งจูงใจที่พอคิดได้มีดังนี้

- การเพิ่มการจัดการหลักสูตร CPD ที่มีประโยชน์สำหรับเจ้าหน้าที่ในฝ่ายและบุคคลภายนอกที่สอดคล้องกับเงื่อนไขของระบบการให้รางวัลสำนักงานบัญชีดีเด่น กพร. กำลังพิจารณาการเริ่มแนะนำการจัดการจัดหา
- การเพิ่มกลไก ซึ่ง CPA ทำหน้าที่เป็นวิทยากร CPD สำหรับการอบรมผู้ทำบัญชี ได้รับหน่วยกิต CPD กับระบบ CPD สำหรับ CPA การแนะนำสิ่งนี้กำลังอยู่ในขั้นวางแผนสำหรับในอนาคต ด้วยวิธีการเช่นนี้ คาดได้ว่าวิทยากรเองก็จะได้รับผลจากการอบรม กพร. และ สวบ. ฯลฯ จะช่วยเหลือกันในการทำงานบริหารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปกติผู้ให้บริการอบรม CPD เป็นผู้จัดการเอง เพื่อลดภาระงานที่วิทยากร CPD ต้องรับผิดชอบ

(2) การลดภาระการมีส่วนร่วมใน CPD

1) การลดภาระของผู้ให้บริการจัดการอบรม CPD

ก) การเจรจาระหว่าง กพธ. กับผู้จัดการอบรมหลักสูตร CPS เพื่อจัดการอบรม CPS ในส่วนภูมิภาค

ผู้จัดการอบรมหลักสูตร CPS หลายรายได้ระบุว่า การจัดการอบรมในลักษณะนี้ในส่วนภูมิภาคนั้นเป็นไปได้ยาก เพราะมีความไม่แน่นอนเกี่ยวกับการประมาณจำนวนคนที่ จะเข้ารับการอบรม และรายได้ที่จะได้ตอบแทนว่าจะคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ กพธ. ควร จะให้การสนับสนุนผู้จัดการอบรมเหล่านี้ในการออกไปจัดการอบรมในส่วนภูมิภาคด้วย การแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับวันที่ สถานที่ และจำนวนผู้ร่วมงานที่คาดหวัง ฯลฯ ของ การสัมมนาในภูมิภาคที่จัดโดย กพธ. ให้แก่ผู้ให้บริการอบรม CPD ล่วงหน้า ขณะที่การ แจ้งข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้ให้บริการอบรม CPD รับรู้จำนวนผู้ร่วมงานคร่าว ๆ และ ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า วิธีนี้น่าจะกระตุ้นผู้ให้บริการอบรม CPD เตรียมงาน สัมมนาในช่วงใกล้เคียงกับการสัมมนาของ กพธ. (ในภูมิภาค ผู้เข้าอบรมหลักสูตร CPD มักเดินทางมาจากจังหวัดใกล้เคียงหรือพื้นที่ห่างไกลเนื่องจากโอกาสการอบรมมีไม่มาก นั้น)

ข) การเก็บเอกสารการจัดการที่เกี่ยวข้องกับ CPD เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

ผู้ให้บริการอบรม CPD เผยถึงภาระหนักอึ้งในการจัดพื้นที่ไว้สำหรับเอกสารทาง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ CPD และได้ร้องขอการอนุมัติการจัดเก็บเอกสารเหล่านี้ใน รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ตามประกาศของ กพธ. ผู้ให้บริการเหล่านี้มีพันธะผูกพันที่ต้อง เก็บรักษาเอกสารดังกล่าวเป็นเวลาห้าปี เรื่องนี้เป็นปัญหาซึ่งผู้ให้บริการอบรม CPD หลายรายต้องประสบในอนาคต และมีข้อเสนอแนะให้พิจารณาความเป็นไปได้ของ การเก็บรักษาเอกสารดังกล่าวในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างจริงจัง จริงๆ ไม่ จำเป็นต้องเอ่ยถึง ก็ได้ การอนุญาตการเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ไม่ควรนำไปสู่ สถานการณ์ที่พฤติกรรมผิดกฎหมาย (เช่น พฤติกรรมฉ้อฉลในการสร้างหลักสูตร อบรมที่ไม่มีอยู่จริงด้วยการดัดแปลงข้อมูล) อาจกระทำได้ง่ายเพื่อป้องกันไม่ ให้เกิดเหตุเช่นนี้ มาตรการหนึ่งที่น่าทำได้คือ การแนะนำระบบประกาศล่วงหน้าสำหรับ การจัดเก็บเอกสารกฎหมายสำคัญเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์โดยอนุมัติให้เฉพาะผู้ ให้บริการอบรม CPD ที่น่าเชื่อถือ

2) การลดภาระของผู้ทำบัญชี

ก) การอนุญาตการเรียนรู้ด้วยตนเอง

เค้าโครงของหลักสูตร CPD แบบเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่ง กพร. กำลังเตรียมการในปัจจุบัน (ณ พฤษภาคม 2548) และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องโดยคณะทำงานมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตาราง 4-2 ร่างแผนหลักสูตร CPD แบบเรียนรู้ด้วยตนเองของ กพร. และข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน

วัตถุประสงค์	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทำบัญชีเลือกเรียนหลักสูตรอบรม CPD ที่สะดวกและไม่แพง</p> <p>(ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน)</p> <p>เพื่อส่งเสริมผู้ทำบัญชีในภูมิภาค ซึ่งมีผู้ให้บริการอบรม CPD จำนวนไม่มากนักและเปิดโอกาสให้ผู้ทำบัญชีเลือกหลักสูตรที่ไม่แพง จากมุมมองเชิงสถาบัน โดยหลักการผู้ให้บริการอบรม CPD ในภาคเอกชนควรจัดเตรียมหลักสูตร และควรพิจารณาหลักสูตรเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นมาตรการเฉพาะกาลจนกว่าหลักสูตร CPD ที่จัดโดยภาคเอกชนจะกระจายไปทั่วประเทศ และผู้สนใจสามารถสมัครเรียนได้สะดวก</p>
เนื้อหา	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>ผู้เข้าอบรมจะศึกษาวิชาที่กำหนดล่วงหน้าสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง แล้วเข้ารับการทดสอบที่จัดทั่วประเทศ</p> <p>โดย กพร. และได้รับหน่วยกิตอบรม CPD ตามคะแนนที่ทำได้</p>
วิชาสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>บัญชี : มาตรฐานการบัญชี บัญชีต้นทุน</p> <p>การสอบบัญชี : มาตรฐานการสอบบัญชี</p> <p>กฎหมายที่เกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี :</p> <p>พระราชบัญญัติการบัญชี พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ประมวลกฎหมายพาณิชย์</p> <p>พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด ประมวลรัษฎากร และพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์</p>
การทดสอบ	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>ระยะเวลา : สามชั่วโมง มีคำถามแบบปรนัย 60 ข้อ ประกอบด้วยคำถามง่าย 20 ข้อ คำถามปานกลาง 20 ข้อ คำถามค่อนข้างยาก 20 ข้อ มีเวลาคำถามละสามนาที</p> <p>(ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน)</p> <p>ระยะเวลาสามชั่วโมง มีคำถามแบบปรนัย 36 ข้อ ประกอบด้วยคำถามง่าย 12 ข้อ คำถามยากปานกลาง 12 ข้อ คำถามค่อนข้างยาก 12 ข้อ มีเวลาคำถามละห้านาที *1</p> <p>คำถามความรู้ทั่วไป : แทนที่จะทดสอบความรู้ของแต่ละคนในส่วนของ การเรียนรู้ คำถามความรู้รอบตัวเน้นกลุ่มหัวข้อ เช่น “มาตรฐานการบัญชีและสินทรัพย์” “มาตรฐานการบัญชีและหนี้สิน เงินทุน ค่าเช่าและมูลค่าตามเวลา ฯลฯ” และ “ประมวลกฎหมายพาณิชย์”</p> <p>“พระราชบัญญัติการบัญชีและพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี” ฯลฯ *2</p>
ระยะเวลาการอบรม	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>คำตอบถูกต้องที่ทำได้ตามเกณฑ์ 60% และ 80% จะได้รับหน่วยกิตอบรม CPD ซึ่งเทียบเท่าสามชั่วโมงและ 4.5 ชั่วโมงตามลำดับ</p>

	<p>(ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน)</p> <p>คำตอบถูกต้องที่ทำได้ตามเกณฑ์ 60% และ 80% จะได้รับหน่วยกิตอบรม CPD ซึ่งเทียบเท่ากับชั่วโมงและเก้าชั่วโมงตามลำดับ การได้รับและการสมัครรับหน่วยกิตอบรม CPD กระทำได้เพียงครั้งเดียวสำหรับแต่ละวิชา</p> <p>อย่างไรก็ดี ผู้ไม่ผ่านการทดสอบ (ผู้ทำคะแนนต่ำกว่า 60%) มีสิทธิสอบใหม่ได้สองครั้งภายในหนึ่งปี สถานภาพการปฏิบัติตามข้อบังคับนี้ถูกตรวจสอบโดยอัตโนมัติด้วยระบบการประกาศผล CPD แบบอิเล็กทรอนิกส์ *3</p>
<p>กำหนดเวลาของการทดสอบ</p>	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>ปีละหกครั้ง จัดในเดือนมกราคม มีนาคม พฤษภาคม กรกฎาคม กันยายน และพฤศจิกายน</p> <p>(ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน)</p> <p>การทดสอบครั้งแรกควรจัดก่อนสิ้นปี 2548 อาจเป็นธันวาคม หลังจากนั้น ควรจัดการทดสอบปีละสามครั้ง โดย</p> <p>จัดในเดือนมีนาคม กรกฎาคม และพฤศจิกายน ควรประกาศวันที่และสถานที่สอบให้รับรู้ทั่วกันอย่างน้อยหนึ่งเดือนก่อนวันสอบ *4</p>
<p>ค่าธรรมเนียมและสถานที่สอบ</p>	<p>(แผนของ กพร.)</p> <p>ค่าธรรมเนียม 200 บาท สกธ. และสำนักงาน กพร. ในภูมิภาคจะจัดการเรื่องสถานที่สอบ จะมีการพิจารณาการสอบแบบออนไลน์ในอนาคต</p> <p>(ข้อเสนอแนะจากคณะทำงาน)</p> <p>สำนักงาน กพร. ในภูมิภาคควรจัดการเรื่องสถานที่สอบตามคำแนะนำของ สกธ. การทดสอบครั้งแรกควรจัดที่สถานที่สอบ 20 แห่ง ประกอบด้วยสำนักงานใหญ่ กพร. ในกรุงเทพฯ และสำนักงานในภูมิภาค ควรเลือกกลุ่มจังหวัดที่ไม่มีผู้ให้บริการอบรม CPD ในปัจจุบันแต่มีจำนวนผู้ทำบัญชีค่อนข้างมาก สถานที่สอบจริงควรกระจายออกไป เพื่อให้มีการสอบ ณ สถานที่สอบสี่แห่ง เช่น ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ *5</p> <p>ถ้าหลักสูตรเรียนด้วยตนเองมีสถานะเป็นมาตรการเฉพาะกาลในช่วงแรกของการแนะนำระบบ CPD กพร. แทนไม่มีความจำเป็นต้องพัฒนาการสอบแบบออนไลน์ด้วยตัวเอง</p>

ตาราง 4-3 ข้อเสนอแนะอื่นเกี่ยวกับหลักสูตรเรียนด้วยตนเองจากคณะกรรมการ

<p>ขอบเขตของการทดสอบ; ตำราเรียนที่แนะนำ</p>	<p>ควรประกาศขอบเขตของการทดสอบและตำราเรียนที่แนะนำให้ทราบล่วงหน้า สำนักงาน กพข. แต่ละแห่งในภูมิภาคควรเก็บตำราเรียนทุกเล่มอย่างน้อยตำราละหนึ่งเล่มตลอดเวลา หากมีใครอยากซื้อ ก็สามารถทำได้โดยสะดวก⁶</p>
<p>การแบ่งบทบาทระหว่างสำนักงานใหญ่และสำนักงานในภูมิภาค</p>	<p>ในช่วงแรก สำนักงานใหญ่ควรมีบทบาทชี้้นำในการจัดการทดสอบ แล้วค่อยๆ ถ่ายโอนงานดังกล่าวให้สำนักงานในภูมิภาคต่อไป ในอนาคต การเปิดให้ภาคเอกชนเข้ามาทำสัญญา รับเหมาช่วงการบริหารการสอบจะเป็นทางเลือกหนึ่ง สารสำคัญของงานบริหารคือ (1) การประกาศเนื้อหาของการเรียนด้วยตนเองและการทดสอบให้ทราบทั่วกัน (2) การประกาศวันสอบและสถานที่สอบ ฯลฯ ให้ทราบทั่วกัน (3) งานรับใบสมัครและเก็บค่าสอบ (4) การเตรียม (คัดเลือก) คำถามในข้อสอบและการจัดส่งข้อสอบจากสำนักงานใหญ่ไปยังสำนักงานในภูมิภาค (5) การกำกับดูแลการทดสอบ การรวบรวมกระดาษคำตอบ และการจัดส่งกระดาษคำตอบจากสำนักงานในภูมิภาคไปยังสำนักงานใหญ่ (6) การตรวจให้คะแนนและการเตรียมรายงานผลการทดสอบ และ (7) การประกาศผลการทดสอบให้ผู้สมัครแต่ละคนรับทราบ</p> <p>สำหรับการทดสอบครั้งแรก สำนักงานในภูมิภาคจะดำเนินการตามข้อ (3) และ (5) และสำนักงานใหญ่จะรับผิดชอบงานส่วนอื่นทั้งหมด</p>
<p>ทิศทางในอนาคต</p>	<p>ควรจัดการกิจกรรมที่เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ให้บริการอบรมเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในตลาดการศึกษา และร่วมมือกับ สวบ. ฯลฯ อย่างใกล้ชิด ควบคู่ไปกับการจัดหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองตามเกณฑ์ขั้นต่ำอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดภาระของผู้ทำบัญชีในภูมิภาคที่มีรายได้น้อยในการเข้าอบรมในหลักสูตร CPD</p>

ต่อไปนี้เป็นคำอธิบายถึงเหตุผลที่เป็นรากฐานของข้อเสนอแนะข้างต้นจากคณะกรรมการ

*1, *3

- เมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการเรียนด้วยตนเองที่ได้กล่าวไปแล้ว สมควรแนะนำเงื่อนไขง่าย ๆ ซึ่งรับได้ง่ายโดยผู้ทำบัญชีที่อยู่ในภูมิภาคและมีรายได้น้อย
- ลักษณะของการทดสอบนี้แตกต่างจากการสอบเพื่อรับวุฒิปริญญาตรีหรือการสอบเข้าโรงเรียน กระบวนการเรียนด้วยตนเองสำหรับ CPD สำคัญมากกว่าผลการสอบ
- โดยปกติ การทดสอบนานสามชั่วโมงหมายถึงจำนวนชั่วโมงที่เรียนด้วยตนเองมากกว่าระยะเวลาการสอบหลายเท่า
- คาดว่าความวุ่นวายใจในการสอบนี้คงมีมากพอควร เปรียบเทียบกับการเรียนระหว่างการสัมมนาทั่วไป ควรทำให้ความรู้สึกไม่ยุติธรรมน้อยลงในกลุ่มผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การร้องเรียนน้อยลงจากความรู้สึกเช่นนี้
- ระบบ CPD ในไทยค่อนข้างเข้มงวดเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล ยกตัวอย่างระบบ CPD สำหรับ CPA ในญี่ปุ่นไม่ตรวจสอบผลการเรียนด้วยตนเองอย่างเข้มงวด

*2

- ถ้าจำนวนการทดสอบต่อปีมากเกินไป ในฐานะเป็นผู้จัดการทดสอบ กพร. จะต้องแบกรับภาระหนักในการจัดเก็บและดูแลรักษาข้อสอบและคำตอบปริมาณมหาศาล

*4

- เหตุผลเหมือนกับ *2 ข้อเสนอแนะนี้มุ่งขยายโอกาสการอบรมสำหรับการประกาศผล CPD เป็นครั้งแรก ซึ่งกำลังเรียกความสนใจได้มาก และเพื่อปรับปรุงอัตราส่วนของการปฏิบัติตามข้อผูกพัน ขณะเดียวกัน เนื่องจากหลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองนี้เป็นมาตรการบรรเทา/เฉพาะกาลระหว่างการแนะนำระบบ CPD ในระยะแรก ความถี่ของการสอบควรจำกัดให้น้อยที่สุด ด้วยความถี่ที่ไม่ต้องการรบกวนกิจกรรมของผู้ให้บริการอบรม CPD

*5

- เหตุผลเหมือนกับ *4 ผลการคำนวณจำนวนสถานที่สอบที่กำหนดไว้ (เกณฑ์ขั้นต่ำ) สำหรับการทดสอบ CPD แบบเรียนด้วยตนเองบ่งชี้ให้บรรลุ “อย่างน้อย 30 จังหวัดที่มีผู้ให้บริการอบรม CPD ดำเนินงานอยู่” ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดที่เห็นพ้องกันสำหรับโครงการนี้ ในเดือนพฤศจิกายน 2548 มีจังหวัดที่มีผู้ให้บริการอบรม CPD จำนวน 16 จังหวัด (ผู้ให้บริการ 24 ราย) ซึ่งบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องจัดตั้งสถานที่สอบสำหรับการทดสอบสำหรับ CPD แบบเรียนด้วยตนเองอย่างน้อยอีก 14 จังหวัด

*6

- เนื่องจากความสำคัญกับกระบวนการเรียนด้วยตนเองสำหรับ CPD การกำหนดขอบเขตของการเรียนด้วยตนเองและตำราเรียนที่เหมาะสมอย่างชัดเจนเป็นสิ่งที่เหมาะสมควรทำมาก

*7

- เนื่องด้วยกุญแจสำคัญสำหรับผลสำเร็จของโครงการนี้คือ การจัดการการสอบอย่างเป็นระบบและน่าเชื่อถือทั่วประเทศ สำนักงานใหญ่ควรรับผิดชอบงานส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการทดสอบ

หลักสูตร CPD แบบเรียนด้วยตนเองน่าจะพิสูจน์ตัวเองได้ว่ามีประโยชน์ ไม่เพียงเพื่อส่งเสริมผู้ทำบัญชีในพื้นที่ห่างไกล และ/หรือมีรายได้น้อยเท่านั้น แต่เพื่อกระตุ้นการอบรมผู้ทำบัญชีในหัวข้อที่ผู้ให้บริการอบรม CPD อาจไม่นิยมหรือไม่เปิดสอน ทั้งๆ ที่ กพร. ให้ความสำคัญกับหัวข้อเหล่านั้น

สถาบันนักบัญชีรับอนุญาตแห่งญี่ปุ่นแจกจ่าย “จริยธรรมวิชาชีพสำหรับนักบัญชีรับอนุญาต” ที่จัดทำเป็นซีดีรอมสำหรับ CPD ของ CPA โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (ปกติ CPA แต่ละคนมีอิสระในการตัดสินใจซื้อสื่อการสอนซีดีรอมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง) ในกระบวนการสอนด้วยซีดีรอมนี้ มีการแสดงรหัสลับ และผู้เรียนต้องเขียนรหัสลับพวกนี้ตอนที่มีการประกาศ CPD เพื่อเป็นข้อพิสูจน์ว่าได้ศึกษาเนื้อหาในซีดีรอมครบถ้วนแล้ว

- ข) การสนับสนุนผู้ทำบัญชีที่ไม่คุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ต มีความหวังใญ่ว่า อาจมีผู้ทำบัญชีจำนวนมากที่ไม่คุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตที่จำเป็นสำหรับการประกาศผลการอบรม CPD แบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างน้อยที่สุด กพธ. ควรแนะนำมาตรการดังต่อไปนี้พร้อมกับการประกาศผล CPD ครั้งแรกในช่วงต้นปี 2549 ด้วยเจตนาที่จะช่วยเหลือผู้ทำบัญชีที่ไม่คุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ต
- การเตรียมและการเผยแพร่คู่มือสำหรับการประกาศผลการอบรมของ CPD ให้ผู้ทำบัญชีรับทราบผ่านทางอินเทอร์เน็ต
 - การเสนอการบริการที่สำนักงาน กพธ. ทั่วประเทศเพื่อช่วยป้อนข้อมูลลงในหน้าการประกาศผลการอบรม CPD แบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ทำบัญชีใน เว็บไซต์ของ กพธ. เมื่อประกาศผลครั้งแรก
 - การยอมรับการประกาศผลเป็นเอกสารจากผู้ทำบัญชีโดยพิจารณาแต่ละกรณีตามสมควร

(3) การประชาสัมพันธ์ระบบ CPD อย่างเพียงพอ

แม้ว่าเวลาผ่านไปเกือบปีแล้วตั้งแต่การประกาศเรื่องระบบ CPD เป็นครั้งแรก ผลการศึกษาต่อไปนี้ชี้ให้เห็นว่า ยังมีผู้ทำบัญชีจำนวนมากที่ไม่เข้าใจระบบ CPD ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องประชาสัมพันธ์ระบบสำหรับผู้ทำบัญชีและผู้เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง

- ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้บริการอบรม CPD ที่ได้กล่าวไปแล้ว
- แม้ว่า กพร. ได้เรียกร้องมานานกว่าหนึ่งปีให้ผู้ทำบัญชีทุกคนในประเทศติดต่อเพื่อรับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านเพื่อใช้ในการประกาศผลการอบรม CPD แบบอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ จำนวนผู้ทำบัญชีที่ได้รับชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านไปแล้วจนถึงมิถุนายน 2548 มีทั้งสิ้น 37,823 คน คิดเป็นเพียง 56% ของผู้ทำบัญชีจำนวนทั้งหมด 67,353 คนที่ขึ้นทะเบียน ณ วันที่ 20 มิถุนายน 2548

ตามข้อมูลที่ได้รับจาก กพร. มีผู้ทำบัญชีจำนวนมากที่ไปร่วมงานสัมมนาที่จัดโดย กพร. และ สวบ. ฯลฯ แต่ไม่ได้รับประกาศนียบัตรรับรองการเข้าอบรม

1) การประชาสัมพันธ์ระบบสำหรับผู้ทำบัญชีเพื่อเป็นการเตรียมการสำหรับการประกาศผล CPD ครั้งแรก

การโหมประชาสัมพันธ์ระบบ CPD สำหรับผู้ทำบัญชีและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ มีความสำคัญเพื่อที่จะดำเนินการประกาศผล CPD ครั้งแรกที่กำหนดไว้ในเดือนกุมภาพันธ์ 2549

อย่างน้อยที่สุดพอจะพูดได้ว่า ควรจะส่งเอกสารอธิบายเนื้อหาสาระดังต่อไปนี้ให้แก่ผู้ทำบัญชี ผู้ให้บริการอบรม CPD และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ นอกจากนั้น เป็นความคิดที่ดีที่ควรร่วมมือกับ สวบ. อย่างใกล้ชิดโดยใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกับสมาชิก ซึ่งเป็นผู้ทำบัญชีกลุ่มใหญ่ (ผู้ทำบัญชีที่ขึ้นทะเบียนไว้กับ สวบ. เมื่อมิถุนายน 2547 มีจำนวนราว 40,000 คน) รวมทั้งจดหมายข่าวของ สวบ.

- - สาระสำคัญของระบบ CPD ในฐานะที่ CPD เป็นข้อผูกพันของผู้ทำบัญชีทุกคน เกณฑ์ขั้นต่ำของการเรียนหกชั่วโมงต่อปี เบี้ยปรับสำหรับการไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน และข้อเสียเปรียบอันเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน ฯลฯ
- การประกาศผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นวิธีการที่เสนอแนะสำหรับการประกาศผล CPD ซึ่งทำให้จำเป็นต้องมีชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน
- คำชี้แนะสำหรับการประกาศผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เข้าใจกระบวนการได้ง่าย
- รายชื่องานสัมมนาที่จัดขึ้นโดย กพร. และ สวบ. ซึ่งการเข้าอบรมเหล่านี้ใช้ได้สำหรับการประกาศผล CPD การแจกประกาศนียบัตรสำหรับการเข้าอบรม และวิธีการได้รับประกาศนียบัตร

2) กิจกรรมประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

นอกจากการประชาสัมพันธ์ระบบ CPD ด้วยจดหมายข่าวทางอีเมลสำหรับผู้ทำบัญชี และเว็บไซต์สำหรับผู้ทำบัญชีโดย กพร. กิจกรรมประชาสัมพันธ์ดังต่อไปนี้ควรจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้เสียหลายกลุ่ม

- การประชาสัมพันธ์ระบบ CPD ผ่านทาง สวบ.: การขอให้ สวบ. แจงข้อมูลเกี่ยวกับระบบ CPD ในจดหมายข่าวสำหรับสมาชิกและเอกสารที่ส่งให้สมาชิก
- ส่งข้อมูลรายชื่อและรายละเอียด (ชื่อ ที่อยู่ และที่อยู่อีเมล ฯลฯ) ที่เก็บอยู่ในฐานข้อมูลผู้ทำ บัญชีของ กพร. ให้แก่ผู้ให้บริการอบรม CPD แต่ทั้งนี้ผู้ทำบัญชีต้องยินยอมให้มีการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว; การอำนวยความสะดวกในการส่งข้อมูลในระบบ CPD จากผู้ให้บริการแต่ละรายไปยังผู้ทำบัญชี
- ติดต่อสื่อสารกับผู้ให้บริการอบรม CPD อย่างต่อเนื่องผ่านทางอีเมลและด้วยวิธีการอื่น: การติดต่อเช่นนี้มีข้อได้เปรียบของ กพร. ในการส่งข้อเรียกร้องเพิ่มเติมสำหรับการประชาสัมพันธ์ระบบ CPD (และข้อมูลงานสัมมนาที่จัดโดย กพร. ในภูมิภาคตั้งที่กล่าวไปแล้ว) และคำแนะนำ ฯลฯ ขณะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร CPD, ปัญหา, ข้อคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่แนวหน้าระดับปฏิบัติงานอบรม และข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้บริการที่ขาดความน่าเชื่อถือ ฯลฯ จากผู้ให้บริการอบรม CPD
- การขอความร่วมมือสำหรับระบบ CPD กับกรมสรรพากร: ในบางกรณี กรมสรรพากร อาจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในหลักสูตร CPD ผ่านทางเว็บไซต์ของกรม และการประชาสัมพันธ์ ระบบ CPD ระหว่างการอบรมภาษีอากรที่จัดโดยกรมสรรพากร

(4) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสาระสำคัญที่จำเป็นต้องพิจารณาจากมุมมองระยะยาว

1) ร่างโครงการ e-Learning

ขณะนี้ยังไม่มีหลักสูตร CPD ที่มีพื้นฐานจาก e-Learning เนื่องจากข้อจำกัดในแง่เงินทุนและเทคโนโลยี ฯลฯ และความยุ่งยากในการยืนยันการร่วมงานสัมมนา อย่างไรก็ตาม e-Learning เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงในการสร้างโอกาสการอบรมอย่างเพียงพอทั้งในแง่คุณภาพและปริมาณสำหรับผู้ทำบัญชีในภูมิภาค และเป็นการสมควรที่ กพร. ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการใช้ประโยชน์จาก e-Learning ร่างโครงการ e-Learning ต่อไปนี้จัดทำขึ้นเป็นขั้นตอนแรกของ e-Learning โดยคำนึงถึงข้อจำกัดในปัจจุบัน

ร่างโครงการ e-Learning

เป้าหมาย <ul style="list-style-type: none">- สภาพการณ์ซึ่งมีจำนวนหลักสูตรเพียงพอในเบื้องต้นทั้งในแง่ปริมาณ และต่อมาในแง่คุณภาพ ทั่วประเทศ โดยใช้วิธีการ ศึกษาทางไกลและ e-Learning- ความแพร่หลายของโอกาสเสียค่าใช้จ่ายต่ำในการเข้าอบรมหลักสูตร CPD สำหรับผู้ทำบัญชีทั่วประเทศ	
สถานการณ์ข้อจำกัดในปัจจุบัน <ul style="list-style-type: none">- มีวิทยากรน้อยและตำราเรียนขาดแคลน ฯลฯ ในพื้นที่ห่างไกล- การกระจายการใช้คอมพิวเตอร์ในพื้นที่ห่างไกลดำเนินไปอย่างเชื่องช้า เนื่องจากมีคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลจำนวนน้อย ความร่วมมือของบริษัทที่จ้างผู้ทำบัญชีจะทำให้ผู้ทำบัญชีสามารถใช้คอมพิวเตอร์สำหรับ CPD- ความยากลำบากในการแนะนำการใช้ระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตตลอดเวลา (การบริการบรอดแบนด์) ด้วยสภาพเครือข่ายโทรคมนาคมในปัจจุบัน	
แนวความคิดของโครงการ <ul style="list-style-type: none">- การจัดทำบันทึกการบรรยาย CPD เป็นแฟ้มเก็บซีดีรอม (มีการแสดงภาพสไลด์ที่ใช้ในการบรรยายเหมือนกับกรถ่ายทำการบรรยายเป็นภาพยนตร์)- นอกจากการชมซีดีรอมแบบรับฟังข้างเดียว มีความพยายามที่จะสอดแทรกรูปแบบที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและเพิ่มพูนความเข้าใจ รวมทั้งฟังก์ชันในการค้นหาคำนิยามของศัพท์เทคนิค และส่งคำถามผ่านทางอีเมลล์ ฯลฯ- การใช้วิธีการผสมผสานระหว่างวิธีเรียนด้วยตนเอง และการอบรมกลุ่มให้เป็นการเรียนรู้ของผู้ทำบัญชีในภูมิภาคจะติดตามโดยการสอนของครูสอนพิเศษ	ประโยชน์ที่ได้รับ <ul style="list-style-type: none">- การใช้ประโยชน์จากประสบการณ์ที่ได้รับจากการพัฒนา “เนื้อหาการเรียนด้วยตนเองจากคอมพิวเตอร์” สำหรับเจ้าหน้าที่ กพร. ในภูมิภาค- ความสะดวกในการเข้าไปมีส่วนร่วมสำหรับผู้ทำบัญชีในพื้นที่ห่างไกล เพราะไม่จำเป็นต้องมีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต- ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาค่อนข้างต่ำ- การบรรเทาข้อจำกัดเรื่องเวลาและสถานที่ที่มีสาเหตุมาจากการกระจายที่ไม่เสมอกันของวิทยากรที่เชี่ยวชาญในวิชาต่างๆ- ผลของนักวิชาการบัญชีในภูมิภาคที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนพิเศษ- ความสะดวกในการยืนยันการเข้าร่วมงานสัมมนา/การอบรม

องค์ประกอบของร่างโครงการ	
1. การผลิตเนื้อหาการสอนในซีดีรอม ซึ่งจุดเด่นอยู่ที่การบรรยายโดยวิทยากรที่เชี่ยวชาญวิชาต่างๆ 2. การอบรมครูสอนพิเศษในภูมิภาคโดยวิทยากร: การอบรมเป็นกลุ่มในกรุงเทพฯ ตามด้วยคำถาม-คำตอบโดยใช้ข้อมูลที่อยู่ ฯลฯ 3. การเรียนด้วยตนเองจากเนื้อหาในซีดีรอมโดยผู้ทำบัญชีเฉพาะราย 4. การอบรมกลุ่มผู้ทำบัญชีในแต่ละพื้นที่โดยครูสอนพิเศษ: การอบรมนี้อาจรวมถึงการเปิดให้ชมเนื้อหาบางส่วนของซีดีรอม, การอธิบายประเด็นสำคัญ, คำถาม-คำตอบ และการทดสอบความรู้ย่อยๆ ฯลฯ และการอบรมวิชาต่างๆ ในวันเดียวกัน	

ก่อนการเปิดตัวโครงการข้างต้น เชื่อว่าการสร้างห้องสมุดภาพวิดีโอของการบรรยายที่รวบรวมหัวข้อ/วิชาการบัญชีที่หลากหลาย พร้อมกับการแปลงเนื้อหาอ้างอิงที่เกี่ยวข้องเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ น่าจะเป็นขั้นตอนที่มีประโยชน์ในการสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับ e-Learning ในอนาคต

- 2) มาตรการจัดการกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามข้อผูกพัน
- วงจรรูปภาพที่มีผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบด้วยความซื่อตรงรู้สึกว่าคุณโกง ส่งผลให้การฝ่าฝืนเพิ่มจำนวนขึ้น เป็นสิ่งที่ต้องหลีกเลี่ยง การกำหนดเบี้ยปรับตามกฎหมายและข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ได้รับโทษจริงๆ ควรได้รับการเผยแพร่ในเว็บไซต์ กพธ. เพื่อบรรลุผลสำเร็จในการควบคุมการฝ่าฝืน

ในทางปฏิบัติ ควรใช้มาตรการที่เป็นขั้นๆ ต่อไปนี้

ตัวอย่าง: ส่งจดหมายเตือน → เผยแพร่ชื่อในเว็บไซต์ กพธ. → ลงโทษปรับตามสมควร

เมื่ออัตราส่วนของการปฏิบัติตามข้อผูกพัน CPD ปรับสูงขึ้นในอนาคต ควรพิจารณาเพิกถอนสถานภาพผู้ทำบัญชีของผู้ที่ไม่เข้าอบรมหลักสูตร CPD หลังจากได้รับคำเตือนแล้ว

มาตรการที่คล้ายคลึงกันมีความจำเป็นเพื่อจัดการกับบริษัทที่ไม่ว่าจ้างผู้ทำบัญชี

4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงส่วนอื่นของการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี

เนื่องด้วยจุดมุ่งหมายของโครงการ TA คือการพัฒนาประสิทธิภาพของ กพธ. ในส่วนของการส่งเสริมให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี ยังมีบางด้านที่ยังไม่มีการศึกษาหรือสำรวจเป็นพิเศษเพื่อรวบรวมและเสนอเป็นข้อเสนอแนะต่างๆ ยกเว้นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบ CPD สำหรับผู้ทำ

บัญชีตามที่ได้อธิบายไปในข้อ 4.1 ข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ประกอบด้วยคำแนะนำเกี่ยวกับประเด็นที่ คณะทำงานพานพบระหว่างการค้าดำเนินโครงการ TA แม้ว่าคณะทำงานไม่ได้เน้นประเด็นเหล่านี้เป็นหลัก

(1) ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารกิจการของกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสำนักกำกับดูแลธุรกิจ

1) การพิจารณาสาระสำคัญของกิจการ

เป็นการสมควรที่ กพร. ควรพิจารณาขอบเขตและสาระสำคัญของกิจการของกรม ใน ขณะเดียวกัน ก็ใส่ใจกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจ รวมทั้งกฎหมายและแนวโน้มใน ต่างประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย คณะทำงานเชื่อว่า กพร. ควรเปลี่ยนจุดเน้นของกรมจาก งานที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีจริงๆ เป็นการวางแผนมาตรการต่างๆ เพื่อปรับปรุงการ จัดทำบัญชี และเปลี่ยนจากการควบคุมวิชาชีพบัญชีอย่างเจาะจง เป็นการกำกับดูแล อุตสาหกรรมผ่าน สวบ. รวมทั้งการเปลี่ยนไปสู่การวางแผนเพื่อส่งเสริมวิชาชีพบัญชี ร่วมกับ สวบ. และเพื่อตอบสนองต่อแนวโน้มระหว่างประเทศ

ในปัจจุบัน งานหลักของ สกธ. ซึ่งเป็นหน่วยงานสำคัญใน กพร. ที่ใช้บังคับ พระราชบัญญัติการบัญชี ประกอบด้วยงานติดต่อโดยตรงกับบริษัท เช่น การตรวจสอบ เอกสารบัญชีที่บริษัทส่งเข้ามา และการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี รวมทั้งการ ชี้แนะด้านการบัญชีสำหรับบริษัทต่างๆ ยกตัวอย่าง จากเจ้าหน้าที่ของ สกธ. ทั้งหมด 58 คน มี 36 คนที่ทำงานในส่วนที่รับผิดชอบการตรวจสอบเอกสารบัญชี ในขณะที่เจ้าหน้าที่ เกือบทั้งหมดขององค์กรต้องมีหน้าที่มาให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชีในลักษณะ ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียน ซึ่งถือเป็นงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่ง ประเทศไทยเป็น กรณียกเว้นในการทำงาน เนื่องจากคณะทำงานไม่รู้จักประเทศอื่นใดที่มีหน่วยงานรัฐ ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีและติดต่อบริษัทโดยตรง เป็นการยากที่การเข้าไปมีส่วน เกี่ยวข้องโดยตรงกับงานด้านการบัญชีโดยหน่วยงานรัฐจะบังเกิดผลดีกับพัฒนาการ โดยรวมของสภาพภาพการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี เนื่องจากการทำงานเช่นนี้ สามารถรับมือกับบริษัทจำนวนไม่มากที่จำเป็นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี เท่านั้น ตัวอย่างเช่น บริษัทที่ถูกตรวจสอบเอกสารบัญชีมีเพียง 7,000 รายเมื่อเทียบกับ จำนวนนิติบุคคลทั้งหมด 470,000 ราย เป็นที่ชัดเจนว่า แนวทางในปัจจุบันที่มีการส่ง คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงไปให้บริษัทที่พบว่าเอกสารบัญชีมีปัญหาในกระบวนการ ตรวจสอบบริษัทเป็นรายๆ เฝือญกับข้อจำกัดในแง่การปรับปรุงสภาพภาพการใช้บังคับ พระราชบัญญัติการบัญชี

รัฐบาลไทยดำเนินนโยบายถ่ายโอนงานที่ติดต่อโดยตรงกับบริษัทไปให้แก่องค์กร เอกชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ คณะทำงานเข้าใจว่า การใช้บังคับพระราชบัญญัติ วิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 สอดคล้องกับนโยบายนี้ งานบางอย่างของ กพร. รวมทั้ง การขึ้นทะเบียนผู้ตรวจสอบบัญชี บัดนี้ได้ถ่ายโอนไปให้ สวบ. ที่จัดตั้งขึ้นในปี 2548

หลังจากการใช้บังคับพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญในการพิจารณาขอบเขตของกิจการของ กพท. ในสาขาการบัญชีและการสอบบัญชี มีความหวังว่านโยบายนี้จะได้รับการส่งเสริมต่อไปในภายภาคหน้า เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการทบทวนสาระสำคัญของกิจการของ กพท. อย่างตรงไปตรงมาโดยไม่คำนึงถึงแบบอย่างในอดีต พอจะอนุมานได้ว่า การถ่ายโอนงานมีแนวโน้มจะขยายเพิ่มต่อไปพร้อมกับการเพิ่มประสิทธิภาพของ สวบ. ในการดำเนินกิจกรรมในทางปฏิบัติ ข้อเสนอต่อไปนี้มีจุดเด่นเป็นมาตรการที่เป็นรูปธรรมซึ่งควรได้รับความสำคัญจาก กพท. ในปีหน้า

- ก) การส่งเสริมและการพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชี
- เนื่องจากธุรกิจ SMEs จำนวนมากในไทยใช้บริการของสำนักงานบัญชี การพัฒนาประสิทธิภาพของสำนักงานบัญชีมีความสำคัญกับการปรับปรุงการจัดทำบัญชีของธุรกิจ SMEs สำนักงานบัญชีจำนวนมากมีขนาดเล็กและพื้นฐานการบริหารธุรกิจมักยังไม่แข็งแกร่งนัก การส่งเสริมและการพัฒนาประสิทธิภาพของบริษัทเหล่านี้ควรได้รับสถานะเป็นงานสำคัญลำดับแรกของ กพท. ระบบกฎหมายในปัจจุบันรับรองคุณสมบัติของผู้ทำบัญชีเฉพาะบุคคลและกลไกที่เอื้อต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของปัจเจกชนได้รับการวางรากฐานอย่างมั่นคงเป็นระบบ CPD อย่างไรก็ดี เจ้าหน้าที่หลายคนของสำนักงานบัญชีไม่ใช่ผู้ทำบัญชีที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ สำนักงานบัญชีทำหน้าที่เป็นองค์กรที่มอบบริการให้แก่ลูกค้า และการพัฒนาประสิทธิภาพในระดับองค์กร รวมถึงการบริหารคุณภาพและบุคลากร เป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้บริษัทเหล่านี้สามารถรักษาจริยธรรมการทำงานในระดับสูงและเสนอการบริการที่เหมาะสมได้

กพธ. เริ่มอบรมสำนักงานบัญชีด้วยวิธีการจัดงานสัมมนาสำหรับบริษัทเหล่านี้ราวสามปีก่อน และบัดนี้งานนี้ถูกโอนไปให้ สกธ. หลังจากการปรับโครงสร้างของ สกธ. เมื่อมีนาคม 2548 หลักสูตรอบรมขั้นสูง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ TA จัดขึ้นในเดือนกันยายน 2548 สำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชีและบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี (ข้อ 3.6 (4))

ขณะที่การบริการด้านบัญชีของสำนักงานบัญชีส่งเสริมการพัฒนาบริษัทเป็นสิ่งสำคัญ เจ้าของบริษัทบางคนถึงเลที่จะทำงานการบัญชีให้ถูกต้อง เพราะพวกเขานิยมการประหยัดเงินภาษีด้วยการจัดทำบัญชีที่ไม่เหมาะสมมากกว่าบ่อยครั้งการบัญชีถูกมองว่าเป็นเพียงข้อผูกพัน และการคัดเลือกสำนักงานบัญชีตัดสินจากค่าใช้จ่ายเพียงอย่างเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้ การบริการของสำนักงานบัญชีมีความเสี่ยงแอบแฝงของ “น้ำเสียใล้น้ำดี” อยู่เสมอ และเป็นที่ชัดเจนว่านี่คือปัญหาที่สำนักงานบัญชีต้องประสบในการบริการธุรกิจ SMEs ในประเทศไทย

เพื่อแก้ปัญหานี้ ควรมี “กลไก” ที่มีประสิทธิผล ซึ่งทำให้สำนักงานบัญชีสามารถเสนอบริการที่เหมาะสมเพื่อขยายขอบเขตของธุรกิจได้ง่ายมากขึ้น คาดหวังว่า กพธ. จะพยายามสร้างกลไกเช่นนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของกลไก/มาตรการที่ กพธ. ควรพยายามสร้างขึ้นเพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่ทรงพลัง

- ระบบการให้รางวัลกิจกรรมรับทำบัญชีดีเด่น
ได้มีการปรึกษาหารือเกี่ยวกับการเริ่มนำเอาระบบการให้รางวัลมาใช้ภายใน กพธ. หลายครั้งในอดีต มีความเชื่อว่าการสร้างกลไกที่ทำให้ลูกค้าของสำนักงานบัญชีชั้นเยี่ยมได้รับประโยชน์จากรางวัลจริงๆ นอกจากแค่แจกรางวัลให้แก่สำนักงานบัญชีดีเด่นเท่านั้น เป็นหนทางที่โปรดปรานมากกว่า “เงื่อนไขเงินพิเศษ” ที่เสนอโดยสถาบันการเงินในญี่ปุ่นเมื่อไม่นานนี้ก็เป็นตัวอย่างที่ดีมาก ซึ่งสะท้อนถึงประโยชน์สำหรับลูกค้าของสำนักงานบัญชีดีเด่น
- การจัดหาเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการทำงานและการบริหารของสำนักงานบัญชี

ในประเด็นนี้ เป็นการสมควรที่การพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานควรดำเนินต่อไปสำหรับสำนักงานบัญชี ซึ่งได้รับการเตรียมความพร้อมภายใต้โครงการ TA

- การส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันระหว่างสำนักงานบัญชี
- การส่งเสริมการพัฒนาซอฟต์แวร์บัญชีที่มีประสิทธิภาพสูง ซึ่งเหมาะกับระบบการบัญชีในประเทศไทย

ในส่วนที่เกี่ยวกับสองประเด็นหลัง ตัวอย่างของ TKC ในญี่ปุ่นที่ได้นำมาบรรยายในหลักสูตรอบรมสำหรับเจ้าของสำนักงานบัญชีในเดือน กันยายน 2548 เป็นข้อมูลอ้างอิงที่ดีมาก

- ข) การแนะนำแนวโน้มในต่างประเทศที่ส่งผลต่อประเทศไทยและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างประเทศ

การจัดทำบัญชีและการสอบบัญชีจริง ๆ ได้รับผลกระทบจากแนวโน้มในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องมากพอสมควร ความรับผิดชอบที่สำคัญประการหนึ่งของ กพร. ในฐานะหน่วยงานกำกับดูแลกระบวนการทำบัญชีและการสอบบัญชีคือ ติดตามแนวโน้มระหว่างประเทศอย่างสม่ำเสมอโดยคำนึงถึงการแนะนำแนวทางปฏิบัติเหล่านั้นในไทย

การสัมมนาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ TA ที่จัดขึ้นเพื่อแนะนำแนวโน้มใหม่ล่าสุดในต่างประเทศ ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และ XBRL ฯลฯ เพราะความสำคัญของแนวโน้มเหล่านี้ต่อไทย มีความหวังว่า กพร. โดยอาศัยการแบ่งงานกับ สวบ. จะแนะนำแนวโน้มในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการแนะนำระบบการบัญชีและสถานภาพในไทยกับประเทศอื่น ในฐานะเป็นหน่วยงานตัวแทนของรัฐบาลไทยในสาขานี้ ด้วยเหตุนี้ การยกระดับความสามารถทางภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่จึงมีความสำคัญ

2) การตรวจสอบเอกสารบัญชี

ก) การยืนยันวัตถุประสงค์ของการตรวจสอบเอกสารทางบัญชีให้ชัดเจนและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในอนาคต

ประเทศไทยเป็นประเทศเดียวในโลกที่มีหน่วยงานของรัฐทำการตรวจสอบในลักษณะนี้ พระราชบัญญัติการบัญชีได้ให้อำนาจแก่ กพร. ในการตรวจสอบบรรดาเอกสารทางบัญชีของบริษัทดังกล่าว ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า พรบ. การบัญชีเพิ่งมีผลบังคับใช้ได้ไม่นานนัก นโยบายขั้นต้นของ กพร. ในปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การให้การสนับสนุนให้เกิดการปฏิบัติทางการบัญชีที่ดีแก่ภาคธุรกิจมากกว่าการใช้บทลงโทษตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม การใช้กลยุทธการตรวจสอบเอกสารทางการบัญชีของภาคธุรกิจเพื่อสนองนโยบายขั้นต้นดังกล่าวดูเหมือนว่าจะยังไม่ได้นำไปใช้ปฏิบัติภายใน กพร./สภท. อย่างเด่นชัดนัก ด้วยข้อจำกัดในด้านจำนวนทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่อย่างจำกัด ของพนักงานของ กพร. ที่ต้องรองรับบรรดาบริษัททั้งหลายที่มีอยู่กว่า 470,000 แห่ง การใช้กลยุทธการตรวจสอบและการจัดลำดับความสำคัญของหน้าที่งานที่ต้องทำเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในการจัดสรรทรัพยากรของ กพร.

ด้วยเหตุผลที่อธิบายอยู่ด้านล่าง คณะทำงานพิจารณาว่า จุดมุ่งหมายของการตรวจสอบเอกสารบัญชีคือ การหยุดบริษัท ผู้ทำบัญชี และ CPA ไม่ให้ประพฤติผิด และเพื่อเตือนผู้อื่นด้วยการเปิดโปงและลงโทษผู้กระทำผิด การเพิ่มขึ้นของจำนวนบริษัทที่ถูกตรวจสอบและการจัดตั้งระบบการตรวจสอบ ซึ่งกำหนดรูปแบบเพื่อเปิดโปงการกระทำผิดที่ร้ายแรงเป็นสำคัญ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อส่งเสริมให้บังเกิดผลลัพธ์เหล่านี้

ดังที่กล่าวไปแล้ว ในต่างประเทศ ไม่ค่อยพบกรณีที่หน่วยงานรัฐทำงานคล้ายคลึงกับการตรวจสอบเอกสารบัญชีของ กพร. ในไทย นิติบุคคลทุกรายมีข้อผูกพันที่ต้องผ่านการตรวจสอบโดย CPA และโดยหลักการ งบการเงินที่ส่งเข้ามาซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบบัญชีโดย CPA แล้ว ควรรับรองความถูกต้องได้

คณะทำงานวิเคราะห์และลงความเห็นว่าการชี้แนะบริษัท มีอาจยึดถือเป็นจุดมุ่งหมายของการตรวจสอบเอกสารบัญชี แม้ว่าเจ้าหน้าที่ สภท. หลายคนกล่าวเช่นนั้นก็ตาม บทบาทของ กพร./สภท. ควรเป็นการดำเนินมาตรการที่ออกแบบเพื่อทำให้สำนักงานบัญชีดำเนินงานตามแนวทางที่วางไว้แทนมากกว่า

คณะทำงานตระหนักว่า การสอบบัญชีโดย CPA ไม่ใช่การปฏิบัติที่เพียงพอตามบทบาทที่มุ่งหมายภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี เพราะ CPA ในไทยมีจำนวนไม่พอ ด้วยสถานการณ์เช่นนี้ คณะทำงานเชื่อว่า งานตรวจสอบเอกสารบัญชีของ กพร. จึงมีความสำคัญที่เดียว หากปรับปรุงวิธีการตรวจสอบให้ดีขึ้นนอกจากนั้น คณะทำงานยังเชื่ออีกว่า ในอนาคต การทำงานเช่นนี้อาจลดลงในทิศทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาการจัดทำบัญชีและการสอบบัญชีโดย CPA

- ข) การเพิ่มจำนวนบริษัทที่ได้รับการตรวจสอบโดยการปรับปรุงวิธีการตรวจสอบในปัจจุบัน งานตรวจสอบเอกสารบัญชีละเอียดมาก ไม่ว่าการลงรายการบัญชีของบริษัทเฉพาะรายปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีหรือไม่และมีการตรวจสอบประกาศที่เกี่ยวข้องหรือเปล่า เมื่อคำนึงถึงทรัพยากรมนุษย์ของ กพร. ที่มีอยู่ในปัจจุบัน การจำกัดรายการตรวจสอบให้เหลือเฉพาะรายการที่สำคัญจริงๆ เพื่อเพิ่มจำนวนบริษัทที่ถูกตรวจสอบควรพิสูจน์ได้ว่ามีประสิทธิภาพมากกว่า ยกตัวอย่าง ถ้าเป้าหมายของจำนวนบริษัทที่ถูกตรวจสอบกำหนดไว้ที่ 50,000 ราย (ราว 20% ของจำนวนนิติบุคคลที่นำส่งงบการเงินในปัจจุบัน) ต่อปี การคำนวณง่าย ๆ บ่งชี้ถึงความจำเป็นต้องลดเวลาการตรวจสอบต่อบริษัทให้เหลือหนึ่งในเจ็ดของเวลาที่ใช้ไปในปัจจุบัน คณะทำงานเสนอการตรวจสอบอย่างรวดเร็วจากแนวความคิดเช่นนี้ และให้การสนับสนุนการทดลองการตรวจสอบแบบนี้ ดังนั้น วิธีการคัดกรองบริษัทที่อยู่ในข่ายตรวจสอบได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการตรวจสอบแบบทั่วไปกับบริษัทที่คัดกรองแล้วหมายความว่า การเพิ่มจำนวนบริษัทที่อยู่ในข่ายตรวจสอบอย่างมีนัยสำคัญจะไม่เกิดขึ้น
- ค) การใช้แผนการตรวจสอบอย่างรวดเร็วกับการตรวจสอบเอกสารบัญชีในภูมิภาค
- เนื่องการใช้แผนการตรวจสอบอย่างรวดเร็วภายใต้โครงการ TA ยังอยู่ในขั้นทดลอง มีการนำเอาแบบแผนนี้ไปใช้กับการตรวจสอบโดยทีมส่วนกลางเท่านั้น หวังว่าต่อไปจะนำแบบแผนนี้ไปใช้กับการตรวจสอบโดยทีมภูมิภาคด้วย วิธีการหนึ่งที่เป็นไปได้คือ คัดกรองบริษัทที่อยู่ในข่ายของแผนการนี้ และแจ้งสำนักงานในภูมิภาคให้ทราบเกี่ยวกับบริษัทเหล่านี้

ง) การใช้ประโยชน์จากแผนการตรวจสอบอย่างรวดเร็วในหน้าทำงานด้านอื่น โปรแกรมการตรวจสอบอย่างรวดเร็วได้รับการออกแบบเพื่อคัดกรองบริษัท โดยประเมินจากข้อมูลทางการเงินและเงื่อนไขอื่น และอาจนำมาใช้เพื่อคัดกรองข้อมูลต่างๆ สำหรับการวางแผนกำหนดมาตรการทางการบริหาร นอกเหนือจากการใช้ประโยชน์สำหรับการตรวจสอบเอกสารทางบัญชีแล้ว ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างสองกรณีของการประยุกต์ใช้งาน

- การกำหนดจำนวนบริษัทที่อยู่ในข่ายการตรวจสอบ ขณะที่ห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กได้รับการยกเว้นจากการสอบบัญชีที่เป็นข้อผูกพันภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี กพร. ไม่มีตัวเลขที่แน่ชัดของจำนวนห้างหุ้นส่วนที่ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับการสอบบัญชี ด้วยการสอดแทรกเกณฑ์การคัดกรองตามข้อกำหนดการยกเว้นภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี ตัวเลขที่แน่นอนเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนที่นำส่งงบการเงินก็หาได้ไม่ยาก
- การกำหนดจำนวนบริษัทที่ไม่มีการเคลื่อนไหว แม้มีคำถามว่าจะนิยามบริษัทที่ไม่มีการเคลื่อนไหวอย่างไร การกำหนดจำนวนบริษัทจากคำนิยามนี้ ตัวอย่างเช่น ไม่มียอดขายเป็นเวลาสองปี ย่อมเป็นไปได้

3) งานการให้บริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

ก) การเพิ่มจำนวนสมาชิกจดหมายข่าวทางอีเมล

จำนวนสมาชิกควรจะเพิ่มขึ้นมากพอสมควรด้วยการเพิ่มขนาดของเซิร์ฟเวอร์ และการใช้ระบบส่งอีเมลแบบอัตโนมัติ ถ้าผู้ทำบัญชีจำนวน 69,000 คนเป็นเป้าหมายหลัก จำนวนเป้าหมายที่ต้องทำให้ได้ในอนาคตอันใกล้ น่าจะอยู่ราว 20,000 – 30,000 คน

ข) บทบาทที่แยกกันในการตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี (ภารกิจระยะยาว)

เป็นการสมควรที่ กพร. ควรสนับสนุนให้ สวบ. รวมบริการให้คำปรึกษาการบัญชีของ สวบ. เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อให้ กพร. และ สวบ. ได้แสดงบทบาทของตนเองที่สอดคล้องกับลักษณะของคำถามเฉพาะ

ข้อซักถามของบริษัทเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีพึงได้รับคำตอบจากสำนักงานบัญชีที่ให้บริการทางด้านบัญชีและการตรวจสอบบัญชีกับบริษัทเหล่านั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสำนักงานบัญชีเหล่านี้รู้จักธุรกิจของ

ลูกค้า โดยมากพวกเขาสามารถให้คำตอบที่เหมาะสมได้มากกว่า กพร. ขณะนี้ ดูเหมือนว่าบริษัทสอบถาม กพร. เพราะพวกเขาไม่ต้องการจ่ายค่าธรรมเนียมพิเศษให้แก่สำนักงานบัญชี นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังให้ความเชื่อถือกับหน่วยงานของรัฐมากกว่าอีกด้วย กพร. เล็งเห็นว่าการสร้างความเชื่อมั่นในหน้าทำงานให้คำปรึกษานี้ให้แก่ภาคเอกชนภายนอก ไม่สามารถใช้เป็นทางเลือกในการปฏิบัติงานได้ ทั้งนี้เพราะ การไม่ตอบคำถามที่เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีอาจนำมาซึ่งคำวิพากษ์วิจารณ์ต่อ กพร. ได้ อย่างไรก็ตาม การรวมบริการฟรีเข้าไว้ด้วยกันโดย กพร. ต่อไปอาจเป็นอุปสรรคต่อการขยายธุรกิจของสำนักงานบัญชี ในขณะที่อาจมีบางกรณีที่สำนักงานบัญชี (หรือผู้ทำบัญชีหรือผู้สอบบัญชี) สอบถาม กพร. เจ้าหน้าที่ สกธ. ซึ่งไม่ได้สัมผัสกับการทำงานบัญชีโดยตรง อาจรู้สึกลำบากใจที่ต้องตอบคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญการบัญชียังไม่เข้าใจ

ภายใต้สภาพการณ์เช่นนี้ สมควรจัดตั้งระบบซึ่ง 1) คำถามที่บริษัทซักถาม ได้รับคำตอบจากสำนักงานบัญชี และ 2) คำถามที่สำนักงานบัญชีซักถามได้รับคำตอบจากผู้เชี่ยวชาญการบัญชีที่มีประสบการณ์สูง เมื่อคำนึงถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี ดูเหมือนว่าเป็นการสมควรที่คำถามของสำนักงานบัญชีควรได้รับคำตอบจาก สวบ. พระราชบัญญัติการบัญชีเรียกร้องให้นิติบุคคลทุกรายว่าจ้างผู้ทำบัญชี ขณะที่พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีเรียกร้องให้ผู้ทำบัญชีทุกคนสมัครเป็นสมาชิกของ (หรือขึ้นทะเบียนกับ) สวบ. หาก สวบ. จัดตั้งบริการให้คำปรึกษาการบัญชีที่เชื่อถือได้สำหรับสมาชิกได้แล้ว นิติบุคคลทุกรายจะพึงพอใจกับบริการนี้โดยอาศัยผู้ทำบัญชี อย่างไรก็ตามความสามารถในการดำเนินงานของ สวบ. ในระยะแรกนี้ ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่จะรับผิดชอบในงานนี้ กพร. จึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้บริการตอบข้อซักถามในส่วนนี้ต่อไปก่อนจนกว่าจะถึงเวลาที่ควรและยังคงต้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ สวบ. ต่อไปอีกด้วย

4) การรวบรวมและการใช้ข้อมูล

ระหว่างการดำเนินโครงการ TA มีหลายครั้งที่คณะทำงานพบว่า กพร. ไม่ได้รวบรวมหรือใช้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อสร้างพื้นฐานหรือปรับปรุงสถานการณ์การใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี นอกจากนั้น มีหลายกรณีที่ยังขาดความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอดีต (เช่น จำนวนการให้คำปรึกษา ฯลฯ) เพราะเกณฑ์การรวบรวมข้อมูลและระดับความแม่นยำของข้อมูลเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลจากการเปลี่ยนผู้รับผิดชอบ และ สกธ. ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบโดยสำนักอื่นภายใน กพร. นอกเหนือจาก สกธ. (สถานการณ์การนำส่งงบการเงิน และจำนวนประเด็นคำถามที่รับโทษเบี้ยปรับจากการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการบัญชี ฯลฯ) แม้ว่า สกธ. มีสถานะที่โดดเด่นในการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชีก็ตาม สันนิษฐานได้ว่ามูลเหตุของกรณีเหล่านี้เกิดจาก (1) การขาดความเข้าใจของผู้รับผิดชอบว่าเพราะเหตุใดจึงต้องรวบรวมข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากการไม่แบ่งปันและการไม่ใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้อย่างเพียงพอ และ (2) การขาดความเข้าใจของเจ้าหน้าที่หลายคนว่าแผนกใดหรือบุคคลใดต้องเตรียมข้อมูลดังกล่าว และพวกเขาต้องรายงานข้อมูลนี้ให้ใครรับทราบบ้าง ดูเหมือนว่าระบบของ กพร. ที่ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างส่วนต่างๆ ผ่านผู้จัดการ/หัวหน้าเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้มีการปิดกั้นการแบ่งปันข้อมูลภายใน กพร. เช่นกัน

การปรับปรุงที่จำเป็นสำหรับ กพร. อีกประการหนึ่งคือ การครอบครองข้อมูลสำคัญสำหรับการวางแผนออกมาตรการ รวมถึงจำนวนจำกัดของหลักสูตรการบัญชีของมหาวิทยาลัยต่างๆ การขาดข้อมูลประเภทนี้ถือเป็นปัญหาใหญ่ เมื่อ กพร. เปลี่ยนแปลงจุดเน้นของงานเป็นการวางแผนนโยบายและมาตรการ เชื่อได้ว่าการเปลี่ยนการรับรู้ของเจ้าหน้าที่อย่างไม่สมบูรณ์เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ว่า ลักษณะของงานกำลังเปลี่ยนจากการทำงานแนวหน้าที่ติดต่อกับผู้รับบริการโดยตรงไปสู่การวางแผน เป็นปมหลังของปัญหาการขาดแคลนข้อมูล

5) แนวทางสำหรับบริษัทที่ไม่นำส่งงบการเงิน

หนึ่งในการฝ่าฝืนที่ร้ายแรงที่สุดของพระราชบัญญัติการบัญชีคือ การไม่นำส่งงบการเงินต่อ กพช. เนื่องจากความรับผิดชอบของ สกช. ไม่ครอบคลุมการรับงบการเงินที่ส่งเข้ามาและการจัดการภายหลังกับบริษัทที่ไม่นำส่งงบการเงิน ไม่มีกิจกรรมสนับสนุนใดๆ ภายใต้โครงการ TA ที่ดำเนินการเพื่อจัดการกับสถานการณ์นี้ อย่างไรก็ตาม ในสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเกือบครึ่งของจำนวนนิติบุคคลไม่นำส่งงบการเงินถือว่าเป็นเรื่องที่ร้ายแรงมาก และคิดว่าปัญหานี้ได้รับความสำคัญสูงกว่าการตรวจสอบการบัญชีของบริษัทที่นำส่งงบการเงิน ระบบการบัญชีในไทยมีพื้นฐานจากการนำส่งเอกสารทางการเงินโดยนิติบุคคลทุกรายกับ กพช. เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลที่สาธารณชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และโดยพื้นฐาน การไม่นำส่งงบการเงินที่มีอิทธิพลเหนือกว่ากำลังบ่อนทำลายระบบนี้ ปัจจุบันการตอบโต้การไม่นำส่งงบการเงินประกอบด้วยการรณรงค์เพื่อปลูกฝังการนำส่งเอกสาร การส่งจดหมายเตือน และการสั่งปรับบริษัทที่ไม่นำส่งหรือส่งงบการเงินล่าช้า ถึงแม้ว่า กพช. ไม่ได้วิเคราะห์มูลเหตุของการไม่นำส่งเอกสารอย่างละเอียด เหตุผลที่น่าเป็นปัจจัยหลักคือธุรกิจหยุดการเคลื่อนไหว การไม่ยินยอมชำระภาษี การไม่ใส่ใจแม้แต่น้อย (ทั้งสามประเภทนี้ไม่นำส่งแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้กับกรมสรรพากร) และ กพช. ไม่ลงโทษด้วยเบี้ยปรับสำหรับการไม่นำส่งงบ แม้ว่าได้ส่งงบการเงินไปที่กรมสรรพากร เมื่อพิจารณาระดับของปัญหาการไม่นำส่งงบ ความสำเร็จของแนวทางการติดต่อบริษัทที่ไม่นำส่งงบแต่ละรายยังอยู่ในวงจำกัด ซึ่งทำให้การสนองตอบเชิงสถาบันมีความจำเป็น

การแนะนำระบบซึ่งการนำส่งงบการเงินกับ กพช. ได้รับการตรวจสอบตอนส่งงบการเงินไปให้แก่กรมสรรพากร หรือซึ่งงบการเงินที่ส่งให้แก่กรมสรรพากรผ่านทาง กพช. จะช่วยป้องกันไม่ให้เกิดกรณีนิติบุคคลนำส่งงบการเงินต่อกรมสรรพากร แต่ไม่ส่งงบการเงินไปให้ กพช. ด้วย

อีกวิธีหนึ่งที่คาดว่าจะได้ผลดีในการขจัดกรณีการไม่นำส่งงบอาจเป็นการสร้างกลไก ซึ่งทำให้การไม่นำส่งงบการเงินต่อ กพช. ส่งผลให้การดำเนินงานของบริษัทที่ไม่นำส่งงบติดขัด ยกตัวอย่าง อาจกำหนดให้การนำส่งงบการเงินกับ กพช. เป็นเงื่อนไขที่จำเป็น โดยอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐอื่นในส่วนของใบอนุญาตหรือการอนุมัติประเภทต่างๆ จากรัฐบาล แม้แต่ทุกวันนี้ บริษัทสาขาของต่างประเทศที่ไม่นำส่งงบการเงินมีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากจำเป็นต้องนำส่งเอกสารคำขอวีซ่าทำงานหรือใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวพร้อมกับการนำส่งงบการเงินต่อ กพช.

(2) ข้อเสนอแนะสำหรับกรมพัฒนาธุรกิจการค้าและสำนักกำกับดูแลธุรกิจ

- 1) การโอนหรือการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ สกช. ไปยังแผนกอื่น

เจ้าหน้าที่ สกธ. ส่วนใหญ่ได้รับปริญญาตรีทางด้านการบัญชี และทำงานกับ สกธ. นานแล้วหลังจากการรับสมัครเป็นผู้เชี่ยวชาญการบัญชี เมื่อจุดเน้นของงานเปลี่ยนจากการทำงานแนวหน้าที่ติดต่อบริการโดยตรงเป็นการวางแผนนโยบายและมาตรการในปีหน้า มีความเป็นไปได้สูงว่า ประสบการณ์การทำงานที่แคบจะกลายเป็นปัญหาในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน คณะทำงานรับรัฐระหว่างการค้าเงินโครงการ TA และการอบรมว่า ความรู้และความสนใจงานของแผนกอื่นของ กพร. ในหมู่เจ้าหน้าที่ สกธ. มีค่อนข้างน้อย ยิ่งกว่านั้น การโอนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เป็นผู้เชี่ยวชาญการบัญชีน่าจะมีประสิทธิผลไม่เพียงสำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่เหล่านั้น แต่ยังส่งผลดีไปถึงการทำงานของแผนกอื่นอีกด้วย การบัญชีเป็นองค์ประกอบของความรู้พื้นฐานสำหรับการดำเนินกิจการใด และผู้มีความรู้การบัญชีย่อมเป็นที่ต้องการของแผนกอื่น แม้ว่าแผนกนั้นไม่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการบัญชีโดยตรง

ในทางกลับกัน เมื่องานของ สกธ. เปลี่ยนเป็นการวางแผนนโยบายและมาตรการ ไม่มีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ สกธ. ส่วนใหญ่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญการบัญชี เป็นไปได้ว่าการมีผู้เชี่ยวชาญสาขาอื่นก่อให้เกิดความคิดใหม่ๆ โดยอาศัยการแลกเปลี่ยนคนที่มีความชำนาญและวิธีคิดที่แตกต่างกัน

- 2) การประเมินความสามารถในการทำงานของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวและการสะท้อนความสามารถเป็นการปฏิบัติต่อพวกเขา
เจ้าหน้าที่ชั่วคราวได้รับสัญญาว่าจ้างเป็นรายปี และเงื่อนไขการทำงานยังคงเดิมตลอด ไม่ว่าเจ้าหน้าที่คนนั้นได้รับการต่อสัญญาจนทำงานได้นานเพียงใด มีความเป็นไปได้สูงว่าการจูงใจและขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวได้รับผลกระทบเชิงลบจากการขาดการสะท้อนผลงานกับการปฏิบัติต่อพวกเขา ซึ่งเป็นมูลเหตุของอัตราการลาออกจากงานในระดับสูง การปรับปรุงการจูงใจและขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ชั่วคราวมีโอกาสมัทธิผลได้ด้วยการนำเอาระบบการขึ้นเงินเดือนมาใช้ และ/หรือการแนะนำระบบหรือการเปลี่ยนแปลงสภาพของพวกเขาจากเจ้าหน้าที่ชั่วคราวเป็นเจ้าหน้าที่ประจำโดยอิงกับความสามารถในการทำงาน

- 3) การส่งเสริมการรับสมัครผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานบัญชีโดยตรง การบัญชีเป็นสาขาวิชาชีพซึ่งประสบการณ์การทำงานโดยตรงมีความสำคัญมาก และประสบการณ์การทำงานในภาคเอกชนบังเกิดผลดีอย่างมากกับการเจริญเติบโตของเจ้าหน้าที่ในฐานะผู้เชี่ยวชาญการบัญชี แน่นนอน การรับสมัครคนจำนวนหนึ่งที่มีประสบการณ์ทำงานโดยตรงในภาคเอกชนเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ สกธ. จะส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของ สกธ. เพื่อการดำเนินกิจการอย่างสัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม ขณะนี้มีการพิจารณาเป็นพิเศษเกี่ยวกับวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานเป็นข้าราชการในกระทรวงหรือหน่วยงานรัฐอื่น เมื่อตัดสินใจเรื่องเงื่อนไขการว่าจ้างในแง่การเงินและด้านอื่นๆ เวลาเริ่มเข้าทำงาน ขณะที่ไม่ใส่ใจกับประสบการณ์โดยตรงจากภาคเอกชนเลย ภายใต้ระบบนี้ แทบไม่มีสิ่งจูงใจสำหรับคนที่มีความสามารถด้วยประสบการณ์การทำงานในภาคเอกชนเพื่อสมัครเข้าทำงานที่ กพร. ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องแนะนำระบบซึ่งสะท้อนประสบการณ์ทำงานโดยตรงในภาคเอกชนอยู่ในเงื่อนไขการว่าจ้าง คณะทำงานตระหนักดีว่าปัญหานี้ไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะที่ กพร. เท่านั้น แต่เป็นสภาพการณ์ที่พบทั่วไปในระบบการว่าจ้างข้าราชการในไทย
- 4) การปรับปรุงสภาพแวดล้อมด้านไอที ตลอดระยะเวลาการทำงานสองปี คณะทำงานรู้สึกว่าคุณภาพแวดล้อมด้านไอที สกธ. ขาดอะไรหลายอย่าง เครื่องพีซีจำนวนมากที่เจ้าหน้าที่ใช้อยู่กำหนดให้ทุกคนใช้งานไม่ได้ ด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่บางคนไม่ได้รับที่อยู่อีเมล เจ้าหน้าที่จำนวนมากต้องใช้ที่อยู่แฉกฟรี ภายใต้สภาวะการณ์เช่นนี้ เจ้าหน้าที่แต่ละคนมีความสามารถในการใช้เครื่องพีซีแตกต่างกันมาก การจัดสรรพีซีหนึ่งเครื่องอย่างน้อยสำหรับเจ้าหน้าที่หนึ่งคนและแจกจ่ายที่อยู่อีเมลให้กับเจ้าหน้าที่แต่ละคนในโดเมนของกระทรวงพาณิชย์ เป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างยิ่ง นอกจากนั้น เนื่องจากเวอร์ชันของซอฟต์แวร์ไม่เหมือนกันเลย การเปลี่ยนซอฟต์แวร์เป็นเวอร์ชันเดียวกันหมดน่าจะส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของคอมพิวเตอร์ได้

(3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระบบและนโยบายการบัญชีและการสอบบัญชี

1) การยกเว้นบริษัทขนาดเล็กจากข้อกำหนดการสอบบัญชี

ขณะที่บริษัทซึ่งอยู่ภายใต้ข้อบังคับทางกฎหมายที่กำหนดให้บัญชีของบริษัทต้องผ่านการตรวจสอบโดย CPA มีจำนวนมากกว่า 200,000 แห่ง จำนวน CPA ทั้งหมดมีอยู่แค่ 6,000 คน คณะทำงานเชื่อว่าการขาดดุลยภาพนี้กำลังขัดขวางการปรับปรุงเชิงคุณภาพของการสอบบัญชีในไทย การขจัดบัญชีการขาดดุลยภาพนี้จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปรับปรุงเชิงคุณภาพของการสอบบัญชี และสิ่งนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้โดยยกเว้นบริษัทขนาดเล็กจากข้อกำหนดการสอบบัญชีด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

ก) ในกรณีของบริษัทขนาดเล็ก ขอบเขตของผู้ใช้งบการเงินนั้นจำกัดมาก และเป็นที่น่าสงสัยว่าความคุ้มค่าต่อการลงทุนของการตรวจสอบบัญชีจะบังเกิดขึ้นจริงหรือไม่

ข) การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของจำนวน CPA มีความเสี่ยงในแง่คุณภาพของ CPA ที่ลดลง

ค) เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 บังคับให้นิติบุคคลทุกรายใช้ผู้ทำบัญชีซึ่งกำหนดว่าต้องมีความรู้ทางด้านบัญชีในระดับหนึ่ง มีแบบแผนเชิงสถาบันที่มีอยู่แล้วซึ่งสามารถทดแทนการสอบบัญชีได้

นิติบุคคลทุกรายในประเทศไทยต้องผ่านการสอบบัญชีโดย CPA หรือผู้สอบบัญชีภาษีอากร ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ยกเว้นห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กจากการสอบบัญชีโดย CPA กรมสรรพากรได้เริ่มใช้ระบบผู้สอบบัญชีภาษีอากร ซึ่งทำให้การสอบบัญชีภาษีอากรของนิติบุคคล (ซึ่งได้รับยกเว้นจากการสอบบัญชีโดย CPA ภายใต้พระราชบัญญัติการบัญชี) โดย CPA หรือผู้สอบบัญชีภาษีอากรเป็นข้อบังคับด้วยเหตุนี้ การลดภาระกับห้างหุ้นส่วนขนาดเล็กตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการบัญชีจึงแทบยังไม่ได้อุบัติขึ้นเลย

ระบบที่ประเทศไทยรับมา ซึ่งนิติบุคคลทุกรายถูกบังคับให้ผ่านการตรวจสอบบัญชี กำลังแพร่ขยายในวงกว้าง ทั้งนี้มีศูนย์กลางอยู่ในกลุ่มประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ถึงกระนั้น ประเทศเหล่านี้พิเศษตรงที่มีผู้ทำงานวิชาชีพบัญชีจำนวนมาก เช่น CPA ซึ่งดำเนินการสอบบัญชี และสถานการณ์นี้ต่างจากประเทศไทยอย่างสิ้นเชิง ซึ่งมี CPA แค่ประมาณ 6,000 คน สหราชอาณาจักรยกเว้นบริษัทจำกัดจากการสอบบัญชีตามอาณัติของประชาคมยุโรป และแทบไม่มีประเทศพัฒนาแล้วชาติใดที่ใช้บังคับการสอบบัญชีของนิติบุคคลทุกรายเป็นข้อบังคับทางกฎหมาย

คณะทำงานเข้าใจว่า ข้อเสนอของคณะทำงานคงไม่สามารถปฏิบัติได้โดยไม่ผ่านกระบวนการแก้ไขกฎหมายที่ยุ่งยาก เพราะประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดการสอบบัญชีภาคบังคับของบริษัทจำกัดทุกรายควบคู่กับข้อกำหนดทำนองเดียวกันของประมวลรัษฎากร อย่างไรก็ตาม ในเวลาเดียวกัน คณะทำงานเชื่อเหลือเกินว่า การปรับปรุงงานสอบบัญชีในไทยจะสัมฤทธิ์ผลได้ยากหากไม่จัดการกับปัญหา

คณะทำงานขอย้ำด้วยว่า การเพิ่มจำนวน CPA อย่างสม่ำเสมอและการยกระดับคุณภาพของ CPA เป็นสิ่งที่ต้องทำสำเร็จให้ได้ เพื่อปรับปรุงระบบการตรวจสอบบัญชีในไทย

2) การปรับปรุงคุณภาพของการสอบบัญชีโดย CPA

การแนะนำระบบสองระบบ ได้แก่ ระบบ CPD และระบบวิพากษ์การควบคุมคุณภาพ แต่เนิ่นๆ ซึ่งทั้งสองระบบนี้กำหนดโดยมาตรฐาน IFAC เป็นสิ่งที่คาดหวังไว้ เนื่องด้วยระบบพวกนี้สำคัญอย่างยิ่งสำหรับการปรับปรุงคุณภาพของการสอบบัญชีโดย CPA โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการระบบ CPD โดย สวบ. กำหนดไว้โดยพระราชบัญญัติการบัญชี และการดำเนินระบบนี้อย่างเร่งด่วนมีความจำเป็น ยิ่งกว่านั้น จำเป็นที่จะต้องเตรียม “มาตรฐานการควบคุมคุณภาพ” อันเป็นเงื่อนไขสำคัญอันดับแรกสำหรับระบบวิพากษ์การควบคุมคุณภาพ ซึ่งจะทำให้การแนะนำระบบการควบคุมคุณภาพเพื่อตรวจสอบบัญชีของบริษัทเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต้องปฏิบัติ¹⁸

การขาดระบบเหล่านี้ซึ่งกำหนดโดยมาตรฐาน IFAC กำลังขัดขวางไม่ให้ระบบการตรวจสอบบัญชีในไทยสร้างความน่าเชื่อถือระหว่างประเทศ ขณะนี้ IFAC กำลังดำเนินแผนการเพื่อประเมินว่าองค์กรสมาชิกบรรลุพันธะผูกพันในฐานะองค์กรสมาชิกหรือไม่

18

ในประเทศไทย หลักกฎหมายมีอยู่ว่า คุณวุฒิของผู้สอบบัญชีเป็นสิ่งที่ยอมรับกันโดยบุคคล เพื่อให้บุคคลเหล่านี้รับผิดชอบกับการสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม การยืนยันความชัดเจนของความรับผิดชอบทางกฎหมายของกิจการสอบบัญชีในฐานะนิติบุคคลภายใต้พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีส่งผลให้กิจการสอบบัญชีจำเป็นต้องระบบควบคุมคุณภาพมากขึ้น

(นั่นคือ การปฏิบัติตามมาตรฐาน IFAC) สวบ. มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดการกับปัญหาการขาดระบบเมื่อคำนึงถึงการประเมินอย่างต่อเนื่องโดย IFAC

3) การใช้บังคับพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีอย่างเข้มแข็ง

ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีเริ่มใช้บังคับในปี 2547 พระราชบัญญัตินี้ยังไม่ได้บรรลุสถานการณ์นำไปปฏิบัติโดยสมบูรณ์ เนื่องจากการขาดการพัฒนาในส่วนของกฎกระทรวงและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ การออกกฎกระทรวงและข้อบังคับเหล่านี้ด้วยความแน่วแน่นมีความจำเป็นอย่างยิ่ง สวบ. ซึ่งควรเล่นบทบาทเป็นผู้นำ ต้องรับมือกับปริมาณงานที่เยอะมาก รวมทั้งการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เจ้าหน้าที่ และต้องจัดลำดับความสำคัญของงานเพื่อการบรรลุแผนงานอย่างแน่วแน่น งานสำคัญที่ สวบ. ต้องจัดการมีดังนี้

ก) การแนะนำระบบ CPD สำหรับ CPA

ข) การจัดตั้งมาตรฐานการควบคุมคุณภาพสำหรับการสอบบัญชีและการแนะนำระบบวิพากษ์การควบคุมคุณภาพ

ค) การใช้บังคับการจดทะเบียนของผู้ทำบัญชีโดยสมบูรณ์และการขจัดการจดทะเบียนซ้ำซ้อนกับ กพธ.

ง) การดำเนินการตามบทบาทผู้นำในการแนะนำ XBRL

จ) การขยายการบริการสมาชิก รวมทั้งการบริการให้คำปรึกษาทางการบัญชี

ฉ) การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมระหว่างประเทศอย่างแข็งขัน (การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของ IFAC และ IASB และการสมัครเป็นสมาชิกของสหพันธ์นักบัญชีแห่งเอเชียแปซิฟิก (Confederation of Asia and Pacific Accountants - CAPA) ฯลฯ¹⁹

19

ในปัจจุบัน ถึงแม้ว่า สภาวิชาชีพบัญชี เป็นสมาชิกของ IFAC สภาวิชาชีพบัญชี ไม่ได้เป็นสมาชิกของ CAPA ซึ่งเป็นองค์กรระดับภูมิภาคของ IFAC มีการวางแผนว่าองค์กรสมาชิกของ IFAC ซึ่งยังไม่บรรลุพันธะผูกพันในฐานะองค์กรสมาชิกของ IFAC จะต้องผ่านกระบวนการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัยความช่วยเหลือขององค์กรระดับภูมิภาค การไม่เป็นสมาชิก CAPA ของสภาวิชาชีพบัญชี บ่งชี้ว่าอาจมีปัญหาในการร้องขอความช่วยเหลือที่จำเป็น

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีเป็นกฎหมายซึ่งกำกับดูแลวิชาชีพบัญชีทั้งปวง และคาดว่าวิชาชีพบัญชีทั้งหมดที่กำหนดโดยพระราชกำหนด นอกเหนือจาก CPA และผู้ทำบัญชีจะต้องขึ้นทะเบียนกับ สวบ. ในภายภาคหน้า การขึ้นทะเบียนวิชาชีพบัญชีเหล่านี้เป็นผู้สอบบัญชีระบบและผู้สอบบัญชีภายในกับ สวบ. จะกลายเป็นภาระที่ต้องปฏิบัติตามภายใต้พระราชกำหนดทันทีที่การจัดโครงสร้างองค์กรของ สวบ. เสร็จเรียบร้อย เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่า งานที่ทำโดยผู้สอบบัญชีภาคีภายใต้ระบบที่กำหนดโดยประมวลรัษฎากรแทบไม่ต่างจากงานของ CPA แน่ชัดว่าการขึ้นทะเบียนของผู้สอบบัญชีภาคีอาจกลายเป็นภาระจ่ายอ้อมภายใต้เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี

4) การแนะนำ XBRL

XBRL เป็นภาษาคอมพิวเตอร์สำหรับการรายงานทางการเงิน ซึ่งเรียกความสนใจได้เพิ่มขึ้นในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา และได้กลายเป็นมาตรฐานโลกโดยพฤตินัย การแนะนำ XBRL เป็นหนึ่งในผลสำเร็จที่สำคัญของโครงการ TA และการส่งคณะผู้แทนที่นำโดย SET ไปร่วมงานประชุม International XBRL Conference ครั้งที่ 12 ที่โตเกียวเมื่อพฤศจิกายน 2548 นับเป็นก้าวที่สำคัญเพื่อนำไปสู่การแนะนำ XBRL ในไทยอย่างแท้จริง

เป็นความสำคัญที่ต้องมีการจัดตั้งองค์กรที่มีเขตอำนาจทางกฎหมาย ซึ่งมีหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวนมากเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ช่วงแรก เพื่อเริ่มกระบวนการแนะนำ XBRL ในไทยโดยอาศัยการติดต่อกับ XBRL International อย่างต่อเนื่อง ในหลายประเทศ องค์กรนักบัญชีอาชีพเป็นองค์กรหลักที่ส่งเสริม XBRL เนื่องจากมีความเป็นกลางและความคล่องตัวขององค์กรภาคเอกชน จากข้อสังเกตนี้ คณะทำงานเชื่อว่า สวบ. เป็นองค์กรที่เหมาะสมที่สุดในไทยในการส่งเสริม XBRL ขณะเดียวกัน เป็นการสมควรที่ กพร. และหน่วยงานรัฐอื่นควรสนับสนุนกิจกรรมของ สวบ. ในแง่เงินทุนและทรัพยากรมนุษย์ ขณะกำลังพิจารณาการใช้ XBRL สำหรับกิจกรรมของตนเอง

คณะทำงานเชื่อว่า การนำเอา XBRL ไปใช้ในสาขาต่อไปนี้จะบรรลุประสิทธิภาพอย่างมาก

ก) การเปิดเผยข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ SET

ข) แบบฟอร์ม (สบข.) 3 ที่นำส่งให้แก่ กพร.

ค) งบการเงินที่นำส่งให้แก่ กพร.

ง) แบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้แบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งให้กรมสรรพากร

ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อ ก. ข้างต้น SET กำลังพิจารณาเริ่มดำเนินโครงการนำร่อง ซึ่งจะนำเอา XBRL ไปใช้กับบริษัทที่มีมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดสูงสุดจำนวน 50 ราย การจัดทำโครงการนำร่องที่เกี่ยวข้องกับบริษัทขนาดใหญ่เป็นวิธีการเริ่มต้นที่ดี เพราะว่า

บริษัทกลุ่มนี้มีความสามารถสูงในการซึมซับเทคโนโลยีหรือเทคนิคใหม่ พัฒนาการของการแบ่งหมวดหมู่ที่สอดคล้องกับ TAS มีความจำเป็นในฐานะเงื่อนไขสำคัญอันดับแรกก่อนการแนะนำ XBRL เนื่องจาก TAS แทบไม่ต่างจาก IFRS วิธีการพัฒนาการแบ่งหมวดหมู่ที่ดีที่สุดคือ การใช้วิธีการจำแนกประเภทตาม IFRS เป็นพื้นฐาน

5) การพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs

เป็นการยากสำหรับธุรกิจ SMEs ที่จะปฏิบัติตาม TAS ซึ่งเป็นพัฒนาการที่มุ่งเน้นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เป็นสำคัญ ในปัจจุบัน การนำบางส่วนของ TAS ไปใช้ได้รับการยกเว้นสำหรับบริษัทที่ไม่ใช่บริษัทมหาชนจำกัด กระนั้นก็ตาม แนวทางนี้มีปัญหาบางอย่าง เช่น ก) การลดภาระของธุรกิจ SMEs ที่ไม่เพียงพอ และ ข) การยกเว้นธุรกิจ SMEs จากการใช้มาตรฐานที่ควรนำมาใช้กับบริษัทขนาดใหญ่และธุรกิจ SMEs อย่างเท่าเทียมกัน ขณะนี้ IASB กำลังพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และคณะกรรมการได้จัดการสัมมนาที่ออกแบบเพื่อแนะนำความพยายามในการพัฒนาดังกล่าวของ IASB ระหว่างช่วงดำเนินโครงการ TA (อ่านข้อ 3.6 (1)) ข้อเท็จจริงที่สำนักงานวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งญี่ปุ่นได้กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs เป็นประเด็นที่กล่าวไปแล้วในส่วนของกรอบรรมเจ้าหน้าที่ สกธ. (ข้อ 3.5 (4)) ขณะนี้ กพร. กำลังเตรียมที่จะแปลแนวทางปฏิบัติสำหรับการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs (ออกเมื่อสิงหาคม 2548) เป็นภาษาไทยสำหรับการใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในอนาคต

ความจริงการพัฒนามาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs ในไทยจากศูนย์เป็นสิ่งที่ยากลำบาก และทางเลือกที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงมากกว่าคือ การแนะนำมาตรฐานการบัญชีเช่นนี้โดยอิงกับมาตรฐานที่สอดคล้องกัน ซึ่ง IASB กำลังพัฒนาขึ้นมา และมาตรฐานของญี่ปุ่นและประเทศอื่น ในกรณีนี้ เป็นการสมควรที่ผู้เกี่ยวข้องในไทยควรมีส่วนร่วมในโครงการต่อเนื่องของ IASB ด้วยวิธีการส่งจดหมายข้อคิดเห็นและการเข้าร่วมในงานสัมมนาโต๊ะกลม IASB ได้จัดตั้งคณะที่ปรึกษาสำหรับโครงการกำหนดมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจ SMEs และการขาดตัวแทนของไทยในคณะที่ปรึกษานี้ นับว่าเป็นจุดอ่อนที่สำคัญ

6) การพิจารณาพระราชบัญญัติการบัญชีและระบบที่เกี่ยวข้องเพื่อสะท้อนสภาพความเป็นจริง

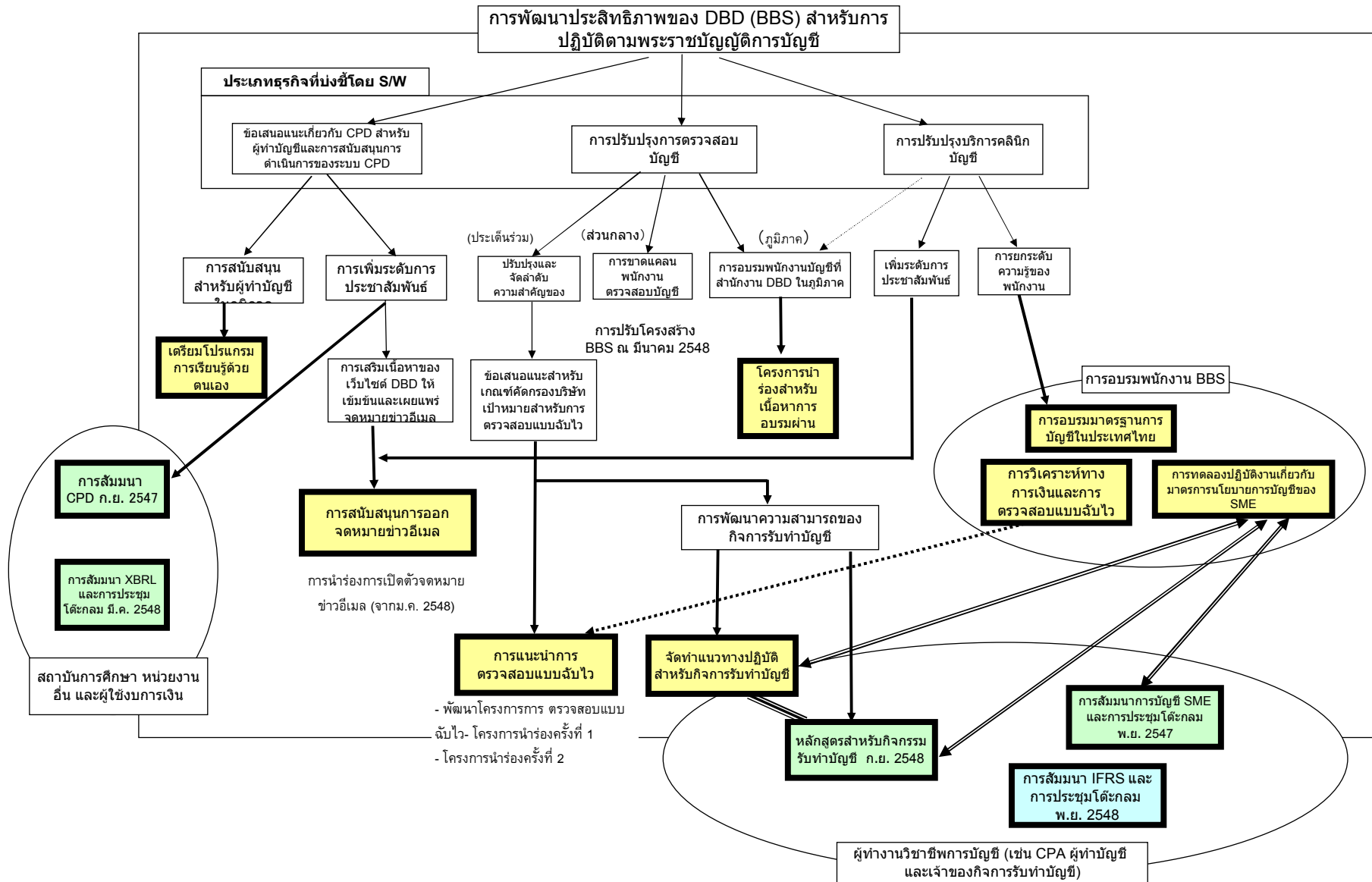
พระราชบัญญัติการบัญชีและระบบที่เกี่ยวข้องมักกำหนดรายละเอียดหยาบๆของงานทำบัญชี รวมทั้งวิธีการทำบัญชี และกำหนดเวลาดำเนินการบัญชี และแจกแจงบทลงโทษ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ มีบทบัญญัติหลายข้อที่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้โดยง่าย (ข้อ 2.1 (3))

การพิจารณาข้อกำหนดของระบบเหล่านี้โดยคำนึงถึงการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ความไม่สอดคล้องระหว่างข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการบัญชีและประมวลรัษฎากรทำให้การสนองตอบในทางปฏิบัติประสบความยุ่งยาก และดังนั้น การพยายามสร้างความสอดคล้องกันระหว่างกฎหมายทั้งสองฉบับจึงเป็นสิ่งที่สมควรอย่างยิ่ง

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

โครงการ TA สำหรับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชี – แผนภูมิความสัมพันธ์ของโครงการย่อย



ภาคผนวก 2

หน้าที่สำหรับสมาชิกที่มิศึกษาแต่ละท่าน

ชื่อ	ส่วนงานที่รับผิดชอบ	รายละเอียดการทำงาน
ทาคาชิ เซคิกาว่า	หัวหน้าทีม / งานตรวจสอบทางการเงิน 1	<ul style="list-style-type: none"> ● การบริหาร การสั่งงาน และการดูแลโปรแกรมการให้ความช่วยเหลือทั้งหมด ● รายงาน และติดต่อประสานงานกับ JICA ● การอภิปราย และการประสานงานกับสำนักกำกับดูแลธุรกิจ ● ติดต่อกับองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งหลาย ● การทดลองปฏิบัติงาน (Workshop) ● การจัดทำรายงาน
โมโตคาซุ คาโนโคกิ	รองหัวหน้าทีม / การพัฒนาด้านบุคลากร 1	<ul style="list-style-type: none"> ● ช่วยเหลือหัวหน้าทีม ● การอบรมของเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ (หัวหน้างาน) ● การประเมินผลการปรับปรุงการตรวจสอบงบการเงินและคลินิกบัญชี
โนบุยูกิ ยามาตะ	งานตรวจสอบทางการเงิน 2	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรับปรุงการตรวจสอบงบการเงิน (รองหัวหน้า) ● การอบรมของเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ
เคอิตะ อิโนอุเอะ	การบัญชีสำหรับ SME 1	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรับปรุงด้านการตรวจสอบบัญชี ● การอบรมของเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ
ศิรินทร์ทิพย์ ทงทา	การบัญชีสำหรับ SME 2	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรับปรุงคลินิกบัญชี (รองหัวหน้า) ● โครงการสำหรับการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี (รองหัวหน้า) ● วิทยากรในการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ และการสัมมนาภายนอก ● การรวบรวมข้อมูลภาคสนาม
ทาคาชิ มัทสุมุระ	การพัฒนาด้านบุคลากร 2	<ul style="list-style-type: none"> ● โครงการพัฒนาความรู้ต่อเนื่องทางวิชาชีพบัญชี (หัวหน้า) ● การอบรมของเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ
คาซุยุกิ คาวาโมโด้	พระราชบัญญัติการบัญชี	<ul style="list-style-type: none"> ● การปรับปรุงคลินิกบัญชี (หัวหน้า) ● วิทยากรในการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจ และการสัมมนาภายนอก
ยูมิโกะ อันโด	การประสานงาน	<ul style="list-style-type: none"> ● ธุรการศาสตร์ ● การช่วยเหลือในด้านการฝึกปฏิบัติงานและการสัมมนา ● การช่วยเหลือในด้านการจัดทำรายงาน ● การชำระบัญชี

1. รายชื่อสมาชิกทีม CBT ของสำนักกำกับดูแลธุรกิจ

ชื่อ	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
น.ส. จุฑามณี ยอดแสง	หัวหน้าทีม CBT / นักวิชาการพาณิชย์	กลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานวิชาชีพ
น.ส.จิรดา พงศ์พันธุ์	รองหัวหน้าทีม CBT / นักวิชาการพาณิชย์	กลุ่มงานพัฒนาระบบและมาตรฐานวิชาชีพ
นางโสธดา เลิศอาภา จิตร	นักวิชาการพาณิชย์	งานส่งเสริมธรรมภิบาล
นางสุภาพร บุญแทน	นักวิชาการพาณิชย์	กลุ่มงานศึกษาและเทคโนโลยี
น.ส.ศรพนา ศรีนวลข้า	นักวิชาการพาณิชย์	กลุ่มงานตรวจสอบบัญชี (ตรวจสอบพิเศษ)

2. กิจกรรมร่วมกับสมาชิกทีม CBT

- **ประชุม CBT ครั้งที่ 1** จัดขึ้นในวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2547 : แจกแจงวัตถุประสงค์ หน้าที่ และกิจกรรมของทีมพัฒนาประสิทธิภาพ (CBT) ร่วมกันระหว่างสมาชิกทีม CBT และทีมงาน JICA
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 2** จัดขึ้นในวันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2547 : มีการแสดงผลการสำรวจเพื่อพัฒนาการบริหารงานธุรกิจสำหรับสำนักกำกับดูแลธุรกิจโดยทีมงาน JICA ทีม CBT ได้เสนอแผนงานสำหรับการอบรมผู้ทำบัญชีในต่างจังหวัด
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 3** จัดขึ้นในวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 : แจกแจงผลที่ได้จากการสัมมนาแนะนำโครงการ (Introductory seminar) : 1) การวิเคราะห์ผลการทดสอบ และ 2) ผลการตอบแบบสอบถาม มีการอบรมเพื่อเตรียมตัวสำหรับการอภิปรายกลุ่ม
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 4** จัดขึ้นในวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 : แนะนำและอภิปรายเกี่ยวกับแผนงานคร่าวๆ สำหรับการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจที่จะจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2547 ทบทวนการวิเคราะห์ปัญหาในการอภิปรายกลุ่ม
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 5** จัดขึ้นในวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 : อภิปรายเกี่ยวกับแผนการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจที่จะจัดขึ้นในเดือนกรกฎาคมและเดือนกันยายน
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 6** จัดขึ้นในวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2547 : ทีม JICA นำเสนอความก้าวหน้าของโครงการนำร่อง
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 7** จัดขึ้นในวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 : อภิปรายเกี่ยวกับแผนการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจในปีพ.ศ. 2548 และนำเสนอการสรุปผลของการอบรมแลกเปลี่ยน (counterpart training)
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 8** จัดขึ้นในวันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 : อภิปรายเกี่ยวกับแผนการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจในปีพ.ศ. 2548
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 9** จัดขึ้นในวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2548 : อภิปรายเกี่ยวกับแผนการอบรมเจ้าหน้าที่

สำนักกำกับดูแลธุรกิจในปีพ.ศ. 2548

- **ประชุม CBT ครั้งที่ 10** จัดขึ้นในวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2548 : อภิปรายเกี่ยวกับแผนการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจในปีพ.ศ. 2548
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 11** จัดขึ้นในวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2548 : วางแผนการสำหรับสัมมนา XBRL และหลักสูตรการอบรมสำนักงานบัญชีร่วมกัน
- **ประชุม CBT ครั้งที่ 12** จัดขึ้นในวันที่ 12 กันยายน พ.ศ. 2548 : อภิปรายเกี่ยวกับผลที่ได้จากโครงการ JICA และแจกแจงรายละเอียดการอบรมเจ้าหน้าที่สำนักกำกับดูแลธุรกิจครั้งสุดท้ายและหลักสูตรการอบรมสำนักงานบัญชีร่วมกัน

ภาคผนวก 4

**PDM: การสร้างประสิทธิภาพเพื่อการปฏิบัติตามระบบบัญชี (การให้การสนับสนุนทางด้านเทคนิค
เพื่อการปฏิบัติตามพร.การบัญชี) – ร่างฉบับที่ 2**

พื้นที่เป้าหมาย: ทั่วประเทศไทย

ระยะเวลาดำเนินการ: ธันวาคม 2546 – ธันวาคม 2548

กลุ่มเป้าหมาย: บริษัทที่ยื่นงบการเงินให้แก่กระทรวงพาณิชย์

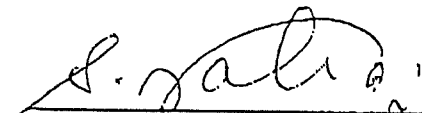
สาระโดยสังเขป	ตัวชี้วัดที่ใช้นัยกับวัตถุประสงค์	วิธีการพิสูจน์ยืนยัน	สมมติฐานสำคัญ
<p>< เป้าหมายโดยรวม > การปรับปรุงสถานการณ์การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีใน หมู่บริษัทคนไทย</p>	<ol style="list-style-type: none"> อัตราส่วนของบริษัทที่ไม่ยื่น F/S ของปีงบประมาณ 2552 ณ เดือน พฤษภาคม 2553: ไม่เกิน 30% ¹ อัตราส่วนของบริษัทที่ไม่ถูกบ่งชี้ว่าเป็นกรณีการไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการบัญชีในการตรวจสอบระหว่างปีงบประมาณ 2552: อย่างน้อย 30% ² อัตราส่วนของบริษัทที่ไม่ขึ้นทะเบียน B/K ณ สิ้นปี 2553: ไม่เกิน 20% ³ อัตราส่วนของ B/K ที่ยังไม่ผ่าน CPD ตามภาระหน้าที่ตั้งตั้งแต่ปี 2551 ถึง 2553: อย่างน้อย 80% 	<ol style="list-style-type: none"> ประวัติการยื่น F/S ประวัติการตรวจสอบ F/S ฐานข้อมูล B/K ประวัติการเข้าอบรมในหลักสูตรอบรมสำหรับ B/K 	
<p>< จุดมุ่งหมายของโครงการ > การปรับปรุงประสิทธิภาพของ BBS ในการใช้บังคับพระราชบัญญัติการบัญชี</p>	<ol style="list-style-type: none"> จำนวนการตรวจสอบ F/S ในปีงบประมาณ 2548: อย่างน้อย 7,000 ราย ⁴ พนักงาน BBS รู้สึกมั่นใจกับการให้คำปรึกษาทางการบัญชีมากขึ้นในเดือนกันยายน 2548 เปรียบเทียบกับเดือนกรกฎาคม 2547 จำนวนผู้เข้าอบรมในหลักสูตร CPD ที่ได้รับอนุมัติ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2548: อย่างน้อย 30,000 คน 	<ol style="list-style-type: none"> ประวัติการตรวจสอบ F/S ผลการสำรวจจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์พนักงาน BBS ประวัติการออกประกาศนียบัตรของหลักสูตร CPD 	เศรษฐกิจไม่ถดถอยอย่างรุนแรง
<p>< ผลลัพธ์ > 1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD สำหรับ B/K ที่นำไปปฏิบัติจริง 2. ประสิทธิภาพของการตรวจสอบ F/S ดีขึ้น 3. ประสิทธิภาพของการบริการคลินิกบัญชีดีขึ้น 4. ความสามารถของพนักงาน BBS ดีขึ้น</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD ที่นำไปปฏิบัติจริง (ครั้งที่ 1: สิงหาคม 2547 1.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ CPD ที่นำไปปฏิบัติจริง (ครั้งที่ 2: ธันวาคม 2548) เตรียมข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์พร้อมสำหรับการตรวจสอบ F/S จำนวนการเข้าถึงและเยี่ยมชมเว็บไซต์ในส่วนของคลินิกบัญชีที่เพิ่มขึ้น XX% ในปีงบประมาณ 2548 เปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันในปี 2546 สัดส่วนขั้นต่ำของพนักงาน BBS ที่ได้รับผลการประเมิน อย่างน้อย C ในการประเมินความสามารถที่แบ่งเป็นห้าเกรด (A – E) คิดเป็น XX% 	<ol style="list-style-type: none"> 1.1 รายงาน CPD 1.2 รายงานขั้นสุดท้าย 2. ข้อมูล BBS 3. ข้อมูล BBS 4. ผลการประเมินพนักงาน BBS (EV2) 	ไม่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่กับองค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบ และกำลังคนของ BBS

ภาคผนวก 5

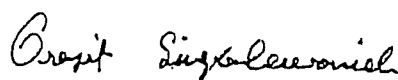
SCOPE OF WORK
FOR
THE CAPACITY BUILDING
FOR
IMPLEMENTING ACCOUNTING SYSTEM
(TA FOR IMPLEMENTING THE ACCOUNTING ACT)
IN
THE KINGDOM OF THAILAND

AGREED UPON BETWEEN
DEPARTMENT OF BUSINESS DEVELOPMENT
MINISTRY OF COMMERCE
AND
JAPAN INTERNATIONAL COOPERATION AGENCY

Bangkok, October 9 , 2003



Shinya Nakai
Resident Representative
Thailand Office, Japan International
Cooperation Agency
Japan



Orajit Singkalavanich
Director-General
Department of Business Development,
Ministry of Commerce
Kingdom of Thailand

I. INTRODUCTION

In response to the request of the Government of the Kingdom of Thailand (hereinafter referred to as "GOT"), the Government of Japan (hereinafter referred to as "GOJ") decided to conduct a [Development Study for Capacity Building for Implementing Accounting System (TA for Implementing the Accounting Act)] (hereinafter referred to as "the Study") with the Department of Business Development, Ministry of Commerce (hereinafter referred to as "DBD") in accordance with the Agreement on Technical Cooperation between the GOJ and the GOT signed on 5th November, 1981.

Accordingly, the Japan International Cooperation Agency (hereinafter referred to as "JICA"), the official agency responsible for the implementation of the technical cooperation programs of the GOJ, will undertake the Study in close cooperation with the relevant authorities concerned of the GOT.

DBD shall act as a counterpart agency to the Japanese study team and also as a coordinating body in relation with other relevant organizations for the smooth implementation of the study.

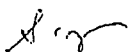
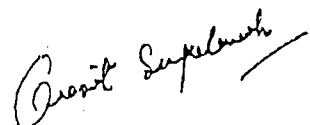
The present document sets forth the scope of work for the Study.

II. OBJECTIVES OF THE STUDY

Providing appropriate financial information in business is important to the economic development of the country, in terms of realizing access to the finance, better business management planning and corporate governance. In this sense, GOT has been attempting to develop proper accounting system in Thailand.

The objective of the Study is to facilitate implementation of accounting acts and related regulations and to enhance the capacity of the staff of the Bureau of Business Supervision (hereinafter referred to as "BBS"), DBD who is in charge of supervising the bookkeeping of businesses. In order to achieve the objectives, the Study will include:

1. Implementation of capacity building of the staff of BBS
2. Recommendation on improving services provided by DBD

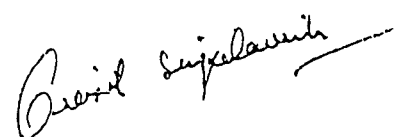
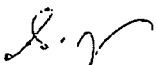



III. SCOPE OF THE STUDY

1. Review current situation of accounting system in Thailand (Collecting information)
 - 1-1. Review policies, measures and programs concerning accounting system
 - 1-2. Review businesses' and bookkeepers' compliance with accounting related laws and standards

2. Study and analyze activities of BBS/DBD
 - 2-1. Study and analyze the service activities of each group in BBS/DBD
 - Inspection and auditing of financial statements submitted to DBD by companies
 - Consultation service in relation to implementing Accounting Act
 - Continuing Professional Development for bookkeepers (including preparation of this program)
 - Other activities, if necessary
 - 2-2. Evaluate the achievement of these activities

3. Capacity building of DBD
 - 3-1. Provide suggestions and recommendation on capacity building of BBS/DBD staff for those activities described in the above section 2-1.
 - 3-2. Carry out the above capacity building of BBS/DBD by ways of
 - Seminars
 - Exercising (On the Job Training)
 - Other effective methods, if applicable.
 - 3-3. The capacity building program includes development of curriculum and training courses and provision with training materials and manual, if necessary.
 - 3-4. Give advice and recommendation on the improvement of the services of DBD (described in the above section 2-1.), including the improvement of the compliance of related stakeholders with accounting related acts and standards.



IV. WORK SCHEDULE

Duration of the Study is about two years, starting from the middle of December, 2003. The details shall be discussed with the submission of Inception Report. The tentative schedule of the Study is attached as the Annex.

V. REPORTS

JICA shall prepare and submit the following reports in English and the Final Report in Thai to the GOT.

- (1) Ten (10) copies of the Inception Report
(at the beginning of the Study)
- (2) Ten (10) copies of the Progress Report
(at the intermediate stage of the Study)
- (3) Ten (10) copies of the Interim Report
(at the latter stage of the Study)
Thirty (30) copies of the Draft Final Report
(at the final stage of the Study)
- (5) Thirty (30) copies of the Final Report
(after completion of the Study)

VI. UNDERTAKING OF THE THAI AUTHORITIES CONCERNED

1. Specific privileges and other benefits to the Japanese Study Team (hereinafter referred to as "the Team") necessary for the conduct of the Study will be provided in accordance with the Agreement on Technical Cooperation between the GOJ and the GOT signed on November 5, 1981.
2. The DBD shall act as the counterpart agency to the Team. The DBD shall also as the coordinating body between the other governmental and non-governmental organizations concerned with smooth implementation of the Study.
3. To facilitate the smooth conduct of the Study, the DBD shall take the following necessary measures in cooperation with other relevant organizations within the laws and regulations in force in Thailand:

- 1.1 to cooperate in securing the safety of the Team when and as required in the course of the Study,
 - 1.2 to cooperate in securing permission for entry into private properties or restricted areas for the implementation of the Study,
 - 1.3 to cooperate in securing permission for the Team to get access to all data, documents and information necessary for the execution of the Study, and
 - 1.4 to provide medical service as needed. Expenses will be chargeable to the member of the Team
4. The DBD shall, at its own expense, provide the Team with the following in cooperation with other organizations:
- 4.1 available data related to the Study,
 - 4.2 counterpart personnel,
 - 4.3 suitable office space with necessary equipment in Bangkok and the Study sites, and
 - 4.4 credentials and/or identification cards.

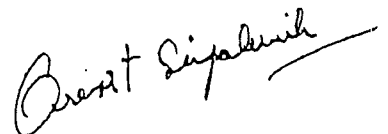
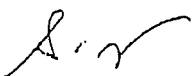
VII. UNDERTAKING OF JICA

For the implementation of the Study, JICA shall take the following measures:

1. To dispatch, at its own expense, the Team to Thailand.
2. To pursue technology transfer to the Thai counterpart personnel in the course of the Study.

VIII. CONSULTATIONS

JICA and DBD shall consult with each other in respect of any matter that may arise from, or in connection with, the Study.



Bin

Annex

		Tentative Schedule of the Study																							
Year	2003	2004												2005											
Month	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Wbrk in Thailand		■				■				■	■	■		■				■				■			
Wbrk in Japan	<input type="checkbox"/>				<input type="checkbox"/>							<input type="checkbox"/>				<input type="checkbox"/>								<input type="checkbox"/>	
Submission of Report	△	△					△					△					△								
	I C/R	PR/R					I T/R					DF/R					F/R								
		I C/R	I NCEPTI ON REPORT																						
		PR/R	P R O G R E S S R E P O R T																						
		I T/R	I N T E R I M R E P O R T																						
		DF/R	D R A F T F I N A L R E P O R T																						
		F/R	F I N A L R E P O R T																						

Apx5-6

David S. ...

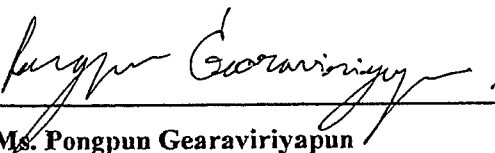
TI/MP 002 J 母 2/7

ภาคผนวก 6

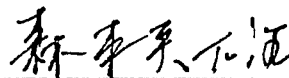
MINUTES OF MEETING
FOR
THE TECHNICAL ASSISTANCE PROGRAM
ON
IMPLEMENTING ACCOUNTING ACT
IN THE KINGDOM OF THAILAND
AGREED UPON BETWEEN
MINISTRY OF COMMERCE
AND
THE JAPAN INTERNATIONAL COOPERATION AGENCY

Signed in Nonthaburi

11th July, 2003



Ms. Pongpun Gearaviriyapun
Director of Bureau of Business Supervision
Department of Business Development



Mr. Hideo Morimoto
Leader
JICA Study Team

The Japan International Cooperation Agency (hereinafter referred to as "JICA") dispatched a mission headed by Mr. Hideo Morimoto from 8th to 11th July, 2003(hereinafter referred to as "the Mission") for the technical assistance program on capacity building for implementing Accounting Act (hereinafter referred to as "TA program").

The Mission had a series of discussions with the Representatives of the Department of Business Development, Ministry of Commerce of the Kingdom of Thailand (hereinafter referred to as "the Thai side"), and this document sets forth the main points confirmed in the discussions.

1. The outline of the TA program

The main objective of the TA program is capacity building of the staff of the Bureau of Business Supervision of Department of Business Development (hereinafter referred to as "BBS" and "DBD", respectively). The TA program can be divided into two subsets. One of them is capacity building for the DBD's services, such as consultation services and inspection of financial statements. The other one is assistance for BBS/DBD's preparation for the Continuing Professional Development for Bookkeepers. TA program also includes suggestions and proposals for an appropriate implementation of Accounting Act, for example, holding seminars for business management in order to promote businesses to keep accounts under the Accounting Act.

2. TA program for Continuing Professional Development for Bookkeepers

The Mission learned that the draft guideline of the Continuing Professional Development for Bookkeepers (hereinafter referred to as "CPD") will be discussed among DBD and the relevant educational institutes at the end of July 2003, and the final guideline will be announced by DBD as soon as it is agreed, but not later than its effective date (10th of August 2004). The TA program does not basically include the preparation of this guideline due to the time restraint, it will, however, include proposals for the elaboration of the guideline for the future CPD.

3. Additional recommendations and proposals for improving the activities of BBS/DBD

The Thai side expressed its wishes for additional recommendations and proposals for improving the activities of BBS/DBD by the consultants in the course of the TA program, even if detailed elements of the recommendation and proposals are not prescribed in the

Scope of Work.

4. Reports

Regarding the reports and the materials (e.g. textbook of the seminars) produced in the course of the TA program, the inception, interim and progress reports of the TA program, if produced, shall be written in English, whereas the materials to be used in the seminars mainly for the staff of DBD shall be both in Thai and English. JICA and DBD have no objection to the publication of the reports and materials produced in the course of the study.

5. TA program Team

Further to the mission schedules of the TA program team, the Mission explained the way of the work of intermittent dispatch of the team consisting of around five or six members of which number and duration depend on the aim of each mission, and Thai side agreed on it.

6. Training in Japan

MOC is expected to submit A-2/A-3 forms to the Embassy of Japan in Bangkok to follow up its request that their personnel be accepted as trainees under the JICA training program.

7. Undertakings

- a) All the data necessary for the TA program shall be provided to the Japanese TA program team.
- b) DBD will provide offices in Nonthaburi for the TA program team.

ภาคผนวก 7

Minutes of Meeting

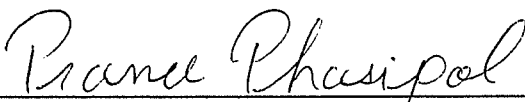
For

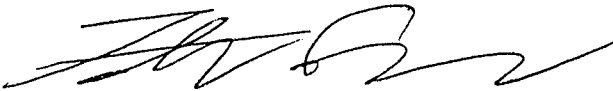
The Capacity Building For
Implementing Accounting System
(TA for Implementing the Accounting Act)
In The Kingdom of Thailand

January 20 & 21, 2004
Department of Business Development, MOC
Nonthaburi, Thailand

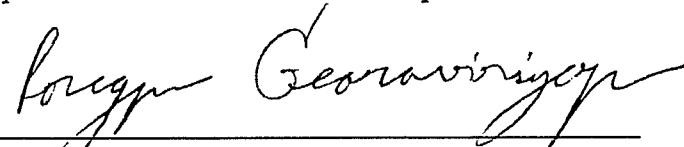
Ms. Pranee Phasipol
Deputy Director-General
Department of Business Development

Mr. Tadashi Sekikawa
Leader of the JICA
Consulting Team





Ms. Pongpun Gearaviriyapun
Director of Bureau of Business Supervision
Department of Business Development



30 January, 2004

1. Attendants

Ministry of Commerce, The Kingdom of Thailand (MOC)

Ms. Pranee Phasipol,	Deputy Director General, DBD
Ms. Uthaisri Sirichai,	Accounting Specialist, DBD
Ms. Pongpun Gearaviriyapun,	Director, BBS
Ms. Anuchit Kaewruamwong,	Accounting System and Standard Development Group
Ms. Sukunya Songyothin,	Accounting System and Standard Development Group
Ms. Chanipat Khongkamon,	Business Inspection and Analysis Section
Ms. Winita Chaimanat,	Business Inspection and Analysis Section
Ms. Nutkamol Teparatimagorn,	Auditor Supervision Group
Ms. Supaporn Rungramphun,	Auditor Supervision Group
Ms. Suleporn Palachewin,	Accounting Inspection Group
Ms. Sorada Lertharpachit,	Accounting Inspection Group
Ms. Supaporn Boontan,	Auditor Supervision Group
Ms. Chutamane Yodsaeng,	Accounting System and Standard Development Group
Ms. Jirada Pongpun,	Accounting System and Standard Development Group
Ms. Sonpana Sinuankhan,	Business Inspection and Analysis Section

Japan International Cooperation Agencies(JICA)

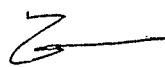
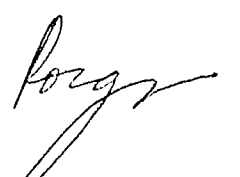
Mr. Hiroshi Takabayashi,	Industrial Development Study Division
Mr. Akira Shibuya,	Assistance Resident Representative, Thailand office

The JICA Consiting Team

Mr. Sekikawa Tadashi,	Team Leader/Financial Audit
Mr. Motokazu Kanokogi,	Sub-Leader/Human Resource Development
Mr. Nobuyuki Yamada,	Financial Audit
Mr. Keita Inoue,	SME Accounting
Ms. Sirintip Tongta,	SME Accounting
Mr. Takashi Matsumura,	Human Resource Development
Mr. Kazuyuki Kawamoto,	Accounting Act
Ms. Yumiko Ando,	Work Coordination


2. Summary of the meeting

The outline of the IC/R was clearly explained by the JICA Team and was well understood and basically agreed by BBS. In the meantime, BBS expressed their requests regarding some part of the contents of the program. A series of close talks on each item shown in the appendix 5 of the IC/R were made between the both parties. The results of the two-day talk are summarized as shown in the attached table of this minute.

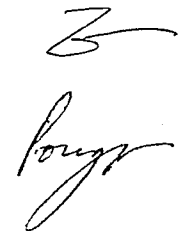



APPENDIX Summary of the Two-day Talk held on January 20 & 21, 2004


	Discussion Item	Key Points for Discussion	Conclusion
1	Purposes and Principal Policies of the TA Program		
1a	Formation of the Capacity Building Team (CBT) and its composition	<ul style="list-style-type: none"> • Should a CBT be established? • Member of the CBT 	<ul style="list-style-type: none"> • A CBT is established. • The CBT is consisted of 5 members who represent each group or section in BBS.
1b	Use of the PCM method and the main items of the PDM	PCM <ul style="list-style-type: none"> • Should the PCM method be used? • Main contents of the PDM 	<ul style="list-style-type: none"> • The PCM method is used for managing the project. • Indicators in PDM must be determined in the next survey.
2	Training of BBS Staff		
2a	Scope of the staff subject to training	Persons who will receive the training <ul style="list-style-type: none"> • Irregular staff? • Provincial staff? 	<ul style="list-style-type: none"> • The program focuses on the regular staff of BBS, about 50 staff, excluding irregular staff and provincial staff.
2b	Framework and rough contents of the training	Discussions on the abilities which require strengthening is necessary How many hours can BBS staff allocate to training in relation to their ordinary work?	The following items are confirmed. <ul style="list-style-type: none"> • Basic accounting training is not necessary. • Knowledge of related laws will be advised by BBS. • There are deep interests in the area of auditing and Computer-Assisted Audit Techniques and Tools (CAATTs) • The training to improve capacity of staff in planning and administration will be provided. • Introduction of cases in other countries regarding the accountant system will be highly appreciated.



			<ul style="list-style-type: none"> • Accounting standard together with case studies will be also appreciated. • Corporate governance together with some case study will be also appreciated. • BBS will request other subjects to be included in the curriculum later. • Curriculum for trainer's training will be provided. • Training for planning, management and service mind as government officers are also welcomed • The methods of the training that are proposed in IC/R are acceptable. • BBS will review and suggest the appropriate schedule of the training.
2c	Evaluation method for the training results	<p>Sharing of a picture of the situation at the end of the Consulting (targets)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frequency of evaluation • Evaluation method, particularly the evaluation method for abilities at the beginning of training 	<ul style="list-style-type: none"> • For evaluation method, interviews and small group discussion will be acceptable. • However, BBS agreed to perform pre-test.
2d	Utilization of the evaluation results	<ul style="list-style-type: none"> • Should the evaluation result be utilized for personnel merit-rating? • Method to ensure that the result cannot be utilized and announcement to BBS staff when such results are not used 	<ul style="list-style-type: none"> • The evaluation result is to be used only for the training purposes.
2e	Introductory seminar	<ul style="list-style-type: none"> • Desirability of an introductory seminar • Method and contents 	<ul style="list-style-type: none"> • The seminar will be held during the Second Field Survey



3	CPD for Bookkeepers		
3a	Outline of the recommendations for CPD	<p>Checking of the progress situation of the CPD system is necessary.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Outline and timing of the First Recommendation • Outline and timing of the Second Recommendation 	<p>As described in the IC/R, following recommendations will be provided.</p> <p>First Recommendation (July, 2004): Practical matters to ensure the smooth operation of the system and future themes</p> <p>Second Recommendation (September, 2005): further elaboration of the First Recommendation</p>
3b	Examples of other countries requiring detailed analysis	Presentation of examples of other countries to specify the subjects for detailed analysis	<p>As to CPD system, introduction of many case studies will be highly appreciated. Cases in developed countries (e.g. US, UK and Japan) and China as well. The presentation will be conducted for all regular BBS staff, namely around fifty people.</p>
3c	Support for CPD	Clarification of the future work to be implemented by the BBS and contents of the support required of the Consulting Team by the BBS	<ul style="list-style-type: none"> • A seminar on CPD should be conducted for the related organizations and agencies. (ICAAT, Chamber of Commerce, Educational Institutions) • How to monitor the CPD system of B/Ks is to be discussed in the near future.
3d	CPD workshop	<ul style="list-style-type: none"> • Desirability of a CPD workshop • Picture of its contents, timing and target persons, etc. 	<p>The CPD workshop will be held as proposed in IC/R.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Two workshops will be held.
4	General Contents of the TA Program		
4a	Overall schedule of the TA Program	<ul style="list-style-type: none"> • Timing of the field survey • Timing of the preparation of reports • Others 	<p>The schedule of the 2nd Survey in May might be changed because of the tight schedule of BBS staff during that period.</p>



Appendix to M/M

4b	Subject bodies for the interview survey	<ul style="list-style-type: none"> • Subject bodies for the interview survey and the planned interview contents 	The subject bodies that are listed in the appendix 6 of the IC/R seem to be appropriate.
5	Other Activities		
5a	Frequency of activities in the provinces	<ul style="list-style-type: none"> • Extent of activities in the provinces. 	Some training programs in provincial area will be effective.
5b	Accounting Act workshop	Target persons, venue and frequency	<ul style="list-style-type: none"> • Accounting Act Workshop should be held. Details are to be discussed later.
5c	Seminar for senior executives	Target persons, venue and frequency	Left to be discussed for the following.
5d	Seminar for corporate accounting personnel	<ul style="list-style-type: none"> • Implementation method, venue and frequency • Possible co-sponsorship with other bodies 	Left to be discussed for the following.



ภาคผนวก 8

Minutes of Meeting

For

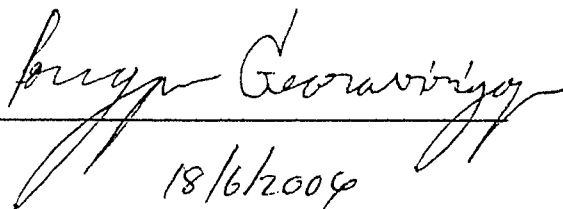
The Capacity Building for
Implementing Accounting System
(TA for Implementing the Accounting Act)
In the Kingdom of Thailand

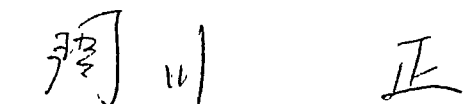
May 13 & 14, and June 16 & 18, 2004

Department of Business Development, MOC
Nonthaburi, Thailand

Ms. Pongpun Gearaviriyapun
Director of Bureau of Business Supervision
Department of Business Development

Mr. Tadashi Sekikawa
Leader of the JICA Consulting Team


18/6/2004


June 18, 2004

1. Attendants

Ministry of Commerce, The Kingdom of Thailand (MOC)

Ms. Pongpun Gearaviriyapun, Director, BBS

The JICA Consulting Team

Mr. Sekikawa Tadashi, Team Leader/Financial Audit

Mr. Motokazu Kanokogi, Sub-Leader/Human Resource Development

2. Summary of the meeting

JICA team's visit will be planned in conjunction with DBD's provincial seminar for Bookkeepers. Schedules are as follows:

- Chaing Mai: July 15 to 17
- Nakhon Ratchasima: August 5 to 7
- Chon Buri: August 22 to 24

Priority of training is discussed in the CBT meeting held on May 14th, based on the results of test, questionnaire, and group interviews. The following priority has been set:

1. Time Value Concept
2. Lease (TAS 29)
3. Construction (TAS 49) focusing on case studies
4. Consolidation(TAS 44), Equity Method(TAS 45), Investment(TAS 40)
5. Auditors' Report focusing on Comparatives
6. Debt Restructuring (TAS 34)
7. Impairment (TAS 36)
8. Business Combination (TAS 43)

Draft Progress Report that reflects 2nd field survey were reviewed and discussed on June 16 and 18. The draft was approved without major amendments. However, both side agreed to discuss further what kinds of activities will be held as "other related activities". Ms. Pongpun indicates that according to past experiences of BBS, seminar for senior executives is difficult to hold. One of possible useful activities would be seminar for bookkeepers of bookkeeping service firms in Bangkok.

ภาคผนวก 9

Minutes of Meeting

For

The Capacity Building for
Implementing Accounting System
(TA for Implementing the Accounting Act)
In the Kingdom of Thailand


January 28, 2005

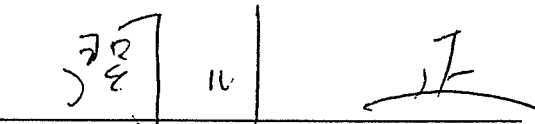
Department of Business Development
Ministry of Commerce

Nonthaburi, Thailand

Ms. Pongpun Gearaviriyapun
Director of Bureau of Business Supervision
Department of Business Development

Mr. Tadashi Sekikawa
Leader of the JICA Study Team





1. Attendants

Ministry of Commerce, the Kingdom of Thailand (MOC)

Ms. Pongpun Gearaviriyapun, Director of BBS

The JICA Study Team

Mr. Tadashi Sekikawa, Team Leader/Financial Audit

Mr. Motokazu Kanokogi, Sub-Leader/Human Resource Development

JICA Thai Office

Mr. Hirofumi Kinugasa, Assistant Resident Representative

2. Summary of the meeting

(1) Explanation of Interim Report

The outline of the Interim Report was clearly explained by the JICA Study Team and was well understood by BBS.

(2) Plan of the Activities from April 2005

Both sides agreed the revision of the work plan described in the Progress Report (June 2004), subject to an approval of JICA headquarter, in the following points:

- a) CPD workshop scheduled in the seventh field survey will not be held because it is still the first implementation stage of CPD system. BBS would have to directly provide a basic self-study CPD course for B/Ks in remote area and/or with low income. The JICA team will provide necessary material such as test questions used in assessment.
- b) Seminars for senior executives (at provincial areas) will not be held because we focus on quality improvement of accounting firms which provide bookkeeping services to SMEs. Awareness of the importance and usefulness of accounting among senior executives should be improved through improved quality of services by those accounting firms. A training course for those accounting firms would have higher priority. The course would also aim at promulgating "service guidelines for accounting firms" that would be developed by the TA Program.

- c) Seminars for corporate accounting personnel (at provincial areas) will be replaced by the two seminars in Bangkok; one is "XBRL" seminar (tentatively planned in July), the other is "IFRSs seminar" (tentatively planned in November). The JICA Study Team do not have to visit provinces since it has already obtained baseline data through accounting test conducted from July to November 2004. The purpose of XBRL seminar is to share information about XBRL with related parties so that a promoting organization of XBRL in Thailand might be established. Introduction of XBRL would drastically improve efficiency of BBS's financial statement inspections as well as improving public access to financial information.
- d) Accounting Act workshop 2 will be divided into two roundtable discussions, where the limited number of participants (20 – 30) will discuss the theme; one is for XBRL the other is for IFRSs. Each of them will follow the respective seminar held in July and November (See c) above).

Both sides agreed to further develop and/or follow up each activity described in the Interim Report as follows:

a) Computer Based Training Material

Assumed successful development of the material, DBD will use the material for orientation training of its regional staff. The JICA Study Team will continuously support effective implementation of the material.

b) Quick Inspection

Assumed successful results in the Quick Inspection, BBS will expand its application. JICA Study Team will support BBS by improvement of the method including computer program used in the Quick Inspection.

Both sides note quality of BOL database is indispensable for its further expansion.

c) E-mail Newsletter

Both sides note DBD's system environment should be enhanced in order to expansion of the e-mail newsletter distribution. BBS will take the best effort to upgrade its system environment. The JICA Study Team will continuously provide technical support (both in system-related and content-related) for the program.

d) Service Guidelines for Accounting Firms

Both sides note that high priority would be placed on the quality improvement of accounting firms which provide bookkeeping services to SMEs. Service guidelines will be developed by the BBS with technical assistance of the JICA Study Team. Both sides note that incentive scheme such as a commendation system would be necessary to promulgate the service guidelines.

e) Training of BBS Staff

Both side noted training focused on “skill” rather than “knowledge” will be provide as advanced level training. The following two trainings will be provided:

- Workshop on Policy Measures for Enhancement of SMEs Accounting
- Financial Analysis Used in the Inspection